

186932

mem. Gr. Ta. si F. debr.

ÎNSEMNAȚI

DIN

BISERICILE MARAMUREȘULUI

CULESE

DE

13

IOAN BÎRLEA

ȘI PUBLICATE

CU CHELTUIALA MINISTERIULUI DE ÎNSTRUCȚIE PUBLICĂ

Vol. XVII.

BUCUREȘTI

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1909

ÎNSEMNAȚRI

DIN

BISERICILE MARAMUREȘULUI

CULESE

DE

IOAN BÎRLEA

BCU Cluj / Cluj Napoca Library Cluj

ȘI PUBLICATE

CU CHELTUIALA MINISTERIULUI DE INSTRUCTIE PUBLICĂ

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201300246

BUCUREȘTI

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1909

166932

Vol. suplimentar la „Studii și documente”, publicat de N. Iorga.

117

Meritul de a fi adunat, fără vre-un sprijin și îndemn aceste însemnări e al teologului maramurășean Ioan Birlea, din Berbești.

D-sa a cetit cum a putut; pe alocuri cetirea sa e discutabilă, ba chiar evident greșită. Așa cum sint, aceste mărturii istorice și documente de limbă vor aduce un mare folos.

Rostul micu a fost să intervin pentru tipărirea materialului nou pe care ni-l trimete Maramureșul, într'un volum suplimentar de „Studii și documente“, să statornicesc ortografia, să dau unele îndreptări, traduceri și notițe și să rânduiesc tabla după normele urmate în celelalte volume.

N. IORGA

I.

APȘA-DE-JOS.

A. Biserica din Josani.

1. *Antologhion* din Rîmnic, 1737.
2. *Apostol* din Blaj, 1802.
3. *Catavasieriu* din Blaj, 1824.
4. *Evanghelie* din Blaj, 1776.
5. *Evanghelie* din Blaj, 1817.
6. Pe *Liturghii* din Sibiu, 1798 :

Aciasta s[ăntă] Liturghie o a[un] cumpărat jupăneasa Mihalca Elena și gazda dumisale Mihar Ionaș, cu fiu ei Gheorghiie, pentru sinătate și ertare păcatelor, și morții Ionaș, Nicoră, Dote, Dumitru și Porfiră, la s[ănta] biserica c[ă] bătrînă sa[un] din-sus, în sat, pentru bani, 9 zloți, dela Opre Andrei, diiacul din Chiuza, în oarmedea Dejului, erașu de sus, 1799, luna Iulie 10 zile. Pantelemon Volosan, parohușu Apșei-de-jos[un].

7. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792 :

Eat[ă] eu Opre Andrei da[un] Octoihu în Apșe-de-josu.

8. Pe un *Penticostarion* din Sibiu, 1805 :

[I]at[ă] cine sint[un] lăcuiitori în Apșe-de-josu, și s'a[un] făgăduit Corda..., Vlad Dorde aștut a[un] dat 1 zlot, Eudii Miha[il] a[un] dat 1 zlot, Mercna Miha[il] a[un] dat 1 zlot, Filipu Ionașu a Morerașului a[un] dat 1 zlot, Filipu Văsiu a Morerașului a[un] dat 2 zloți, Stețu Ionu a[un] dat unu hu-soșu, Orosu Văsiu a[un] dat greițari, Borca Nicoră a lui Petrașu a[un] dat 2 greițari, v[ă]da P[ă]rasca a[un] dat 6 grațeri.

9. *Strasnic* din Blaj, 1817.

10. *Triodion* din Blaj, 1800.

4. 11. Pe un clopot, în turn :

Anu Domnului no[s]tru Is[us] H[risto]s; 1775.

12. Pe altul în clopotniță : 1885.

B. Biserica din Susani.

1. *Apostol* de Blaj, 1802.

5. 2. Pe o *Evangelhie* din Blaj, 1776 :

Aăasta s[ă]ntă] *Evangelhie* o aū cumpărat Cormoși din Apșe-de-josu, pentru 22 de florinți, dela Opre Andrei, dela diiacū din Chiuza, luna Mai 12, anu 1796. Pan-telemon Volosan, parohușu Apșe-de-josu.

6. 3. Pe un *Mineiu* românesc, manuscris, începînd cu luna lui Septembrie, — pomenirea lui Simeon Stilnicul :

Eū smeritul, nedestoinicul popa Chirilă, de aăua, am scris acest puțin cîn dela . . . [șters] † în anu ce am poporat în Ui-Nimăt, la Tășnad, рок кожін [anul Domnului] 1698, m[ie]seta lun[ie] 21. † lui popa Ionu — și la Rusaliē, la Ispas † dela Mădărasu.

7. 4. Pe un *Mineiu* slavon manuscript :

Исе Хѣ, прими жертвѣ сию ко оставленію грѣхѣвъ Прав-свищеннаго архіепіскопа нашего Досѣеа и ѡцѣ моего дѣховнаго иеромонахѣ Силівестрѣ и свѣщенническаго вѣща моего Ианѣ. [Isuse Hristoase, primește această jertfă întru iertarea greșelelor arhiepiscopului nostru Dosofteiu¹ și ale părintelui mieū duhovnic ieromonahul Silivestru și ale Sfinției Sale preotului părintelui mieū Ilie.]

8. Pe altă pagină :

Cu mila lui Dumnezeu Sirafim, episcopū pravoslavnicū Maramurășului.

5. *Minologhion* din Blaj, 1781.

6. *Octoih* mic românesc, manuscript.

9. 7. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792 :

...Cuza am datū aăasta carte cu 14 florinți, și aū dat jupănu Bieus Iacov, cu jupăniasa sa, găzdoe sa Fodoca,

¹ Dosoftei a fost episcop maramurășean de pe la 1715 până pe la 1728; v. vol. XII, l. III. — Serafim l-a precedat pe la 1711; *ibid.*

pentru sănătate și ertare păcatelor lor, și fiiloră, Ștefan și Nicoară, și pentru cei morți: Dumitru, Dote, Luca, Năstafă, Mihaiu, Ilica, Mărie și pentru tot niamul . . . ; și o daū în sat Apșe-de-jos, la bisereca; Martie 3, 1795.

8. *Penticostarion* din Blaj, 1768.

9. *Triodion*, fără, foaie de titlu.

10. Pe clopot:

Verbum Domini manet in eternum.

11. Pe altul:

рокс божого [anul Domnului] 1738. ✓

12. În clopotniță, pe cel mare:

Az Alsó Apsai o hitű egyház öntette; 1850. [Biserica ortodoxă din Apșa-de-jos a turnat-o.]

II.

APȘA-DE-MIJLOC.

A. Biserica-de-jos.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. Pe un *Antologhion* (titlu rupt):

Aăasta svintă carte o amu cumpărat ieū, Vulturu Marica, preutiiasa a lui popa Vasalie, la sfinta beserică din susu și la cea din josu, cîndu va trebui, și o daū la besereca dinu susu maī cu deadinsul, în Apșe-de-mijlocu, pîntru sufletulu viiloru și a morțiloru, și o am cumpăratu cu 20 de florinți . . . Scris-am în Apșe-de-mijlocu, 1747, în luna lui Octomvrie în 20 de zile.

2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1766:

Dăm știre . . . [rupt] din Apșe-de-mijlocu, cum că ieū, Huzău Gheorghic, cu soța me, aăasta carte anume Apostolu, dreptu 8 florinți, pîntru sinătate me și a soțulu meū dinpreună, și pîntru iertare păcatelor nostre, și pîntru a celoru răpăusați odihnă, anume: Vasalie și Ileană, care s'au răpăusat la anul 1773, iară Ileană 1774, luna lui Dechemvrie; Huzău Ionaș, cu soță-să, Anuță, și Mihaī Luca, cu soță-sa, Marica, și pîntru a tuturoră; și au datu-o la bisereca din josu, și de-acolo nime să nu le pote lua, saū să zică că-ī a lui: nice

frate, nice nime, suptu afurisanie și blăstămulu s[fin]teî beserecî; anul 1773, luna lui Noemvrie 22 de zile.

15. 3. Pe *Biblia* lui Bob, 1795:

Aăasta s[fin]tă] carte, numită Biblie, o aū cumpărat parohușu satuluî Apși-de-mijlocu Vladu Mihailu, Vulturu Mihailu, cu baniî beserici, 23 de vonașu, ca să nu zică cineva cum că ieū o amu cumpăratu-o suptu afurisanie.

4. *Catavasierii* din Blaj, 1824.

5. *Ceasoslov* de Țirgoviște, 7223 (1715).

6. *Evangelie* de Blaj, 1765.

7. *Liturghie* de Țirgoviște, 1713.

8. *Liturghierii* din Sibiiu, 1798.

16. 9. *Mineiă* (fără foaie de titlu):

Aăasta s[fin]tă] carte numită Mineiū, este a lui Huzău Gheorghie și cu soțu dumisale, Acsene, și cu fiilî dumilor sale, Marie și Anna, pintru sănătate dumilor sale și a pruncilor dumilor sale, și pintru a celoru morțier-tare de păcate, anume Huzău Vasilie și Huzău Ileană, și alțiî prăslăviți moș, strămoș, părinți, frați, carile aș-taptă din mina dumilor sale să facă Dumnezeuā parte; și s'aū dat la beserica-din-josu, ca să nu o poată lua nime din frați aū din prunci dumilor sale, supt blăstămu și afurisanie sfinților părinți; și s'aū scris de mine, prutu Mihail Vultur, fiind pă aceie vreme parohuș în Apșe-de-mijlocu, in anu Domnului 1778, in luna lui Avgust in 29 de zile.

10. *Minologhion* de Blaj, 1781.

11. *Noul Testament* de Bălgrad, 1648.

17. 12. Pe alt exemplar:

Să aibă Domnul Dumnezeuā știre de aăasta carte, anume Testamentu, pre limba romineasca, de Apșe-de-mijlocu, la besereca cē bătrină, la hramul S[fin]tuluî Nicolae; cumpăratu Pop Palcul, cu soțul său, Marica; să n'aiba alți, numaî cine darui, saū robul [lui] D[umne]zeū Petre, Nastasie, Ivan, Mihaî, Ioan, Călină, Ionaș, Dochie, și cu feçorii săî, Ionaș, Gheorghie, Ștefan, Năstafă. Pomenește, Doamne, șerbu lui Dumnezeuā Nichita, Anica,

Gheorghie, Vasilie, Marica, Nichita, Marica, Acsene, Dochia, Ionașu, Marica. Dumnezeu să-î pomenească pînă a șeptele rod. Veleat 7237; anu Domnului 1729.

13. *Octoih* de Blaj, 1792.

14. Pe un *Penticostarion* de Blaj, 1768:

Dăm înștiințare tuturoră boeriloru din Apșe-de-mij-locu, cum că ieū, Huzău Gheorghe, amu cumpăratu cu soțu-mē Axene ačasta carte anume Penticostar, drierpt 10 florinți, pentru sănătate mē și a soțuluī meū, și pintru iertare păcateloru nost[re], și pintru a celoru răpăusați odihnă, anume Vasilie și Ileană, care s'aū răpăusat, și altoru morți, a tuturoră răpăusați, și aū dat în biserica-de-josu; de acolo nime să nu o poată lua, suptu afurisanie, sfintelorū biserici. Anul Domnului 1790, luna lui Noemvrie 22 de zile.

15. Pe un *Strastnic* de Blaj, 1773:

Dăm înștiințare tuturoră boeriloru, mai virtosu și învățătoriloru dinū Apșe-de-mijlocu, cum că ieū, Marina Toderu, amu cumpăratu lanumēty dubsoțamē Erină ačastă carte, anume Strastnicu, dreptu 4 florinți, pentru sinătatea mē, și a soțuluī meū, și dinpreună și pintru iertare păcateloru nostre, și pintru a celoru răpăusați părinți și frați noștri, și a tuturoru celoru răpăusați de la Adam; și amu datu-o la beserica-din-susu; și de-acolo nime să nu o potă lua, saū să zică cineva că aū cumpăratu, nice frate, nice nime, suptu afurisenie și blăstămu sfinteī besereci. Anul Domnului 1773, luna lui Noemvrie 22 de zile. Și s'aū isprăvit acestu lucru prin osteniala și indemniul părinteluī popa Nicolae, cînd aū imblatu în Blaj, la Ardeal, și după alte cărți, fiindu preotu intru acee vreme, de 4 aniī preuțit, cu mina episcopuluī Joan Bradač, în catedra Muncačuluī.

16. Pe un; antimis slavon:

рѣкодѣиеткнхже и wskаціи господномъ отцемъ Мнхан-
ломъ Мншнломъ Олашакѣи епѣскопомъ росенскимъ вѣкаріемъ
апостолскимъ росенскимъ и советникомъ црскимъ, на немъ
бжесткннѣю и стѣю атѣрію во еже сценнодѣистковати дхо-

18.

19.

20

нвѣ; рѣкѣ 17—, мѣѣ . . . днѣ [cu punerea minilor și sfințirea Domnului părintelui Mihail Manuil Olșavski, episcop rusesc, vicariu apostolic asupra Rușilor și sfetnic împărătesc, pentru ca să se slujească de către duhovnic pe dinsul sfinta liturghie; anul 17—, luna —, în — zile.

Manuil Olszawski (Olșavski) era episcop pe la 1730 (v. vol. XII, p. LIV).

21. Se află la foarte multe biserici.

17. Pe alt antimis, cu litere latine :

S'a santitu de pre' santitulu Parintele Ioann' Alexi anteiulu Episcopu alu Diecesei Gerlei, sub domnirea Inaltiatului Imperatu Franciscu Iosifu I., în anulu 1858. Mich. Serban invent. Augustu Grube ces. reg. lithografia de Curte in Vienna.

Aceiași observație ca la n¹ precedent.

22. 18. Pe un clopot în turn :

Vox mea in auribus tuis, Domine; 1720.

23. 19. Pe ușorul ușii, de-a stînga :

1814, Noemvrie prima.

24. 20. Pe o tablă de lemn, de-asupra ușii :

S'a u înoit prin zugrăvire s[ănta] biserica cu chieltuiala multora, prinu necruțata osteniala a lui N[emi]ș Pop Gheorghie, cantor și curator, anu 1822, și s'a u sfințit prin preuț : d. Petru Anderco, vic[areș] al Mar[amur]ășului, D. Vasile Volosan, protopop al Sig[het]ului, Teodor Rednic prot[opop] al Cosău[ului], Grig[orie] Mihali, par[ohul] Apși-de-jos, Mihail Tiple, și par[ohul] satului Apși-de-mijlocu, Vultur, fiind de față d. Vasile Man, jurat-mare al Sighetului.

B. Biserica-din-sus.

25. 1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1766 :

Dăm înștiințare tuturor boerilor, și mai virtos din Apșe-de-mijlocu, cum că eu, Marina Todoru, am cumpăratu, cu soța mē, anume Erina, ačasta carte, anume Mineiū, drept 34 de florinți, pîntru sinatate mē și a soțului mē, și pîntru ertare păcatelor noastre, și pîntru

a celor răpăusați părinți și frații noștri, și a tuturor celor răpăusați, dela Adam, și l-amu datu la beserica din susu, și de-acolo nime să nu o potă lua, sau să zică că au cumpăratu, nice frate, nice nime, suptu afurisenie și blăstămul s[finței] beserici. Anul Domnului 1773, luna lui Noemvrie 25 de zile. Scris-am popa Mihailu, parohu din Apșe-de-mijlocu, la Marina Toderu, în casă; spre nevoinția acestui lucru amu fostu ostenitori și îndemnetori ieș... popa Nicolae, când amu imblat la Blaj, în Ardeli, după alte cărți, l-am aflat acest Minei în oraș în Turda, la popa Eremie, și mi l-am cumpăratu dreptu 34 de florinți. Anu Domnului 1773, Noemvrie 25 zile, fiind ieș preut de 4 ani în acee vreme, preuțit cu mâna episcopului Ioan Bradač, în catedra Muncaciului, 1769, în luna lui Aprilie 26 de zile, la Sfântul Vasilie.

2. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766 :

26.

... Apșe-de-mijlocu, cum că ačasta carte, anume Apostolu, dreptu opt florinți, pentru sinătate mè, cu a soțului meu de nprună, și iertare păcatelor noastre, și pentru a celor răpăusați odihnă, anume Vasilie și Ileană, carii s'au prăslăvit: Vasilie, la anu 1773, iară Ileană la 1774, luna lui Dechemvre în 21 de zile, Șihaș Ionaș, cu soțu său, Anuță, și Mihaș Luca, cu soța sa Marica, și pentru a tuturor celor răpăusați, și o dau în beserica din susu, și de-acolo nime să nu o po[al]tă lua sau să zică că-î a lui supt.... nici frate, nici nime..., suptu afurisenie și blăstămu sfintelor biserici. Anu Domnului 1773, luna lui Noemvrie 22 zile.

3. *Catavasierii* de Blaj, 1762.

4. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1765 :

27.

Iată ieș Marina Toderu am cumpăratu cruce pre s[fântul] pristolu, dreptu 25 de zloți, amu cumpărat și sfeșnicu dreptu 12 zloți, și le-amu cumpăratu ieș, Marina Toderu, și haine în biserică-din-susu, felonu, năracliță, pocrovețele și patrafiru cu carele slujește preutul s[fânta] liturghie; și amu cumpăratu dreptu 67 de florinți, pintru sinătate mè și pintru sufletul morților; ș'au fostu pre

acee vreme preutu popa Nicolae dinu Apșe-de-mijlocu, și ustenitori într'aesta lucru.

5. *Liturghii* de Sibiiu, 1798.

28. 6. Pe un *Octoih* de Blaj, 1766 :

În știință să fie tuturor, cum că această carte, anume Octaiu, l-a cumpăratu Ivančuc Vasoc a Grigei, drept 9 florinți, și o au dat la besereca ce din susu, fiind pe acee vreme la acee beserica parohuș Vlad popa Niccoară. Ani Domnului 1783, în luna lui Avgust în 4 zile.

29. 7. Pe un *Pentecostarion* de Blaj, 1768 :

Dămu înștiințare tuturor boerilor din Apșe-de-mijlocu, cum că ieșu, Huzău Gheorghie, amu cumpăratu cu soțe me Axene această carte, anume Pentecostari, drept 10 florinți, pentru sinătate, și a soțului meu d'înpreună, și pentru iertare păcatelor nostre, și pîntru a celor răpăușați odihnă, anume: Vasilie și Iliana, și pentru a tuturor celor răpăușați odihnă, și-o dau la beserica-din-susu, de acolo nime să n'o poată lua, sau să zică cineva că-i a lui, sau c'a cumpăratu: nice frate, nice nime, suptu afurisenie s[întei] bisereci. Anul Domnului 1773, luna lui Noemvrie 22 de zile.

8. *Polustav* de Blaj, 1793.

30. 9. Pe un *Strastnic* (fără titlu):

Dămu știre tuturor învățătorilor sîntei beserici, preuți și diiaconî, să pomeniți pe această boeri cu jupăniasa dumisale, anume Șimanu Macovei, și soțu dumisale Marica, că bine au făcut c'a cumpăratu această carte, că-i foarte de mare folosu în svânta beserica; deci să știți domnia voastră c'a cumpăratu-o dreptu 5 florinți, pîntru sinătate dumilor sale, și pîntru sufletu morților; și Dumnezău să li-o priimască. Deci și dumia voastră, învățătorii, preuți și diiaconî, pe cari va costa Dumnezău, să roagă dumilor voastre să nu uitați, ce să-i pomeniți pîntru această puțină pomană c'a cumpăratu dumii lui dinu sārăcia dumilor sale.

10. *Trindion* de Blaj, 1771.

31. 11. Pe un clopot:

покажъ [anul Domnului] 1713. ☺

12. Pe altul, tot așa.

13. Pe ușorul ușii împărătești :

Kornelius Romanowsky, pictor; 1840.

32.

III.

BACÎCOIEL.

1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1766 :

33.

Acastă ci[n]stită carte o aũ cumpărat robu lui Dumnezeu Loghinu, cu soțe sa Măricuța, popa Costan Sima și cu soața sa Palaghie, și o amu cumpăratu ami[n]doĩ, popa Costan Sima și Virva[ra] Loghinu, ș'amu datu 35 de florinți, ca se fie de pomană părinților noștri, Ștefan, Ilana, Dumitru, robu lui Dumnezeu Sima, Marica și Odochie, Vasilie, Găvrilă, Pricopu. Iar vii: Ionu, Dumitru, Măricuța, Tiana, Evdochie, Găvrilă, Todosie, aceste a popei, iară lui Loghinu. Și-a cumpăratu in anu 1780, și datu in beserica in ierașu de sus, in satu in Băcicoiel-Micũ, unde este hramu Cuvioasci Paraschivei, și, de s'a strica, să aibă a o tocmi, cinci or fi di[n] sămi[n]ța noastră; și s'aũ cumpăra[t] in zilele Împaratului Iosifu și episcopu Andrei Bace[n]schi, in Scaunul in Uguvaru. Popa Costanu Sima, parohuș.

34.

2. Pe un *Apostol* din Buzău, 7212 (1704) :

În numele Tatălui și-a Fiului ș'a Sfintului Duh, amin. Botișu Ionu și cu soța me, Marica, și cu alu meũ frate, Gheorghe, cu a lui soță Marie, și cu Sima Petre și cu a lui soță, Marie, dinu ierașul-de-susu, dinu Săcel, amu cumpărat acastă carte, anume Pracũsi¹, și amu dat in beserica noastră, unde ieste hramul Propodomnei Paraschiva, ca să fie pomană in cer[iũ] pĩntu suflete, anume: Mihaiũ, Ileana, Alecșa, Tecula, Vasilie, Toderu, Nicora, Simion, Vasilie, Nechita, Marie, Parasuca, Ionu, Danu, Porhira, Gavurila..., ș'am datu pre dĩnsa 14 flo-

¹ Praxiu, Faptele Apostolilor.

rinți, părinților și fraților, dat-am această carte pe[n]tru sufletele aceste; ce să se scrie ceneva ori să roge pe dînsa, să fie bl[a]g[oslo]vită în veci, eară cine va vrè a o fura sau a o vinde, unul ca ace[sta] să fie anatemă, trecleet și procleet de 318 de oteți, cari au fostu în Necheia, în veci; aminu. *Рекс к[а]жѣ* [— anul Domnului] 1722, luna Maiu 27 de zile; și atu[n]ce au fost preuții: popa Toder, popa Vasile Gogotă, popa Lup Gogotă, popa Lup Radu; Împăratu Caroluș, Vlădicu Vizantie¹ dela Mo[n]caș, protopop Timohiu dinu Moiseiū, șupanu Pogan Ișufan, juratu boeru Vasilie din Săcelu.

35. 3. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuți, 7254 (1746):

În numele Tatălui și a Fiului și-a Sfintului Duh, amin. Să se știe că această sfîntă carte, anume Polostavu, o a cumpărat robul lui Dumnezeu Filip a lui Ionașco, să fie de pomană tuturo[r]a, și . . . , morților, și să-î pomenească Dumnezeu . . . Să se știe și aceasta, că au dat pre dînsa 7 florinți, și preoți cari vor, să pomenească pe nume, ce sîntu icea Vi[ile]i: Temocu, Filipu, Vasilie, Dominti, Ion, Totosie, Părasca, Mărie, Sofie, Gahie, Virvară, Marie . . . , Luca, Alexie, Ionașco, Iacov, Nicoară . . . , Marie, Ștefan, Simion, Părasca, Ioan. Amin. S'au datu-o unde ieste hramul prepotomnei Paraschivei, în ierașul-de-susu, în Bășcoclu, și ci[ne] ar vrè să o s[t]rămute dela această biserică, să fie afurisit de 318 de oteți; 1749. Scris-am eu, Dragota Petre, ot Ferșu-Banc², la Șufalub.

4. *Catavasierii* din Blaj, 1762.

36. 5. Pe o *Evangelhie* de București, 1742:

Să se știe că această sfîntă Evangelhie o a cumpăratu Radu Toaderu, fiindu lăcuitoriu în varmeghia Maranurășului, cu fecoru său Petre, în erașul-de-susu, în satu în Băcicoiel, ș'a datu-o sfîntei beserică, unde este hramul prepodomna Paraschiva, de pomană lor și părinților, că să-î pomenescu aceste nume; vii: Toader.

¹ Gheorghe Ghenadie Bizanție (Bizánczy); v. vol. XII, p. lrv.

² Felső-Bánya; Baia-de-sus.

Petre, Anișor, Marie, Nestor, Acsenie; morți: Mihail, Nasta, Ana, Gahie, ereu Ștefanu, Ionu, Ohima, Mărința, și care preut va fi, să aba a pomeni aceste nume, și, după sfîrșitu acestui omu, să n'aibă a zice fecor nici fată că este a lui, făr[ă] numai a sf[n]ti beserici, și să aibă fecorii a purta grije de ea, rămasă de părinții lor; nici care va fi la besereca, să zică că e a lui. Iar[ă] ci[ne] s'ar afla a o vinde au streină dela besereca acasta, să fie afurisit de 318 de părinți sfinți dela soborul dela Nichica; și s'aŭ cumpăratu cându umbla valeatu 7251, iar dela H[risto]s 1743, în luna lui Noemvrie 14 de zile, ș'aŭ cumpăratu dela Dumitru dieacu, și amu scrisu cŭ, Anghelu diiacu, ș'aŭ dat pre acasta Evanghelie 18 florinți.

6. Pe un *Echologhion* din Iași, 1749:

37.

În numele Tatălui ș'a Fiului ș'a Duhului Svint. și a Maicei Preciste; amin. Dinu daru, mila lui Dumnezeu s[făn]tu, [e]ată Ceŭ, Ba[n]dre Ștefan, și cu gazda dumisale, Frosina, și cu fata lor, Ilena, eată această carte, anume Trebunicu (?), o daŭ la s[făn]ta beserică în Vișeu-de-josu, unde este hramul Bunei Vestiri, printru sufletele părinților, anume: popa Patra și gazda sa, anume Marica, dintr'a lor mina ca . . . , și cine s'ar găsi, aŭ popă, aŭ diiaconu, aŭ diiacu, aŭ ci[r]snicu, aŭ mireanu, aŭ din familie, cine aŭ datu această s[făn]ta carte anume Trebunicu, și cine o va lua saŭ o va vinde de u[n]de-î puse, să fie afurisitu de 318 părinți sfinți, anatimă, maranata; amin. Leatu 1770, Ian[uarie] 1 zi.

7. *Liturghieriŭ* manuscris slavon, fără titlul.

8. Alt *Liturghieriŭ* slavon, tipărit (lipsește titlul).

9. *Octoih* din Rîmnic, 7258.

10. Pe un *Penticostarion* din Rîmnic, 7251:

38.

Să se știe ca acasta s[fântă] carte anume Penticostariu o aŭ cumpăratu Teșe Hilip, fiindu lăcuitoriŭ [în] erașu-de-susu, anume în sat în Băcicoiel[u]-Mic, și o amu datu în s[făn]ta beserica, unde este hramul propadobna Paraschivŭ, să fie de pomană mie și părinților miei.

39. 11. Pe un *Strastnic* fără titlu :

În numele Tatălui ș'a Fiului și a Duhului Sfint, amin. Să se știe că această sfântă carte anume *Strastnicu* o au cumpăratu șerbul lui Dumnezeu Radu Petre, și cu părintele dumisale Radu Toaderu, și, fiindu ei lacuitori în varmighe Maramureșului, în erașu-de-susu. anume în satu în Băcicoiel-Mic, și au datu sfîn-tei besereci, unde este hram prepodomnei Paraschivei, să fie de pomană lui, părinții lui, că să se pomenească aceste nume ce-s scrise aice pre răndu. Vii sint aceste nume ce-s scrise aice: Petre, Ion, Stefan, Marie, Nistor, Acsene. Iar de cei morți: Toader, Mihaiu, Naste, Ana, Ion, Gahie, arhidiacon Ștefan, Ivan, Măriuța . . . , și să-i pomenească Domnul Dumnezeu pre toți, și pre cei știuți, și pre cei neștiuți, întru Împărăție Ceriului, totudeauna, acum și purrea și în veci vecilor; amin. Iară preuți, cari vor sluji pre aceste sfinte cărți, să aibă a pomeni aceste nume. Și, după sfîrșitul acestui om, să n'aibă a zice fecori sau fata că este a loru, fără numai a sfîn-tei beserici, și să aibă fecori a purta grije de aceste, dacă să vor strica, să le tocmască aceste cărți, adecă *Strastnicul* acesta și *Triodul*, carele tot de o mină s'au cumpărat, de șerbi lui Dumnezeu cei buni și milostivi. Iară și preuți, cari vor fi la beserică, să nu zică că este a loru, fără numai a sfîn-tei besereci. Iară cine s'ar afla a o vinde, adecă a o streină dela besereca acesta, să fie afurisit de 318 de părinți sfînți dela soborul dela Nichie. Și s'au scris cind au imblatu văletul dela H[risto]s 1749. Scris-am cu păcătosul, — să erte Dumnezeu pre toți păcătoși, și pre mine greșitul; amin.

31. *Triod*, fără titlu.

13. Antimis rusesc din 1700.

40. 14. Pe o icoană :

1810. Această sfântă icoană pă pristolu au plălitu Sima Costan, parocușu satului din Băcicoiel, și amu zugrăvit eu Plohod Ion din Dragomirești.

41. 15. Pe un pomelnic :

1747, Aprilu 13. Acestu pomelnicu l-au cumpăratu

Sima Mărie, cu bărbatul său, și-a fostu Înperetasa Maria Teresia, și ep[iscop]u a fostu Benedictu, întru accia vreme, și vicariu Andreiū Bacinschi; jurat Sopințanu (Szaplanczay) Vasalie, și pătrupopu popa Lupu din Ioodu, și preutu a fost popa Vasilie, popa Simionu și popa Lupu.

16. În archiva parochiei:

42.

Cartea biserici Bășcoiului-Mic începută supt Împăratul Franțisc a doilea, și în zilele episcopului nostru Andrei Bacinschi, și fiindu vicarăș în varmedea noastră pop Vasile din Tarna, iară în sat fiind preot Sima Costan, și parohușul satului Iuga Cozma din Săliște, — care aș și început a scrie într'insa.

Însemnarea titorilor. Întie titor: Zah din Oancicești; acesta aș testăluit pământul supt biserică. Al doile titor: Gogotani, pintru că ei aș fostu maistări la zidire biserici, ajutorati fiindu și de săteni; acești aș cumpărat și Ocitelna cè romînească, potir, discos, stè, linguriță; daru nu de argintu, nici de aur, ce de cositoriu. Gogotă Dumitru aș zugrăvit fruntariu întieșdată. Gogotă Simion aș cumpărat Liturghie cè mică. Soața lui, Ierină Stihariu. Habotă Vasilie aș cumpărat haine și făclii. Radu Toader aș cumpăratu în biserică Evanghelie, Triodul...

Sima Costan, acesta aș fost preot, și aș fost parohuș în Bășcoel 33 de an. Și, în anul 1785, aș zugrăvit altariul și besereca bărbaților, luindu afară fruntariul...

Botis Vasilie, cu soața lui, Marie, aș zugrăvit tinda beserecei, unde stau mucrile, cu a sa telluială, ne ajutorindu-l nime...

În știință să fie, Costan Sima, fiindu lăcuitoriū în Băcicoel, în varmeghe Maramurășului, în erașu-de-sus — născut în zilele Marie-Terezie Împărătesei, după dinsa Iosip Împărat; aș fost eflisig în tot feliul, în marhă, în bucate, în Maramurăș. Griul cu 20 de potori mierța, ovășul 8 potori, mălaiu cu 1 hosoșu, boii cu 8, mai bune vaci cu 13, oi cu 3 mărieși, gînsca cu 2 pătaci, rața 8 potori, găina 4 potori.

Iară după Iosipu, Lepoldu, și pină aș trăit aceste,

aŭ 'blat banî de argintu, și era eftișig in tot feliul. Iară după acește a biruitu Franț, șu a și eșit banî de hîrtie, și a eșit scumpe[te] in tot feliu, in marhă, in bucate, in oi, in boi. Boi cu 4 sute, de mijlocu, vaca cu o sută, 120; pareche de oi 30 de zloți, gîsca cu 2 zloți, găina 1 zlot. Hainele: suman, coareci, in zilele Împăratului Iosipu aŭ fost, sumanu cu . . . zloți, coarece cu 3 mărieși, clopu cel bunu cu 2 mărieși, curele de incinsu cu zlot. Băutura: horinca cu 7 potoriție, vinu cu 4 potoriție, miedul cu 2 potoriție. Bărbînția de miere cu 12 florinți, bărbînția de brinză cu 2 zloți, cana cu 2 pătaci. Iar, in zilele Împăratu[lu]i Franți, de ci[n]du a pri[n]s a să bate cu Frincu, și-aŭ scos nemși la bătaie, de s'aŭ bătut, dară s'aŭ făcut scumpete care n'aŭ fostu de cindu-i lume, in Maramurăș.

IV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BERBEȘȚI.

43. 1. Pe un *Antologhion* din București, 1767:

În numele Tatălui și a Fiului și-a Sf[ă]ntului D[eu]. Acastă sf[ă]n[tă] carte comparat jupinasa Docati Odochie, cu soașu-i său Codra Petru, și cu fecorul seŭ Codra Ștefan, și cocana Pelaghea, dret sufletul moșilor și a perinților seŭ. † Doca și Odochia, Ștefan, Nastasia, Filip, Ionaș, Teodoru, Calina, Maricuța, Teodoru și Ioan, Vasalica, Anuța; 1789.

44. 2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1802:

În anul dela Naștere lui H[ristos] 1802 cinstiți boeri nemniș[i] din Berbești, numiti Codre Grigor a lui Dior-die, aŭ dat 5 zloți ai doile, Moiş Gabor așîșdere 5 zloți aŭ dat. Iar Rednic Todoru un zlot aŭ dat, oidins(?) Rădnic Ion 2 groșu. Acești dară boeri, anume Codre Grigoru, Moiş Gaboru, Rădnic Todor, Rădnic Ion, co toți scriși depreuna, după putere lor, pe banu drepti, aŭ cumpărat carte acasta, Apostol numită . . . , pentru 10 zloți și 2

groșu, aŭ cumpăratu-o precum am scris mai sus, în anul 1802 . . . , pentru ca se le fie pomana večnica intru în cea lume, Înperație Cerului, și bucurie . . . precum și cu toț[i] sfinți, intru căsta lume viață curată și lungă. Legatură făcută de mine, preutul Vasilie Oniș, amin, ca cine o va înstreina fără întorcere să fie aniatema, adecă din beserica ačasta. Datoï (?) în beserica Berbeștilor, în numele Tatălui și-a Fiiului și-a Sf[in]tului D[eu], acum și pur[ur]i și în veci, amin. Scris-am eu, Vasile Oniș, parohușul din Berbești.

3. Pe *Biblia* lui Bob, 1795 :

45.

Cu ajutori lui D[umne]zeu într'ăcasta sf[ân]tă *Biblie* numită aŭ dat Coman Ion a lui Bogdan, și cu soța sa, Acsenie din Moisăi, doî zloți, pentru ca să le fie pomana večnica în cea lume, Înparăție Ceriului, într'ăcasta večnică, lungă. Anul dela naștere lui H[risto]s 1802, luna lui Iulie, ziua a 3.

4. Pe un *Calacăș* de Blaj, 1824 :

46.

S'a donat baserici romine de Szigeth de cătră Escell. Sa Aep[isco]pulu Vancea.

5. *Carte de înmăsurare creștinești* așezată de Escell. Sa Ioanu Bobu, în Blaj, 1805.

6. *Ciasoslov* din Rimnic, 7253.

7. Pe o *Cazanie* de supl. Constantin Nicolae Mavrocordat (se află la diac): 47.

Coman Ioanaș și-a parinților, și-a moșilor lor, și aŭ numit la sf[ân]ta beserică în Călinești, în erașu Cosoului, în varmea Maramureșului, la beserica cē bătrână, în mijlocul satului, în zilele înnețatei Grece Marie-Terezii; și fiind episcop în Mocač Manuil, și vicarieșu Maramo-rișului A[n]drei Bacensco, și jurat Rednic Nicora. Iară cine o va lua din sf[ân]ta beserica se fie globit, și afurisit de s[fin]ți părinți 318 dela Nichei, că aceste omini n'aŭ rămas nimă dintr'înși, ce aceasta se le fie pomana în veci, amin. Scris-am eu, popa Filip, anu D[o]m[nu]lui 1750, m[esi]a Iulia 9. Iară prețul cărției doozeci de florinți: într'atita e-a luat.

48. Pe altă pagină :
 Carte ai Coman Hafia, dată în Călinești, la s[ă]nta beserică, pîntru pomană, în erașul Cosoului.
49. Mai jos :
 S[ă]fin]t[i] Tale, Maică a lui H[risto]s și-a noastră folo-sitoare și ingerilor Împărătasa eștî, este închinată acasta s[ă]fă]ntă carte, a S[ă]fin]t[i] [Tale] șarbe, Coman Hafia, pîntru păcatele sale și-a soțului său, Coman Ionaș.
 8. *Evangelhie* de Blaj, 1766.
50. 9. Pe un *Evangelhion* manuscris, din 1693 (se află la cantor):
 Molitavnicu, în care să cuprinde toată treaba bisericii, care să cade preoților. Dată intîi dela Sfinți Apostoli, după aceia dela sfinți părinți la toate trebile.
 În mijlocul cărții se află anul în două locuri : 1693.
51. 10. Pe un *Liturghieriu* din Iași, 7267 :
 În numele Tatălui, și-a Fiiului și-a Sfă[n]tului Duhu; aminu: acasta sfintă și dumnezească carte o aū cumpărat jupinu Codra Ionașu, pentru sinătate și ertare păcatelor dumeasali, și a soții dumisale Ioană, și nurorii dumisale Odochil, Ilieșu, Grogor, Iion, Iioan, Paladia, Ieri[n]a și-a tot rodulu domisale, și pîntru sufletu tu-turo]ra morților; întăe, robul lui, Ioan, și soție a sa Erină, Ghiorgie, Hafia, Mihaiū cu soție a sa, Grigorie, Dumitru, Mărica, Caline, Ileană și Toader, și aū dat-o în s[ă]fă]nta bes[e]recă în Berbești, unde este hramulu Naștere Presf[i]ntei Născătoare de Dumnezeu și purure Fečorei Mariei, și a tuturor s[ă]fin]ților; amin. Și cine s'aru afla să se-o prăpădască din beserică, afurisit, anatema; și aū datu pe iasa (*sic?*) 10 florinți; 1765, în luna lui Octorne (*sic?*).
52. 11. Pe un *Octoih* de Rimnic, 1750 :
 În numele Tatălui și-a Fiiului și Duh[ului Sfântu]. Carte anume Ohtoih, aū dat 12 flori[n]ți jupănesa Odotic, Ștefan, Năstafa, Mărica, † Măriuțe. Și o dat în besarica la Băr[be]ștî, să i le fie pomana; Ionaș, Anisie, Iacovu.
53. Apoi :
 † Acasta s[ă]fă]ntă carte, anume Octoihu, aū cumpăratu dumianu[i] Codre Gheorghe, și cu a sa jupineasă,

Titiiiana, dreptu doazeci de vinași florinți, și o aŭ pus în besearica în Berbești, unde iaste hramul Nașterei Preacisti, ca să le fie pomană în veaci, viilor și morților. Iară cine o ar fura sau o ar instreina dela besearica, sau o ar vinde de aici, să fie afurisit ca Arie. Anul Domnului 1765.

12. Pe alt *Octoih*, manuscris (se află la cantor):

54.

Acum am scris acest *Octoih*, spre folosul pruncilor celor ruminești, și, pentru că nu sint cărți destule ruminești, spre treaba școalelor, m'am ostenit de l-am scris cu toată năvârneala, eu, nevrednicul robul lui D[um]nezeu, Teodor Uibardi. Iară, de cumva cineva va afla ceva pahiba într'o acest *Octaiu*, cu ertare să îndrepte cu d[um]hul blindețelor. Am scris la anul 1820: atonce am fost dieac și dascal în orașul Sighetiliș, în luna lui Dechevrie.

După rînduiala Simbetelor și-a Duminecelor, se află niște însemnări de medicină și descrierea mai multor leacuri, în limbile românească și ungurească.

Apoi: opt glasuri pe note, și, la capăt, o colindă: Trei crai dela Răsărit, cu steana aŭ călătorit, etc.

13. Pe un *Penticostarion* din Blaj, 1768; pe scoarța cărții:

55.

Annul Domini 1774. Iată seteni Berbeșteni aŭ cumpărat p[er] sama s[fin]teii beserici o carte, anume Sfetnița, cu 13 florinți, care carte aru fii foastă datoare jupine-sele să o plătasă. Dară și bărbații aŭ ajutorit: Codre Ivan 3 măriș[i], Șiman Odochie 3 măriș[i], Codre Maruța un măriș, preutasa lui popa Chifor un măriș, și f[ra]ta 3 potori, Codre Ionaș un pătac, Rus Părasca doi potori, preutasa Todoră doi potori, Codre Pătru un măriș.

14. *Strastnic* de Blaj, 1773.

Pe legătura cărții:

56.

Ani dela H[risto]s 1815, dela Adam 7328 (= 7223), mălaiu cu 7 zloți, grâu cu 9 zloți. În anul 1876 (*sic?*) o fost mălaiu cu 1 zlot de argint și 10 grițari, și grâu cu 2 zloți de arg[i]nt și 40 d[e] grițari, ovăsu cu 1 zlot de argint.

57. Pe altă pagină :

În numele Tatălui și a Fiiului și a Sf[ă]ntul[u]i Duh. amin. Carta aceasta, carte anume Strașnic, cu ajutorul lui D[umne]zeu a cumpărat Rehnic Toder, a luat drept 7 florin[ț]i, pentru fericita viața și ertare păcatelor lor; și o a dat la besereca sa în Berbești, unde e hramul la Naștere Născătoare de D[umne]zeu, ca să fie întru pomenire tuturor celor mutați dintru această viață în c[et]e n[es]fârșita večnică: adurmitu preut Pătru, Rehnic Ivon, Ștefan, Șandor, Lorinț, Marie, Paladie, și celorlalți să fie pomană večnică; și cine o depărta această carte, anume Strașnic, dela biserică, acela să fie anatema, anatemisat. Scris-am eu, Vasilie Hainca, fiind parohușu satului Berbești, în anul dela H[risto]s 1797.

58. 15. Pe un *Triodion* de București, 7255 (1747):

Iată cu ajutoriul lui D[umne]zeu și cu a toți boeri cari se afla în scris[oa]re aceasta, dându-~~har~~ lui D[umne]zeu că le-au ajutat de o a cumpăratu această carte, anume Triodu . . . , și o a pusu în besereca în Berbești, cătră hramulu Ț[ă]n[ă]șii Ț[ă]n[ă]șii Nașterii Născătoare de D[umne]zeu, întru pomenire și folosul sufletelor părinților a toți cari sint vii și morți, Dumnezeu se-î erte pre toți; amin. Întii a dat popa Vasoca 3 măriș[ț]i, Ianoș 3 măriș[ț]i, Vitcu Ivan 2 potori, Olariu Vasalie un patacu, Olariu Miclăușu un patacu, Minăilă Iuonaș un măriș, Codre Ion un măriș, Popa Vasoca un măriș, Moiş Pătrașu un patacu, Mănăila Grigora un măriș, Mănăila Ivan 12 potori, Berce Toaderu un măriș, Potacu Docă 2 potori, Stețu Petre un patacu, Mărie Rusca 2 potori, popu Ștefanu un măriș, Sanhiru Vasalie un patacu, Codre Mihai 2 măriș, Codre Gorghie un măriș, Moişu Ionaș 2 potori, Șandoru Palcu un măriș, Șandoru Grigoru 2 potori, Văsiu Rusulu un patacu, Codre Grigoru un măriș, Codre Ghiorghi un măriș, Codre Ivan 2 măriș[ț]i, Crișanu Tămașu un patacu, Ivu Ionu un patacu, Ivu Ileana un patacu, Batin Vasocu 2 pataci, Tite 2 potori, Popu Ivanu un patacu, Popu Ionașu 2 pataci,

apoi încă s'a'au aflat Micle Vasalie, nepotu a lui a Micle Grigorie, și elu pintru unu serindariu ce s'a'au datu pintru suflet[ul] moșu-său, și a dat rodul lui; a ajutat și elu cu patru flori[n]i în carte ačasta, — se fie în știre lui D[u]mnezeu; încă și fečori al lui Manaila Alecsa, văzindu pre alți boeri ajutorindu, i-a'au indurat și pre ei Dumnezeu, și-a'au dat din toata cheltueala 4 florinți într'altu serindariu a tătine-seu, se fie în știre lui D[u]mnezeu; amin.

14. *Antimis* rusece din 1700.

15. Pe păretele altarului de piatră; de-a dreapta :

59.

Codra Mihaî; [înapoi:] Sambora Czemko; [înainte, cuvinte rusești, nedescifrabile, șterse de tot].

16. Pe păretele din dosul altarului :

60.

Slavă, cinste, mulțămila și închinăcune unuea înn Troița proslăvitului D[u]mn[e]zeu, Tatălui și Fiiului și Duhului Sf[ă]ntu, ce a'au ajutat după începutu, de amu și sfiruşit zugrăvitul aceştia sf[i]nteî beseareci, în zilele preaosf[i]nțitului episcopu Bradoviciu Ioann și vicaroș Maramorășului Andrei Iatchinn, ca să le fie vicața bună dila H[risto]s și întru mulț[i] an[i] să stăpâneascu înn domniea lor, să potă ei birui pre vrăjmași săi totdeuna. Dila Nașterea lui H[risto]s, 1769, luna lui Avgust 26 de zile.

17. Mai jos, de-asupra icoanei Sfântului Alexe :

61.

Precuviosulu părintele nostru Alexia omulu lui D[um]nezeu. D[o]amne Iis[use] H[risto]ase, carta pre cei ce iubescu numele tău sf[ă]ntu, și pre celu ce a'au zugrăvit chipulu mucen[iculu] ..., fiiu ajutore lui, și cu tot[i] sf[i]nți care a'au ... vitu în sf[ă]nta besearecă ačasta.

18. La proscomidie :

62.

Întru ačasta vreme era priut a satului Toder Codran, și cu soața sa, Nastasie, și cel ce a'au zugrăvit înn dar frontar și oltariu; care preot va sluji la sf[ă]ntul jertovnicu înntru H[risto]s, vă rugăm ca se pomeni[ă] care s'a'au scri[s] aice în sf[ă]ntul jertovnicu: Alexii, Ielena.

19. De-a lungul iconostasului :

63.

D[i]nu mila lui D[u]mnezeu și dinu darulu D[u]hulu Sf[ă]ntu s'a'au milostivitu de s'a'au îndemnatu spre lucru

bunu hotnoșu Ștefanu Potacu și nemiș, birou Gheorghie Avremescu, și cu toțu boeri împreună a satului, precum am făcu[t] contratușu cu zugrău Alexa, și amu înbrăcatu s[ă]n[ta] beserecă spre lauda lui D[u]mn[e]zeu, și ca să le fie pomană loru și erutara de păcatele a morțiloru în veci de veci, ameanu; 1769, Avgust 26.

64. 20. Pe icoana lui Hristos:

Ač[a]sta s[ă]n[ta] icoană au cumpăratu Codre Mihaï și soața sa Ivona, și Gheorghie, Erină; 1760, luna Ianuarie 6 zile.

65. 21. Pe alta, cu inscripție rusească:

Ač[a]stă s[ă]n[ta] icona aŭ cumpărat Moeș Ionși soața, Erină.

66. 22. Pe alta:

Aceste s[ă]n[te] icoanile 13 aŭ cumpărat titor a besericiî Gheștucu Eremie și cu soața sa, Cozmuțanu Acsena, ca să le fie pîntru sinătate și ertare păcatele loru în veci de veci; amin.

67. 23. Pe a Sf. Nicolae:

Pop Marica aŭ cumparat.

68. 24. Pe icoana lui Hristos, de-a dreapta ușii împărătești:

Ačasta icoană au cumpăratu-o din Bărsana; 1759, m[i]s[i]t[ă] Septevrie.

69. 25. Pe a Maicii Domnului, din stînga:

Ačasta icoană aŭ cumpărat..., se hie de sinătate și ertare de păcatele sale; 1759, Noevrie 28 de zile.

70. 26. Pe a Sf. Mihail:

Ačasta s[ă]n[ta] icoană aŭ cumpărat Nemișu Gheorghie din Călinește, și aŭ dat....

71. 27. Pe a Sf. Ioan Botezătorul, în podul bisericii:

Ačasta s[ă]fintă] icoană aŭ făcut-o cu teluiala sa Co[d]ra Ivănuțuc și cu soața sa, Călină, să fie poma[nă] lor în veci; anul dila H[risto]s 1812.

72. 28. Pe alta, tot în pod:

Am cumpărat icoana Moldovan Grigorie; hie pomană lui în veci.

73. 29. Pe alta, tot acolo:

Ač[a]sta icoană aŭ cumpăratu Potacu Ștefanu, și soața lui, Măriuța.

30. Pe ușa împărătească, jos : 74.
 Ač[a]sta s[fin]tci dverile aŭ cumpărat Codre Gheorghie,
 și cu soța lui, Tetiena, hie pîntru sînatate și ertare de
 păcatele sale; 1759, luna lui Avgust 19 zile.
31. De-asupra ușii de-a dreapta : 75.
 Ač[a]sta porta D[o]mnului: driptii între într'înși.
32. Pe cea din mijloc : 76.
 Ușa asta incueta va fi, și nu s'a [de]sc[h]ide, și ni-
 mene nu va trece printr'insa.
33. De-a stînga : 77.
 Pă ușî, porți Edemului, între, și pă ușî lui eși.
34. Pe o cruce de lemn : 78.
 Ač[a]sta s[fântă] cruce aŭ cumpărat Manoila Nicoră, și
 soța lui Marica, și maica lui, Mariuța; 1758, Dechemvrie 28.
35. Pe un sfesnic de lemn : 79.
 Acest sfesnic . . . Pașcul.
36. De-asupra ușii de intrare : 80.
 Sam. Andreas fecit eclesia. Anno Domini 1758.
37. Pe un clopot în turn : 81.
 Petrus Literatus, Anno Domini 1757. Library Cluj
38. Pe altul : 82.
 Acesta sf[ă]ntu clopotu aŭ cumpăratu zugrau Alexa
 și soța sa, Elena.
39. Pe cel mare : 83.
 Petru Lirtatusin; 1757.
- Tot acolo, săpat măruntel : 84.
 Ajutat-aŭ Goje Mihaî dinn Ferești cu 10 zloți, pomană
 să-î fie. Acesta colopotu s[făn]tu l-aŭ făcutu satulu Ber-
 bești pe vremea lui popa Toaderu Codre.
40. Pe un potir de lemn, inscripție rusească : 85.
 WHEN KHCET (?) KPOKЪ MOIA HOBAPO BAPKTAЖE 3A KИH3AHKAE MA-
 и и 3A MHOrH, KO OCTAPEHИE POKXOK [= Singele mieu, al Noului
 Așezămînt, vărsat pentru mulți, întru iertarea păcatelor].
41. Pe o luminare de ceară, foarte groasă, săpat : 86.
 O am făcutu aia lumină preutu Ananie în anul 1794,
 Dechemvrie 27.
42. Pe alta : 87.
 Aiasta lumină o aŭ făcutu Codra Grigor, în anul 1795,
 Făurar 16 zile.

88. 43. Pe un manuscript :

Păstoričasca teologhie, care cuprinde în sine propoveduire cuvintului celui d[umne]zăesc, adeverința d[umne]zăeștilor t[ai]ne, într'acesta rând așezată și alcătuită prin usteneala și sârgueala c. d. Toma Haina, în chesariu-împărăteasca fundație a episcopii Muncačului, pe parte ruminească profesor a teologhii în Ungvar.

De propoveduire cuvintului celui d[umne]zăesc, de taine de obști, de taine deosibî, acuma întie oară într'acesta rind scoasă pentru folosul neamului ruminească, la anul Domnului 1785.

S'aũ scris de Ioan Stanca, în seminariumul Ungvarului alumnus, și înt'al 3-lea an teolog.

V.

BÎRSANA.

A. Biserica de piatră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. *Antologhion* din Iași, 7263.
89. 2. Pe un *Apostol* din Iași, 7264 :

În numele Tatălui și-a Fiului și-a Duhului Svîntu, amin. Ačasta sfîntă carte Apostolu, s'aũ dat în oarmeghea Maramurășului, în erașul Cosoului, în satu în Bărsana, unde este hramul aceluï dintru sfînți, părintele nostru arhiepiscopul Nicolae dela Mira Lichiei, făcătoriu de minuni, și nime să nu o fure, saũ să o vindă din besereca, și nime să nu o ducă, nice pă la casele sale să nu o porte; și cine a zminti ce am scris, s[ă] fie judecat [de] Domnul Nostru Is[us] H[risto]s la ziua județului, ca un prădători de beserecă. Aniî del[a] Adam 7268, iară del[a] H[risto]s 1760.

90. 3. Pe un alt *Apostol* din Blaj, 1802 :

Bine-î omul cu soție,
Apostol cu 'vanghelie,
Al mieũ, dar, adevărat
Că treizăci de zloți am dat, —

Ca să-mi fie pomenire
Într'a vieției zile,
După moarte bucurie,
Sufletului spăsănic.

Fie Domnul lăudat,
Că mie mi-ai ajutat.
De dorul meu mi-am plinit,
Voinția mi-am săvîrșit.

Primască-și Domnul danie
Ca și bani văduvei,
Cu glasul Evangheliei
Fie pomenire ei.

Nu din gură lăndăroasă
Și inimă nesățioasă,
Ce din drag sufletul micu,
Cum place lui Dumnezeu.

Apostolul să nu tacă,
Ce el tot să glăsuiască,
Mărire lui Dumnezeu,
Dela tot sufletul meu.

C'aî zis Domnul lui David,
Acela-i mie destoinic,
Care-ș face slujba plină
Și cu inimă sănină.

Amin, amin, amin,
Și două cupe de vin,
Carele scrietoriului să cuvin.

4. *Biblia* lui Bob, Blaj, 1795.

5. *Catavasierii* fără titlu.

6. Pe alt *Catavasierii* din Blaj, 1762 :

Întru numele lui Is[us] H[risto]s acestu Catavasierii
iastei a cinstului părinte popa Dumitre din Bărsana,
ce ține parohie în Nănești. Anul Domnului 1786, Ia-
nuarie 28 de zile.

7. *Cazanie* rusească, manuscrisă.

8. *Evanghelie* din Blaj, 1817.

9. *Efthologhion* din Sibiiu, 1849.

10. Pe un *Liturghierii*, fără titlu :

... ș'a Sf[î]ntului Duh; amin. Eată această sfîntă
carte, anume Leturghier, o ai cumpărat Lupulu lui
Anişure din Nănești, și cu soțe sa, Frosină, pi[n]tru pă-
catele sale și-a părinților săi, să le fie pomenire în
veci; și cine va măradui a săminții dintr'înuși, să fie
slobozi a o da la care besereca va mai trebui. Iară,
alții streini, de voru înd[ră]zni a lua fără de știre, a o
fura din beserică, să fie afurisu de sfinți părinț, dela
sfintele sabora, să fie trecleți, procleți și anatemă. Iară,
cîndu o amu cumpăratu, ai fostu cursulu aniloru dela
H[risto]s 1767.

Pe altă pagină :

Această sf[î]ntă] carte, anume Liturghie mare de Iași,
o ai cumpăratu șerbul lui Dumnezeu anume Cosooan
Chrira (?) și Anisoare din Nănești, [și cu soața dumisale]
Frosină, drept 12 florinți, pintru fericita viața amin-

91.

92.

93.

dorura fecăriloru lui Nemișu Grigoru . . . , și pintru ertare păcateloru sale, moșiloru . . . , Iacovu și Mărie și Grigorie și Năstafa.

94. 11. Pe un *Octoih* din Blaj, 1760:

Aăasta să să știe, de cind aū început a sluji popa Dimitrie în Bîrsana, a popora, în zilele prè-inălțatului Împărat Iosip, și Ecselenții Sale Andrei Becenschi, vicariș Gheorghie Chinsegi ¹, protopop Teodor Rednic; 1785.

Aăasta carte, pe nume Octoihu, este a cinstitului părinte popa Dimitrie din Bârsana, cumparată deptu dreptiș baniș Sfînții Sale: 8 zloți nemțești. Decî oricine o va fura, se fie afurisu de cele 7 soboară; la anul 1774.

95. Pe pagina din urmă:

Aăasta să să știe, ca, în anul 1800, în 28 de zile a lui Agustu, s'aū clătît pămîntul, și iară, 1812, în 15 a lui Făurar, s'aū clătît în multe zile, și iară, în luna lui Marț, în 12 zile, s'aū clătît. Iară fecăorul popa Dumitru încă s'aū cununat în anul 1812, în luna lui Făurar în 15 zile, și-aū fost de 22 de ani. Iară Batin Ștefan cu Nemiș Călină s'aū cununat în anul Domnului 1817, și-aū fost Călină de 20 de ani, în luna Iulie în 12 zile.

96. 12. Pe un *Orotoghion adecă Ceasoslovu*, fără titlu:

Aăasta carte anume Porostavul rumînescu a lui Borca Tader din Brebu, aū luatū cu 5 florinți; . . . de n'or fi, car[tea] se fie pa sama beserecei, și cine o va fura, să fie blăstămatu.

13. *Orotoghion* din Blaj, 1766.

97. 14. Pe un *Penticostarion* din București, 7251:

Din indemnul Duhului și umvrirea Sfantei Troițe amu cumparatu ačas[tă] sf[ântă] carte anume Sfendanișe, cu Răhnicu Ghiorghie . . . sale Tohtora, pintru . . . dumilor sale, și-a mărădiculuî cariî vor rămîne dintre . . . milor sale, și pintru păcatele moșilor și părinților dumilor sale; se fie pomană în veci; ș'am dat la beserica în Bârsana, la hramul lui Sfintu Nicolae, ca nime să n'aivă putere a o depărta dela besereca aăasta,

¹ Pentru Kőszeghy, v. vol. XII, p. LV.

suptu mare certa a sfinților părinți trei sute și optsprezece din Nichea. Anul 1766, mes[ița] Ian[uar] 3 zile.

15. *Penticostarion* de Blaj, 1780.

16. *Psallire* de Blaj, 1808.

17. Pe un *Strastnic*, fără titlu :

98.

În numele Tatălui și-alu Fiului și-alu Sfintului Duhu, aminu. Acasta sfință carte, anume Strastnicu, o aŭ cumpăratu jupineasa Hodoru Marica, rămasa lui Hodoru Nicoara, răposatului întru Domnulu, dreptu 13 florinți, pentru ertare păcatelor ei și vâcinica odihna, și-o aŭ lăsatu la sfinta besereca în Bărsana, unde este hramulu sfintului arhieră Nicolae, ca să-î fie pomană în vecii cei netrecuți. Cine o varu lua fără de dreptul, saŭ o aru fura, să fie anatemisatu de toate sfintele soboară ale sfinților părinți Beserecei Răsăritului.

Pe pagina ultimă :

99.

Popa Stoica Iacoviciu tipograful ot București, ostentoriu scrisorei numelui omului celui ce aŭ cumpăratu carte acasta, iaste cucerniculu între preoți; preot popa Ionaș, parohușul satului Birsani, din neamu birsănescu; în a 17-a luni lui Martie, aniŭ dela Mîntuirea Lumii 1778.

18. Pe un *Triodion* din Rîmnice, 1735 :

100.

. . . [șters] deptu 19 florinți, și-o aŭ datu pomană în sf[ân]ta b[er]ică, pîntru sufletu saŭ și pîntru a toată rudeine lui. Cine o va . . . și o va vinde . . . , să fie anafilimă, proklet, treclet de 318 de oteți, și Domnulu . . . ; 1733, mes[ița] Ianvarie în 14 de zile.

Maî jos :

101.

În numele Tatălui și-a Fiului și-a Duhului Svintu; amin. Acasta svîntă carte, anume Triod Postilca, o amu cumpăratu eu, Hodor popa Grigorie, și cu Hodor Mărica, pentru păcatele nostre, și am datu cu, popa Grigorie, 12 florinți, iară Hodor Mărica 10 florinți, și o amu [dat] în Bărsana, unde-î hramul lui Sfintul Nicolae, pentru păcatele părinților noștri, Văsiu, și fratele mieu, Pavel Nicoară, și maica m[eu], Anuțe, și soața m[eu], Marie; Marie, Ion, Ștefan, Hahie, Todosie iprocai; Hodor Marii, Hodor Toader, Vasoc, și părinții ei; Pricop . . . , Părasca,

Irină, Toader, Ilieș, aceste tot D[umne]zău să-î pome-nască. Iară cine să va afla să o vinza aū să o fure. acela să fie treclet ca Iuda și ca Arie, de 318 de oteți. Anul Domnului 1746.

19. *Triodion*, de Blaj, 1804.

102. 20. Pe frontispiciul bisericii, cu litere latine :

Luī Domnedicu lauda, și mărire în veci vecilor.

103. 21. Pe o icoană :

Ač[a]stă svin[t]ă iconă aū cumpărat Olariu Strometchi, și cu soța sa, Nastasia, pintru ertare pacatele sale; 1751.

104. 22. Pe alta :

Ačasta sfintă icoană este a lui Ion Hodor Toader, zugravu, se-î fle pomană; 1808.

B. Biserica din Joseni.

105. 1. Pe o *Evangelie* de Sibiiū, 1806 :

Zis-au Domnul oarecînd

Și din mamă Todosie,

.....

A lui Birsan familie,

.....

Să-î aduc un naț frumos,

..... (rupt)

Și să-î primești bucuos.

Și dă bani la săraci

Ce-î pre nume 'vanghelie,

Cei ce-s de sărăcie arși,

Primit darul meu să fie.

Că-î vei dobîndi comoară

Așișderea scrietoriul,

Carea furi nu o fură.

Preot Birsan, popa Ionaș,

Ce-î la înpotrivire foarte gingaș. —

Și ieū fica ta, Virvară,

Am scris și am așezat

M'am socotitu-mă asară,

Cum Duduh [Duhul] m'aū luminat,

Ce-s din tată Toderasî,

În anul cel de mîntuire,

Al tăū slugă și ostași,

O mie opt sute și al optule,

În luna lui Dechemvrie,

În șasesprezece zile.

106. 2. Pe un *Liturghieriu* de Iași, 1767 :

Ačasta carte, anume Liturghie, o amu cumpăratu pă-rintele popa Ionaș Bațanu, din Bărsana, parohușul sa-tului, cu călugăriī sf[inte]ī minăstiri a Bărsaniī, dāndu-le loru alta Liturghie rusască mare, in anul Domnului 1786, in 25 a lui Iulie.

Pe altă pagină :

107.

În numele Tatălui și-a Fiului și-a Duhului Sfint; amin.
Acestă s[ă]ntă] carte Evanghelie s'a[u] dat în oarmeghea
Maramurășului, în sat în Bărsana, unde este hramul lui
Sfinti Nicolae, și nime să nu o fure, sa[u] să o dec, sa[u]
să o vindă, fără numai eu, popa Nechita . . . Iară altul
nime, nice măradicu meu, sup[t] afurisanie; și cine aru
zminti ce amu scris, să fie judecat de Domnul Nostru
Is[us] H[risto]s ca un prădător de beserica, la zua ju-
dețului. Anii dela Adam 7268, iară dela H[risto]s 1760.

3. Pe un *Octoih*, fără titlu :

108.

Carte s'a[u] dat pe sama beserecei din . . . Tanasie
pentru prohodul a lui Ștesc Tanasie, care l-a[u] . . . cin-
stitul părintele preot, popa Dumitrul . . . l-a[u] petrecut
pomană . . . ; carele tocmala au fostu [cin]stitul părintele
preot Costan, părintele preotul popa Ion din Văleni și
cu preotul popa Opriș Petru

4. *Strastuie* de Blaj, 1804.

5. Pe părele, la strana dreaptă :

109.

Anul Domnului 1806, a[u] zugrăvit acesta s[ă]ntă] besere-
rică . . . faicat pentru fereastă.

VI.

BISERICA-ALBĂ.

1. *Apostol* din Blaj, 1766.

2. Pe un *Čeustov* dinu Tirgoviște, 7223 (1715) :

110.

. . . . 1769, indictu 2, crugul soarelu 25, manna anului
3, crugul luni 19, temilie lunei 2, slova pășhăliei: Naștere
lui H[risto]s Joi, mă[n]care de carne săptămăna 8 zile 4,
Triodul să începe Fevruaru 8, lăsatul de carne Fevruar
22; Blagovištenie Miercuri săptămăna 4. în postu leguita
făcu April . . . Sfintele Paști Aprilu 19, Ghiorghie Joi în
săptămăna luminată, postul Apostolilor săptămăni 2, zua
lor, Lună. (Să află pascălia de pe mai mulți ani.)

Maî jos :

111.

1838 esztendöben cantora let N-ş. Cziple Mihály és

ezen könyv aző szorgalmatosága által igazítatot, mivel N-ş biro és curator is volt 1840.

3. *Catavasieriă* de Rădăuţi, 7252 (1744).

4. *Evangelhie* de Blaj, 1776.

112. 5. Pe un *Minologion* din Blaj, 1781 :

N[eme]ş Cziple Mihály n[eme]ş biro, cantor és curator gyorsasága alsal igazítatot 30 júliusba 1840.

113. 6. Pe un *Octoih* de Blaj, 1783 :

No. 4. Ex libris ecclesiae gc. fejéregyháziensis noviter reparatus hic, opera et aere comunitatis, sub praesidio Ioannis Batin, paracho, die 19-a Juni 1841. Si vis amari, ama.

(Apoi, ca la *Minologhion*.)

7. *Penticostariă* fără titlu.

8. *Strastnic* de Blaj, 1773.

9. *Triodion*, rupt, fără titlu.

10. Icoanele vechi, din biserica de lemn, slujesc de pod în turn, de-asupra clopotelor.

11. Înaintea bisericii pe o cruce de fier, cu litere latine, data de 1898.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VII.

BORŞA.

A. Biserica-din-jos (de lemn).

1. *Apostol* din 1683.

2. *Apostol* de Blaj, 1878.

114. 3. Pe un *Apostol* manuscris :

. . . [rupt] *молдовьскон земан, корол Ракочини Геворгии со-крат[ни]къ молдин и прочее; въ лѣто зрѣд, въ рд. хѣд ахнд, сін испиескъ пис мца ноєврія 18 днѣ, на стго вѣтаіста н апла Мадѣа, аминь.* [al 7erii Moldovei, al Craiului Rákóczy Gheorghe sfetnic mic şi altele; anul 7164, dela Naşterea lui Hristos 1654, această scrisoare s'a scris în luna lui Noemvrie 16 zile, după sfintul Evanghelist şi apostol Matei, amin].

115. Pe altă foaie :

De аcаsta scriu şi d[ău] de ştire, Domn, boere, de ra-nudul [rindul] аcestei cărţi. Аcаsta ca[r]te аu . . . аdecă

s'au gitrianitū(?) Decî o'udasta să o derega, ci n'au bani s'o platesca. Meșterul au vr[u]tu să o duca, popa Pinte nu oo datu, ce oou platu; au data 2 florinți, și oou spus în beserecă.

Alta :

116.

ВЪТ МИЛАДАРСКЮ ЗЕМАН, ВЪТ ГРАД СЪЧАРСКІН, КЕЛАТ РД. ХСТ. ЗРЪС, МЦА ГЕН. В ДНЬ [din țara Moldovei, din cetatea Sucevei, la anul dela Nașterea lui Hristos 7169 (1661), luna lui Ghenar 2 zile].

4. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuți, 1745 :

117.

Scris-am eu Lupu Iausco, în ani Domnului 1748, meța August în 9 zile.

5. *Catavasiariu* de Blaj, 1793.

6. *Evangelie* de București, 1742.

7. Pe o *Evangelie* manuscrisă, românească :

118.

În numele Tatălui și a Fiului și Sfintului D[u]hu. Acastă sf[an]tă carte, anume Ev[an]ghelie, a cumpăratu Albu Toder cu soțul dumisale Parasca, să fie pomana pentru tot rodul dumisale, și pentru ispășenie sufletului său, și nevoit de au dat 12 florinți, să fie pomana în veci netrecuti, amin; și o au pus în besereca că vechea în sat în Borșe, unde este hramul lui arhistră[ti]ghia Mihail, pentru ruga lor; Dum[ne]zeu Dom[nul] să-i spă-sască, H[ri]sto[s]; amin. Vlt. 1696.

La capăt : Vleat 1701.

8. Pe un *Efthologhion* fără titlu :

119.

Să să știe că acasta Trevununicu au fost anume a lui Stețco popa Petre, pe ai săi banu gata cumparata; au dat pă dansulu 8 florinți vonașu, ai săi bani gata. Iară după, ce au răpăusat Stețuco popa Petre, dară preutasa dumisale, anume Palaghie lui Stețuco popa Nchita din Borșe, dară dumneei, ca o destonca, și cu fecori dumisale, anume Stețuco Ion și Stețuco Gheorghe, deci ei au dat acasta Trevunicu pomana în sfinta besereca că noa în Borșe, unde este hramulu' sf[in]țiloru ingeri Mihail și Gavril, și o au dat în mîna cumnatului dumisale, preutului Mihaî popa Istratie, și au cumpăratu și o fațu de masă pe prestol, și l'eu dat să le fie pint[r]u

sufletele lor și a părinților, și a toată familie dumnilor sale. Iară cine aru îndrîzni să o fure, aŭ să o și [s]chimbe, aŭ preutu, aŭ diiacu, sa[ŭ] cineva din familie dumilo[r] [sale], unulu ca acela să fie suputu blăstămulu legei, și să fie dreclet, proculetu, anafûtema, mara[na]ta, neertat de Dumnezeŭ, și afurisit de 318 de oteți ce aŭ făcut saborul în Nichiea, și să fie piriș aruhanghelu Mihail și Gavrilu la înfricoșatul lui H[risto]s județ; anul 1771, mescja Iulie în 13 zile.

120. 9. Pe un *Minologhion* de Blaj, 1701:

Să se știe [că] această sf[ă]n[tă] carte, anume Mineiŭ, precum l-au cumpărat în varineghe Maramoreșulu, în erașul-de-sus, în sat în Borșe, anume Bota Vasilie, cu soața sa, cu Dotie, și cu fecori lor, pre anume Lupu și Marie, Grigorie, Marie . . .; pe această sf[ă]n[tă] carte 3 și 2 de florinți vonaș, și o aŭ dat în sf[ă]n[tă] besereca cê veche, unde este hramul sf[î]nților ingeri, arhanghelu Mihail și Gavriilu, se le fie pomana . . . părinților și a tot neamul lor. Iară cine s'aru găsi, ori preutu ori diiacu, ori cîrznicu, orice vre om, să o ee din sf[ă]n[tă] besereca, unul ca acela să fie supt blăstămulu sf[î]nților ingeri, a carora este hramul sf[î]ntei besereci, unde s'aŭ dat și de 3 sute și 18 sfînți părinți, cari aŭ făcut soborul în Nichie; și s'aŭ cumpăratu această sf[ă]n[tă] carte în zilele parohușa popa Istratie, cu alu său îndemn, ca să-i fie și lui pomana; și am scris această scrisoare eŭ, Miha[i] pop[a] Gheorghie, parohușul Borșii-de-sus, în anul 1794. Ianuarie în 9 zile.

10. *Octoih* din București, 1746.

11. *Octoih* de Buda, 1846.

121. 12. Pe un *Octoih* slavon, manuscript, fără titlu:

Scris-am eŭ, Ștefan diiac от [земле] мѡладарьскою от монастыре хѡморьскѡи, въ днѣ . . . отъ сѣзданѣ мѡра, . . . къ летъ 7242 [din țara Moldovei din mănăstirea Homorului, în ziua . . . dela Zidirea Lumii în anul 7242: 1734].

122. Pe altă foaie:

И съ кратомъ сконмъ Тимѡшъ Дамѡнъ и съ подрѣжа еѡ Каанъ и съ чадѡи сконмъ Данъ и Истатѣ, и положѡи къ цркви

wt село Пшорнк. ндеж ест храм свѣшр архангла Мѣхѣла[а], да
вждет им памѣ[т] . . . н родителн; раб вжѣн Тимѣн Тодер
н подрѣжѣа его Татѣана, н кто сѣ поквситъ кѣзѣти нли про-
дати wt сѣа стаа црквн поп нли дѣнак сѣа книга, да вбдет
нпрощен wt гѣ бѣ н прѣстѣа его мтрѣ н wt тѣи вѣщѣ нж-
кѣ Никѣн, н да вбдет прокатѣ н трѣкатѣ, анаѣма, марѣе
наѣа, н . . . к акт 7139, а хѣ 1631, аща ман а дѣн, н кѣ-
ннакѣм wt попа Дѣмитрѣ от Мосѣн, да сѣ знаѣ. [Și cu fra-
tele lui Timiș Damian și cu soția lui Calea și cu fiii lui
Dan și Stătie, și s'a dat la biserica din satul Borșea,
unde este hram soborul arhanghelului Mihail, să-î fie
spre pomană lui și părinților lui, robii lui Dumnezeu
Timiș Toader și soția lui Titiana, și cine ar îndrăzni
a lua sau a înstrăina această carte dela sfânta biserică,
papă sau diacon. să fie blestemat de Domnul Dum-
nezeu și de Precista maica sa, și de cei 318 părinți de
la Nicheia. și să fie anatema, maranafta, . . . anul
7139, iar dela Hristos 1631. luna lui Maiu în 7 zile, și
am cumpărat-o dela popa Dumitru dela Moiseiul, să se știe.]

13. Pe un *Pentecostarion*, fără titlu:

123.

Aăsta sfînta și dumnezească carte, ce s[ă] chîama
Pentecostar, o am compărat eă, popa Radul, dela ju[ă]nu
Cinaire dascalul, bogasieril[or] din București, în banî gata
tl. 5, deinpreun[ă] și cu alte cărți, anume: un Ohtoî ru-
menescu, Ostnoglasicu cu opște, în banî gata 337 tocma,
o Psaltire rum[ă]nescă de cele mari, în banî gata tl. 2
tocma, o Liturghie rum[ă]nească veiche, care mi-caă da-
ruitu văru mieă, popa Radu, că-î dela Mî[ă]stire dintr'un
lemn, 1769; și amu eă popa Radu; la care mîna care
aă scris va putrezi, iar hartie cê slabă va rămăne.

14. Pe alt *Pentecostarion*, slavon-romănesc, Buzău, 7272 :

124.

ИЗВОДЕНИЕ ОЦА И СОКРАЩЕНИЕ СВЕТАГО ДХА, АМИН. [Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fului și cu săvârșirea Sfintului Duh; amin]. Cumpărat'ău această svinta carte, anume Penticostaru, o au cumpărat: Rusu Ioanu, dreptu 8 florinți, și o au pusu în besereca că vete în Borșe, unde este hramulu arhanghelulu Gavriil și Mihailu; ca să-î

hie pomana părinților dumisale. Eară cine o va fura din besereca, saū preut, și să o vi[n]za, saū diiacu saū mir[e]an, unulu ca acela să hie afurisitu, trecletu și prokletu, maranata, de trei sute și 18 de oteți, și să nu să al[e]agă nemică de unul ca acela. An[i] D[o]mnuluī. 1772, mesța Noe[m]vrie 30 de zile.

125. 17. Pe un alt treilea *Pentecostarion* din Blaj, 1808 :

Să se știe că acasta sf[ă]ntă carte, anume Penticostari, aū luotu-o pomană, anume Hai Grigorie diiac, înpreună cu soața lui, Timiș Iparae, și aū datu pentru dinsa 32 de zlodī, înpreună cu unu pruncu alu său, Ionu, și prunca, Marie, și una, Ionă, și aū datu-o în besereca cē de după riū, unde iaste hramul sf[i]nților ingeri și [Mi]haila și Găvrilă, să le fie pomana pintru sufletu loru, și-a părinților, și-a pruncilor loru, și-a totu neamulu loru, in veci, și cinc aū indrizni să o fure, saū să o schimbe, saū preutu saū diiacu, unulu ca acela să fie afurisitu și blăstămatu de tri sute sfintī părinți, ce aū făcutu soboru în Nichie, și de sf[i]nți ingeri Mihailu și Gavriilu, și de Maica Precurată, la înfricoșatulu judi[t] a lui H[ri]sto[s] D[u]mnezeū; anul 1837, in luna lui Aprile în zua dînutie.

20. *Strastnic*, fără titlu.

126. 21. Pe un *Triodion* din București, 7255, 1747 :

ИЗКОЛЕНІЕ ОТЦА И СЪ ПОСПАШЕНІЕМ СНА И СЪКОРШЕНІЕМ СЪТРО
АХА, cumparat-am acasta svintă carte, anume Triod postnic, Timiș Grigorie, și cu soața sa, Părasca, pintru sufletul său și părinților săi, să-ī fie pomană în veci, și o aū dat în biserica ca veache în Borșa, unde este hramulu soborul soților ingeri. Iară cine s'aru afla să o fure saū să o ee din besrecă, fără de bl[a]g[o]s[lo]venia preuților, unul ca acela să hie treclet, proklet, anatema maranafta și afurisit de 318 de ot[e]ți ~~иже въ Никее~~ [=cari aū fost la Nicheia], și sv[ă]ntul arhanghel Mihail și Gavril să-ī fie piriș la înfricatul lui H[ri]sto[s] județu, și rugăm cinstiți părinți preuți, să facă ruge pintru noi nevrednici, și pintru părinți noștri, anume: Buzură, Dumitru, Vasile, socru-

său Mihaî, Chitor și Ilana, să le hie pomană în veci. Valat 7255, dela H[risto]s 1747, m[is]ta Iunie în 28. Писане Никита от Ясо Борша. [am scris eu popa Nechita din Borșa-de-jos.]

22. Triod slavon, manuscript, fără titlu.

Pe scoarță :

Întu tot cinstit și de Dumnezeu cu bunu dar dăruitu părintele popa Toader int[r']a a face bine . . .

Pe o foaie :

Гіа книга рекомаа триод поеник кѣнна рабъ бжии Іпсѣнни кра и съ подрѣжне его Маріе и чедъ Василіе, Євнаншко, Мирон, Доумитрашко, Андронішъ, Аснша, Касіае, Іаана и штиць его Прикоп и съ дрѣжи его Маріе, Цсрѣце нотре (?) Євнаншко и кѣсем родъ нхъ . . . и положение кѣ црѣко стара от Ясо Борше, идеже ест храмъ съборъ архангела Мѣханаа и Гаврилаа, да бѣдетъ имъ памѣтъ кѣ кѣки, и кто, іе покѣситъ вѣзети или продати шти єіа стаа црѣки . . . Діакъ сии книга, да бѣдетъ непроцѣтъ шти гѣ ба и прочетне его штри и отцѣ нжъ кѣ Никен, и да бѣдетъ прокаетъ, трикаетъ, анадема, маранаа кѣ сии кекъ и кѣ бѣдетъ штиа къ летъ 7190, рокъ бжии 1680, мѣца декаврѣи д. [Această carte anume Triod postnic a cumpărat-o robul lui Dumnezeu Apbăni(?) Cria(?) și cu soția sa Marie și fiii Vasilie, Ionașco, Miron, Dumitrașco, Andrieș, Lupul, Vasilie, Ileana și tatăl ei Pricop și cu soția lui, Maria, Giurgea și . . . Ionașco și tot neamul lor și . . . l-au dat la biserica cea veche din Borșa-de-jos, unde este hram soborul arhanghelilor Mihail și Gavril, ca să li fie lor pomană în veci, iar cine, etc. — ca la no. 12; la anul 7190, anul Domnului 1680, luna lui Dechemvrie în 9.]

23. Pe *Cazania* lui Varlaam :

Ačasta carute o'ŭ cunperat popa Lupul чип (?) cu soața sa, Nastacă, dăreputu sufletul său.

Maî jos :

изколеніе отца и поеникшение сна и съкрѣшение старо дха. Ačasta carte, anume Ucitelnă, o'ŭ cumpăratu Mihaî popa Lupul și cu jupineasa sa Nastahie, fečorul Dumitru, Ion . . ., Lupu, Marie, și pentru pacatele lor și-a [p]ărințiloru săi, Ștefan, Ionu, Simion, Toader, Ilana, și o au datu

în bisereca ce[a] bătrână, unde este hramulu saborul Arhanghel Mihail și Gavril. Iară cine o va fura sau o va vinde, fie preut, hie diiacu, hie mirean, acela hie afurisit, trecelet și proklet, anatema, maranafta de cei 318 o[te]ji č-au făcut sobor în Nechei, acee toți să hie păriș înfricatul a lui H[risto]s județu, *рскъ вѣтъ* [= anul Domnului] 1720. Velat 7225 (1717); și am datu 12 florinți bani, nu alta.

131. Și mai jos :

Să se știe că această carte o au legat Mihaî Nețu Ne-tituchi, și cu soața sa, Grad Ileana, și prunci lor, Sava, Marie, Nuțu, Dumitru, Docă și Ionă, să de la sfân[ta] beserecă de pomana în vec, lor și părinților lor, și au platit pentru ce au legat-o 5, adică cinci zloți, și au legat-o în anul 1836.

132. 24. Pe un *antimis* românesc din 1700 :

Acestu d[u]mn[e]zeescu jertvennic pre carele se săvir-sește d[u]mn[e]zeiasca jeartfă de singe și sf[i]n[ta] slujbă, s'au bl[ag]o[s]lovit și s'au sf[i]n[ta] cumăna preasf[i]n-țitulu Mitropolitu chiru Anthimu; leat 7200 (1692).

25. Alt *antimis*, slavon din 1718.

26. Și al treilea *antimis*, rusesc, din 1723.

133. 27. Pe crucile de pe altar, de-a dreapta :

Acăsta sfintă cruce au cumpăratu Gradulu Ștefanu, cu soața sa, ca se le fie pomană în veci de veci; 1777, luna August 25.

134. 28. De-a stînga :

Acăsta sf[an]tă cruce, au cumpăratu Vasilie a Popii; 1772, August.

135. 29. Pe o icoană :

Acăsta sf[an]tă icoană au cumpăratu Mațan Grigorie și cu soața sa, cu Odochie, ca se le fie pomană a toată rudenia în veci, amin; 1771.

136. 30. Pe alta :

Țaara Lembușca și în cetate Săleninacta sf[i]n[ta] mare m[u]c[e]nic Ghiorghie minune au făcu[t], că pă balaurul au bătutu.

137. Mai jos :

Ac[as]ta icoană au cumpăratu Gradu Demitro, și cu

soața sa, Gafia, se le fie pomană în veci de veci; 1709 ..., luna lui Iunie 25 de zile.

31. Pe a treia :

138.

Ac[as]ta sf[ă]ntă [i]coană au cumpăratu Grad Ștefan și Domitro și Gafie, ca să le fie pomană în veci de veci. Dila Nașterea lui H[risto]s 1772, Dechemvrie 30 de zile.

32. Pe a patra :

139.

Aăasta s[făntă] icoană s'a[u] zugrăvit cu cheltuiala părintelui Mihaî popa Ștefan, și a soați sale Ilica. Pomește, D[oa]mne, pre Nechita, fiul lor, și soața lui, Docă, împreună și pre tot neamul lor în veač, amin; 1782.

33. Pe a cincea :

140.

Aceste sf[i]nte icoane doavo a[u] cumpărat Gradu Domitro și cu soața Gafie, și ca se le fie pomană cu tot rodu se[u] în veci de veci; amin. Anul dela Naștere lui I[isu]s H[risto]s 1770, luna lui Martie.

34. Pe alta, tot ca mai înainte.

35. De-asupra ușii în biserica bărbaților, supt pajure :

141.

Acesta sf[ă]ntu hramu a sf[ă]ntului arha[n]ghel Mihailu a[u] plătitu Mihaî Dumitraș, Gradu Dumitru, pîntru zugră[v]itu, p[î]ntru tota rudeniei lor, ca să le fie pomană în veci. În vreme ace[ia] a[u] fostu preutu Mihaî popa Ionu, Mihaî popa Ștefan, în anul 1775, în luna lui Noemvrie, în zua 3.

36. Pe ușa de-a stînga, pe chipul Sf. Nicolae :

142.

Ac[es]te sf[i]nte doavo uși a[u] cumparat Gradu Ștefan și cu soața lui, Acsene, și ca se le fie pomană în veci de veci, amin; dela H[risto]s; 1770, luna lui Iulie 23.

37. De-a dreapta :

Grad Ștefan și cu soața sa, Parașca.

B. Biserica-din-sus (de piatră).

1. Pe un *Antologhion* slavon, 1638 :

143.

Изъясненіе отца и поспешеніе сна и съкрѣпленіе староу дѣла покланеніемъ благочестивымъ королемъ нашимъ Іоанномъ Михаі, архієпископомъ и митрополитомъ Свѣта Бранкович, испань Погань Мнишекъ, князюмъ ерш, цѣсратъ Петрованъ Илишъ, петровонъ цѣна Касианъ отъ Кѣшекъ нижнихъ [= cu voia Tatălui și cu

ajutorul Fiului și cu ajutorul Sf. Duh, cu porunca Craiului nostru Apafi Mihai, arhiepiscop și mitropolit Sava Brancovici, șpan Pogan Minicher (?!) al erașului-de-sus, gurat Petrovan Ilieș, potropop popa Vasilie din Vișăul-de-jos.]

144. Pe altă foaie :

Într'acele zile aû cumpărat această carte, anume Tri-foloî, Timișu Romanu, cu soțe sa, savu, Cațahenie, dreptu 25, și a dat în besereca că din sus, drep[t] sufletul savu și rodul a toot, Timișu Ignatre și Marie, untu sevu, și tatel sevu, Ivanu, Marie, Afira, Nichita, Matei, Vasilie, Iona, Tetiana, Grigorie, Mihaî, Eremii, Varuvară, Nastafia, Ioanu, Eudochia, Savul

... Dacă o pus în svânta baserica drep[t] sufletul său și a tot rodul pana șeptele rod. Iare cineva a vre se è dan svante besereca, ovaru popa, avar diiacu, avar călugăr, aver frate, aver soră, aver fiçor, aver fata, ca se fie treclet și proclet, maranata, și se nu fie ertat de H[risto]s, și de cela trei sute și optusprezece de oteți de Nichiei, 7 sobara; carele a fi preut, dator se pominiască sufletele cele câte scrise aice; D[u]mn[c]-zău poomenasca [în] Împereție Ceriului. *Въ лето 7185, а҃в҃г҃а 7, мѣсѣца юлія к* [= în anul 1718, luna lui Iulie 20]. An[n]o D[omi]ni 1718 . . .

... *писахъ и Пепел* [= am scris Pepelea] Timotei, diiacu ot Moldova, dă la Hotin, în sat Boorlanoveți, fiçor a lui popa Vasilie.

145. 2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1766 :

Cumperare aceștii cărți ni-am întimplat și eu, Gherasim . . . , și m'am aflatu cu un mărieș, și Simeon Ardelean 2 mărieși, Ion 1 mărieș, Ion a lui Vasie a Cuchi, 1 mărieș, Luca lui Ilieș.

3. *Biblia* lui Bob, 1795.

146. 4. Pe o *Cazanie* din Iași, 1643 :

изволеніе отца и съ посланиіемъ сына и съкръшеніемъ свѣго дха [cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvirșirea Sfintului Duh]. Cumpărat-am această carte ce se chiama Ucitelenă, Ionuț Cataramascul, cu soțul său,

cu Lupa, frate-său Petrea, soru-sa Ana, și o au pus în besereca ceă noă în Borșe, unde este hramul, soborul svănteî arhanghel Mihail și Gavril, ca se e fie pomana în veci, și au plătit de legat nepotu-său Timiș Dumitru, cu soțul său, Ionă, ginere-său, Zat Nicoară, soțul său.

Maî jos :

147.

Aăsta sfântă carte au legatu-o a tria oară Ion a lui Pavel a Petri, și cu soața sa, Părască, căci le este mărădic Catarama Cataramascului, și Petri, fratine-său, și tatăl său, Pavel, și fratele lor, Pavel . . . , să le fie pomană acestora ce au plătit, și au datu-o în besereca ce din sus în sat, în Borșe, unde preutul Mihaî popa G[h]eorghie, și cine va îndărzni, au popa, au diiac, au mirean, să o fure sau să o vândă, unul ca acela să fie afurisit, anatima, maranata, treclet, proclet, sub blăstămum 318 de părinți sfinți, și la înfricoșatul județ a lui H[risto]s să fie păriș arhanghel Mihail și Gavril. Velat 1790, Feor 15. Scris-am eu, Timiș Ion dascalul, și depu ce au lecatu-o, 10 fl.

5. Pe un *Censoslov* din Rădăuți, 1745 :

148.

ИЗКОЛЕНІЕ ОУЧА . . . Să se știe că aăsta carte, anume Ciaslovu, au cumpărat anume Gheorghie a lui Lupan, și cu soțu-său, Gahie, și au dat pre dănsa 16 fl. și jumătate, banî gata, și au dat în sf[ân]ta besereca ce noo din Borșe, unde este hramul arhistratig Mihail și Gavril, maî mari Voevozi îngerești, și au dat pentru sufletul părinților lor și-a moșilor, și-a strămoșilor, și a . . . sămînție, ca să le fie pomană în veci. Iară cine ar îndrăzni să o fure, sau să o schimbe, sau preut, sau diiacon, sau diiac, sau mireanu, unul ca acela să fie afurisit, treclet, proclet și amaranata . . . Scris-am acest zapis. . . ; vișe-protopop popa Nechita din Borșe; 1759.

6. Pe un *Chiriacodromion* din Bălgrad, 1699 :

149.

Ani D[o]mnului 1729, luna lui Maiu 4 zile, am avut legatur de optuce de florinți pentru carte, se nu fie svada ca aăsta carte au fostu a lui popa Mihaiu.

Pe altă pagină :

150.

ИЗКОАНИЕ ОУЧА, etc., să știe că am cumpărat această sfântă carte anume Ucitelna, o am cumpărat anume cu Danci Găvrilă, dinpreună cu soțul mieu, Tomoiagă Sofronă, și dându noao ajutor unchiul mieu, Ionița Mandril, Moldovan, și am dat amă[n]doi 10 florinți, pentru această sf[an]tă carte, și o am dat în Borșe, în sf[an]ta besereca cē noao din sus, unde este hramul sfiților ingeri, arhanghel Mihail și Gavril, să fie pomană noao și părinților noștri, pre anume: Dancu, Ion, Nastasie, Grigorie, Erină, și părinți gazdi mele, anume Tomoiaga Dumitrașco și soțul lui, Ioană, și pentru sufletul părinților lor, și pentru sufletul părinților: a lui Ioniț Moldovan, Simion, Vărvără, și moșii: Istratie, Marie; și se fie pomană noao și la tot neamul nostru. Iar cine seru afla să o ee, să o fure din sfânta besereca care mai sus am numit, să fie suptu afurisenie și blăstămul 318 de oteți, și să fie părăș hramul sf[an]tei, sfântul arhanghel Mihail și Gavril, și suptu totu blăstămul lui Dumnezeu. Iar noo se ne fie pomană în veci de veci. Și au fostu parohuș popa Istratie într'acee vreme, stăpin sf[an]tei beserici. Anu D[omnului] 1786, 'unie 20. Și am scris ai[că] Șandor sin popa Lupu ot Borșe.

7. *Euthologion* de Blaj, 1789.

8. *Evanghelie* slavonă din Galiția, 1622.

151. 10. Pe un *Liturghieriu* din Blaj, 1776:

Începutul dela Tatăl și împlinire dela Fiul și săvârșire dela Duhul Svântu, să se știe precum au cumpăratu această sfântă *Evanghelie* în varmeghe Maramurășului, în erașul-de-sus, în sat în Borșe, anume Bota Vasilie, cu soața sa, Doche, și cu fecori lor, Lupu, Marie, Grigorie, Marie; și au dat pe această susa carte, *Evanghelie*, 24 de florinți vonași, și au dat în sfânta besereca cē noo din sus, unde este hramul sfiților ingeri, arhanghel Mihail și Gavril, se le fie lor pomană și părinților lor, și a tot neamul lor. Iară cine s'aru afla să o ee sau să o mute, sau să o fure din sf[an]ta besereca, orî din neamul nostru, orî preutu, orî diiacon, orî

diiac, orî cărsnicu, orice om, să fie suptu blăstămul sf[i]nților ingeri, a cărora este hramul sf[i]n]teii besereci și suptu blăstămul sf[i]n]ților părinți, cari au făcutu săborul în Nichie, 318. Și tot să se știe, ca c[un]d, au cumpăratu această sf[an]tă Evanghelie, au cumpărat și 2 Mince, unul la besereca c[un]d noo și unul la besereca c[un]d vechi; c[un]d au dat Bota Vasile în m[an]a parohușului său popa Istratie Mihaî o sută de florinți vonaș, și au datu pre aceste trei cărți 88, și au ramas 12 florinți, și i-au dat în policandru. Aăasta scriem, să se știe, 1794, Ianuarie 9. Scris-am c[un]d, parohuș Gheorghie din Borșa.

11. Alt *Liturghieriu*, fără titlu.

13. *Liturghieriu* fără titlu, slavon.

14. *Minologhion* de Blaj, 1838.

15. Pe un *Minologhion* din Blaj, 1781 :

152.

Începutul dela Tatăl și împlinire dela Fiul . . . Și carte tot să fie a sf[i]n]teii beserici, și s'au cumpăratu această sf[an]tă carte cu îndemnul parohușului satului Borșii-de-sus, Mihaî pop[a] Istratie, să-î fi și lui pomană în veci de veci. Și am scris eu, parohușul Borșii-de-sus, Mihail Gheorghie, în anul 1794, 9 zile, și să știe că aceste sf[i]n]te cărți, doao Mince și Evanghelie dela besereca c[un]d noao din sus, în anul 1778, Dechemvrie 24; în zilele parohușului Mihaî pop[a] Istratie s'au cumpărat, și, c[un]d au murit parohușul Mihaî popa Istratie, au fost în anul 1783.

16. Pe un *Mineiu* slavon, manuscris :

153.

Издание вѣща, etc., купилъ ея . . . и жена его Маріа, снѣ его Симіонъ вѣтено (?), Никора, Васнаіа . . . и даде естрахъ (?) пена Пинте и прода им и алар (Малар?) Григоріа . . . [= Cu voia Tatălui, etc., a cumpărat această . . . și soția lui Maria, și fiul lui, Simion, . . . Nicoară, Vasile, și a dat-o . . . ; popa Pinte și a vîndut-o lui Maler (?) Grigorie].

Pe altă pagină :

154.

Ячетъ Минеіа а лши Богдан Водѣ.

Acest Minei[ul] a lui Bogdan-Vodă.

Dacă e bine cetit, ar fi a lui Bogdan Movilă, fiul lui Ieremia-Vodă.

155. Mai jos :

M[ese]l[ta] Iulie 15 zile, Procopie, am fost eu, Viscar Ștefan, am scris; să se știe pe ce vreme s'au scris, să să știe când am șezut în casa lui popa Ion și a popoia; venitu toamna fecorul popei în casă, și am fugi[t] cu; an[ul] 1655.

17. *Octoih Mare* din Buda, 1846.

156. 18. Pe alt *Octoih* din Blaj, 1760 :

ИЗКРАЕНІЕ СТИЦА, etc., să se știe că 'casta carte sfântă, anume Ohtaî românescu, au cumpărat anume Hanțacu Ionmelu, și cu soțul său, Gafie, și un fecor al său, Petre Hanța Mateiū, altu Hanțico Ion, — aceste au fost fecor lui Hanțico Ionmelu; și au datu pe această sfântă carte 10 florinți bani gata, în zilele Mihaî popa Istrate, la besereca ce noo în sat în Borșe, unde iaste hramul sfinților ingeri, mai marilor Voevozi îngerești, și au dat pomană pentru sufletele loru și a părinților loru, și a moșiloru și a strămoșilor și a toată sămănție lui, să fie pomană în veci de veci; amin. Iară cine va îndărzni să o fure, (sau să o schimbe), sau preutu, sau diiacon, sau diiac, sau cărznicu, sau mireanu, unul ca acela să fie afurisit, treclet, proclet, și maranata, și să fie afurisit de 318 de părinți sfinți, ce au făcut soborul în Nichie, și să fie unul ca acela die arhanghel Mihail și Gavrilu părăș la infricoșatul a lui H[risto]s județ, când să vor judeca toată lume. Anu Dom[nului] 1785, mese[ta] Ghenovar în 5 zile. Scris-am acestu zăpis în zilele fiușpanuluî Ferenți de Buda, span de varmeche . . . Dengufal, vițișpan Sopanții Pal de Maramoris, solgabirău Magheri Laslo ot Șeeu, vicareș Maramureșuluî Chiuseghi, protopopul popa Vasile ot Hozavle, viții-protopop Grad popa Ion ot Vișeu-de-mijloc. Scris-am eu, păcătoșul Ion Timiș, dascăl satuluî în Borșe, dieci lângă preutu Șandrolupu Mihaî . . . a popi Istrate Mihaî Ilie, a popi Șandro Ivan, Stesco Ion a popi; Timiș Toder și alți cinstiți dieci; parahuș Mihaî popa Istrate ot Borsa.

157. 19. Pe alt *Octoih* slavon, manuscris :

Acasta carte au cumpărat Nalina Nicoră, cu soțul său,

Ilena, tată-său Ștefan, [m]ama-sa Ana, Cozma, Dotie, Parasca, Dan, Ghervasie, un fecor, Vasie, Iacobu, Ion, Iosip, Toader. Dece au dat-o dehoanicul său, popa Pinte, de trei saracuste, și au pus în besereca că noo. Valeto 7181 (1673).

20. Pe al treilea *Octoih*, din Rîmnice, 7258 (1750):

158.

ИЗКОЛЕНІЕ ОҢЦА. Să se știe că amu cumpăratu această sf[ân]tă carte, anume Ohtaiu, amu cumpărat eu, popa Lupeni din Borșe, și am dat pentru dinsa 24 de florinți, și-o am dat pomană la besereca că nooa în Borșe, unde este hramul Voevozilor îngeresți Mihail și Gavril, și o amu dat pintru sufletul meu și a părinților mei. Mateiș și Solomie. Decă nime se nu îndărznească a o muta undeva . . . ; unul ca acela să fie blăstămat și afurisit de 318 de părinți sfinți, cari au făcut soborul în Nichie, și să-î fie unue ca acele părăș Mihail și Gavril, cari sânt hramul satului acestue, și simt mai mari preste toate cetele îngeresți, se fie părăș la înfricoșatul a lui Hristo[s] județ; și o am dat ca se fie pomană pentru sufletul lui popa Nechita și gazda dumisale Axenie și fecorul Ivan. Valcat 1752, m[esi]ța Ianuar 3 zile. În zilele episcopului dela Mo[n]caș, Emanoil, șpanul varmeghie Maroti Frenți, vicaruș Andreiș Bacenschi, jurat crașului-de-sus Soplânțaș Vasălie din Cuhne, protopop Bale Lupul din Eudu. Scris-am eu, păcătosul Șturze Ștefan. Să se știe când au răpausat preutul Istratie, în anul 1788, Ghenvar 5 zile.

21. Pe un *Pentecostarion* din București, 7251 (1743):

159.

Acăsta sfântă carte ce-î chiamă Pentecostarion, s'au cu[m]părat de Chifor Herștu, de ginerele lui, Grigorie Buzură, denpreună și soația lui, Parasca, și s'au dăruit sfânței beserici, unde să preznuește hramul îngerilor, în sat, în Borșe, pentru vecinica pomenirea, — însă la besereca cea noao; 7254 (1746).

22. Pomelnice multe, din anii 1771.

23. Pe o *Psaltire* din Iași, 7256 (1743):

160.

ИЗКОЛЕНІЕ ОҢЦА, etc., să se știe cine au cumpăratu această carte, anume Psaltirea românească, și au cumpăratu

anume Danci Andri Cutuna, și cu soțu dumisale, Vasăle, și au dat pă dănsa 6 florinți, bani gata, și o au dat în sf[î]nta besereca cê noo, unde este hramul arhistratig Mihaî și Gavril, mai marilor Voevozi îngerești, și am dat pentru sufletul lor și-a părinților lor, și a moșilor și a strămoșilor, și a toată semănție, ca se le fie pomană în veci. Iară cine ar îndărzni să o fure, etc... Seris-am acest zapis în zilele fiușpanului Aponi Grofu, șpan de varmeghe Bale Mihaî, solgabirău Magheri, vicariș Andre Iatchi, protopop popa Ionașco ot Săcel; 1770, m[es]iața Ianuarie 20 zile.

161. 24. Pe o *Cazanie* slavonă, manuscrisă:

Изколение отца . . . и по начертаніи стѣмъ дѣху. † Се азъ ракъ бжїа, Інна, изколюхъ вагымъ моимъ промышленіемъ и ни жанимъ оумомъ изколюхъ, и кѣнихъ сіа книга на имѣ зокма Тетрѣкѣган прѣсвѣтѣнои (1), и дастъ ѿ кѣ стѣмъ црковѣ оу село Борша, идежъ естъ храмъ стго архангѣла Мѣханаа и Гаврила, за свое отошненіе грѣхѣмъ. † Ище вторы . . . сіа книга кѣзати отъ стѣмъ црковъ, ѿ родитѣли, или отъ црковнихъ кто, или попъ, или діаконъ, или діакъ, или братъ, или сестра, но не рѣшимо отъ храма стго къ кѣ; аще кто покѣситъ ѿ, да бѣдетъ прокладъ, и трѣкладъ, анадѣма и ѿ стѣхъ отцѣ тѣи иже кѣ Пикѣ. И кѣдетъ съ множъ сѣдѣти на страшномъ сѣдѣ хркѣ. И даде ѿ кѣ рѣка пона Пинтѣ, кѣ село Борше. Кѣ тѣе вѣкмѣ выстѣ епекпѣ Марамурѣшескѣ Мѣхана Молодецъ (sic) ииричъ, земаи оугорекѣа. Писаа Іоанъ діакъ отъ нижнего тараишъ, и сѣтвори сна книга. Кѣ лато зрѣдъ, а отъ рожъ. хѣа мѣхидъ, мѣца Поєрѣа и дѣа, хѣаа вѣс изколеніемъ тако, амин.

Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sf. Duh. adecă eî, roaba lui Dumnezeu Ana, am voit cu buna mea aplecare și cu mintea mea umilită și am cumpărat această carte anume Tetravanghel . . . , și cu mintea mea umilită și am dat-o la sfînta biserică din satul Borșa, unde este hramul Sfinților Arhangheî Mihail și Gavril, pentru iertarea greșelilor mele. Iar cine va lua această carte, etc. [blestem]. Și a dat-o în minile popei Pintea în satul Borșe. În acel timp era episcop al Maramurășului Manuil și

a toată Țara Ungurească. Am scris eu, Ion diac. din crașul-de-jos; am făcut această carte. Anul 7264, ani dela Nașterea lui Hristos 1754, luna lui Noemvrie, 8 zile; slavă Domnului; amîn. 7164

Apoi, mai jos :

И сѣа книга съкръши са рѣкою много грѣшнагъ Іван дакс, от село Нанкова, рок ахит, 1653, меца ноевриа и дна [= și această carte s'a săvîrșit cu mina mult-greșitului Ioan diacul din satul Nancova; anul 1653, luna lui Noemvrie 18 zile.] 162.

Pe altă pagină :

Să se știe cându s'aî cutremurat pământu; 1715.

Рѣкъ ежа аѣи [= anul Domnului 1715]. 163.

Pe altă foaie :

Къ акто з отъ създавнѣ мира. Изколеніемъ отца, etc. ... писана кѣсет сѣа книга наперкѣ нача са Григоріе Стрѣскимъ и съкръши са ракомъ ежимъ и рѣкою много грѣшнагъ Іванна днака Нанковскаго, и съкръши са к селѣ Нанковѣ при цркви храма приденон мѣри нашѣ Параскиен к покѣтѣ хогдскон(?), при панс етма(?) Радан Ференцъ, при еписк Мараморьскомъ Мѣханахъ Моладѣи; к тоє времѣ кѣа нареченъ кадка Мѣкачовскіи Станко . . . Сіе етмає съкръши са рок ахит, 1653, меца ноевриа 11 дна, на етго вѣкѣт и асѣа. Мѣтѣа [= în anul 7000 dela Facerea Lumii —, cu voia Tatălui. etc. S'a scris această carte așa: la început de Grigorie Striischi, și a săvîrșit-o robul lui Dumnezeu, și cu mina mult-greșitului Ioan diacul din Nancova, și s'a mintuit în satul Nancova, pentru biserica cu hramul Prepodobnei maicei noastre Paraschivei, în Ținutul . . ., supt șpanul Rhedey Ferencz, supt episcopul de Maramurăș Mihail Molodet; pe acea vreme a fost Vlădică de Muncaciū Stanca . . . Această Evanghelie s'a săvîrșit la anul 1653, luna lui Noemvrie 11 zile, la Sf. evanghelist și apostol Mateiū.] 164.

25. Pe un *Straștnic*, fără titlu :

ИЗКОЛЕНІЕ ОЦА, etc. Сă сă știe cine аѣ cumpărat асăста сфанта carte, anume Straștnic, Danci Ion Cătuna, cu soțul сăѣ, Nastasia, și аѣ dat pentru дăнса 5 florinѣ, și аѣ 165.

dat la besereca cè din sus, în sat, în Borșe, unde iaste hramul . . . , etc.

Aceluia ce o va fura saŭ va vinde, saŭ o va știnuba, nimene să nu hie slobozu, ce să fie pomană noa și fecorilor noștri. Danci Grigore, Erina, Dani Găvrilă, nepot, și Șofronă, în veci, amin. 1788, Feor. 26, când amu scris, iară cu[m]păratu-s'a mai de de multu, în zilele lui Șandro popa Lupei ot Borșe, parohus.

166. 26. Pe un *Triodion* dela Iași, 7255 (1747):

ИЗКОЛЕНІЕ ОТЦА. Cumparat-aŭ acasta carte, anume Triod, popa Albu Ionașco și frate-său Albu Mateiŭ, și vărusaŭ Albu Găvrilă și Albu Crăcunu, cu baniŭ moșu-său Albu Nicoară, și soțul său M[a]reea, și fecorul său Vasile, noru-sa Dotie, Ionașco, Marie, Miron, moșu-său Pricop, și aŭ dat 20 de florinți, ca se le hie pomană în veci, și aŭ dat în sfânta besereca cè noo în Borșe, unde este hramul Sfintului Arhanghel Mihail și Gavril. Iară cine o va fura saŭ o va vinde din sf[ă]nta besereca, unul ca acela să fie treclet și proklet, maranata, neertat de Dumnezeu, și afurisit de 318 de părinți sfinți, ce aŭ fost la soborul în Nechea, și Sf[ă]ntul Arhanghel Mihail și Gavril să-i fie părăși la înfricoșatul a lui H[risto]s județ; поск 1784. Întru acele zile în Maranoriș fiuspan Herili Laslău, viițișpan Screcii Frenți, solgabirău Soplânfaŭ Vasile din Cuhne, V[lad]ad[i]cu aŭ fost Manoila Olșauschi, vicaruș Andrei Bacencenschi, protopop, popa Lupul Bale de End, popa Nichita din Borșe; să să știe . . . Ștefan dascal din Borșe.

167. 27. Pe un *Triodion* rusec, 1699:

ИЗКОЛЕНІЕ ОТЦА . . . , etc. КСННА СНА КНИГА, ЗОВЕМА НА НАМѢ ТРИОД ПЕСНА, РАБЪ КЖИ ЗАТЪ СРЕМНЕ И СЪ ПОДРЪЖИ ЕГО НААНА [= a cumpărat această carte, anume Triod de post, robul lui Dumnezeu Затъ Ieremia și cu soția sa Ileana] și cu frate-său, cu Grigorie, și cu soțul său, cu Marica, și cu fratele loru, cu Macsim, și o'ŭ dat în svânta besereca cè noo în Borșa, unde este hramul lui sv[e]ti arhanghel Mihail și Gavril, și-aŭ dat drept sufletul pă-

rinților săi, a moșilor săi, ca să le fie lor pomană în veci. Iară cine o va fura sau o va vinde, adevă că cineva din sămânța noastră, sau altul cineva, sau preutu, sau fiece unu ca acela, să fie tre[c]let, proclot, anatema, maranata, și să fie neertat de D[umne]zeu, și afurisit de 318 ote[ș]i ~~НХК КК~~ Nichei, și Svântul arhanghel Mihail să-î fie părăș la infricatul a lui H[risto]s județ; și o au cumpărat dreptu 15 florinți. Velat 7200 [1702], m[c]s[i]l[ta] August 52.

1692 *anta*

28. În alt loc :

168.

Zăvoi de țințirumul besaricii din sus, în Borșa : velat 7333 [1725]; Iunie 21 dna. Findu potrupop T motei din Moisei, s'au dat țințirimurile pă gazde sup număr. Zab Grigorie o rudă, Popa Lupeiū portița, popa Nechita, Albu Mateiū, Timiș Ursul, Timiș Mihaiū, Timiș Ionu, Hanțic Lazor, Hanțic Costin, Hanțic Nicoară, Timiș Dumitru, Grebul Lupul, Mălina, Găvrilă, Calian Grigor, Grec Lazor, Grec Ionașco, Grec Luca, Mihaiū Dumitru, Zab Grigore, Zab Toader, Zab Macsim, Timiș Toma, Timișu Lupul, Timișu Ion, Timișu Luca, Timișu Vasalie, Timișu Nicoară, Timișu Nechita, Ruseuțul, Buculaiū, Dolodan Ion, Timiș Ionaș, Timiș Toader, Mihaiū Găvrilă, Mihaiū Chiforu, Grec Găvrilă, Bota Luca, Bota Nistor, Bota Luca, Hanțic Dumitru, Holocoe, Crăcun, Bobani, Zab Danu, Zab Nicoară, Mihaiū Eremiu, Malina Iosip, Albu Ionașco, la Coteșan Iștanfin.

VIII.

B O T I Z A .

1. *Antologhion* dela București, 1782.2. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766 :

169.

1771. Acestu sf[ă]ntu Apostol l-au cumpărat robul [lui] D[um]nezeu Trifoi Grigorie cu soța sa, Marie, părinți săi, Nicoară, Todosie. ca să le fie lor și moșilor lor pomenire, dreptu sufletele lor, și l-au datu pomană la sf[ă]n[ta] besereca în Boteza. Iară cine s'aru ispiti ca să o

fure saŭ să o strănŭtute de aice airea, acela om să hie afurisit de 3 sute și 18 de părinți dela Nechea; și s'aŭ scris in casa a lui popa Vasiliu, și s'aŭ scris de Radu Munteanu.

170. 3. Pe un *Ceasoslov* din Iași, 1777:

Acestu Cŭsaslovu l-amu cumpăratu eŭ, Petricu Ifimie, dinu Brebu, dascalu, pentru 6 lei, baniŭ, adecă să-ŭ cossască 4 fălcŭ, și să-l și adune, adecă să le căpițască, și să-mŭ mai dă 20 de parale.

4. *Catarasierŭ* din Blaj, 1769.

5. *Chiriacadromion* de Bălgrad, 1699.

171. 6. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1766:

Ačasta sfă[n]tă Evanghelie ao cumpăratu jupănu Mihaŭ, cu soța dumiisale, Ana, dela Botiza, și cu fi dumiisale, înpreună cu măsa, stē in beserecă pomană, și se nu aibă nime a o fura dinu beserecă, nime să o ee, și, de a strica, să o togmască fecori dumiisale, și cine o a fura dinu beserecă, să fie afurisitu de tri sute și optsprezece de sfinți părinți și de mine; lasu cu afurisănie eŭ, Mihaŭ denu Botiza, și cu ficori mei, ca să nu o ducă dinu beserecă nime. . . Ani D[omnului] 1767, eŭ amu scrisu, dascalu Grigorie dela Ardelul.

172. 7. Pe un *Liturghierŭ* fără titlu:

S'aŭ găsit in besereca Botizi o Evanghelie și o Uci-telenă și un . . . și un Triod necha [postnic] și un Miniŭ și 2 Octae cu mănă și 2 Trevnice, unu rumănesc și unu sărbesc.

173. Mai jos:

Cu vrerea Tatălui și ajutoriul Fiului și indemnarea D[uhului] Sfă[n]tu amu cumpăratu ačasta carte ce [să] chiamă Liturghie, și o am închinat la sf[ă]nta beserec[ă] aice in Botiza, la hramul prepodoamnei Par[a]schevei, și cine s'aru ispiti a o streină dela sf[ă]nta beserecă, aŭ din preuți, aŭ din cilici, aŭ din mireanŭ, să fie blăstămat de 318 sfinți părinți dela Nichiea, și să-ŭ verse mațele ca lui Arie, și de mine să fie proklet, și o am luat robul lui D[umnezeu] Vartolomei, și soața mea, Ioană, și fecor mieŭ Ștefan, Vasile . . . ; și s'aŭ cumpărat leat 1750 . . .

și s'aŭ cumpărat in zilele pop[a] Ion, și o Liturghie sârbească, și una românească, și on Mineŭ cu mănă, și a tria Liturghie cu mănă, și un Otaŭ și un Triod și un Strasnîc și o Psaltire și o Propovedanie și un Polistavu și un Ohtaŭ rumănescu cu mănă, și s'aŭ aflat de toate 8. și una, și un rând de veșminte, și fie dator tot preutul care va ceti pe această Liturghie să pomenească aceste nume: Vartolomei, Ionă, Ștefan, Costin, Vasălie, Alecsa, Paul, Ană. Vasoc, Parasca, Andrei, Floarea, Anisie, Porfir, Gligorie, Marie, Tahie, Todosie, Ionu, Titian; D[u]mnenezău să-ŭ pomenească la Împărăția Sfî[n]ții Sale.

8. Pe un *Octoih* dela Blaj, 1760:

174.

Acesta sfă[n]tă carte, anume Oftaiŭ, aŭ cu[m]păratu, anume Trifoiu Nicoară, anume fecoru lui Trifoiŭ Simionu, cu soța dumisale, fata a lui Idofila, să le fie pomană lor și părinților lor, și a totu rodulu lor, să le fie pomană; și a datu inu sfă[n]ta besereca, anume in Botiza, la hramul Pa[r]ăscovei, inu erașul Izei. Iară dascali besereci, cari voru ceti pe acestu sfă[n]tă carte, mă rog dumilorsale forte binișoru, să o poarte saŭ să o pice cu lumină. Iară care preutu, saŭ diacu, va îndrăzni a o vinde, se fie unulu ca acela afurisit [de] 3 sute și optsprezece de părinți sfânți dela Nichea. Scris-amu eu, Balicu Dumitru, diacul dinu Budești. Ani D[o]mnului 1775. Scris-am in luna a lui Mai, in 16 de zile.

9. Pe un *Pentecostarion* din București, 7251 (1747):

175.

Anul 1785. Aŭ fost diiacu Iacob Rîșco, fecorul lui popa Chirila dinu Comorzana. adecă diaacu de aia grecu, și aŭ fostu și podudiaconu in oșucolă la Muncacului, și apoi n'aŭ vrutu să să facă popă, și așe s'aŭ lăsat numai diacu. Iacob Rîșco, ipodiacon.

— Pe altă foaie:

1785. Komorzányi Iacob Risco volt Batizán dijak vagy kantor, popp Kirilának ar fia Iacob Rîșco [= Iacov Rîșcu din Comorzana a fost diac în Botiza, saŭ cantor; a fost fiŭ al popei Chirilă, Iacov Rîșcu.]

10. *Polustav* de Blaj, 1793.

11. *Psaltire* din Blaj, 1780.

12. *Strastnic* dela Blaj, 1817.

176. 13. Pe alt *Strastnic*, fără titlu :

Ani D[o]mnului 1789, eu, Marcoș D[u]mitru, amu fostu di[i]acu în Botiza, dila Paști până la [A]durmire Precuratei. Marcaș Dumitru scris-am în luna lui Iunie, 21 de zile.

14. Pe un *Triodion* de Blaj, 1771 :

Când au fostu anu dela Naștere lui H[risto]s 1783, luna lui Mai 24, Sima Toader, indemnatu fiindu dela D[u]mnezeu, și dela inimă având daru sufletescu, și cu frate-său Olecsa și Matei, și cu soata sa dumisale Trifo Părasca, Trifo Ursul, Toader, Grigorie, Ionu și surorile ei Marie, Palaghie, amu cumpăratu această sfântă carte, anume Triodu, și au dat 17 florinți, și o au datu în Botiza, la sfânta besereca. unde este hramul sfintei prep[o]d[oa]mnei Paraschevei, fiindu preut Bale Toader; și cine să va afla slujitoriul sfintei besereci, să aibă a pomeni pre acești oameni: Sima Toader, Alecsa, Matci, Trifo Părasca, Ursu, Toader, fecoru ei, Ionu, Marie, Palaghie, și părinții lor: Andrei, Ionu, Vasalie, Acsenie, și, n'avându Trifo Părasca al doile soțu a dumisale, Tămaș Tira, încă să fie pomenitu în sf[ă]nta beserecă. Iară cine să va afla fără frica lui D[u]mnezeu, să o fure, să o mute dela această sfântă beserecă, să-l lovască bubele lui Ghiezi și tremurul lui Cainu, și să fie blăstămat de 7 saboară ce s'au făcut în toată lume. Scris-am eu, Trifo Ilic, cu zisa acestoru mai jos numiți. Anul D[o]mnului 1783.

177. 15. Pe o tablă, la ușa de intrare :

Acăsta s[ă]f[ă]ntă b[is]erică renoit[ă] la ano 1899, [cu] spesele popo[rului]: George Petrovai preot, Sidău Dumitru, Brumar Ion curator[i], Suc Alexandru, jude com., Dionisiu Iuga zugrav dela Nicula, fica, Aurelia.

IX.

B R E B.

178. 1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1745 :

Cu indemnarea Duhului Sf[ă]nt, și cu ajutoriul lui Dumnezeu, am cumpărat această carte s[ă]f[ă]ntă în preț de

30 de florinți, în anul Domnului 1746, am cumpărat cu, Chirilă, fecorul lui popa Iup[u] din Breb, și cu a sa maică, Flo[a]re, și fecorii mei, Ștefan și Timofie . . . , și Fătuțe Călinută, Măricuța, Anuțe; se hie pomană și în sfînta biserică în Breb, unde ieste hramul lui arhanghel Gavriil și Mihail. Scris-am în luna lui Iulie în 26 de zile. Am cumpărat eu, Chirilă, cu a mē putere. Dară s'aū m-tors dintr'aceie bani dumisale, lui Hirină 1 florinț, a lui Sce Oana Dumitru hie 2 bani, 1 mărieș dela Năstăfuțe Bledeî, 2 mărieș[î] ai Mariei Potosco[a]ie, pentru păcatele loru. Decî, de s'a năvirni cineva a o despărți de biserica Brebului, să fie afurisit de Dumnezeu și de s[fl]ânta beserecă.

2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1757 :

179.

Apostol l-aū cumpărat pe sama s[fin]teî beserecî din Brebu, în oarmeda Maramorîșului, fata lui Tocaču Vasalie, anume Părasca. drept 14 florinți, să fie pomană; ca nimene dela această biserică se nu o înstreineze; în anul 1801.

3. Pe *Biblia* lui Boh, 1795 :

1811 carta

180.

A) În anul, 1810 aū fost potop în (marhele cele cu coarne, preste totu ținutul; B) în anul 1881, în luna lui Septevrie, în întăe zi, la opt ciasuri de zi, aū fost cutremur de pământ într'acee zi, de 3 orî; C) iară în luna Octovrie în ziua . . . tot într'acee lună 24; D) tot într'astă lună s'o ivit și o stea minunată, ce se [zice] cometă.... Tot într'acesta an, aū fost scumpete de totu, fiind on felder de mălai și griu, în preț de mai sus, aū fost în 20 de florinți, era în preț mai de jos 17, și totuși foamete n'aū fost, nici oameni n'aū murit.

4. Pe un *Liturghieru* de Iași, 7267 (1759) :

181.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului sfânt; adevăr. Eată că noi, Brebeni, cu ajutoriul sfânt Dumnezău amu cumpăratu această sfântă carte, pe drepti bani[î] noștri 14 florinți. Întăe aū dat Oane Toader 1 mărieș, Nicorie Grigorie 1 pătac, Petran Ștefan 1 mărieș, Gruan Iacob 1 mărieș, popa Roșiu 2 mărieș, Andraș, lui Roman nepot,

1 mărieș, Ardelean Onuț 1 mărieș, Rusca, muierea lui Todor, 1 pătac, Mihaî Nemțișorul 4 potori, Hilip 2 potori, Petric Ștefan 2 potori, Cătrîn 2 potori, Cotețoe . . . grăițari, Ursul Mărtulencei 2 potori, Petric Ghiorghe 10 potori și 2 bani, Crăcune Pătruț 1 mărieș, Tocaciul Ivan 1 mărieș . . . , Timofie lui Chirilă 1 pătac, Bedelean Vasalie 1 pătac, Tițoae 2 potori, Scovazu Andrieș 1 mărieș, Onu lui Mihoc 1 pătac, Ionu lui Roman 1 potor, Sima Mihoc 2 grăițari, Dumitreț 1 grăițar, Șecoan Ionu 2 potori, Gancul 1 grăițar, Dale 1 grăițar, Dancul 1 pătac, Stoica Țiganul 2 potori, Turcul 1 pătac, Nechituș 2 potori, Bota Timofie 10 potori, Rus Cosma 4 potori, Paul 1 potor, Tobic 2 potori, Borca Toaderu 2 potori. Petric Lazor 1 mărieș, Marica lui Todorul Ile 1 pătac, Haina 1 mărieș, Malanca Lupul 1 mărieș, Pătran Vasalie 1 pătac, Petric Mihaî 1 mărieș, Molduvan Ionu 2 potori, Chirilă 3 mărieși, Petric popa 1 mărieș, Vlașin Grigorie 1 pătac, Ceterașul 2 potori, Sanhiru Dumitru 2 grăițari, Răgul Pătruț 1 pătac, Îndric 1 mărieș, Pătru 2 grăițari, Rus Iosip . . .

182. 5. Pe un *Mărgăritar* fără titlu :

În numele Tatălui și-a Fiului și-a Duh[ului]; amin. Aăasta cinstită carte, anume Mărgărit, o aă cumpărat popa Grigorie din Maramurăș, din sat din Bărsana, drept 11 florinți, și am mărș și am dat în ormeghe Chioarului, în sat în Șasa, pre mână nepoților lui popa Griga Pănachi, familie curtular din ei . . . , să nu fie a patra cum va vrê acê și cu cinste; o am dat pomană pentru păcatele mele, și a părinților miei—și a tot rodul meu; și nime să nu să afe om ca acela a o vinde sau a o da aire nici cum; că supt blăstăm[ul] acelor 7 soboră să pee va hi acela om. Anul Domnului 1751, în luna lui Octomvrie în 5 zile.

183. 6. Pe altă foaie :

Aăastă carte o am cumpărat dela Petric Toder din Nănănești. În numele Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, amin. Aăastă sântă carte, anume Mărgăritu, o plătit ju-

păncasa Nastafușe a lui Crețune Petruț cu 11 florinți, și o au dat în beserecă în Breb, în care hramul sfinților îngeri Mihail și Gavriil, să fie pomană ei și soțului ei, și părinților ei, și a tot rodul ei, până a șaptelea rod. Scris-am dela Hristos 1770, mes[i]ța Martie 21, în zilele acestor cinstiților preuți: popa Teodor și Ieretheiu și popa Ștefan, și nime de[la] besereca Brebului să nu o despărțe sub (?) afurisanie.

7. Pe un *Mobilecnic* de Rimnic. 7276 (1768):

184

Iată această carte de multe treburi de-o îndemnarea lui Dumnezeu și a creștinilor din Breb, ce i-a fost îndemnat spre acest lucru d[um]nezeesc și de cinste s[ăntă] carte, să le fie de pomenire vecinică. Deci, întâi, au dat bani întru această carte: Coman Gheorghie 1 patac, Bale Pavel 2 potori, Constantin 1 patac, Mociran Onuț 1 patac, Hotea Mihaș 8 potori, Bud Ion 4 potori, Oanie Todor 2 potori, Bosga Iosip 5 potori, Mălauca Gabor 1 patac. Năstafa lui Moise 2 potori, Roman Văsăii 10 greițari, Rus Cătrina 2 potori, Suciu Grigorie 2 potori, Lup[u] 2 potori, Bala Ilieș 4 potori, Pătran Iacob 2 potori, Bud Indriaș 1 mărieș, Seeioan Ion 2 potori, Bogdan Onuț 4 potori, Vlașin Luca 4 potori, Corbaciuc Mărie 2 potori, Guțe Dumitru 5 potori, Mărica Crăciuni 3 potori, Vlașin Grigoraș 1 patac, muere lui Bota Ștefan 2 potori, Craiu Lupu 2 potori, Craiu Ion 2 potori, Bireu 2 potori, Cărje Iacob 2 potori, Pătran Vasalie 3 potori, Rus Iosip 6 grăițari, Sacanăș Simion 1 potor, Sacalăș Pinte 1 potor, Sacalăș Dumitru 2 potori, Anaine Gheorghie 1 patac, Petric Vasalie 4 potori, Pop Ion 2 potori, Moraru Timocu 2 mărieși, Roman Loghin 4 grăițari, Mălanca Chirilă 1 potor, Suču Ionul 8 potori, Moraru Nechita 2 potori, Borca Grigorie 1 potori, Anuțe Rusca 2 potori, Morar Chirilă 1 potor, Tămaș Ilieș 1 patac, Hitli Todor 4 potori, Bărtoc Docă 1 potor, Marica Oanii 2 potori, Sima Mihoc 4 potori, Chiran Olexa 8 potori. Și s'au pus această cinstită carte: Tibil 4 grăițari, Doca Ioane 2 potori, Doboși Petre 2 grăițari, muere Lupului Timoc

2 potori, Oane Pricop 1 pătac, muere lui Borca Nicoară 2 grăițari, muere lui Pop Ștefan 5 potori, Morar Iosip 2 potori, Petran Îndrieș 2 potori, Chiran Ștefan 4 grăițari, Dumitru lui Mone Ion 1 pătac, muere lui Mone Lup 1 pătac, Rus Cosma 5 potori, muere lui Petric Gheorghie 1 patac, Bota Timochie 1 mărieș, Sacalăș Nechita 1 patac, Pop Iacob 1 pătac, Morar Grigorie 1 pătac, Mălanc Îndrei 1 mărieș, Tibil Grigorie 1 ban de 13 potori, Petric Andraș 8 potori, Crăciuni Ștefan 4 potori, Bleda Nustafă 8 potori. Și s'aũ pus acasta carte de multe trebĩ in beserica Brebului, unde e hramul maĩ Marilor Voivozi Mihail și Gavril, și cine o va despărți din beserica acasta sfintă, saũ o va fura, acela așe să fie afurisit de 318 de părinți sfinți dela Nichea. Scri-s-am eũ Bălin, Lup, din Sărbĩ, in anii Domnului 1780.

185. 8. Pe un *Octoih* (fără titlu):

Acesta Ohtoih eũ, popa Lupul, in luna Iunie 4 de zile, acestu răvaș l-am pus cecic să să știe, că acest Ohtoih l-aũ adus Dumitru Tăba din Sibiel, și o am cumpărat eũ, popa Lup, și cu a meu fecior, Chirilă . . ., și Odotie, și a sa soate și fecori, Ștefan și Timochie, și a me preotiasă, Flore. o am cumpărat cu 9 florinți vonaș, in anu 1738, luna Iunie 4 zile.

186. 9. Pe un *Penticostarion* de București, 7251 (1743):

Cu îndemnarea Tatălui și cu vrerea Fiului și cu sfirșire Sfintului Duh am cumpărat acasta sfântă carte, in anul Întruparca Domnului H[risto]s 1747, in ce zilele iera preuți popa Lupul cel bătrın și popa Todor Goje, și Todor feciorul lui popa Lupul, făt de beserică Crăciun Pătruțe . . . rupt . . . i-aũ fost puteare și s'aũ îndurat de aũ dat, și o aũ dat in s[fi]n[ta] beserica aic[ea] in sat, in Breh, unde este hramul a lui arhistratigu Mihail și Gavriilu. Crăciun Pătruț 1 mărieș, Rus Cosma 1 mărieș, Porfira 2 potori . . ., Moltea Matei 1 pătac, Ștefan 2 potori, Sofie Balneaca 2 potori, Lupu lui Vlașin 1 mărieș, Dumitru lui Marie 6 potori, Simionul Hotenci 2 potori, Cosmie Macovei 1 pătac, Bărsan Dumitru 2 potori, Tă-

maș Lupu 2 potori, Hotean Ionu 1 mărieș, Potosca 1 mărieș, Costinaș Temoc Ilesutoic 2 potori, Hilip 2 potori, Irina Sărbanca 2 potori, Sima Mihoc 1 pătac, Coteț Îndrieș 1 patac, Țigan Grigorie 1 mărieș, Pătran Îndrieș 1 pătac, Cărje Ionu 2 potori, Borca Marica 4 potori, fata 1 pătac, Hăma Vascoc 23 bani, Ștefan lui Găvrus 1 mărieș, Oane Toader 1 mărieș, Chiran Griga 1 mărieș, Petre Timocai 6 potori, Todoru 1 pătac, Sirban Vasalie 1 pătac, Mălanca Lupu 1 marieș, Cirje Dumitru 1 mărieș, Părasca 1 mărieș, Sima Călina 1 pătac, frate-său Ion 1 pătac, Goje Vasalie 1 pătac, Gruaș Iacob 1 mărieș, Anisie Puchen 1 mărieș, Sosie Berindei 1 pătac și . . . potor, Goje Marica 1 pătac și . . . potor, Petric Tasie 1 pătac, Todor Ile 76 mărieș, Goje popa Todor 8 mărieș, Porfira lui Samoilu 2 potori.

10. Pe o *Psaltire*, dela Iași, 1757 ; pe foaia 1 :

187.

În anul 1852, August în 5 zile, zio Joî, aș călcat Înpăratul Iosip Frantisc în hotarul Brebului. Cine vrê această să știe cel mai în jos. A scris Batran Todoru.

11. Pe altă pagină :

În numele Tatălui și-a Fiului și-a S[fântului] Duh ; amin. Iată eă, popa Ștefan . . . această sfântă *Psaltire* . . .

12. Pe un *Triod* de Iași, 1747 :

188.

A[nul] D[omnului] 1813 aș fost scumpete de fân în Maramorăș, și bani încă aș fost foarte puțin întru acest an. Scris prin mine, mai micul între frați Lazar Florian, parohușul locului. Dat în Breb, în 24 Martie.

13. Pe alt *Triod*, tot de Iași, 1747 :

189.

În numele Tatălui și-a Fiului și-a Duhului Sfânt ; amin. Iată, de această înștiințăm că cine este lăcuiitori Pop Chirilă, în sat în Breb, în erașu Cosoului, în casa lui Pop Chirilă, fiind protupop Andraș în Breb, rugat de săten[i] să scrie zapis, decî, având în beserica o Catelnă scrisă cu mănă, și o aș findut dept 6 florinți, și i-aș dat în cartea această apoi 6 florinți, i-aș dat preuți, popa Todor și iară popa Teodor. În cătă această apoi hă mai dat 3 mărieș, apoi Crăcun Pătruț un mărieș, Ile Todor un mă-

rieș, apoi Petric Grigor un mărieș, Sabou Vasalie un mărieș, Palaghie lui Ionel un mărieș.

190. 14. În partea rezervată pentru femeii, săpat în părete :
Aicia s'aŭ îngropat popa Petru; anul 1702, luna Iulie.
191. 15. Afară, către Miazănoapte, săpat în părete :
† E în Tatăl, Fiul; și popa Bălin.
192. 16. Pe porțița țințirului, săpat :
An dela Adam 7298, iară dela I[isu]s H[risto]s 1790.

X.

BUDEȘTI.

A. Biserica din Josani.

193. 1. Pe un *Apostol* din Blaj, 1802 :

Iată că această carte, anume *Apostol*, l-am cumpăratu eă, Feiru Toader din Budești, cu soța me, Popu Ioană, fata lui popa Ionașu, și o am pus în besereca-din-josu, în Budești, cu s[făn]ta evanghelie d'împreună, care evanghelie o aŭ cumpăratu Onița Anișoară, mama me, pîntru a noastră muncă de dreptu; nime să nu îndrăznească a le zminti dinu s[făn]ta beserică această, de unde-să numite, la hramul s[făn]tului arhereu Niculaï, suptu blăstămulu acelora 318 de părinți sfinți dela soborulu celu din'ntăc din Nechie. Scris-am eă. Feiru Toaderu din Budești, fiindu diacu a beserici în Budești. Anul Domnului, 1804, luna lui Aprilie, de 7 zile.

194. 2. Pe o *Cazanie* dela Iași, 1643 :

Cu îndemnarea Tatălui și cu puterea Duhului Svînt, cumpărat-aŭ această carte, anume svînta *Evanghelie* rominească, aŭ dat trei[s]prăzece florinți pre dînsa. Deč de jumătate de prețul acești svînte *Evanghelii* a dat 6 florinți și 8 de bani, anume : șerbu lui Dumnezău Oprișe Tămaș, și cu jupineasa sa, Oprișe Hafie, din Vințești, să le fie pomană lor printru păcatele lor, și părinții lor, și moșilor și strămoși, și tot rodul lor, să le hie pomană. Și aŭ dat popa Manul din Budești într'ăcastă svîntă

evangelic: 100 de bani, să le hie pomană dumisale, și cu jupineasi Anuțe, și-a părinților săi, și-a moșilor și-a strămoșilor, și-a tot rodul său, se le fie pomană. Și [a]u dat popa Grigorie din Budești: 100 de bani, să-i hie pomană într'acasta svintă Evanghelie, domnisale și jupinesei, Ialeana, și părinților seî, și moșilor, și strămoșilor, și tot rodul, să le fie pomană; și a]u dat Dunca Gabor cu jupâneasa sa din Budești: 100 de bani într'acasta svintă evanghelie, să le fie pomană lor, și părinților, și moșilor, și strămoșilor, și tot rodul său, să le fie pomană. Din Rusu dela Beclean; Marin Ion a dat: 100 de bani, să-i fie pomană domisale, și din Nemitea Ruminească, Luca Ion: 10 de bani, să le hie pomană lor și rodului a tot. Și a]u dat Marinca Ioncea, cu jupineasa sa, cu Anuță: 100 de bani. Prin greșala lor, ce le-a]u murit un coconu nesocotit; de a]ia] noi am erutat să dea într'acasta svintă evanghelie, să le fie și lor pomană, și părinților, și morților, și strămoșilor, și tot rodul, să hie pomană. Și a]u dat Bud Luca 18 de bani, și Bud Îndriaș 10 de bani: să le fie pomană lor și jupineaselor sale, într'acasta svintă Evanghelie, și părinților, și moșilor, și strămoșilor, și a tot rodul să le fie pomană. Și a]u dat acești boeari ce simtu scriși aice într'acasta svintă evanghelie din Budești și din Vințești, într'aceste doao biserici, din Budești și din Vințești, și o a]u făgăduit la hramul lui S[fe]l[ie]i Niculae; iară cine va fi slujitor la aces[t] svinte preastol datoriu a sluji și-a ruga D[um]nezeu, printru păcatele lor, și a rodului a tot. Iară cine o va lua dela preastolul la D[um]nezeu, de o va duce și o va pierde de-acolea, el să fie blăstămat de trei sute și optsprezece de oteți svinți din va Nicheiu, și să fie procleat, anatema, amin Scris popa Grigorie ot Budești, ροκ κοκ [ame lui Dumnezeu] 1647, amin.

3. Pe un *Ceasoslov* din Viena, 1793:

195.

Precistite frate Iacov, cistește pre cil mai b[ă]t[r]inî, și nu fii neasculturiu; fiu neasculturiu întezteza [intristează] pe tată-sa și pre mamă-sa, iară fiu înțeleptu vesălește

pre tată-său și pre mumă-sa; mirî la furnecă, o leneșule! Bulu Simion . . . varmida Sonoculuî; Bulu Simion . . . și nu vi nebu[n]u, care om nebu[n] și n'are minte, precistite...

196. 4. Pe o *Evanghelie* de Blaj, 1776:

Cu ajutoriul S[finței] Troița s'a[u] cumpărat această s[fântă] carte, anume *Evanghelie*, cu cheltuiala Onița Anișoră, să-î fie pomană pîntru sufletul ei și a soțului ei, anume Feir Vasalie, și a fecorului ei, Feir Tooderu, și a tot niamul lor. Ceî morți, moși, strămoși, și moșe, strămoșe, până la al șeptele niam. Și a[u] dat pre această s[fântă] carte 17 florinți și un husoși, în anul dela H[risto]s 1797, luna lui Ianuarie în 6 zile, și o'û datu-o în Budești, la besereca din jos, unde e hramul s[fântului] arhierău Nicolae, fiind stăpînitori besericilor atunce Excelenția Sa Andrei Bacinschi, dela episcopia Ungvar, fiind în Sighet vicareș Alecsandru Bacație, și potropop erașului Cosoului Rădnic Teodor, și parohuș satului fiind ei, Șimon Ștefan din Vișeu-de-mijloc. Iară stăpînitori și crai Tara Ungurești fin[d] I[rantascu] al doile. Iară cine o va vinde sau o va înstreina dela această s[fântă] beserecă, să fie anatemisit de 7 sfinte și a-totă-lume soboră, amin.

197. 5. Pe un *Minciu* slavon, manuscris:

Cu vrerea Tatălui și cu îndemnarea Fiului și cu săv[î]rșire D[eu]ului, bine a vrut Vințeșteni, satul tot, cu tare și cu mare, de a[u] cumpărat această s[fîntă] carte, Mineial, drept 4 florinți, și Cupce Lupul 3 florinți însușu; și s'a[u] pus în beserica că bătrînă în Vintești, să le fie pomana. Iară cine vor fura din s[fînta] beserecă, să fie procleat, teacleat, anatema de 318 de sfinți părinți, amin. Anul 1684.

198. 6. Pe un *Minologhion*, fără titlu:

.... nemiș din crașul Cosoului, din sat din Budești Zrilis(!), 1 anume Pinte Ștefan, și cu a sa jupîneasă, Bud Mariuța. Iată noi amîndoi ne-am vorovit, ca soț cu soț, să cumpărăm o carte; dec ne-am îndemnat Lupu lui Orboe, adecă Ciceu Lup[ul], și diacu Zrilis(!). Dec Ștefan

și cu Măriuțe au dat în mina diiacului Lupului, au dat 30 de florinți vonaș, diiacul și cu Ștefan au mersu la minăstire[a] Birsani, și au dat dreptu carta acăsta 30 de florinți prilis (*sic?*) lui popa Grigoraș, pentru păcatele lor și a tot rodul lor, să le fie pomană pînă în veci. Și o au făgăduit la hramul lui S[fe]ti Nicolae la beserec[ă] în Budești, și o au dat în minile preuților: a lui popa Ionășel, și a lui popa Lupul, — preuții să aibă a ruga pre D[um]nezeu pentru păcatele lor și a tot rodul lor. Iară cine aru vră o zminti, sau într'altă formă să se piarză, sau să o vinză de unde-i numită, dela beserec[a] din Budești, să fie unul ca acela afurisit. Dec de aceste inști-
[i]ntăm pre toți cinstiții boier, că în zilele acestora stăpînescu țerile, adecă, întie: 1) Pătriiahu dela Roma, Benedictu, a doa; 2) iarăș mai mare stăpînitore pre țerile aceste este Crăiasa Marie-Terezie; a 3) Vlădicul dela Mocač, Mihaiu Manuil Orșlavschi; a 4) vicariș în Maramurăș, Daniil Gavrilovič: în Sighet lăcuște; a 5) în erașul Cosoului, protopop Andraș din Gulești; în erașul Izei protopop Ionaș din Săcel. Apoi iarăș mai mare d[um]nu în Maramurăș, fușpan Barcoți Imvre. Vițe-șpan Budaș din Sighet; apoi în erașul Cosoului jurat Dunca Șimon din Sirbî; într'a Izei, eraș jurat, Bale Mihaiu din Eud. Dec de aceste am scris, că pe aceea vreme acea D[um]ni stăpîniē țările; și s'au cumpărat acăsta; și am eu scris, un păcătoș și greșit în multe valuri a lumii aceștia: și mai păcătoș decit toți păcătoși: popa Ioneșel, fecorul lui Pop Matei din Budești, am scris. Anul 1757, m[esi]ța Ian[uarie] 28.

7. Pe un *Octoih* dela Rîmnic, 1742:

199.

Acăsta carte *Octoihu* o am legat eu, Cointe Arimie din Sușești, în anul Domnului 1848. Și acăsta carte *Octoih* o am dat eu, Coite Erimie din Sușești, lui Avram Lupu din Chizbae, cu 2 zloți în argint în zălog, pînă Pogoșan Danilă o va scoate, și, cînd bani va da, cartea sa va slobozi în inapo, și s'au dat acăsta carte în anul 1853, în luna lui August în 8 zile.

8. *Polistava* din Blaj, 1808.

200. 9. Pe o *Psaltire* rusească :

Cu îndemnarea Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfint, aceste 2 cărți, anume Polista și Psaltire, eu popa Grigorie a scris acestea, pomana a lui Cice Ștefan din Budești, să-î fie pomana — pintru păcatele sale și-a părinților și-a tot rodul, să li sa iarte păcatele; iară cinc o va lua dela sf[ân]ta minăstire, dela hramul . . . ; iară ci[ne] o va perde dela minăstire, să fie blăstămat de 318 părinți sfinți, și se fie anatema, amin.

201. 10. Pe un *Triodion* din București, 7255 (1747):

În numele Tatălui și Duhului Sfint, amin. Iată că dăm a ști tuturor că, cine a fost lăcuior nemiș in Budești, anume Marinca Toma, a avut un fișor, anume Ion, și in anul 1747, in luna a lu Feurarie de unsprezece zile, a fost feșor ca de 20 de ani; și, fiind un pohoř mare, adecă apă, s'a înecat feșorul in Onța, și nefind spovedit și cuminecat; iară noi, preuți satului, am ertat, și l-am provodit, și i-am cetit deslegare; și am ertat toate, ca să ne cumpere carte acasta, anume Triod, pînă și Strasnica, și, adavăr, că Toma s'a înegăduit că o va cumpăra, și a dat la popa Ionășel 18 florinți vonaș; și am, eu popa Ionășel am, dat 12 măriș, cu soța sa, anume Iura Măricuța. Și a dat popa Ionaș cel bătrîn 5 măriș, și atita este prețul cărții aceștie, și noi aceștia 3 omini o am înegăduit la hramul lui S[fin]tu[l] Nicolae la beserec[a] in Budești. Că cine vor fi slujitor[î], să aibă a pomeni și a ruga pre D[um]ne-zău pentru păcatele lor și a tot rodul, pînă in vecu. Iară cine s'a afla a o zminti dela hramul lui S[fin]tu[l] Nicolae, adeca dela besereca din Budești, unul ca acela să fie blăstămatu de 3 sute și 13 de oteți sfinți din Nechie, și să fie trecet și procleat ca Arie și ca Iuda, unul ca acela ce aru vră să o vinză sa, într'altă formă, să să piarda de unde s'a numit. Dec de aceste dăm a ști tuturor, in zilele căru D[um]nu și biruitor: fiind atunce Crăiasa Mariei-Tere(re)zie, in Beč fiind; in zi-

lele vlădicului dela Mocač Manuil Oroșlanschi, și vicarius în Maramurăș, în Sighet Andreiș Bacinschi, și în Gîulești protopop Rănicu Vasile, și apoi în Maramurăș fiind mai mare d[ol]mnul fușpan Haler Laslău, și vițe-șpan Serenci Frențiu din Siget, apoi în erașul Bosoului jurat de ormeghe fi[in]d, în Budești, Rădnicu Nicoră, iară în erașul Izei, în Cuha, Săpîntan Vasilie; în erașul Sighetului jurat Popovič, iară într'a Hustului jurat Renti; iară ačasta am scris, să să știe, că în zilele acelora s'au cumpărat carte ačasta; și am scris eu, mai micul și mai păcătosul decit toți păcătoși, popa Ionășel din Budești, asutor de sabor; și rog pre dumile vostre, ci[n]știți preuți și cetitor[i], cari vi s'a tîmpla a ceti pre ačasta carte, vă rog, o fraților, ca să siliți să nu o preputați rău și grozav, ce vă rog binișor se nu o picați cu lumina, ce să siliți frumușel, ca și voi să aflați milă și dar dela milostivul D[u]mnezeu și dela Împăratul Ceresc, ca să aflați și voi după moarte voastră pomană în vecie-vecului, amin. Anul 1748, luna lui Fevruarie de 5 zile.

11. Pe icoana Sfinților Vasile, Grigore și Ioan :

202.

Ačasta s[ăn]tă icoana aŭ plateat Marınca popa Lupul, Marınca, Marie, Todor, Marie, Ionaș. D[oa]mne Is[use] H[ristoa]s[c], primește ačasta jertva [în] împărăție sa, amin. 1756, luna Noemvrie 29.

12. Pe alta, în altar :

203.

Acest oltar, cu icona la ola[l]tă, pă prestol, aŭ plătit Draguș Matei, și cu so[a]lța sa, Marica, și cu fiul său Ștefan, să le fie pomană lor în veci, amin. Ani dela H[risto]s 1812. Aŭ lucrat Opriș Ianoș, pictor.

13. Pe iconostas, de-a stînga :

204.

Din mila lui D[u]m[n]ezău, și din darulu D[u]lului Ști[n]t, ne-aŭ invrednicit D[u]mnezău de amu inoit aceste s[ăn]te icone într'acesta besereca, în zilele acestora omîni: întie, popa a satului. Marınca popa Lupu, Budu Grigorie cirznicu, Chindriș Mihaî, Marınca Costanu,

Budu Matei, Budu Ursulu, Dunca Palcu, Feru Vasalie.
Dila H[risto]s 1762, Fevruarie 28.

205. 14. De-a dreapta iconostasului:

Dunca Cițcău, Vanda Ștefan, Popu Nechita, Popu Grigorie, Popu Toderu, Bud Mihocu, Popu Matei, Ciceu Cosma și cu frații lui. și cu totu satulu împreună, să le fie pomană în veci vecilor, amin. Zugravul Alexander, Pop Dumitru, Bud Ciceu, Opriș Toader, Tibil Toader, Marinca Timoc, Bud Ciceu, Lupu diac atunci.

206. 15. De-asupra ușii de intrare, săpat:

Aăsta beserica, în zilele lui popa Tin[c]ulu și lui popa Grigorie, a făcut Nemis Ștefan Atansie, Budești, 1643. Lupea su c'Ana... Renic Ionaș, Onița Marincăș; au fost gazda din Budești.

Se păstrează, după tradiție, cămașa și coiful vestitului Pinte Viteazul.

B. Budeștii din Susani sau Vințești.

207. 1. Pe un *Anghelest(?)* rusesc. manuscris:

Cînd au fost sușig de fin de m'am descotrit eu, popa Ianoș din Vințești, sura(?), după S[făn]tu Gheorghie, au fost anul 1740, și au infrunzit pe la 8 Mai codrul, și pre pămînt era bai(!); era pe la acca vreme și era nevoc mare la omini.

208. 2. Pe altă foaie:

7127 [1619]. Cumparat-au aăsta carte, anume Anghe-listu, Matsuța Gavriila dănu Budești, cu jupîneasa domniisale, fecorulu său, anume Taiul, ca să fie de pomană domniilor sale: de va vrè D[u]mn[c]zău să fie preutu, să-i hie de triabă în vahi; iară, să nu va hi preutu, ia să hie svîntii besereci, Svîntul Simnicoară, ca să ne hie pîntru păcatele noastre și pîntru a lui Atanasie, și pîntru a rodului tot. Iară cine să va ispiti a loa-o dela svîntul hram a lui S[făn]tu Nicolae, să o vînză, au dinu fecori miei, au din fraț cineva, să nu fie volnic nime, nece dăn rodul nostru să n'aibă a o lov[a], numai să cetiască dintr'insa la svînta besereca. Iară cine să va

ispiti a o depărta dela sv[ă]ntulu hram a lui S[fe]ti Nicolae, el să hie procleat și trecleat de 300 și 18 părinți dintru Nichei, și să hie anatemă, amin, amin, amin. Vleat 7128 [1619—20].

3. Pe *Biblia* de Blaj, 1795 :

209.

Dr[a]guș Maflic, 183 33-4. Aăasta S[fântă] Biblie o am cumpărat eū, popa Petru parohușu din Budești.

4. Mai jos :

210.

La Cicū Solonie am dat doi zloți de argint și un husoș, și, pentru cununie, doi zloți de argint.

5. Pe un *Ceaslov* de Rădăuți, 1745 :

211.

Din vrerea Tatălui și sirguire Fiului și obrișirea Duhului S[fânt], cumpărat-am aăasta carte, anume Polistap [=Polustav] rumînesc, de rugăciuni, și de umilință, și de alte treb[i] frumoasă, de mângăcre sufletului, anume șerbii lui Dumnezeu tăți din Budești și din Vințești, cine cu cât [i-a] inputerat milostivul D[um]nezeu, cite un mărieș, și cine un pătac, și cine doi potori[i], adecă cu toți. Ce, cine dintre dinși, cine au făcut și de alte ori bine dintre dinși, așe au făcut și aăeste, carii nu i-am pus numele lor, a tuturor, pentru că s'au făcut mulți, dară Dumnezeu să le scrie numele lor în carte vieții; și au făgăduit la hramul lui S[fântu] Nicolae, în Budești și în Vințești, ca să le fie lor și a tot rodul lor pomană în veac, preuții ca să roage pre Dumnezeu de pre aăasta sfintă carte. Iară carele o aru zminti, sau să o piarză, sau să o vindă dela bescrica din Budești, unu ca acela să fie treclet, proklet ca Arie și ca Iuda; anul 1745. Prețul cărți: 10 florinți au dat pre dinsa. Scris-am eū, smeritul și greșitul și păcătosul și mai multu greșit și păcătos decit toți, cū, preut popa Ionaș, fecioru lui Pop Mateiū din Budești; am scris, că cine va ceti pre dinsa, ca să nu o pice cu lumina, au să o poarte rău, ce precum o ar afla, de mine biciuluită și ferită și socotită, așe să sil[ea]scă și ei, ca și după moartea lor să afle și ei loc de odihnă, în vecie vecului, amin.

6. Pe un *Chiriocodromion* din Bălgrad, 1699 :

212.

Eū, popa Gherasim din Homorodul-de-jos, daū aăasta

carte, Ucitelna, suptu lăgătura de 40 de florinți, cinudu hi-voiū di bini, să-m slobază carte la mină. Scris-am în Terebești, dinaintea lui . . . Ion și fecorul lui popa Gliga, Atria diacul.

213. 7. Pe altă pagină :

Eū, popa Dirasin, scriū de rindul socro-mea anume, și mi-erea pre[o]teasa lui popa Petre, su ti[m]platu murtea... in vrem[ea] cūmi, anume în Hueaesī, lascat-[a]m in na(?), ce amu luat fata ei, anume Ionă, decī, socro-mea fiindu neispovedeta, totu vomu cuminecatu și amu grijit, ca o ma[i]c[ă], inși deslegarea nu amu cetitu atu[n]cī, ce m'amu dus la savor, și amu spus rindulu socro-mea; soborul aū fostu . . . la popa Văsiū, și aū fostu popa Ion de Juji, și popa Costin din Jeraoșă, și alți mai mu[l]ți; decī aū aflat așa toți, să-ī facu seredaru și să o deslegu. Decī l-amu făcut însuçu, și deacu, amu adus pre nepotu Văsiū, săborul m'aū [im]puternicit] și tote se le facu, ce să cade, bine, deplinu . . . și așa amu făcut prin cumă[n]dări; și, copisăul, i[n]cā amu dat 4 mărișī, și aū trebuit socro-mea tote di n'amu(?), numā[i] noe potori amu aflat; știū înțelepți cu ce să facu acāla(!). Decī eū, popa Dirasin, le ertu tote, pe doezeci de florinți mai sus m'aū, mă sși Dumisăū(!), ști și muerea mea, Ionă; pi[n]tr'acea scriū aici, la acāsta sfīntā carte cu totu. Decī, de s'av afla cineva după moartea mea, din fecoriī și fete a socru-m[i]eū, săcotă rămași la pro[n]c[i]i mei, nemica n'aū rămas alta, fără numai 4 cărți. Acāsta și Molitanicu și o Sa[l]tire și Dasvejiu(!). Decī, daca oru da acei 20 de florinți in mina pru[n]cilor mei, apoi să fie slobozī a părți acāsta patru cărți. Dară, de se va scula cineva să ce cărțile fără . . . dela prunci mei, fără bani, să fie afurisit cu acāl[ea] 40 de Leturdiī ce am făcut, și cine va face acea dreptate, să paemu(!) că ma(?) ajugā n[du] la înțelept; eū, popa Dirasin, așa lasu, aducā[n]du-mī aminte de morte in tot časulu. Cine nu . . . , să dae samā in ea județulu.

214. 8. Pe o *Evangelhie* din București, 1760; pe p. 1:

Iată eū, Matei Drag(r)uș, din Desești fiind de loc, m'am

căsătorit în Budești, și am luat pe Bud Mărie. fata a lui Bud Vasile, și, din mila lui Dumnezeu, preut fiind, am stat în parohie în Vințești, în anul D[omnului] 1807, în sfînta luminată zi a Învieri, Matei Draguș, parohuș în Vințești.

9. Pe altă foaie :

215.

Milostivitu-s'au Domnul I[su]s de aũ trimis noua lumina lumii, acaŝta sfîntă Evanghelie, în satul nostru Budești, și, aflîndu-să un om, anume Vinț Vascul, de aũ cumpărat acaŝta sfîntă carte, drept 14 florinți, și o aũ dat pe sama sfîntei biserici în Vințești, să le fie pomană pentru sufletul dumilorsale, pentru anume: Nastafie Vinț și răpăusata Ileana, și pentru cei răpăuŝați părinți și moși a dumilorsale, pre numele lor; și nime să nu fie slobod a o vinde; la cine o aru vinde, și cine o aru cumpăra de la cel ce o vinde; să fie afurisit de 3 sute și 18 părinți, c'aũ făcut săb[ot]ul întîe la Nicliea, făr' nu mai de s'ar afla din sămința dumilorsale; de s'aru strica acaŝta sfîntă carte, să o întărească cu legătură. Iară, de nu vor fi din sămința lor, să o întărească cine a o stăpîni. Scris-am eu, Ungur Ioanu dela Ungurenî, și aũ fost acolo în casa dumisale de față, anume popa Lupul dela Cirnești și dumialuî cirsnicul din Vințești. Opriș Vîrtic, și dumialuî Vagren Petre, și dumaticaluî Bude Ioan dela Ungurenî; și o lăŝatu în mîna Molitvi Sale popa Lupu dela Budești, — dumialuî să o stăpînească pînă unde va trăi, lingă acaŝta carte. Aũ mai luoat dumieli și alte iosaguri în sfînta bis[er]ică, anume sfeșnincul prestoluluî pentru 4 florinți; și aceste eu le-am datu Vințu Vascul, în veci să fie. Anî Domnuluî 1766, Dechemvrie 6 zile.

10. Pe un *Penticostarion* din Rîrnic, 7251 (1743):

216.

În numele Tatălui și a Fiuluî și a Sfîntuluî Duh. Iață de acaŝta înștiințăm că, cine-î lăcuitoři nemiș din sat din Budești, anume Bud Mihoc și cu a sa muere, Todîșca Gafie, apoî alta poreclă: Zimbruî Mihoc. Decî ei, fi[in]d omin[i] bătrîn[i], ca de 70 de aî, aũ mai bine, aũ

fost un omor de cună, cind aũ fost anul 1742, și avẽ
 5 fecor[i], toți holtei, și o fată măritată la fecorul lui
 Baios Gabor, la Vasalie, și cuna i-aũ luat pre toți, și
 aũ murit, și aũ rămas numai bătrini amĩndoi singuri
 fără de fĩcor[i]. Ce s'or face ei! Zice: o, rău s'aũ miniat
 Dumnezeu pre noi! Iară cei așe îndrăgisă besereca: cum
 auzisă clopotul, ei numai ce sosisă la beserecă amĩndoi:
 sara, la ve[e]rnie, deminața la utrene, și la sf[an]ta
 Liturghie. Decĩ eũ, popa Ionășel, find păcurar și păs-
 tor turmei lui H[risto]s pe acea vreme, și văzĩndu-le
 bunătățile lor, l'am zis: nu vă obiduiRET, dragii mei, pentru
 ce v'aũ luat D[umnezeu] fãmea și coconii, că Dum-
 nezău aũ vrut așe. Decĩ eũ, find[u]-le duhopnicu, popa
 Ionășel, i-am ĩndemnat și am zis: iată, dacă vă pare rău,
 dară iacum iuța vedeva [=iată cum iți vedea] fecoriĩ voș-
 tri aice pre pãmãnt: adecă, ne cumpără carte cẽ lumi-
 nată, care să incede din zua de Paști, pină la Dum-
 neca Mare ține rĩnduiala ei. Decĩ Mihoc și cu Gafie aũ
 zis: noi, dragul nostru părinte, cum ĩncã dize, așe om
 face. Decĩ eũ, popa, am știutu că aũ lasat nește dieciĩ.
 acei ce purta cărți, la popa Gheorghie ĩn Daneș, și aũ
 tremis popa Gheorghie ĩn Băițe, la Morar Ion, și am
 mersu eũ, popa Ionășel, și cu Mihoc, ĩn Băițe, și aũ dat
 pe carte acasta 12 florinți vonaș Mihoc și cu Gafie,
 pentru păcatele lor și a tot rodul lor, să le fie pomană
 pină ĩn vecu, amin; și o aũ făgăduit la hramul lui Sf[an]tu
 Nicolae ĩn sat ĩn Budești, ĩn anul 1752, ĩn luna lui Martie,
 ĩn 8 zile. Iară cine aru vrẽ o zminti de unde-ĩ numitã,
 să fie afurisit unul ca acela, și blăstămat de 318 sfinți
 părinți din Nechie. Decĩ de aceste ĩnștiințemu pre toți
 cinstiții boer, se să știe ĩn zilele căror biruitor stăpi-
 nescu pãmĩntul acesta, adecă: mai mare stăpĩnitorc
 este Crãiasa Marie-Terezie, ĩn orașul lui, ĩn Beč, lăcuĩnd
 a doa: vlãdicul dela Mocač, Mihail Manuil Oroșlavschi, a
 3, vicariuș, lăcu[i]nd ĩn orașul Sighetului, Andrei Bacinschi;
 ĩn[erașul] . . ., protopop Andraș; ĩn erașul Izei, ĩn End,
 protopop Lup; iarăș mai mare d[omnu] și fiușpan ĩn Ma-

ramurăș, Barcoți Imvre doa, în Sighet vice-ișpan Maroti, a 3-e, în erașul Cosoului jurat au fost Rădnice Nicoră, și s'au atunci pristăvitu-s'a; a 4, în erașul Izei. Săpințan Vasile din Cuve; a 5, în erașul Sighetului, jurat Simon Laslău, adecă ginerele Săpințanului, a 6, în erașul Hustului, Bale Mihaiu. Dece aceste am scris, să să știe, că pe acca vreme inbla produțiile, adec[ă] cerca nemisigul în Maramurăș. Dece acô să știți că așe să rădicasă zăpodiile și se așezasă dealurile, cit s'a facut-să minune mare. Eu am scris, un păcătos, popa Ionășel din Vințești; anul îi scris mai la mijlocul scrisoarei, și luna.

7. Pe un *Triodion* de Blaj, 1771:

215.

Acăsta sfintă carte, Triodu, l-au cumpărat pe sama sfintei beserici dinu Vințești, dinu în satu Budești Maramorișu; banii i-au datu oameni, și din josu, și dinu susu, cariî ce au avutu, pătacu au mărieșu, av 2 potoi; cine o ar fura, sau lua din beserică, să fie afurisit, anatină, procleatu de 318 de sfintîi părinți. Scris-am eu, Marinca popa Dumitru, popu Vasile diiacu.

8. În altar, pe dosul iconostasului:

216.

Iată de acăsta din mila milăstivului Dumozău cine-î lăcuior: Nemiș Berinde, popu Nechita și cu a sa jupinease Birtocu Năstafă, Duhul Sfînt i-au luminatu și i-au îndemnat, și au zugrăvit oltariulu cu a lor putere drepta, di 14 florinți, pentru păcatele lor și a părinților, a Nechitei popu Ionaș, tată-său Birtoc Griga; D[io]mnu D[u]mnezău nostru, cela ce prin pocăință ai dăruit ertare oamenilor, și ai arătat noua pilda cunoștinței de păcate și a mărturisirei, pocăința prorocului D[a]vedu, spre ertare, însușu, Stăpine, pre noi cei căzuți în multe și mari păcate, ne milucaște după mare mila ta; și, într'acăsta vreme fiindu preutu în satulu popa Ionaș, se-î fie și lui pomană pină în veci, amin, amin; 1760, luna lui Noemvrie 4 zile.

9. În tinda femeilor, săpat în părete, de-a stînga:

217.

A[n]o 183°, 16 Iunie, R[everen]dus d[omi]nus Matheas Dragus.

218. 10. Pe icoana Maicei Domnului:

Ač[as]tă [i]conă s[făn]tă aŭ cumpărat Cupce Ivonă, Tamaș Nastafie, pentru sinătate și ertare de păcatele a morșilor săi. Anul dela Naștere lui H[risto]s 1755, luna April 8.

219. 11. Pe alta:

Bud Toader; 1755.

220. 12. Pe iconostas:

Din mila lui D[u]mnezău și din darul D[u]hul[ui] Sf[i]nt s'aŭ milostivitu D[u]mnezeu de s'aŭ făcut, și s'aŭ indemnatu, din indemnul lui popa Ionaș, de s'aŭ zugrăvit besereca, de zugravul Alexandru Ponehaschui, și s'aŭ zidit ačasta sfintă beserică, spre lauda lui D[u]mnezău și spre isvăbire sufleteloru creștinești, și a satuluț tuturoră, noi, titorii, eu, popa Ionaș, preutul satuluț, și cu a sa ju-pineasă Iura Măricuța, și feciorii lor, Vasilie și Toader și Grigorie, și fătute Ionă, și Bud Toader și Opriș Vîrtic și Bata Ștefan. Anul 1760, m[es]ița Noemvrie 8 zile.

221. 13. Pe ușa din a droapla celei împărătești:

Гни дверн кспна Марии Васил съ женомъ своим и со чадъ своимъ, за свое отпущение грѣхомъ. рокъ ахки, 1628. [=aceste dvere le-a cumpărat Mariș Vasile și cu soția lui și cu fiii lui, pentru iertarea păcatelor sale; 1628].

XI.

CĂLINEȘTII DIN JOSANI SAU CĂIENII.

222. 1. Pe un Apostol din Blaj, 1767:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Iată ačasta carte, anume Apostol, l-aŭ cumpărat Irinca Nastafa, și cu soțul său, Vasalie, din putere lui D[u]mnezău și a Maicei Precurate, ca să fie pomană la tot rodul, și a părinților săi; pintru acē s'aŭ plătit cu 12 florinți. Iară cine să va afla să o fure. sau să o vinza, să fie afurisit de 318 părinți sfinți din Necheea; și s'a dat în besereca. în Căeni, ca să fie acolo, la hramul Nașteri Născătoarei de D[u]mnezeu.

2. Pe o *Evangelhie* de Blaj, 1776:

223.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, amin. Acastă s[ăn]tă Evangelhie aŭ cumpărat Șerba Năstafă, pentru ertarea păcatelor ei, și a părinților ei, și a fraților, și a surorilor, și a moși și strămoși, și acasta Șerba Năstafă aŭ cumpăratu și Apostolu și acasta s[ăn]tă Evangelhie, și aŭ dat pentru amindoe 27, douzăci și șapte de florinți, și le-amu numitu pre amidoe la s[ăn]tă besereca in Căenî, la care este hramul Naștere Preasfintei Născătoareî de D[u]mnezău, și cine din preuți sau dieci o va vinde, și o va da dinu sfînta be[se]recă, să fie afurisit de 318 (de) părinți sfînți. Anul Domnului 1784, luna lui Iulie 29 de zile. in ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavelu. Scris-am eu, diacu Ilie Ionacu diacul.

3. Pe altă *Evangelhie* slavonă, manuscrisă, pe scoartă:

224.

Scris popa Pătrașu din Călinești, 1713, miseța lunaru 12 de zile.

4. Pe un *Liturghieriu* din București, 1746:

225.

Acasta s[ăn]tă și dumnezăiască și s[ăn]tă Liturghie o am cumpărat Sîvur Nichita, și cu soția lui, Lupă, ș'o aŭ dăruit aice, in sat, in Călinești, la besereca că din jos; cine s'ar ispiti a o înstreina dela acast[a] s[ăn]tă beserecă mai sus numită, să fie de toți sfinți cari din veaciū bine aŭ . . . Dumnezău I[su]s H[risto]s . . . și afurisit, pentru că o aŭ dăruit sfintei biserici; 1745.

5. Pe alt *Liturghieriu*, din București, 1746:

226.

Philippus Opriș, parochus kalinfalvensis, cuius erat haec s. Liturgia, meus praedecessor, ordinatus fuit in regno Moldaviae, in Metropoli, in civitate [Iasi], per Antonium, totius Moldaviae Metropolitam¹, anno 1733, et obiit anno 1795; vixit ergo qua ordinatus . . . annos 62, hoc [est] sexaginta duobus, sicut clare apparet ex investitura supra fati Metropolitae, ipsi data, quae hic est apud me, testis est etiam liber matricula, scribendo annum quo est sepultus. Diaconatum accepit a Dosotheo ep[iscop]o

¹ Mitropolitul Antonie cărturarul.

Körtvelesensi¹, e[t] fuit diaconus septem annis, e[t] deinde duxit uxorem Pelagia, Nicolai Sandor filiam, et ita uxoratus ivit ad regnum Moldaviae pro suscipiendo prae-sbiteratum. Ignatius Opriș, parochus Kalin[alvensis], successor Philipi huius.

227. 6. Pe un *Octoih* din București, 1746 :

Iată eu, Țiple Gabor, împreună cu soața mè, Năstafă, am cumpărat această sfântă carte, anume *Ōttoi*h, și-l dau pomană sfintei besereci, ca să nu o poată lua nime ca să o vindă, neș din sămința mè, neș din preuți, ca să nu o poată vinde nime. Iar cine o va vinde, or[i] din preuți, or[i] din sămința mè. aș o va fura, acela preut, sau și acce mină, ca să fie afurisit, și omul, și și mina acce, de tro[i] sute 18 de părinți sfinți, dela Nechie. Cine o va lua, ca să fie blăstămat, și eu o dau la beserică în Căeni, ca să fie pomană în veci, amin. Cu rugă să roagă dumnieal[i] așe, ca, cine o va purta, să o poarte bine, și ca să mă pomenească și pre mine, împreună cu pre soața mè, ca să pomenească Domnul Dumnezeu și pre dinși în veci; amin. Și am scris-amu păcătosul, anume Ion diacul, și aș dat pre această carte 10 florinți, ca să le fie pomană în veci; și aș lăsat-o să poarte Porga Olecsa, de rei[n]du să o porte tot[i] co-[co]ni[i]; 1756.

228. 7. Pe un *Pentecostarion* din Rîmnic, 1767 :

Iată eu, preutasa lui poptrupopu, amu luat[u] această sfîntu, pîntru ertare păcatelor mele și a părinților mei, și o amu datu la besereca în Căeni, și cine o va lua sau o va vinde, să fie afurisit de 318 de părinți sfinți din Niehie, cari sothor[i]le; și am dat 15 florinți, anume preuteasa lui popa Ursu din Văleni, anume Eudochie.

229. 8. Pe o *Psaltire* din Iași, 1743 :

Iată eu, Țiple Gabor și împreună cu soata mè, Năstafă,

¹ De Curtuieșel. Acest Dosofteiu, care resida în Curtuieșel, e Teodorovici. Îl întîlnim până pe la 1728 (v. vol. XII, p. IIM).

aŭ cumpărat ačasta [P]saltire, [cu] 17 mărieși, și o'ŭ datu-va in s[fin]ta beserecă in Căeni, ca să nu o pată luvă nime ca s'o vindă, neč din sămînța mē, nici din preuți, ca să nu oa poată vinde nimăru, aŭ cine o va vinde, sau din preuți, sau alți oameni, să fie afurisit de 318 de sfinți părinți dela Nichea, și oara cinc o va lua, să fie blăstămatu, să-i fie, și ca să le fie pomană, și lui și la totu neamul, și loru; amin. 7272, 1764, luna lui Mai 23 de zile.

9. Pe un *Triodion* din Iași, 1747:

230.

Iată ačasta s[făn]tă carte, aŭ cumpărat anume Șerba Ionașu, fecorul Mateiu a lui Cozacu, și o'ŭ dat besereci in Căeni pitru ertare păcatelor lui și a părinților săi.

10. Pe altă pagină:

231.

Dinu [in]demnare lui D[u]mnezău și acelor preuți, in orașu Cosoului, in Călinești, popa Echim Radu, la besereca in Căeni, anume popa Echim și popa Ialexa, an[ul] dela Hristos 1748, Martie 21

11. Pe scoarta cărții:

232.

Iată la petrecania lui Cuhan Ionu i s'o dat să cumpere Trioda lumnat, care [in]gădui[n]d muere lui înainte a 7 preuți, fiind de față protupop Andrei; 1748, Agust; popa Iochimu Radu, popa Alexic.

12. Pe o icoană:

233.

1772. Ačasta icoană aŭ cumpărat lui Pătrica Mihai și soața sa Palaghie, ca să le fie pomană in veci vecilor, amin.

XII.

CĂLINEȘTI DIN SUSANI SAU BĂNDRENI.

1. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1737:

234.

Iată cū, popa Filip din Maramurăș, din Călinești, de șapte ori amu imblat in Ardel pintru acesta s[fin]tu Tri-folon, iară prețul cărței dedese 40 de florinți. D[u]mnezău să nu-i piarze osteniiala; mai intru an aŭ imblat după el.

2. Pe altă foaie:

235.

Acest sfint Mineiŭ l-am cumpărat cū, popa Filip din Călinești, pintru ertarea păcatelor mele, păcatele soțului

său, Paladie, și-a fiilor săi, și-a părintelui său Dumitrie și Oană, și mătușe-sa monahe Marta, și a tot rodul lui, și vă rog, iubiți frați și cetitori, să vă aduceți aminte și de noi. Iară prețul cărți ei am dat patruzăci de florinți. D[um]nezeu să aibă știre. Scris-am eu, popa Filip din Călinești, că-î a mè carte aceasta, în ornițe Maramurăș, din sat Călinești.

236. 3. *Apostol* dela Rimnic, 1747.

237. 4. Pe un *Ceslov* din Iași, 1750:

În știință să fie ca acest Ceslovu iaste al dumisale Iurca Vasilie dela Călinești, și l-am cumpărat drept cinci vonași și un mărieși, și au mai datu la unu Ovrei unu zlot, de l-au legal cu piroane, poginește, și, fiind lipsă 4 hirtie, le-am scris eu; deci pîntru acee scrisoare ce au fost lipsă, și în locul piroanelor am pus peceti cum să cade, creștinește, mi-au dat 2 mărieși. Iară peste tot 7 vonași și 7 potoși, și o găină la poganu. Anu [dela] Facerea Lumi 7274; anii, dela Mîntuirea Lumi 1766, luna lui Noemvrie 16 zile. Ionița Voița Mold[oveanu], Sucevanul, fiind în casa preotului Teodor Petricu.

238. 5. *Călucasieriu* de Blaj, 1777.

239. 6. Pe o *Evangelhie* rusească, manuscrisă:

Fost-au ani dela H[risto]s 1710, cîndu au murit de ciumă în Călinești.

240. 7. Pe altă pagină:

Atu[n]ci fost-a diacon Pătrașu din Călinești întro 1712.

241. 8. Pe altă *Evangelhie* rusească, manuscrisă:

Cînd am ținut parohie popa din Cornești, anume Ștefan, foșorul lui Fuior Cosma, cînd m'am căsătorit, au fost anii dela Nașterea lui H[ris]tos 1696; cînd am scris-am, au fost anii 1719, luna lui Martie 16 de zile.

242. 9. Pe altă foaie:

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt; amin. Aăsta cartă, anume Tvenitu, o au cumpărat șerbul lui D[um]nezeu, anume Bandre Simion, pen[tru] păcatele sale, și-a dat rodul, și au dat la besereca cea bătrînă, să le hie pomană. Iară cine să va afla cineva, din ro-

dul, saŭ [a] popi[î], să o vinză, să fie treclet și procleat de 318 de părinți, și ca Arie blăstămat; 1650.

10. Pe un *Euhologhion* de Blaj, 1757 :

243.

Aăasta carte aŭ cumpăratu-o Ionu Aredelanu; 1760.

11. Pe altă foaie :

244.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Iată, tîmplindu-să un fecor anume Ion, din Rus de peste dial, și aŭ slujit la Șerba Alexa în Călinești, s'aŭ [in]tîmplat moarte acolo, iată că, din cită muncă aŭ rămas, aŭ cumpărat aăasta sfintă carte, anume Molitevnic, drept 7 florinți și 2 mărieshi, și aŭ dat pomană în besereca în Căeni, în Călinești, unde este hramul Nașterii Precestia, ca să-î fie večnica pomană. Iară cine o a lua din beserica, să fie afurisit de 318 de părinți sfinți și procle[at], anatema.

12. Pe un *Apostol*, fără titlu :

245.

Nemiș Vasalie a dat un felder de mălai, o dat 4 dutce, o dat 16 dutce. Nemiș Ion Co[d]ra, 1 zlot și 1 hosoș de argint. Popo Deorghie, 1 husoș de argint. Popu Simion 1 feldier de mălai.

13. Pe altă pagină :

246.

Cu îndemnătura Tatălui și a Fiului și a S[fin]-tului Duh, amin. Aăastă s[fin]tă carte, anume Testament, s'aŭ togmit și aŭ legat cu putere lui Dumnezeu, și din agonisita a lui că direaptă, anume Berč Ștefan, pi[n]tru ertăciune păcatelor lui, și a fraților lui, și a inoșilor lui, și a părinților lui; și aŭ dat 3 zloti și 3 mărieshi, amin. Scris-am eŭ, popa Filip, și împreună cu Ioach[i]n, în Călinești, la hramul unde este a preas[fin]-tei Născătoare de D[u]mnezeŭ.

14. *Liturghieriŭ* rusesc, tipărit în 1647.

247.

15. Pe un *Liturghieriŭ*, fără titlu :

248.

Carte lui popa Filip Opriș, dată lui de mătușe-sa monahe Marta, în Călinești, fiind soră tătino-său.

16. Pe un *Mineiu* românesc, manuscris :

249.

Aăasta carte, 'nume Mineiŭ, l-aŭ schimbat Caenarii cu Bândrenii, cum să hie cartea aăasta la beserica cea bă-

trină, și a Bândreanilor la că din Căeni; să hie unul dreptu alaltă. Valeat 1712, Fevr[uarie]. Scris Popu Ștefan.

250. 17. Pe *Noul Testament* din Bălgrad:

De mine s'aŭ scris și s'aŭ legat, Ionița Voita Sucevanul, și, de veți găsi greși, îndreptați cu a blindețelor duhu; 1767.

251. 18. Pe un *Octoih* din Rîmnic, 1742:

Aăsta carte îi dată în Călinești, în Maramurăș, și noi fiind credincioși într'ace]st lucru, popa Filip și popa Daniil.

252. 19. Pe un *Penticostarion* de Rîmnic, 1743:

Aăsta sf[in]tă carte s'aŭ cumpărat din binele lui Șerba Nechita, pomană în vecie, și s'aŭ dat în Călinești, în erașu Cosoului, la besereca D[o]mnului, care este în mijlocul satului, care să numește hramul Precistei Naștere. Scris-am eu, Opriș popa Filip, și nimene să n'aibă trabă a o lua, că sf[in]teii bisericii aŭ închinat, și fiind vicareș Îndrei Bacinschi, Maramureșului; anul D[o]mnului, latu 1768, iară prețul cărt[i] aŭ fost treisprezece florinți.

253. 20. Pe un *Strastnic* fără titlu:

Iată Șerba Nechita, și cu jupineasa dumiei sale, Lupă, aŭ cumpăratu aăsta sfintă carte, și aŭ datu în besereca că mare în Călinești, erașu Cosăului, penutru eartare păcatelor părinților și a morților. Cine s'ar afla să o fure sa[ă] să o vinze, să fie afurisitu și anaftimă. Scris-am eu, popa Danilu și cu popa Filipu. An[ul] D[o]mnului 1748.

254. 21. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1761:

Iată eu, Opriș Filip, popa Călineștenilor, fac înștiințare că aăsta sf[in]tă carte a cumpăratu pe casa lui Șerba Nichita [ca la nr. 14].

255. 22. La tinda femeilor, în părete:

Nicolai Cepschin, zugrav; 1788.

256. 23. De-asupra ușii de intrare:

Să se ști]e atunce vreme s'a făcut aăsta sfintă beserecă, anul Domnului 1784. *1788 erata*

XIII.

CORNEȘȚI.

1. Pe un *Apostol* de Rîmnic, 1749 :

257.

Iată această carte, anume *Apostol*, l-aș cumpărat Ion-
cauc Simion, cu 12 florinți și 2 mărișși; și aș datu
cea în Cornești, în beserica, la hramul lui S[fe]lii
Nicolae, ca se le fie pomană la tot neamul lor, ciți
așteaptă. Scris-am eu, dieac Miron; și l-aș cumpă-
rat în luna lui Maiu, și 26 de zile.

Velet 7270 [1762].

2. Pe un *Ceaslor* de Blaj, 1766 :

258.

Acastă carte o aș cumpărat Valian Ion, ginerele lor,
pentru patru fiorinți vonaș. Popa Ieochim Raad; 1766.

3. Pe un *Echologhion* fără titlu :

259.

În numele Tatăluiși în [al] Fiuluiși Sfintului Duh, amin.
Acastă sfintă carte Molitevnicu o aș lăsat răpăusatu
părintele popa Costan la s[fi]nta beserică [la Sfe]li
Nicolae, pentru că au fost și S[fi]nția Sa slujitor
la acă s[fi]ntă beserică, și, văzind că este foarte mare
lipsă de această s[fi]ntă carte în s[fi]nta beserică, la
moartea sa o aș lăsat în s[fi]nta beserică de pomană,
ca să fie ctitor și pomenit de preuți și slugitori
s[fi]nteii beserici, și pentru ertare păca[te]lor Sfinții
Sale și a tot rodul și neamul Sfinții Sale... și a celor
morți, ca să aște toți ertare de păcate înainte înfrico-
șatului Dumnezău, a Domnului nostru...; toată lume, vii
și morți, să aște toți ertare de păcate; și cine o a zminti
saă o va fura saă frăție de a lui, saă strein, să fie afu-
risit de s[fi]nta beserică și de s[fi]nții părinți din Ni-
chea 318, pentru (*nupt*) Născătoarei de Dumnezău în
veci, în anul 1778; atunce aș slujit popa Goja din
Iocicești.

4. Pe pagina ultimă :

260.

Era un starețu luminat cu Duhul în mănăstire
Pecersca, la Chievu, în Țara Rusască, anume Matteu; ziua,
var[a], stindu-și în sfînta beserică la locuși, s'aș rădicatu

ochii de aŭ căutatu spre frați la înmbe strane, la cantore, și văzu pre dracul în chip de Leahu, cu poala plină de flori lipicioasă, și îmbla pre la frați de arunca de acele flori spre dinși, și, de care să lipica, sta puținel și-șu făcea prileje de eșea afară, și să ducea de dormiea. Iară la care nu să lipia florea, acela sta virtos la slujbă pină la opustu. Aăsta deacă văzu starețul, spusă fraților, și aŭ zisu să întăriră, să nu mai iasă din beserică pină la opust.

261. 5. Pe un *Octoih* de București, 1746 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[în]tului Duh, amin. Eată aăsta carte, anume Octoih, l-aŭ cumpărat Raad Mihaiŭ cu soața sa, Mărica, cari fiind (*rupt*) și a preutului popa Eachim Raad, și aŭ datu hramului Sf[în]tului Nicolae în Cornești, în erașu Cusăului. Anii Domnului 1758.

262. 6. Pe altă pagină :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[în]tului Duh, amin. Scris-am ei, Lupu diacu din Cornești, în anul 1846.

263. 7. Pe alt *Ohtaiŭ*, manuscris :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[în]tului Duh, amin. Aăsta carte aŭ cumpărat, anume Ohtaiŭ, Rișco popa Miron, din Cornești, dreptu 4 florinți, anul Domnului 1793.

264. 8. Pe altă foaie :

Să credeți, iubiți mei, că Vineri, în noapte Rusaliilor, aŭ căzut omătu preste tot Maramurașul, în anul 1776, iară, de la Facerea Lumii, 7284.

265. 9. Mai jos :

Să cade a ști, iubiți mei fr[ă]ți, că aŭ fost iarnă mare, și gheața pină la Blaguveștenie, în anu 1808.

266. 10. Pe foaia ultimă :

Învățătură foarte de folos la fomeia care nu poate naște prunc : să bee vin veti, și untură de iepure, ca să încălzască, și așe el du la născătoare, și așe va naște prunc. Saŭ care să va îndimpa a ved[er]e în ce mădulare : de este dedesupt, să le leja d'asupra, și așe va eși.

11. Pe scoarța cărții :

267.

Acesta Ohtaicu a lui Dragușu Grigorie din Oancecești.

12. La capăt :

268.

Verș de Morışan, alcătuit în Un[g]var, de pătile cele
cu multe, și cu dor și amor.

O iubit condeiu meu,
Scrie ce-am pățit și eu,
La școale înblînd, și carte
învădînd.

Scrie pre unde am umblat,
Și eu unde am învățat :
În curți tot frumoasă
Și cu zidur[i] groasă.

Îmblat-am eu la oscoale,
Cu carta supt susuoare,
În Sîdet în oraș,
În Maramorîș ;

Pre care-l incungiură

Apa Iza și Tisa ;

Orășâl frumos

E, și vesălos

Dacă școala o am gătat,

Ia d'acoale am plecat,

În jos spre apus,

Și d'acoale m'am dus.

Și, dacă pe drum m'am pornit,

Ia Un[g]varul l'am găsit,

Și, unde am gândit,

Iac'am nemerit.

În Ungvar dacă am intrat,

Eu tare m'am bucurat,

Vezînd cetate și rejidienția.

La gazde m'am așezat ;

Deminațe m'am sculat,

La școală m'am dus,

Și eu, de am spus

Dieci mă intrăbă,

De unde Frățîia Ta ?

Din Maramorîș,

Viță de nemniș !

Dascau' în școală au intrat,

La masă s'au așezat,

Și am început a scrie tot.

Nu multă vreme au trecut.

Ia Ungvaru l-am urit :

Înblînd la cetate,

Pe uliță late,

Și am început a gîndi,

Cum m'am lăsat părinți ;

De la ei plecînd,

I'am lăsat plîngînd.

Jele mare m'au luat

Căci de dinși m'am dăpertat,

În țară streină,

Unde eu n'am milă.

Că străinul, cit trăesște,

Zău gînd bun nu ț gîndeste.

De rău te grăeste.

Trăit-am în trei ani de zile,

Tăt mai rău, și mai bine,

Ști-mă D[umne]z[ă]j[ă]u

Și sufretul meu.

Tomnile vinem acasă,

Dacă vedem că ne lasă,

La ai nost' părinți,

Care sint doriți.

Acasă dacă am sosit,

De însurare am gîndit :

De unde-oî lua,

De m'oî însura ?

Și eu nu m'am mult smerit,

Batir alți m'au pețit.

Ce, cum vrut D[umne]z[e]j[ă]u,

Ia făcuî și eu.

Mult a peți n'am înblat,

Și din Apșa m'n'am luat,

Can cu mîngaere,

Mic pretreccere.

De care nu-î ce a grăire,

Îmble altul și pre aire,

De cinște căpătai

De mă însuraî.	Mă întorsăî la <u>muere</u>
Și eu, cînd m'am înurat,	Și să fim văsăloși.
Post-am și can supărat;	Că sintem sinătoși.
Mă lăs (?) de muiare,	Amu zîc condeiului,
Tocma' de înurare.	Să facă capăt verșului.
La Un[g]var m'am înturnat,	Zice-i-ași și : amin,
Preuția o căpătat.	Să fie și deplin.
Și pe la înviere,	

269. 13. Pe alt *Octoih* mic, manuscris :
Scripsit Wolfgangus Keresztény, somfolviensis cantor (*sic!*); 3 iunius 1824.

270. 14. Pe un *Penticostarion* din 1743 :

Aăasta s[fin]tă carte o aŭ cumpărat Ri[s]co popa Ion din Cornești, Ion diac a beserici, pe sama s[fin]teî besereci din Cornești dript 10 zloî, să fie pomană, și aŭ cumpărat de la popa Atanasie Gherman, din satu Rohna, în anul 1813, în Iulie.

271. 15. Pe pagina din urmă :

Aăasta s[fin]tă carte, anume Penticostarion (*rupt*), să fie biserică (*rupt*), și cine o ar fura saŭ ar da la un ceva, aŭ frate, aŭ șogor, saŭ fleștecine, să fie blăstămat și afurisit de Domnul I[su]s H[risto]s și Maica Precista, și 12 sfinți Apostoli, și 318 de părinți sfinți arhieru de Nechea. Gherman Iosip [aŭ] scris aăasta.

272. 16. Pe o carte de versuri alese la prohoade :

Începutul cu ajutoriul lui D[u]mnecău cel sfint, de verșur[i] alese la prohode, și la mese de veselii, și multe feliuri de trebî, scrietoriu și ustinitoriu fiind eu, Botezat Lupul din Cornești, lăcuior în erașul Cosoului. Scris-am în anul Domnului de la H[risto]s 1821 și de la Zidirea Lumi 7329, în luna lui I[u]lie 24 de zile.

273. 17. Apoi :

De se se va înti[m]pla într'aăasta carte de verșur[i] vre-o un cuvînt greșit, saŭ vre o slovă nepusă, s'aŭ un pont, saŭ o comă, la vre-on cuvînt, să le îndreptaî fără vre-o îndoială, că, cum nu-î ceriŭ fără de nori, așe și cantoriul fără de greșală, care ce scrie.

274. 18. Pe pag. 1:

Bogatu și săracu.
 Frunză verde de dudău,
 Colo jos la fogodău,
 Biè stăpinul cu argatu,
 Biè săracu cu bogatu.
 Earū bogatu' să mindrè,
 Și din gură poruncè :
 — Măi cirjmarî,
 — Măi fogodari,
 — Adăm mie vin de-un ban,

— Ca să beu cu estū sārman.
 Earū săracu imū ridè,
 Și din gură poruncè :
 — Măi cirjmarî!
 — Măi fogodari!
 — Adă-mi mie vin de-un zlot,
 — Să beu cu bogatu' tot.
 Măi sărace sārăcilă,
 De ce vreî să faci mie silă¹?

După multe versuri, se află, la capătul cărții:
 Învățătură de multe feliuri de boale.
 De vei să cunoști furul:
 Se scrii pe pită dospită: eja, stra, fa, ariga, eriafa,
 și să dai aceleia pă cine te vei căi, că să va vadi.

De albață:
 Mestecă mnere cu fere de epure, și te unge la albață.
 De tusă:
 Morariu pisaze cu săminte de ciapă și orz, fierbe cu
 oțet și vin, beî zama.

Cind intră vermele în om:
 Oțet cu unt de vacă se picure pre un fer, și să bec
 omul, că va eși.

De tusă cu strînsoare, și-l doare în piept:
 Se fiarbă vin cu smochine, și să beie vinul acela.
 Iară de tusă:
 Să fiarbă sămînța de nalbe cu apă, și se beie demi-
 neața.

De ambrici:
 Corn de cerb să-l radă cu pila, și sămînță de in, să
 le fiarbă cu apă, și se le beie pe nemincat.

De măsele, pe cine-î doare:
 Se fiarbă rădăcină de pelin cu vin, și să beie.
 Care om ne să poate pișe:
 Rădăcină de nalbă să fiarbă cu puțină sare și să beie
 pe nemincat.

¹ Poesia e cunoscută.

Pre care-l doare inima :

Rădăcină de rug să puie la inimăș și coje de naraz.

De ambrici :

Fere de păun să mestice cu mnere, și să-î puie la buric.

De fulgărătură :

Să culegî în trei Vinerî de deminiață troscot de p'ingă drum cu amindoue minile, și să te scalzi în tri Vinerî.

De nădușală :

Să sapi radacine de perî prăsat, se o fiarbe o săptămînă în vin alb, și se beî în trei Dumineci.

De vătămătură :

Rădăcină de iarba lui tatiu și mușt de corn de la rădăcină, să le fiarbă cu apă, și să beie.

De turbătură :

Vermuț de paltin, bou lui Dumnezeu și petrijei, fierbe bine și beî.

De se înflă țita :

Rădăcină de brusturi fierbe în lapte, și te liagă, că să storce.

Buricul țui de se va înfla :

Farmă teglă, cu apă fierbinte udă tegla, și unje pe o hirtie albastră, și o liagă, sau lăptucă cînească, o fierbe în lapte dulce, și te liagă, sau, de-î cu rană, unje cu oloi de nuc[ă]. Bună-î și cerniala, să o ungî pe o rantie și se te legî.

Pe cine [il] scutură frigurile a tria zi :

Sapă rîme, și le usc[ă], și dă să beie cu ud de a lui.

Cine amortește :

Mnere de trestie roșie și cu șofran și gălbînuș a oului, și le mestică în lapte dulce călduț, și să beî.

Cutremur [de] mina :

Să sape rădăcină de pelin negru cu ruje albe, să le ferbi și să te unji.

Care-î burețos :

Pepini de pămînt ungureșt farmă-l, și cu apa mestică-l, și te spală de tri ori dimineață, sau sfarmă ceară și albușu oului mestică cu oțet, toate într'un loc, și te unje.

De gușă :

Sfarmă var nestins minințel, și fă cir cu mnere strecurată, și te liagă pe noapte.

De ric :

Simbure de nucă, care-î de mult, pune unt de vacă, și-l herbe bine, pune tămie și piatră acră, și piatră pucoasă, și te unje la foc, să fie can ferbinte; saū: moare de cureți, să puî gunoi de găină și căpă, și să le ferbi, și se te unji.

De dure[re] de pincete la prun|c[i] mič[i] :

Frunze de tufă să o ferbi și se-l scalz coconul, și nu l-a durè pincetele.

Betiagu de nu poate dormi :

Semița de căpă și mac cu apă, bine să rijnești, și la cap se te leji.

De n'are femeea țită la cocon :

Să dee să culiagă bureți de soc, și să-î uște, apoi să-î sferme minințe[] ca fărina, și vin să bee, că va ave lapte. BCU Cluj / Central University Library Cluj

De muscatură de cine turbat :

O liacă de aluat acru întru păhar de apă să-l mes- tič, și să-l bee tot, de multe ori.

Coconu, de nu poate pișe :

Să inpuște o sarcă, și să ee clii capu[lu], și să-î de[e] in [a]pă rece se bee.

În casă nouă, postav roșu să coși laolaltă, să faci jațcov, să puî argint viu, cui de potcoavă, o dutcă de argint, piperi, griu și sare, puî în tuspătru cornuri a căsi, saū să puî o găină și o miță să miie în trei nopți acolo.

Togmele de multe treb[i] și liacuri de filosofi împărătești.

Întle :

Vulturul împărat a pasirilor. Deci să-l eaei să-l junghi cu o trestie, și să scoți fere, și să zici: Adam, Mihail, Babilon, și să eaei criiri capului dintr'insul, și să te unji pe cap cu creiri, și nu di teme de nicio boală.

A doua :

Ochiul lui să-l porți cu tine, și slăvit vei fi de toți, cînd vei merge către împărat, și ti-a vedea, și minie lui iutie vei o înblinzi de către tine.

Maî incolo e ruptă cartea.

275. 19. Pe părete, la strana de-a dreapta :

. . . Și o am zugrăvit eu, zmeritul zugrav Hodor Toader, din Vișeu-de-mijloc. Dumnezeu să-l pomenească.

276. 20. Se află mai multe icoane din 1755.

XIII.

CRĂCEȘTI.

277. 1. Pe un *Apostol* din Buzău, 1743:

Aăsta sfîntă carte cumpărat în numele Tatălui și a Fiului și a Sfî[n]tul[ui] Duhu, amin, pentru sufletele părinților și pentru a lor, și a cu[m]păratu anume Ionu Tupiță a Grigu, și o dăruit sfî[n]tei beserece în Crăcești, să fie pomană, și cine s'aru afla să o fure, sau să o mute într'altu parte, de acă să fie afurisit și anafătima. Aăsta'mu scris la 7256, 1748, Ma[i] în 14.

278. 2. Pe un *Ceasoslov* din Blaj, 1778:

1834, în Octomvrie, în 7 zile, Mercuri, s'au cutremurat pămîntu foarte tare, și cu mare groază. Grigorie Lomei, paroh.

279. 3. Pe altă pagină.

Aăsta carte o dau. . . eu, Lomei Grigorie, 1837, August 18 de zile; anume Ciaslov bogat.

280. 4. Pe pagina ultimă:

Aăsta carte, Caslov, să dă în mina lui Paul Grigoraș.

281. 5. Pe o *Ecumeliie* din Iași, 1762:

Aăsta sfîntă Ev[an]ghelie iastă cumpărată de săteniî din satulu Crăcești, și dată pomană besericii aicea, în Crăcești, cu voea a totu satulu, ca să fie pomeniți la sfîntul jertăvnicu aicea, la aăsta sfî[n]tă biserică, și, așa, de aicea, dela biserica, Crăceșteniî, nimenea să nu o fure, sau să o streinceaze dela acestu locu ce s'au datu. Că oricine o aru fura, sau o aru înstreina de aicea, dela biserica Crăceșteniîlor, să fie afurisit și blăstămat

de sfi[n]ți părinți 318, cari au fost adunați în Nechiea. Fierulu, pietrile, lemnulu să putrezască, iară trupulu celui ce aru fura această sfi[n]tă Ev[an]ghelie, să fie legatu și afurisit, trecletu, proclatu; să aibă parte cu Arie cela i s'au vărsat mațile. Scris-amu cu zisa a tot satulu, cu Ioniță Voița Moldovanul, din orașul Seuçava. Aniî dela Facerea Lumi 7274, iară dela Mintuirea Lumi 1766, Avgust 14 zile.

6. Pe *Liturghii*, fără titlu :

282.

A[nul] 1798: în anul 1808, T[e]pei Todoră, a lui Tepei Mihaî soți, au cumpărat această s[fântă] Liturghie cu opt zloți, Iulie 4; după dinsa (*rupt*), anume Tepei Tasie, văzind că, după cumpărare acești Liturghini, după anu mai susu, 1808, 19-a a lui Iulie, fiind Liturghie ponosită, înștiințindu-mă cu Lomei Grigorie și parohuș, cine va ave ca acee cunoștință, să o togmască, nu s'au aflat, numai anume: Tepei Tasie au plătit legătura acești s[fînte] Liturghi, cu patru zloți, az az [adecă] 4 for. an[n]o 1820, în luna a lui Avgust 22. Lomei Grigorie, parohuș.

7. Pe alt *Liturghieriū*, iarăși fără titlu :

283.

. . . Ionea Dumitru în zilele luminatului și biruitrolului Leopoldu, D[o]mnu a părților Terii Ungurești, și fiușpan ormedeei, Beclin Iouje, vițeșpan Segheti, solgubirău Sepența Vaselic. Iară cine o lua, sau fura, și oa zmenti dela această svîntă besereca, să fie treclet și proclat, și negru ca Iuda, că a vindut pă H[risto]s; amin. Scris-a popa Pinte din Eud.

8. Pe un *Triodion* din Iași, 1747 :

284.

Cu indemnul Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt, au îndeminat pre Tupița Ionu și pre Tupița Timocu, Mața Ionașiu și Frăsînic, și fii lor, Ștefan și Nicoră, și o cumpăratu, pentru sinătati vi[i]ilor, și pentru sufletul morților, anume: Grîga și Vasocu, Iacob și Irimie, Anasînie și Virvară, Ionuța, Ionu, Vasile, Coman Lupă, Ștefan Cotac, și o datu la Săfînta în sfînta biserică, să le fie pomană tuturor rodenilor pînă alu șiptele semînța, și o datu la sfînta biserică, anume în Crăcești, unde este

hramulu a sfîntului arhistratic Mihail, și cine o ar s[t]rămută dela 'casta sfîntă biserică, să fie afurisit și nafûtemat; la 7256, 1748. Mai în 14 zile. S'au scris de Sandul Sărûbul, dela Naștere lui H[risto]s leat 1748.

10. *Antimise rusești* din 1700.

XIV.

C U H E A.

285. 1. Pe un *Antologhion*, fără titlu :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt, amin. Iată acasta sfîntă carte, anume Trifoliu, adecă Floare Cuvintelor, o au cumpărat eu, Șesaru Sion, dreptu 37 de florinți vonași; Dechemvrie 25.

286. 2. Pe alt *Antologhion*, tot fără titlu, slavon :

....și a Maici Precurate Feçoari Mariei. Iată eu, boerul Vasilie, locuitoriu în varmeghe Maramurășului, în crașul de sus, din sat din Săcel, precum am scris și mai sus, eu, b[o]leriul Vasilie, împreună cu părinți miei, anume Toader și Nastafie, și cu soața mē, cu fiica, am cumpărat aceste sfînte cărți, acest Mineiu, adecă Floare Cuvintelor, care slujește pe sirbie, și am mai cumpărat un Octoib, care slujește pe ruminie, și un Trebnie și un Strastnicu, tot pe ruminie, și le-am cumpărat dintr'a noastră cheltuială și agonisală, dreptu tri stupi; Dechemvrie.

287. 3. Pe un *Apostol*, fără titlu :

Acasta carte o au cumpărat Cucu Grigor, de la Rus Ivan din Varole, dreptu 6 florinți: 3 au dat el Rus Ivan, ca să aibă și el, adecă pîntru păcatele morților și pîntru tot rodul; și o au dat în beserecă; și cine o va fura, sau o va vinde, să fie afurisit de 318 de părinți sfinți; și datat în Trip, în luna lui Septemvrie 7 de zile, anul 1795.

4. *Ceasoslav* din Blaj, 1766.

288. 5. Pe un *Catavasiariu* de Blaj, 1762 :

Acesta Catavasieriū este cumpăratu de mine, robul

lui D[u]mnezău Virva Ștefan, pe bani buni, și dau pe sama sf[i]ntei besereci a hramului Sf[i]ntului Nicolae din Cohe. Iară cine s'aru afla să-l fure, să fie afurisitu și anafemă, care eu las cu limbă de moarte, amin, [de se va] întâmpla să să strice, din sămința aceasta care mai susu s'au scris, să fie datoriu a le tomni; 1777. Care frați mei sîntu aceșta: Vi[r]va Alexa, Virva Simion, Virva Anișoară, care rămin vi, amin; și, dintru aceasta sămința, pentru inoirea lăgături, au plătit Verva Ion din Băcșoiel, ca să-i fie pomană, în anul 1820, și au dat doi zloți pentru legătură.

6. Pe o *Evanghelie* din București, 1760:

289.

1768, mis[i]ța Iulie 13, ai D[o]mnului. Aceasta cinstită carte din ajutoriul lui D[u]mnezău, și dintr'a sfinți Maici Precurate, aceasta sf[i]ntă *Evanghelie* o au cumpăratu boeri din Cube, și cu lăcuitori a tăt satulu, și o au datu-o [in] sf[i]nta beserică, pînă unde va fi la hramul lui Sf[an]tu Nicolae, și cine o va lua din sf[i]nta besereca, să fie afurisitu de 318 sfinți părinți dela Nișea.

7. Pe altă *Evanghelie* rusească, fără titlu:

290.

Acasta sf[i]ntă carte, ce este dată de pomană sf[i]nteii besereci din Cuhne de Mariș Ștefan . . . și cu fecorul dumiloor sale Mariș Vasoc, ca să fie pomană la această besereca în sat în Cuhnie, cum nime să n'aibă a o vinde, a o cu[m]para. Iară cine are strica această pomană, acela om să fie anafemă, amin.

8. Pe o *Evanghelie* rusească din 1636:

291.

Ео нама отца и сна и стго дха кспн сню книгѹ стое еугііе азъ рабъ кнъ Стефанъ женою своею Февдосіа самъ дѣтанъ сконани Баснаі, Індри, Настіснн, Мар., Романъ, Телага, Мар., Махен. . . , Ъгафнѹ, Ягафнн, Іванъ, Яндри, Івн, Григори, ЛвнѢ, Ійкок, Іванъ, Іанн, Нестека, Заніана, Іванъ, Ъгафнн . . . , Февдора, Хренин, Проконн, . . . Григори, Февдра . . . , Нестека, Баснан, Пелага, Стефанъ, Настаснн, Баснаі, Мартина, Заніана [= În numele Tatălui, etc., a cumpărat această carte, sfinta *Evanghelie*, cu robul lui Dumnezeu Ștefan și soția sa . . . [Blestem], 1659].

292. 9. Pe alt *Euhologhion*, fără titlu :

Acesta carte, anume Trebnicu, o au cumpăratu boari din Cuhne, de la popa Ionu Vahniță, dreptu 11 florinți, ca să le fie pomană, în anul 1774, în luna lui Inuarie 10 zile.

293. 10. Pe un *Liturghieru* din Iași, 1759 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duhu, amin. Acesta sfîntă Liturghie o amu cumpăratu eă... cu jupineasa mea, Călină, și cu fecoru Ionaș, pentru sinătate și pentru ertare păcatelor, Adormiri, ca să fie pomană în veci la sfînta besereca a Cuhei, unde este hramul Sfîntului Nicolae, ca nime să nu vindă de la sfînta besereca sup[t] blăstămu.

11. *Octoih* din Rîmnic, 1750.

294. 12. Pe alt *Octoih* slavon, manuscris :

Eă, Ștefan Moldovan, anume din Comănești....

295. 13. Pe alt *Octoih* rusec, tot manuscris :

1715 din Ocicești e, i dascalul și cu a pope învățu' osmog[as|ni|c]u la dascalul ăstue, anume....

296. Pe alta pagină :

.... unui fecor alu său, anume Dolu, în 3 florinți și 30 de bani, cînd am șezutu ina Cuhne, de am în|vătăt coconi în casa lui Mariș Vășiiu din joc pistoril (!), diiac Ardel Ievon..., din vidicul Sunuculu...; 7232, 1724, m[e|s|i]ța [A]pril 12 zile.

14. *Pentecostarion* de Blaj, 1768.

15. *Polustav* de Blaj, 1793.

16. *Psaltire* de Sibiiu, 1847.

297. 17. Pe un *Strastnic* de Blaj, 1773 :

1778, m[e|s|i]ța Fevruarie 26. În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, amin. Acesta sfîntă carte, anume Strasniciu, o au cumpăratu Grigorie Vacaril, drept 4 florinți vonaș, cu jupineasa sa, anume Gahic, și fiu-său Vacari[l] Toderu, Ionu, Măricuța, Năstaca, Docă, Timiș, Costan gineri-[său], și au datu în sfînta besereca în Cohe, unde este hramu Sfîntului Nicolae, ca să fie pomană lui și a tot neamul. Cine s'aru afla să o fure său să [o] vinze, său să o ascunze, acela om să fie de besereca

afurisitu și de D[u]mnezău. Eă, Radu, o amă vîndut, și, fiindu de față parohușul satului, anume Diacu Nistor, preutul Cuhne, în veci de veci, amin.

18. *Triodion* din Blaj, 1771.

19. Pe alt *Triodion*, din 1664 :

298.

...Simeona, Todosiea, Filip, Todoru, Demian, Maria, Andrei, Vasili, Anna, Parascheviia, Gripena....

XV.

DESEȘȚI.

1. Pe un *Antologhion* din Rădăuți, 1745 :

299.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfint. Iată eă, popa Ion Dragu din Desești, fiind parohușu satului în Desești, deci, cetîndu ca un duhovnicu, deci aflîndu-să anume roaba lui Dumnezău Popu Hafie a lui Nicoară ai Sofie, aă datu 17 florinți și 2 mărieș, pîntru păcatele a tot rodul său: părinți, Olecsa, Sofie, Nicoară, Ion, Părasca, Dumitru și Năstafă, Pal[a]die; și iară aă dat Roman Șimon 5 florinți, pîntru păcatele a tuturor răpusașilor, și a tot rodul său, părinți și frați, părinți: Tămașa și Todosie, și fecoru: Ion, Ilie. Iară aă dat Hote Gheorghie 5 florinți, pîntru păcatele a tot rodul său; și iară aă dat satul 5 florinți, pîntru păcatele a tot rodul său; și iară aă dat satul 5 florinți, pîntru a tuturor răpăusașiloru, ca să-i pomenească Domnul D[u]mnezăul întru înpărăție sa totdeauna, acum și purure și în veci vecilor, amin. Și o pus la hramul precuvioasă Parascheva în beserică în Desești, fiind slujitor în sfînta beserică popa Ion Draguș, a lui Draguș Ilieș fecior, și s'aă [pus] în beserica și cu popa Samson, fiind într'acee vreme popă în satu, vînit de după deal, jînere lui Vasalie Lucan. Deci cine aru îndîrznî a o fura, aă o a vinde, dela acel sfînt hramu, să fie treacleatu, procleat, anatema, ca și Arie: cum aă fost afurisitu de 318 de părinți sfînți din Nichie, acela blăstăm să cază pre acie-ce o ar fura saă oaru vinde, și varu avê județu cu mine la înfricoșatul județ, amin. Anul Domnului 1756, Iunie în 8 zile.

300. 2. Pe altă foaie :

Aăasta sfintă carte Mineiū aū plătit de legat 3 mărieși Sirom Simion, iarăși trei mărieși dumialui Romanu Gheorghie, fecoru lui Roman Simon aū dat, și iarăș Grigaș Todor trei mărieși, acești fiind mărădicu lui Papu Hafia, în veci pomana loru; 1766, Oct[omvrie] 1; și s'aū legat de Ionița Voia Moldovanul . . . , cu cine aū fostū ajutor frați ai lor în anul de sus.

301. 3. Pe scoarța cărții :

În 1820, Dechemvrie în 25, a murit Pop Olecsa, curatorul.

302. 4. Pe un *Apostol* din Buzău, 1743 :

În numele Tatălui și a Fiului [și] a Sfintului Duh, amin. Acest sfânt Apostol l-aū cumpăratu boeri satului din Desești, cu cheltuiala satului; [s'aū] cumpărat cu 20 de florinți, și s'aū cumpărat în anul Domnului 1744, și cine îl va luva, saū il va despărți de la hramul Precuvioasei Parascheve, saū il va despărța de la aăasta s[fin]tă beserica, să fie afurisit de 318 de părinți sfinți.

303. 5. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuți, 1745 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhu[lu]i Sfint, amin. Cumpă(ra)ratu aăasta sfintă carte, anume Polostavu rumînesc, anume șerbul lui Dumnezeu Toaderu, și o aū datu în beserică în satu în Desești, la hramul Precuviosăi Paraschevei, și aū datu drept dînsa 19 florinți și 2 mărieși, și cine aru vrè a o depar[t]a dela sfînta beserica, aū preutu, aū mirean, să o vinzi, să fie anatemă, trecleatu și procleat, pin[ă] a șaptea sămîntie, și care preut va fi slujitor în beserică în Desești, să aivă a pomeni așe. Căci preutu, numele saū, cumu-i scris mai jos, de n'a pomeni, acela preot să dee sama la Dumnezeu; și să se pomenească numele omului așe: Toader și Ioană și Marica, Lupul și Miha; și o amu datu pentru un sārindariū, iereiū Ihnat Anadreī, amin. An[ul] d[ela] m[întuire] 1747, luna lui Septevrie 14 zile.

304. 6. Pe altă pagină :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin.

Eară a doa oară aŭ plătit de o a legat . . . cu Popu Ionu, aŭ dat 4 mărieși, ca să le fie pomană, fiind parohus Veerdeș Petru din Bărsana, și o a legat în ani Domnului 1798.

7. Pe o *Evangelie* din București, 1742 :

305.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfint, și a Maicei Preciste. Iată că, popa Ionu Draguș din Desești, și cu roaba lui Dumnezău, Ioană, amu cumpăratu această carte, anume sfânta Evandeliie ruminească, și o amu dat în sfânta beserică pomană, la hramul sfintei biserici Precuvioasei Parascheva, pîntru păcatele părinților noștri și a moșilor și a strămoșilor, pînă la al șeptele rodu, Pinte, Todoru, Mihaiu, Parasca, Ilie, Ileană, Ion, Toader, Griga, Mărica, Toaderu, Samulu, Hafia, Ștefan, Palaghie, Grigorița, Ionu, Năstafa, Vasilie, ca să-î erte din păcatele lor Domnul Nostru Is[us] H[risto]s, amin. Și cine o a fura dela acel sfintu prestolu, să fie trecleat, proclcatu, anatemă, cu știre a trei sute și 18 de părinți sfinți din Nichie, să cază suptu afurisenie, ca și Aric necredinciosul, și va avè județ cu mine la infricoșata și a doua venire a Domnului Nostru Is[us] H[risto]s, amin, luna Iunie în 10 zile, anul Domnului 1755.

8. Pe alta *Evangelie*, fără titlu :

306.

En Roman Vaszok, feleségemmel Roman Titianaval és fiammal együst, Roman Timothival, Demeterrel, Vaszaliaval és Todorral az oltárt köből csináltattam tiz rhenes forintokkal, és az altárra obroszt egy vonás forintal, harmincz négy krajczárokkal. En, is Roman Timothie, Roman Vaszoknak figa, vettem az oltárra cziboriumot rhenes forintokkal, melyre vettem négy réz gyertyatartokat ezenkívül az betegekhez való cziboriumot 15 rhenes forintokkal, ésar deák számára egy éneklőszeket, az oltárra egy abroszt 2 rhénes forintokkal vettem. Anno 1795, 4-to Aprilis.

9. Pe un *Liturghieriu* din București, 1754 :

307.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt, și a Maicei Sfinte, amu cumpărat, cu Cupcenco Grigoric, și

cu jupin[e]asa mē, Ileană, acasta sfintă Liturghie rumînească, și o'û dat la sfînta beserică în Desăști pomană, pentru păcatele a tot rodul său, să fie trăclet, proklet, afurisitu, anatema, nime să o smintască dela sfînta beserică din Desăști; popa Ion din Desăști, fiind popa Ștefan din Giulești de față, și popa Andraș Rădnicu din Giulești, și cu Codre Toder.

10. Pe un *Octoih* fără titlu.

308. Pe pagina 1:

Blăstămu-te pe tine și te afurisăscu cu scaunu celu înaltu a slavi tale, carele-î icunjurat de toată putere cerească. Blăstămu-te cu viața lui H[risto]s de pă pămînt; dacă rele n'au pututu suferi, pîntr'acē v'au topitu ca čara de focu.

Blăstămu-te cu Înălțarea lui H[risto]s de pă pămînt la ceri.

Blăstămu-te cu 9 cete de ingeri. . . .

309. 11. Pe altă foaie:

Acestu Ohtaî este a lui Verdeș Pătru, a parohului din Desăști, cumpăratu cu 8 florinți, bani drepti. Tipărit la ani 1750, de Petru Sibian; scris în anu Domnului 1804.

310. 12. Pe un *Pentecostarion* dela Iași, 1753:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Acasta sfintă carte *Pentecostarion* l-au cumpăratu Romanu Danu, cu soța sa, Odochie, și fecor a lui, Timohie, și fata, Mărie, și Gahic, și Todor, și Ion, dept 12 florinți, și au datu în biserica la hramul Paraschevei în Descști, ca să fie pomană pîntru păcatele lor și a părinților săi, și a tot rodul său, și care preut va fi slujitor în biserică, ca să-î pomenească tot rodul lui, și, de să va strica, s'o arăstaiască la cine a mărădui din elu, ca să o togmască; și eū, Roman Danu, o las cu afurisenie, cine a vrē să o deperte din beserică din Desăști, să fie afurisit, anatemă, treclet, proklet, cu prunci lui, 318 de părinți, amin. Și amu scris eū, Popa Ion, în luna lui Aprilie în 12 zile.

311. 13. Pe un *Strastnic* din Blaj, 1773:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin.

Iată, eă, Roman Danu, cu soațe mē. Odochie, și fecorîi Timohie și Ion și Teodor, și fete: Gahie și Mărie, am cumpărat această carte sfintă, anume Strastnic, pîntru ca să nie fie pomană, lor și a tot rodul loru, să fie pîntru sinătatea cestor ce trăiescu, și pîntru sufletulu celor ră-păusați, Dumnezău să-î erte păcatele și a toată sămința pînă la o mie sămință. Și cari preotu va fi slujitori la sfi[n]ta beserică in Desești, să fie datorî a pomeni pă robul lui Dumnezău Ion și roaba lui Dumnezău Năstafă, robul lui Dumnezău Simionu și soța lui, Frăsină, și robul lui Dumnezău Grigorie și Mihaî și Palaghie și Năstafă, și Dumitru, și robul lui Dumnezău Ion și Mărie, ca să-î pomenească slujitori biserici in toată vremea, și la toată slujba, amin. Iară cine va vrē a o duce, sau a o fura, să fie trecletu, proclētu, anatēmă, și afurisit de 318 de părinți sfinți, și, de să va ciunta cîndva sămința din Danu Roman, să fie datoru a-î pomeni sămința lui Roman Odochie, cine va fi, supt datorie și suptu afurisenie. Scriind această în anul Domnului 1774, luna lui April 5 zile.

14. Pe altă foaie :

312.

Aăasta carte, anume Strastnic, și Triodul și Pinticostariul, aceste sfinte tri cărți, li-aă cumpărat robulu lui Dumnezău, Roman Danu, și cu soața lui, Odochie, și acestu să fie dator de pomenire, cine va mărădui după fetele lui Danu, sau dinu feciorii lui, sau din frații muerii lui, să fie datorî aăasta carte, fiind de față [l]a lui ginere, Popu Gheorghie și Roman Ionu, și scriind eă, Popu Teodor ipodiiacu, să fie așē, și fiind popa Nchita slujitor in biserica in Desești, amin.

15. Pe altă pagină :

313.

De se var întimpla Blagoveștenile Precești in ziua de Paști, incape rinduiala lor, atunci mai 'nainte demineața să face a lor rinduială. Atunci să se caute tipic la Mineiū.

16. Pe un *Triodion* de Blaj, 1771 :

314.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh. Iată

aăasta sfintă carte, anume Triodu, l-aă cumăărat Romanu Danu, cu jupineasa luă, Odotic, depe 17 florină, și l-aă datu la beserica în Desești, la hramul precuvioasei Maici Paraschevi, ca să le fie lor pomană și părinților loru pi[nă] la o mie sămină și pînă la al șeptele rodu. Și care preutu să va întimpla la sfintul prestolu, ca să-ă pomenească și pre dumilorsale, ca să fie și elu pomenitu înainte luă H[risto]s. Iară, de s'ar afla cineva ca să o fure, sau să o deperte, etc., și să i să verse maătele ca a luă Arie necredinăosul. Scris-am cū, Pop Ion ipodudiacon, fiindu în luna luă Inuarie în 20 [de] zile, anu Domnuluă 1773.

315. 17. Pe foaia din urmă :

A[nul] D[omnuluă] 1815; și fiind diiac cu Pop Onuă a luă Larionu în beserică în Desești, și fiind diacu satuluă.

316. 18. Maă jos :

Celu ce va învăăa și va face mare, să va chema acela om. Iară celu ce va învăăa și nu va face, ca neăte aramă răsunătoare să va chema.

317. 19. În altar, pe părete, în jur :

În zilele ... luă Bacinschi Andreă, vicareș fiind Gheorghe Dioseghă, protopop fiind Răhnic Teodor, preot fiind Dunca Moiseă, diac fiind Drăăus Todor, i pentru zugrăvitu aă plătit boerisa Tulun; zugrav: Radu Muntean și Gheorghie.

318. 20. Pe o icoană :

Irod împărat pe H[risto]s tare s'aă supărat, și taboră aă minat, și coconele aă tăat, și Elesaveta s'aă speriet, și cu pruncu seă, Ioan, peste dealu aă scăpatu.

319. 21. Maă jos :

1777, luna luă Dechemvrie 4 zile. Aăasta sf[î]ntă icoană aă cumperat Popu Dumitru, și cu soaăa sa, Roman Nastasie, și Pop Ioan, și cu Pătricu Măria, ca si le le fie pomană în veci de veci; amin.

320. 22. Pe altă icoană :

Maximean împărat pă demonu aă minat la Sfintul Nechita, aă pus mina pă elu, și aă bătu.

23. Pe icoana lui Isus :

321.

Aăasta icoană aă cumpărat Popu Ioan și soața sa Palaghie; 1778.

24. Pe iconostas, de-asupra ușilor, de-alungul :

322.

Anii Domnului 1780; acestu [s]fîntu fruntari l-aă platit Pop Eanoș Părșinar, și cu jupineasa dumisale Marica, fecor[ul] lor, Ștefan, și cu părinții lor, Pop Grigorie, Acsene, ca să le fie pomană lor în veci de veci; amin, luna lui Iunine 7 zile; de 35 de florinți.

25. În tinda bisericii, pe părete :

323.

1780; aă plătit aăasta tindă de o aă zugrăvit jupinesele satului; аза писана [=eu am scris] Radu Muntean, zugrav.

XVI.

DRAGOMIREȘTI.

1. Pe un *Antologhion* din București, 1766 :

324.

În numele Tatălui și al Fiului și a Sfîntului D[u]lu, amin. Iată eu, șerbul lui D[u]lmnezău Zubășcu Ilca, și cu jupinesa dumisale, Safta, dinu îndemnulu lui D[u]lmnezău amu cumpăratu aăasta sfîntă carte, anume Miniî, deptu 24 de florinți vonașu, ca să le fie pomană a tot rodul dumilorsale, fiindu dumilorsale vii, anume: Ilea și jupincasa dumisale, Safta; Luca, Luchiana, Gheorghie, Ionu, Ștefan, Găvruș, Mihaî, Acsenie, Ilitofie, Zaharie, Acsene, Pricopu, Anisie, Alecsa, Anuțe. † Morți: Ionu, Hilimonu, Grigorie, Pinte, Lontie, Șofie, Porufira, Văsie, Alecsa, Nastasie. Gasie, Vir[var]ă, Gahie, Ionu, Gîrpina, Gheorghie, Zubășcu Măriuțe. Iată anu 1767, în luna lui Dechemvrie 22 de zile. Iară frați și mărădicul să n'aibă a zice că-i a lor, fără numai a sfînti besericî în sat în Dragomirești, unde iaste hramul Adurmirii Precistii, în zilele prea-înălțatiei Crăeșii noastre Marii-T[e]rezai, fișpan Aponi Gheorghie, șpan Bale Mihaî, juratu Magari Penteru, vicarăș Andrei Iachtin, protopop Bale Ionașcu din Săcel, preotu a satului popa Lupu Gogota, popa Danu, popa Chiforu, diiacu Grigorie. Iară cine să va

afla să o fure, sau să o mute, să fie anatică, treclet și proklet și blăstămat de 318 de sfinți părinți dela Nichia, amin. Iară cine va fi indestulat și vrednicu a sluji pre această sfințită carte, să fie datorî a pomeni pre aceste suflete mai susu numite, ca să-î erte D[u]mnezău pre toți în veci, amin; și s'a cumpărat această carte dela mine, Moldovan Costan dinu Tăuți dintre băi, fiind lăcuiitori.

325. 2. Pe altă foaie :

În numele Tatălui și a Fiului și a D[u]h[ulu]i S[fin]t, amin. Această carte o am cumpăratu eu, Zubașco Ile, cu soața me Safta, pentru 30 de florinți, ca să-mi fie de pomenire mie și la tot neamul meu. Iară cine să va afla să o strămute din s[fin]ta beserecă a Dragomireștilor, să fie afurisit de 318 sfinți părinți dela Nichie. Iară nemul meu să aibă a griji de această sfințită carte, de s'a deslega, să aibă a o lega supt blăstămu. Anul 1767, Martie 5.

326. 3. Pe un *Apostol* de Buzău, 1743 :

... O Bău cumpărat popa Samoilă și cu preateasa Mo[li]tvei Sale, Palaghie, să le fie pomană, și pentru cruțare păcatelor lor și a părinților săi, pină a șapte sămință, a lui Gîrboșu popa Ionaș, și cu soție sa, Marie, și a preutesei părinți, Șimon Grigorie și cu soție sa, Parasca, și filoru: Vasilie și Gata și Ileană și Ionaș, și suru-sa Odochie și Mărica, și pentru ertarea păcatelor și ai Odoche și Ursul, și a tuturor neamurilor de inbe parțile, pină a șapte sămință. Cătră această înștiințăm, cău cumpărat popa Samoil lingă această carte și o Ev[an]ghelie scris[ă] cu mina, ruminească, drept 14 florinți, și Ap[osto]l drept 16 florinți, și un Triod, lingă aceste ruminești, dreptu 18 florinți. Dec aceste 3 cărți ruminești trebui[n]coasă astei besereci, le'm datu în s[fin]ta besereca în Dragumirești, unde e hramul Adurmirei Precistei. Dec cine să va ispiti să le fure, sau să le vînză aire, unde [sînt] date, acela să fie anatema, proklet de 318 de părinți svînți, și de 12 ap[osto]li; voi, cetitor[i], să spoiți: dela H[risto]s, amin.

Scris-am eă, mult amăritu în D[o]mnul, popa Grigorie din Bărsana, să vă rugați D[o]m[n]ului și pentru mine, amin, și am dat, cătră ač[e]ste 3, și alta, un Triod. . . , la minăsti[rea] Eudului, nime să nu aivă putere a o lua di acolo.

4. Pe alta pagină :

327.

Une treș(!) aducindu-l aminte. cu preuteasa Palaghie, că am o nepoată de sor[ă] în Pătrova, anume Marerie, Dom[ne]z[e]ă să o pomeniască. Cumpăratu-s'au în zilele biruinți[a] luminatului Vlădicu Ioanu Ghiorghie Blajovschi și vicarius Andrei Bacențchi, și pătrupopu Bale Lupul din Eudu, vițeșpan Maroti Șandoru, și juratu Bale Mihaî de Eudu, și a lui Gorzău Gahoron dinu Eudu jureție, în anul 1752, m[e]s[i]ța Ianuarie în 6 zile; Turcuș dinu Dragomirești și Iuga din Săliște.

5. Pe altă foaie :

328.

Cinsti[tul] și al nostru stareți întru preuți Samuil, și cu soțu său, Palaghie, facemu înștiințare la totu milostivei biserici, precumu că aujutatu milostivul D[u]mnezeu, și am văzutu lipsa la svinte besereci de cărți carile nu se aflatu, l'am cumpăratu o Iva[n]gh[el]ie și un Ap[os]tolu și un Triodu, să rămie svintei besereci; l-am și închinatu la s[fi]ntul jertvenicu, unde am și slujit pină la sfîrșit[ul] vieți mele, ca nimene din frați cari să află, să nu cuteze a le clăti din clejea svintei besereci.

. . . cu Samoil și cu jupîneasa mē, Palaghie, ca să pomeniască Dumn[e]zău p[ă]rinți noștri, ca noi am avu[t] fečori, ca fără aceste svinte cărți să rămie pomenire veșnic[ă], și l'am cumpărat în domnie prē-luminatului domnu sfi[nt]ul sobor, Imanuil arhiepiscopul.

6. *Apostol* rusesc manuscris.

7. Pe alt *Apostol* manuscris :

329.

Cu îndemnarea Tatălui și cu vrerea Fiului și cu săvirșirea Svitului Duh, bine au vrut robul lui D[umne]zău anume Maneailo Grogorie, de au cumperat acasta carte, anume Apostol, pă direpți peninți săi, și o au pus în biserica în Dragomirești, la hramul prē svintei

stăpine noastre de D[u]mnezeu Născătoare, și pururea Feçoară Maria, pentru pacatele sale și a părinților și a tuturor fraților săi, pină a șapte sămînție, iară care preotu său mirean să va ispiti să [o] depărteze dela această beserică această carte, sau să o vinză aire unde-a, acela să fie afurisit de D[umne]zeu, și de tri sute și 18 de părinți svinți din Nieha, și să fie trăclăt, proclăt, anatema, și sufletul lui să fie stăpin Belzebub în veci. Scris în anu D[omnu]lui 1698. m[c]s[i]ța Noemvr[ie] 26 zile.

330. 8. Pe altă foaie :

Pomeneste, Doamne, șerbi lui D[umne]zău. Aăsta carte, anume [A]postol, cumpărată de soțul meu, Grigorie Turcuș, cu Calină, și cu fičorul meu, Turcuș Gheorghie, Simziană; văzind stricată, am plătit noi cu a noastră sărăcie, cu ce am put[ut], se aibă D[omnu]l D[umne]zău știre, și am inoit, să ne fie de pomană pină al 7 rodo, . . . *россъ твою* [=robul tău] Călină, Gheorghie, Simzioană, Mărica, Simion, Gafie, Sofie, Andrei, Nastasie. Veleatu 1729, m[c]s[i]ța No[em]v[rie], legător de cărți. . . Ieroftie ot Moldova.

331. 9. Pe scoartă :

Ermonah Lavrantie, legător de cărți, cumpu[r]etor.

10. *Ceasostov* fără titlu.

11. Pe alt *Ceasostov* fără titlu :

Frigurilor, vă sorocesc cu putere lui D[u]mnezău, cu putere Maici Precisti, și cu puteria celor 318 de sfinți părinți, și cu putere celor 12 Apostoli, să-mu țineți lege, să mă părăsi[ți] cu voi, ca, de nu m'îți ține lege, să țesați numile omu[lui], omu lui D[u]mn[e]zeu, amin.

333. 12. Pe o *Evanghelie* românească, manuscrisă :

În vreme această, în cursul anului D[omnu]lui H[risto]s, m[esi]ța Aprielu 25, popa Samoilă, Tu[r]cuș Garbo, cu soțu său, Șimonu Pelaghia, aflindu-să ei sterpi și pentru aceea cu bănat mare, văzind svinta besereca sușigatu de aceasta sv[i]ntă Ivanghelie rumenască, pre iuțele, prin izvodu dela Săliște, din besereca nistorască, cu vrere D[u]hului Svînt, s'aă îndemnat de o aă scris dela mina

lui Nicolai dasca[lu]lui din Țara Montenescu, cu cheltiu-iala nostre, dreptu citu o aŭ scris, de doișprezece florinți, și noi o închinem svintului pristol și svintei beserecei din Dragomirești, unde este hramul Adurmirei Svintei Preciste, pintru păcatele noastre și a părinților noștri, și a moșilor, să fie pomană, cu mai mare doru, și pintru cei mai de-aprope părinți ai noștri, prietu Ioanu Gîrbo, și soțu-său, Marie, care m'aŭ fostu mumă, și, al doile, părinți cari aŭ fost: Șimon Grigorie, și cu soțu-său, Parasca, și pintru soața, rodenie noastră, să le [fie] pomană; amintrile nime să nu să găscă, din rodenie a[ŭ] din frați, să o depărteze dela svinta besereca nostre, nici om strein, saŭ popă, saŭ diacu, pintru ceva neputințe aŭ sușig, să nu îndir[z]neze; amintrile cine s'aru găsi, aŭ din frați, aŭ din preuți, să o porte cumu nu se cade, aŭ să o fure, aŭ să o deperteze de ceva sușigu, noi lesem blăstemu pre unu ca acela și afurisanie, de cele trei sute și optusprezece de părinți svinți dela Nichie, — ca noi cu drapta credință o închinem svintei beserecei din Dragomirești.

13. Pe altă foaie :

334.

În numele Tatălui și a Fiului și a Svintului D[u]lu, Troiței Sv[i]nteî, amin, pintru sinătate și ispășanie sufletescă, lingă acasta sf[i]nta Evanghelie am(?) mai [dat] un Apostol rumînescu cu 17 florinți, un Triod postna cu 18 florinți și un Strastnicu cu 7 florinți. [Pe vremea] stăpinirei luminatului vladicu Franțușu Manuila, vicarișu Andrei Bacenschi, pătrupop Bale, popa Lupu dăn Eudu, vițașpan Maroti Șandor, juratu ierașului-de-sus Bale Mihaî din Eudu; D[u]lmnezău să-î po[mi]nască, amin.

14. Pe altă *Evanghelie*, din Blaj, 1776 :

335.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[ă]ntului D[u]lu, amin. Acasta carte, anume *Evanghelie*, o aŭ cumpăratu Zubașco Simionu. să-î fie pomană, pentru sufletulu lui și a părinților lui; și o aŭ dat pomană la besereca în Dragomirești, unde să prăznuește hramulu Precisti Adurmiri, și cine s'aru afla să o strămute dinu besereca, să

fie afurisitu de 3 sute și 18 de părinți sfinți dinu Nichie. Iară eă, Zubașcu Simionu, lasu așe la deregători besericești, ca totudeauna nemul mieu să aibă a socoti de cărțile aceste, să le lege și să le socotă. . . și mărădicu Zubascu Dumitru și muere lui, Bocdanu Palaghie și Zubașcu Gheorghie, și muere lui, Bocdanu Palaghie, și Zubașcu Gheorghe, și muere lui, Plohodu Mărie, și Zubașcu Paulu și Zubașcu Erină; fi[in]du preotu popa Dumitru, și diiacu Petruvai Grigorie, în zilele prè-luminatului Împăratu prințipatu . . ., în anu 1794, Mai 6, și lângă acasta carte mai amu unu Strazinicu și o Psaltire; și Maunailu Danu aă ajutorit intru acasta carte cu 6 florinți, să-î fie pomană.

336. 15. Pe o *Evanghelie* din București, 1742 :

Acasta s[ântă] Evanghelie-î [a] părinte[lui] Pop Toader, sa[u] Avram, preot fiind s[fin]it de Bacenschi Andrei; aă slujit în Leordina până la moarte sa, și avind soă de căsătorie pă Turcuș Parasca, avind fecori Pop Ianoș, Pop Gabor, Pop Mărie, și o dăm și o făgăduim cu totă inima la s[ânta] beserecă în Dragumirești . . ., și cine ar despărți, să fie anatemă de 318 de s[finți] părinți, fiindu v. arhid[iacon] Ioan Mihali, iară vicariș Anderco Pătru, episc[op] Alexie Poci.

16. *Echologhion* din Iași, 1764.

17. *Echologhion* fără titlu.

337

18. Pe *Liturghii* fără titlu :

Cu îndemnarea Tatălui, cu lucr[ar]lea Fiului și cu săvirșire Sfintului Duhu, amin. Iată eă, Șușca Matei, și cu soața mē, Todora, și cu prunci miei, Lovin, Ion, Pătru, Maricuța, Tiliiana și Aniță, fiindu lăcuiitori în varmeghe Mararamureșului, în ereșu-de-sus, în satu în Săcel, am cumpăratu acasta sfintă Liturghie din driapta agonisita a noastră, precum amu zis mai sus, eă, Șușca Matei, cu mărădicul mieu, și o am cumpăratu cu 8 zloți, și o am închinat în besereca noastră din sus, în Săcel, unde să cinstește hramul mai marilor Voivozi Mihail și Gavrilu, să fie de rugă în s[ânta] beserecă cătră D[u]mnezău, pentru păcatele . . .

19. Pe un *Minciū* slavon, manuscris :

338.

Aăsta carte aŭ cumpărat și o togmît Gîrbo Matei, și cu fecorul său Paul Gîrbovu. . . , și aŭ dat sfîin]teî besereci în Dragomirești, [la] hramul Sf[ă]n]tă Măria Mare, și aŭ dat-o așe, cine va lua saŭ fura, sa[ŭ] să oa porte cum nu să cade, saŭ va . . . (*rupt*), să hie blăstămat de trei sute 18 de oteți ce era în Nichei, și dela noi . . . (*rupt*) Belzeul¹ să biruească cu trupul celui om, cela ce va oa lua acē carte din sf[ă]n]ta besereca. **Кѣ кѣккѣ кѣккѣм** [=în vecii vecilor]. amin. Ioan diac scris-aŭ cu mina sa adevărat. Vletu 7163; dela intrupare lu H[risto]s 1655, în luna lui Dechemvrie în 30 de zile.

20. Pe altă pagină :

339.

Cu vrerea lui D[u]mnezău, și cu ajutoriul Fiului și cu vrașirea D[u]hului Sf[ă]n]t, aăsta carte o aŭ tocmît Grabov Matia, pe bani săi, drept sufletul său, și soțu său Matia, se fie pomană lor, și a robul ei; Dumnezău [să-i] pomenească, amin.

21. Pe altă foaie :

340.

Кѣ нмѣ отца и сына и стаю духа, амин [=în numele Tatălui și al Fiului și al Sfintului Duh, amin]. Aăsta carte întie dată, anume Mineiū, cu Triodile, aŭ cumpăratu Gîrbovu Matei și cu soțu său Anna, și după dinsa s'aŭ găsit mărădic popa Samoilă, și cu soața saŭ Pelaghia, și văzîndu că-i sf[ă]n]ta carte și spartă, și s'aŭ găsit meșter de s'aŭ legat, și o'ŭ tocmît în cheltuiala loru, acmu să fie pomană ș'aceloru bătrîni ce o aŭ cumpăratu, și noao acmū ce am tocmît, pentru păcatele noastre, a tuturor rodenie, numai să nu să găscă să o deperteze dela besereca din Dragomirești, unde este hramul Adormire Preciștei; cine va fura și o aŭ vinde, să fie blăstămat, anatema, și soțulo a lui popa Samoclo părinți, anume Grigorie și Părasca, să fie și a lor pomană, ș'a tuturor rodenie, și carele n'are cine pomeni, amin.

22. În alt loc :

341.

1615, msța —, eŭ Gîrbov Matia, anume Virvara, [am cum-

¹ Belzebut (?).

părat] această carte, anume Minei, eu o am cumpărat, ca să fie slobod cu această carte aș a o da pomană.

342. 23. Pe un *Octoih* din București, 1746 :

S'a u îndemnat Zubașco Ilie, cu soțu său, Pop... (*rupt*), și a u cumpăratu această carte Osta, pentru păcatele sale și a moșilor, și a totu namul lor, și o a u datu și o a numitu svintei besereci în Dragomirești; dară cine o va lua din bese[recă] (*rupt*), la sine, la casa sa, a u să o vindă, să fie acela om afurisu de cei 318 [s]vinți părinți, și treclet, proklet să fie unul ca acela, și o a u cumpăratu din Iodu, dela popa Lupu, în luna lui Iulie 20, 1765.

24. *Octoih mare* de Buda, 1846.

25. *Octoih mic* de Blaj, 1825.

343. 26. Pe un *Pentecostarion* de Rîmnic, 7251, 1743 :

Ani D[o]mnului 1753, amu cumpăratu eu, popa Samoila Turcușu, cu soața me Palaghie Iuga, această Pentecostarion, și unu Strastnicu, și unu Triod, și unu Apostolu, și o Evanghelie ruminească, întru numele lui D[u]mnezău, și pentru ierta[r]e păcatelor noastre, și a moșilor, strămoșilor, și a toată rudenie despre înbe părțile. Alalte sf[i]nte cărți, că-să mai din nainte, sintu date și menite la besereca Dragumireștilor, unde să prăznuește hramul spresfintei M[ai]cei Preciste, a Adormirei. Iară această Pentecostarion l-amu dat la minăstire Eudului, unde să prăznuește hramulu a trei sf[i]nți, Vasilie cel Mare, Grigorie b[o]goslovul și Ion Zatoustu,—nime să nu îndriznească a-lu înstreina de acolo pîna va [sta] minăstire în locu, suptu blăstămu, neiertat; și a u fost în vreme biruința Crăesei Terei Ungurești Mariei-Tereziei, Vl[ă]dicul Trațuj(!) Manuila, și vicariușu Andrei Baccenschi, fiușpan Barcoți Invre, vițespan Maroti Șandor, solgabirău Bale Mihaî din Eudu.

344. 27. Pe o *Psaltire* din Sibiu, 1791 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfânt, amin. S'a u cumpărat această cartes[fi]n[tă], anume Psaltire, [de Bogdanu Șofronă, soața lui Turcuș Toader, și o a u dat la beserica în Dragumirești, ca să le fie pomană în veci,

unde-î hramu Adurmiri Precistî, anu D[o]mnului 1799; în luna lui Martie în 6 zile, și au fost parohuș a satului popa Dumitru; de s'aru afla cineva din preoți sau dieci sau batir cine ca să o strămute, a[û] să o fure, să fie afurisit de tri sute și optsprezece sf[i]nți părinți dela Nichie. Scris-am eu, Pl[o]hod Ghiorghie; eu, Bogdan Șofronă, las cu a mè limbă, de s'ar deslega, iară din a miè să-mință să aibă a lega.

28. *Psaltire* rusească din Lemberg, 1658.

29. Pe un *Strastnic* de Blaj, 1773:

345.

În anu 1817 au fost Bunăvestire în zioa de Paști, și era foamete mare, și au stătutu omătu pă Tarniță și pă Rusca, ca și în mieză-iarnă, și pă la sf[ă]ntulu marele mucenicu Ghiorghie. Timiși Ștefan.

30. Pe altă foaie:

346.

În anu D[o]mnului 1852, Iulie 23, o trecutu înălțatu În-păratu Franțisc-Iosip pă la Coștuî cel nou, și o mas o nopte în Sighetî.

În anu 1839 au fostu Blagoveștenile în Sî[m]băta de Paști, și au fost greutate de iarnă, cit n'au putut omini a duce finu dip[ă] Pintenî și dipă Tarniță, că au fo[st] omătu bătrinitu numai susu dăla briu, și pină [în] satu încă era, unde era u[m]bră, și indeța; numai nu sta morile; și au fost mare întîrziere de pluguri, și au fost Sf[ă]ntu Ghiorghie 4 săptămîni după Paști.

31. Pe un *Triodion* de București, 1747:

347.

Ani D[o]mnului 1743, amu cumpăratu eu, șerbu Turcuș popa Samoilă, cu soața mè, Iuga Palaghie, anume Triod posne, Strastnicu, Penutecostar, Ievanghelie rumînească, scrisă cu mîna, și un Apostol, cu dreptu agonisita a noastră, și le-am datu pomană intru numele lui D[u]mnezău, și intru iertare și a părinților, moșilor, strămoșilor, și a toată rudenie noastră, pină a șapte sămîntie, să ne fie, amin. Văzindu lipsa de une cărți ca aceste, le-mu pus în sf[ă]nta besereca a Dragumireștilor, unde să preznuește hramul Adormirei pres[fi]n[te]i Precistei, cu legătura nedezlegată și cu blăstămu neiertatu, oricine s'aru tîmpla să le fure sau să le înstreineze dela aca

zvintă besereca, orî preot, or diiacu, or mirean, saŭ frate, saŭ strein, să fie blăstămatu de cei 12 Apostoli, și de părinți cei sf[î]n[î]ți; amin.

348. 32. Pe o cruce de lemn :

Aăsta svîntă cruce aŭ cumpăratu Axenie, jupinesa lui Ostași Mihalu, și o aŭ dat în sat în Dragomireșți, în sf[î]nta besereca, întru numele. . . pentru păcatele sale, unde este hramul *Спущеніе преч. бл., къ лѣта* [=Adormirea Precistei Născătoarei de Dumnezeu, în anul] 1697, dni 1 Iulie.

349. 33. Pe o icoană :

Aŭ cumpărat Cedrecci Ianoș, cu soața sa; anu 1765, luna lui Fevruarie 19 zile.

350. 34. Pe alta :

Крестъ сію ико. рабе бож. Василии, жена ег Настасіе, Іван, Настасіе, Тодора [=Aŭ cumpărat această icoană robul lui Dumnezeu Vasilie, soția sa Nastasia, Ivan, Nastasia, Todora].

351. 35. Pe a treia : *Cluj / Central University Library Cluj*

Aăsta svîntă icoană aŭ cumpărat . . . ca să fie po-mană în veci; amin. 1764, Ianuarie 2 zile. Catelina, Gafie, Simionu, Todoră, Andrei, Mihaî.

352. 36. Pe a patra :

Și s'aŭ pus în aăsta svîntă besereca, în Dragomirești, la hramu Adormirei Precuratei . . . ; s'aŭ cumpărat pentru iertare păcatelor lor și a părinților lor. . . ; ani 1723.

353. 37. Pe a cincea :

Ani D[o]mnului 1765, Octomvrie 26 de zile.

354. 38. Pe a șesea :

Aŭ plătit Fițăgan Mihaî, 1822.

39. Pe părete afară, de-a stînga ușii de intrare e săpat un rînd slavon, cu data de : 1722.

355. 40. Pe un sfeșnic mare de lemn, în pod :

Grigorie zugrav. Ani D[o]mnului 1800, din mila lui D[u]mnezău s'aŭ făcut aăsta făclie de Butte Pricop, și de jupâneasa dumisale Mara și Năstaca, ca să le fie de sănă[ta]te și de iertare de păcate a moși și strămoși, și în iasta lume și în ceealalta.

41. Pe celalalt :

356.

În anu dela H[risto]s 1801, din mila lui D[u]m[ne]zău și din îndemnul lui Bufta Pricop s'a făcut această făclie : Grăl Iuonă au teltuit această făclie ; Mara ș[i] Gafie, Nastaca, Vasilie, Năstuță, Năstacă, Nechita, Danu, Măricuța, Pelaghie, și pentru ca să-î pomeniască D[u]mnezău împărăția Sfinții Sale, pre cei vii de sinătate, pre cei morți de ertare de păcate : Grigorie, Ilcană, Mărica. Grigorie zugrav.

XVII.

F E R E Ș T Î .

1. Pe un *Apostol* de Blaj, 1802 :

357.

În numele sfintei Troițe, Tatăl, Fiul, Duhul Sfint, să fie această sfintă carte, și întru pomenire și ertare păcatelor. Iată eu, Țiple Nechita, cu soața mè, Irină, am luat această sfintă carte, anume *Apostol*, pentru lipsa sfintei beserece, cu 8 zloți, adecă cu 8 zloți, ca să ne fie de pomenire și ertare păcatelor în veci, amin. Lomei Grigor și parohuși în Ferești, în luna lui Martie în 26 zile, anu 1803. Încă și întru pomenire fiilor ș'a fetelor, pină ce se va sfirși lumca, să fie de pomenire și ertare păcatelor : Țiple Vasalie, Țiple Ioan, Țiple Mărie, Țiple Vafumie.

2. Pe o carte slavonă, manuscrisă :

358.

Scris-am eu Simon diac din Bootiza . . ., alu vo[s]tru cumu putot învăța, m[esi]ța M[ar]tu 20 dnă. Mihail Molo[d]e[ta], arhiep[iscop]u, dat-am ca[r]te noastra lui Ivan din Pătroova ca să-î lăsat cumu erea, și a pusa legatura 8 de florinți. 7265, Ilea[tu] 1657 (*sic!*).

3. Pe un *Catavasieru*, fără titlu :

359.

Sfinta carte o am cumpărat din Moldova, anume Ieaș, drept am ma datu banî moldovenestî doi lei.

4. Pe altă pagină :

360.

Acăst *Catavasier* mi l-au datu Oanța Ion din Ferești, când au muritu mumă-sa Odochie, pentru ce o am prohodit ; altă nu me-au datu nemica pentru prohodul acela,

fără această cate, fiind că atunci parohușu în Ferești, popa Ionaș Goje din Oancicești, 1781.

361. 5. Pe o *Evangelie* fără titlu :

Iată această sfântă carte, anume *Evangelie*, au cumpărat-o Radu Ionaș cu 11 florinți și 2 măriș, și au dat-o la besereca, la hramu lui Sfântului Nicolae; iară cine să va afla se o ea din sfînta beserica, sau din neamul lui Radu Ionaș, sau alți oameni streini, și să o deie afară din sfînta beserica, pentru bani, sau pentru alt[ă] nevoc, să fiea afurisit de 3 sute și de optsprezece părinți sfinți ce au fost la saborul în Nichea. Iară care rugători să vor timpla la sfînta beserecă, se roage pre D[um]nezeu pentru cele ce făcu bine în sfintele biserici. Scris-am eu, Rișcu pop[a] Miron din Cornești, m[es]lita Fevruarie în 2 zile.

362. 6. Pe un *Euhologhion* din București, 1741 :

În numele Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, amin. Această sfîntă carte, anume *Molitevnice (rupt)* besereca în Cornești, unde este hramu Sfîntului Nicolae, și cine o va lua fără știre din beserecă, să fie tricleat, anatemă și priclet, ca Arie, și rugăm pre cine va fi slujitorii sfînteii besereci ca să roage D[um]nezeu pîntru au cu[m]părat carte această.

363. 7. Pe un *Mineiă*, fără titlu :

Această sfîntă carte, anume *Mineiă*, s'au fost răntuit din trătași, și se poate strica, și jupănul Țiple, cu [soția] dumisale, Țiple anume—, i-au îndemnat D[um]nezeu ș'au plătit de o au tocmil, adecă legat, și au dat opt măriș, se le fie pomană la tot rodul dumilorsale. Anu Domnului 1789, în luna lui Fevruar în 22 de zile, atunci s'au legat, dară nu-i scris tot într'acela an, în luna lui Iunie în 2 zile, când am îngropat pă Gheorghie, pă Ion.

Scris-am eu, Țiple Dumitru, parohușul din Besereca-albă.

364. 8. Pe altă foaie :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt, amin. Iată această carte au cumpărat în îndemnul marelui Dumnezeu și a Maicii Preacurate, și ale tuturor sfinților, s'au tămăduit satul Fereștiu, și au cumpărat,

ca să le fie pomană până la al 7 rod; și au dat Onța Grigorie 6 mărieși, și toți cine cit l-au tras înima, și o au plătit cu 30 și 2 mărieși de florinți, și o au dat în sfânta beserecă în Ferești, la hramu Sfintului Nicolae, și cine o va lua sau o va fura sau o va vinde, acela o să fie procleat și anatema cu toată casa lui și cu tot rodul lui, și se li se verse mațele ca a lui Arie pogă-nul, și se fie afurisit și blăstămat de 318 de părinți sfinți. Slavă Sfintei Troițe: Tatălui, Fiului, Duhului Sfânt, amin.

9. ~~Pe o Psaltire rusească, din 1629:~~ *Pentecostarion, Bly, 1768* ^{anata} 365.

În numele Tatălui și a Fiului și al Sfintului Duh, amin. Iată această sfântă carte, Pentecostarion, o au cumpărat Goje Marica, și cu fiul dumisale, Atanasie Goje, și o au dat în sfânta beserecă în Ferești, unde este hramul Sfintului Nicolae, pentru ertarea păcatelor dumilorsale, și a părinților, și a moșilor și a strămoșilor, și a tot neamul dumilorsale, să le fie pomană în veci, dreptu ai săi bani, dreptu 15 florinți vonaișu. Și cine o va zminti, sau o va fura, să fie afurisit și anatema de 3 sute și 18 sfinți părinți, cari au fost la sfântul sabor în Nichie, și o au cumpărat în anu dela Nașterea lui Hristos 1780, Martie 15 de zile, pentru acee, ca să fie și dumilorsale ctitor și pomeniți de preoți și rugători, cari îi va... în Dumineci Domnul Nostru I[su]s H[risto]s a fi slujitori s[finți] besereci, ca să primască Domnul nostru I[su]s H[risto]s darul dumilorsale în veci vecilor, amin. Atunci au fost parohuș popa Ionaș Goje din Oncicești.

10. Pe o Psaltire rusească din 1629:

366.

Iată această s[fin]tă Psaltire o au întarit a doua oară în legătură Răhnicu Ștefan din Ferești, și cu soție sa Gafie, și cu fi săi Nechita, Mihaï, Ion, Toader, Todoseie, Todoră, pîntru sănătate dumielsale, și pîntru sufletele rodului lor, să le fie pomană pînă ial șepielele rood; și au dat pîntru cătu o au legat, trei mărieși. D[omn]ul Sfânt să le facă parte și dumilorsale în răi, unde toți sfinți să odihnăsc; amin. Scris-am eu, multu

greșitul și păcătosul Țiple Nechita din Ferești. Vleat 1755, luna lui April 2 zile.

367. 11. Pe un *Strajnic* din Blaj, 1753 :

Iată această carte, anume *Strajnic*, aŭ cumpărat șerbul lui Dumnezeu Cozma, cu jupâncasa dumisale Acsene, și cu fii lor : Simion, Grigorie, Palaghie. Iliiană, Măricuța, și iarăși ertarea păcatelor și odihna sufletelor a lor să-î fiu : Matei ; și aŭ dat la besereca în Cornești, hramu Sfântului Nicolae, în anul cel de Mântuire 1755, în 4 zile a luni lui Martie. Scris-am în Cornești, în anu 1755. Gavrilă.

368. 12. Pe un *Triod* de Blaj, 1771 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfânt, amin. Di mila lui Dumnezeu, și din îndemnu lui părintelui popa Ionaș Goje, parohușul din Ferești, și a dumisale Țiplea Îndriaș, titor sfintei besereci, noi, boeri din Ferești, amu cumpărat această sfintă carte, anume *Triode*, dăptu patrusprezece florinți vonașu, și aŭ dat Pop Macove[i] din Racșe, carele aŭ fost slugă la Țiplea Îndriaș din Ferești, aŭ dat șase florinți, Oanța Nechita aŭ dat on zlot, Rădnic Ion aŭ dat tri mărieși, Pop Grigor aŭ dat doi mărieși, Oanța Ion, fecorul lui Robotin, aŭ dat doi mărieși, Țiplea Ionaș o dat un mărieș ; Oanța Iuon aŭ dat un mărieș și o ducă, Oanța Toma aŭ dat un mărieș, Oanța Gheorghie aŭ dat un mărieș, Mănăilă Îndriaș aŭ dat un mărieș ; Bornea Găvrilă un mărieș, Vlașin Timocu aŭ dat un mărieș, Ardelean Toader aŭ dat un mărieș, Pintelei Ursu aŭ dat cinci potori, Pop Mărica aŭ dat un pătacu, Tema Ionaș aŭ dat un pătac, Ivancuc Matei aŭ dat un mărieș, și din Cornești o ducă, și o aŭ dat în sfînta beserică a lor, în Ferești, la hramu Sfîntului Nicolae, și cine s'a ispită să o fure, sau să o ascunză, sau să o ducă încătova fără de știrea preotului besereci și fără de știrea slujitorilor besereci, și fără de știrea bocarilor satului, cari o aŭ plătit, decî acela ce o va zminti din sfînta beserecă din Ferești, să fie supt afurisanica sfinților părinți și a sfin-

telor canoane, precum poruncește Pravila. Anu Domnului 1780, în luna lui Dechemvrie 27. Scris-am eu, Matei Ivancuc din Cornești, diacul, carele-î și în Ferești diac.

13. Pe alt *Triod* slavon, manuscris:

369.

Aăasta carte, anume Triod, a înooit Farcaș și cu frați lui, anume Iană și Lupșe, Vasalie și cu soțu său Axenie, și maica lor, să le fie pomană până a șapte seamînție, și a toot roodul loor, să le fie pomană, dîndu-o la sf[ăn]ta beserecă în Ferești, la hramu lui Sf[ăn]tu Nicoolae; într'o mie 699 de an s'a înooitu; iar cine o ar fura dela sf[ăn]ta beserică, să fie proclea[t] și anatoma de 318 [de] oteți, amin.

14. Pe scoartă:

370.

Văleat 1699, m[esi]ța Ionie 5.

15. *Antimis* rusesc din 1700.

XVIII.

BCU Cluj / **GIULEȘTI** / Library Cluj

1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1745:

371.

Aăasta carte, anume Antolido, cu tieltuiala lui Bărci Timoc, nemiș din sat din (*rupt*), pentru ca [să] fie pomană în veci de veci; a[nul] 1807.

2. *Liturghieriū* de Tîrgoviște.

3. Alt *Liturghieriū* tot de Tîrgoviște, 1713:

372.

Aăasta sfîntă Leterghie o a cumpărat Pomănu Ole[c]sa, și o aŭ datu în sfînta beserecă în Șugătag, și o lăduță și o clita de pus sfînta cuminecătură; nime să nu le zmintească din beserică, sup[t] blăstămu. Scris-am în zilele popi Chifor, 1768, în April.

4. Pe altă pagină:

373.

În numele Tatălui și a Fiului și al Sfîntului Duh, amin. Să știe că o am cumpărat eu Pomanu Olecsa, cu 13 de florinți aăasta sfîntă carte, în sfînta besereca în Șugătag, se fie pomană pină a 8 samînție. Chifor (*rupt*).

5. Pe altă foaie:

374.

Scris-am eu, dascalul dela Țara Ardealului, din var-

meghia (*rupt*), ca să fiu și eu pomenit . . . oraș al mee; Brașov, 1768.

375. 6. Pe un *Molitvenic* de Blaj, 1784:

Acesta carte, anume Tebnic, o au cumpărat Rednic Ivan, cu fecorul său, Rednic Gheorghe, părintele lui Rednic Todor, fiind parohuș în satu lui și protopop a crasului, și o au cumpărat sfinte[i] besereci a Giuleștilor, în anu 1787, în care an, în boală ce erea, au murit trei sule de suflete în satu acesta.

376. 7. Pe un *Octoih* din București, 1720:

Postesc voc bună și sinătate dumitale diece (*rupt*), din Băiuțu; 1750, Ungvar. Scris-am eu, Stoinco (*rupt*).

377. 8. Pe o *Paraclitichi*, fără titlu:

Acesta sfintă carte, anume Ofta[iu], l-au cumpărat Nemiș Ionuțu, din preună cu soția mea Mariea, și Ilana, și Iona, Dumitru, Iacov. Stăpănu să ne pomenească, ca Dumnul să-l miluiască; și am dat bani buni florinți 11.

378. 9. Pe un *Penticostarion* din Rîmnic, 1767:

Acesta sfintă carte, Sfeatniță, au cumpărat Marica, preotcasa protopopului Rednic Andraș din Giulești, drept 12 florinți, și au dat în beserică în Giulești, pentru sufletul protopopului, și a neamului lui, și a preuteasi, și a sămînției ei pînă la 7 sămînției, iară cine o va fura sau o va vinde fără de știre ei, să fie afurisit; 1764, Martie 13.

379. 10. De-asupra ușii de intrare, inscripție nouă:

ADeVerVLVI. VeChIV presantei Tre | Me Pr | n a | VtorIULO santei VergVra a VotatV poporVLV SeV zelosV.

380. 11. Pe icoana lui Hristos, în pod:

Ač[as]ta s[fântă] icoană au plătit Regnic Ilie, Nastasic, Panaghie, Vasocu, Ivončuc. I[su]s H[ristoa]se, pri-mește ač[a]sta jertva înpărația sa, amenu; 1756, luna lui. . .

381. 12. Pe un clopot:

ГОКС КОЖИА [=anul lui Dumnezeu] 1679. ✓

382. 13. Pe altul:

Gyulafalvi ecc. számára ezen harang öntödet, 1824. [—acest clopot s'au turnat în 1827 la Bălgrad, pe seama besericii (?)].

14. Pe a treia :

383.

Pre. s. Maria Maica creștinilor rogate pentru noi pecatoșii la Fiul teŭ, și Ddeul nostru: Pre tinc viu, te chem la salute, — mort — te petrec la repaos etern.

15. Pe cealaltă laturc :

384.

Sântâiul apostole lui Cristos deschide noc ușa raiului patrônei sale: zelosului popor gr.-cat. Giuleșcei. M'a tornat fiii lui Frid. Seltenfofer; Sopron, 1888¹.

XIX.

GL O D.

1. Pe un *Antologhion* de București, 1767 :

385.

Iată eŭ, Roșca Nechita, cu Roșca Alexa, amu datu în Mineiŭ 2 florinți și doazăci de potori, cee insă a satului, cine citu l-aŭ ter[ujit] Dumnezăŭ; ci[ne] s'aru afla să o fure saŭ (*rupt*).

2. Pe altă foaie :

386.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[ă]ntului Duh, amin. Iată înștiințam cui să cuvîne a ști, eŭ, popa Ioan (*rupt*), în Maramurăș, în sat în Glod, și umblă văleatu 1767, văzând că este foarte lipsă de această sf[ă]ntă carte, anume Mineiŭ, la această besereca, sat Glodul, erașul-de-sus, am îndemnat pre sătenica să cumpere, și aŭ strinsu din sat 13 florinți, și aŭ dat Roșca Cozma cu 3 fecori ai săi, Nechita, Alexa, Iacobu, 14 florinți, și o aŭ dat în besereca sat Glod, ca să le fie pomană lor, și părinților loru, moșiloru, strămo[șilor], hramu fiindu Sfîntul Nicolae; iară cine să va afla omu fiindu fără frica lui D[u]mnezăŭ, ca să o ee, să o fure, saŭ să o vînză dela acestu hramu Nicolae, să fie blăstămat de 318 părinți sfinți cari aŭ făcut întîiul sabor în Nichêa, și de toți sfinți lui D[u]mnezăŭ, să fie afurisit și să i să verse matele ca și a lui Arie necredinciosul. Iară cine să va afla din boeri satului, tot să le fie grije să nu lese să să desloge, pentru ca tot să dobîndească ertare de păcate.

¹ Se reproduce pentru ciudățenia limbii.

Iară cū . . . mă rog mărădicului mneū, cu mila lui D[u]mnezăū, ca să nu o lăsați să strice, pentru ca să dobîndiți ertare păcatelor. Scris-am eū, Costantin das-[calul], fiind de față Rad popa Ionu, și dicac fiind Tujne Găvrilă, dicac Vasilie, cîrznic Roșca Nechita; m[esi]ța Dechemvrie 5 zile.

387. 3. Pe un *Apostol* de Rimnic, 1747 :

Acastă sfintă mărită, anume *Apostol*, aū cumupărat Roșca Lup din Glod, dipt 9 florinți, cu fićori dumisale, și tuturor rodului dumilorsale, și aū dat în sfînta besereca în Glod, și ceine aure st[r]ăină cu viclenie, să fie supt blăstămulu sfîntelor saboară dela Nechêa, trisute și optusprezece de părinți sfînți car' aū afurisit și pre Arie necredincosulu. Scris-am eū Bălin Ștefan din Sîribi, în Ianuarie 14 de zile, 1760, și aū cumpărat o icoană a lui H[risto]s deptu 5 florinți Roșca Alecsa; Nechita aū cumpărat și 1 prapor dreptu 6 mărieshi, a lui Sfîntu Nicolae, și unu stihari depu 5 mărieshi; și antimisulu deptu 7 mărieshi Roșca Alecsa l-aū cumpăratu; și aū cumpărat și o făclie totu aești boeri, deptu 15 florinți, — să le fie pomană rodului loru din neamu în neamu; și cine s'aru afla să le fure, saū să le vindă, să hie suptu blăstămulu sfîntiloru părinți, și diavolul să stea de-a dreapta lui, și întru neam să zmintă sămînța lui, și să rămie prunci lui săraci și muere lui văduvă. În zilele vicarușului Andrei Gătchei, în varmighe Maramurășului și suptu eparhie protopopulu Pleșu Bale, popa Ionașcu din Săcelu, — să le hi pomană în neam de neamulu loru, ani Domnului 1762. Scris-amu eū diacu Grigorie ot Poiana lui Ilieș.

388. 4. Pe *Biblia* lui Bob :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntulu D[u]hu, amin. Iată acasta carte aū plătilu-o Crăcun Vasocu, și gineri săi, Tujne Grigorie și diacu beserici, soața Maricuța, și Romanu Ștefan, soța Ana, și cu nepotul său, Crăcunu Ilica, și cu soața sa, Năstacă, dela omeni dela Ardelu, din satu Tiuza, dela Opre Găvrilă și Opre Îndrei,

deptu trizeci de zloți, ca să le fie pomană loru și părinților și marădiculu, și o datu în Glod, în besereca, hramu Sf[în]tului Nicolae, popa Mariranu, Cozma diiacu, Tiijne Grigorie, și Roșca Dumitru, cîrnicu Roșca Găvrilă; și cine s'aru afla să o fure, saŭ să o mute, să fie blăstămatu și afurisu de 318 de părinți sfinți, cari aŭ făcut saborulu în Nichie, și să i să verse mațele ca luă Arie. Scris-am eu, Tujne Grigorie, în anu D[o]mnului 1799, Iulie în 4 zile.

5. Pe o *Cazanie* din Bălgrad, 1699:

389.

Din îndemnarea Părintelui și sirguire Fiului și obîrsire D[u]hului Svînt, și din b[la]goslovenie praosvîntului chir arhiepiscopului Iosifu Stoica al Maramurașului, cumpăratu-aŭ această carte, anume Evanghelia Ucitelnă, în zilele pea-luminatului Crai Iosifu Leopoldu, a Țării Ungureșli; cumpăratu-a această carte Tușnea Nechita, și cu jupineasa dumisale Marie, și cu fecoru dumisale Iacobu și Griga, Văsi, Ionu, cari is lăcuior în Glod Slatincă, în varmiga Maramurașului, în erașul-de-sus; dat-aŭ 22 de florinți, și o aŭ dat pomană în Glod Slatinca, la besereca u[n]dea este hramul lui Sf[în]tu Nicola, pîntru păcatele sale și a părinților săi, anume Hilip, Acsenie, Dănilă . . .; nime să nu să afle a o lua de-acolca; cine să va afla a o lua vr'u om, blăstămat să hie, anatină, maranafta, și cine o va fura, să hie neertat de H[risto]s; amin. 1700, m[esi]ța Dechemvrie 17 zile, protupop Ștefan Petrovai.

6. Pe o *Evanghelie* din București, 1766:

390

Iată eu, Roșca Netita, cu Roșca Alecsa, amu cu[m]păratu această carte cu soța sa Todoră, deptu 24 de florinți, și cu soța sa Odotie; cine s'ar afla, saŭ să o fure, saŭ să o zmintească, să fie afurisit de 3 și 18 de părinți sfinți. Iată acești oamini aŭ cumpăratu Leturghie și Oh-toihu și Tremnicu și Apostol și Triodu și potir de cositor, deptu 60 de zloți, și Piticostaru și Leturghie și Pravila și Alfavita și clopotu de o sută de florinți, să le fie pomană, aminu, și potiru de argint suflat cu auru, mai

scump, l-au luatu Iacobu, frate dulcă cu Alexe Ne[ti]ta, deptu 56 de zlofj.

391. 7. Pe altă foaie :

În ști[i]nța să fie tuturor cui să cuvine a ști, cînd era ani dela Mintuire Lumi 1767, Roșca Nechita, din sat din Glod, varamighe Maramureșu, erașu-de-sus, văzînd că este mare lipsă de această sfi[n]tă Ev[an]ghelie, am rugat pre boeri satului, că să o cumpărăm, și am strins din sat 8 florinți, un patac, o ducă; Roșca Alexa 6 mărieși a dat, Roșca Nechita a dat 10 florinți; și o am dat la beserecă în Glod, unde-î hramul Sfi[n]tului Nicolae, ca să le fie pomană lor și părinților, moși, stră-moși. Iară eu, Roșca Nechita, mă rog tuturor boerilor de sat, și mai tare mărădicului mneșu, să poarte grije de această sfi[n]tă Ev[an]gh[e]lie, ca să nu o lasă dezlegata, pentru ca să aibă plata ertări; iară cine-a fi cu fire, de o va fura sau o va vinde, să fie blăstămat de 7 soboară ce s'au făcut în toată lume. Scris-am eu, Costantin das[ca]lul, cu zisa celor mai sus numiți . . ., fiind preut Rad popa Ionu, diacu Vasilie a popiu și Tufne Găvrilă, cir[s]nic Roșca Nechita.

392. 8. Pe altă *Evangelie*, fără titlu :

...Acesta carte o'ŭ cu[m]părat Danu și muere lui Anuță, anume Ivangelie престолна, apoi aŭ fostu stricat[ă] forte rău, și s'au găsit acest creștin bunu, anume Vasocu a lui Îndreiș Timișoe, maca sa Marica, și soța sa . . ., și socri săi, Meleilă, și muere lui, Virvară, Marie, Odeichie, Chira, să le hie pomană pă hiru, pă mărădic, pînă la a șapte sămînție; iară cine s'a găsi din sămînța lui Dan, n'aŭ ce a-l uita aeste, n'a dat banî împrumut, ce cu acee banî să o tocmască înt'altu rindu. Sc[ri]se popa Lupu din Glodu, рскѣ божие [=anul Domnului] 1741, m[e-si]t[a] Gh[enuarie] 24 de zile.

393. 9. Pe altă pagină :

Во имя оца и сына и святаго дсха, амин. [=În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, amin]. Acesta carte, anume Evanchelie Prestolna, aŭ cumpărat popa Lupușu,

și cu socru său, Rogovanu Danu, și a dat 12 florinuțu pre è, și cu socră-sa Anuța, și cu preuteasa, Lupă, și o lesă pre manule mele, de să li pomenescu pină voi (*rupt*) feçori și nepoți, de să-lu pomenesucă, și să-î facă pomană în veci de veci, amin.

10. *Liturghii* de București, 1741.

11. Pe *Mărgăritare*, fără titlu :

394.

Aăasta sf[i]ntă carte, numită Mărgărit a lui Ivan Zlataust, o a cumpărat Roșca Dumitrie și Tujne Onica, dept 6 zloți de argint, adecă o parte 3 zloți și alta parte 3 zloți, și o a dat pomană în sf[ă]nta beserică în sat în Glod, anu D[o]mnului 1836, Ianuaru 24. Iară cine aru muta-o dela aăasta sf[ă]ntă beserecă, să o fure, să fie anatemă și afurisit de toți sfinți lui D[u]mnezău.

12. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792 :

395.

Roșca Grigorie a lui Roșca Alecsa, fiind lăcuiitori în sat în Glod, umilindu-mă pentru sufletul meu, am cumpărat aăasta carte, numită Ohtoih, și am dat beserecei, pentru sufletul meu, în besereca în Glodului pomană. Anul D[o]mnului 1806.

13. Pe un *Penticostarion* de Blaj, 1768 :

396.

Aăasta carate o au cumpăratu Roșca Nechita și soță-sa Todoră, și cu feçori, Lup și Ioană, anume Penticostar, dept 12 d[e] florinți, ca să le fie pomană, și l-au dat pomană în besereca în Glodu, și cine s'aru aflat să o fure, sau să o zmintească, să fie afurisi[t] și blăstămatu de tre[i] sute și 18 de părinți sfinți; ani Domnului 1778.

14. Pe un *Triodion* de Blaj, 1771 :

397.

Iată eu, Roșca Nechita, și cu Roșca Alexa, și cu soața sa dumisale Todoră, au cumpăratu aăastă carte; ce[ne] se află să le fure, se fie afurisit de 318 de părinți sfinți; deptu 18 de florinți.

15. Înăuntrul altarului, pe spatele iconostasului :

398.

Acest sf[i]nt altar, cu icona laolaltă, cu toată cheltuiala sa, l-au zugrăvit cinstitul părintele Tivodar Vasilie, parohușul Glodului, pentru vecinica lui pomenire, a măradicului și a neamului. În anul Domnului dela H[risto]s 1829.

XX.

HĂRNICEȘȚI.

399. 1. Pe un *Antologhion* din Iași, 1755:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, amin. Aăasta carte, anume Mineiu cea Mare, aă cumpărat Ștefan Manuilă cu soțul său Odoteia, să ierte păcatele sale și cu fecorilor săi, Gheorghiu și cu norasa Paladia și cu tot celea d'a sa(?), pintru păcatele sale și pintru strămoși săi, Minăilă, Vasaleia, Mină[ilă], Ilenă, Ioană, Ivonu, D[u]mitru, Pom[en]ește, D[oa]mne, și pe Iacobi, Dumitru, Pătru, Șufronă, Ivonu, socrul a lui Manuili, Ștefan. Vasalie, Todora, soacra lui Ștefanu Manuilu; pomenește, D[oa]mne, pre toți pă numele carea n'aă pusu la aăasta carte.

400. 2. Pe altă pagină:

Aăasta carte aă cumpărat Ștefan Manuilă cu soțulu său, Odoteia, pintru păcatele sale: 4 de florinți, și aă dat la besereca în Hărnicești, în hramul Nașterei Precistea Născătare de D[um]n[e]zev; dară cine o var depărta, sau a fura, să fie afurisit de Du[u]m[ne]zev și de sfinți părinți 318. În biruinția Crăieși Mareia-Terezia, anul Domnului 1763, luna lui Ianuarie ziua 6. Aă scris Ianoșu dascalu Culincovici Cosovchii, la casa lui popa Grigorie.

401. 3. Pe o carte rusească, manuscrisă, fără titlu:

(*rupt*) anume Tepicu dela Hărnicești, la hramul Svintei Naștere Precisti, precum carte al noastră, și am fost eu, popa Simionu, și Matei Cîrznicu, am ostenitu și am indemnăt satul de am tocmit, D[u]mnezău să aibă știre. Vleat 7236, anu Domnului 1728. Pop[a] Merentie dela Călinești, legător de cărți.

402. 4. Pe o *Evanghelie* fără titlu:

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Svint. Iată eu, Opre Luca, din vidicul Săcmariului, anume din Vereșmorțu, eată eu, Opre Luca, și cu jupineasa mea, Năstafă, amu cumpăratu aăasta sfintă carte, anume Evanghelie Uciteanu, amu cumpăratu, pintru păcatele noastre

și pintru păcatele părinților noștri, anume Mihaiu și Simion, și fecori noștri, Nechita și Anna, și a fraților me Petre și Dumitru, și moșilor mele, Nastască, Măriuță și Ana, și pintru unchi mei, Toma și Griga, Nicoară, și mătușele mele, și fecori ei, Nicoară, și Toaderu, și a feteloru, Ionă, și moși mei, Luca, Siadrulu, și al Năstafei părinți, din Călinești, Brîndou Gorghie și Năstafă, și frați ei, Găvrus și Ivană, Ionu, și a moșiloru săi, Brindău Ionaș și Marincusă și Perese și Dumitru. Să știe că amu datu-o la besereca în satu în Hărnicești, unde-î hramul Nașterei Precestei, să ne fie pomană noaă și fecorilor noștri, și a fetelor, și a părinților și moșilor și a strămoșilor noștri, și a fraților noștri, a toți pină al 7 rodu, să le fie pomană. Iară cine va fi preutu, ca să aibă a-î pomeni la sfîntul pristolu, ca s'avu (*sic?*) și pre voi H[risto]s, amin. Iară de o va fura, saū o vinde, se aibă județu ca și Iuda; anu Domnulu 1707, luna Aprilie în 13 zile. Scris diacul Grigorie ot Hărnicești.

5. Pe altă pagină:

Începătura de viață lui Alecsandru Împăratu din Machedonia, din cetate Filipușu, cum lua lume totă, și cite războe facu și batu cu tote dihanile, cite fura pre pămîntu de D[o]m[n]o făcute, și cumu fu împăratu preste toți împărați, în vreme ce era anul anilor 1200 din ceputul Lumi. Atunce împărăte la Indie Poriu împăratu, și împărăție la Roma Tarachenie împărat, și împărăție la Machedonia Filipu împărat, și împărăție la Eghipetu Eftinava împărat și Erce filosofu forte mare vrufugono(!) și fără macatoriū și de stele cetitoriū, și era atita de măestru, cit cu fărumecele sale luò dinu tolte țeră din 4 diun prejurulu lui toată omîna în țara lui, și bunătate loru, și tota бага în țara sa, în Eghipet; era în cele 4 țări din prejurulu lui ia fomete și scumpătate, iară în a lui țară, în Eghipet, iara tote bucate destule și biușigu destula, iara în celealalte 4 țera din prejuru lui fomete și scumpete și boale grele, și împăratu Neftinava împărat. . . .

403.

404. 6. Pe altă *Evanghelie*, rusească, manuscrisă :

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[î]ntului Duh, Sfint, eă, Pop Simion din Hârnicești. amu cumpăratu această sfintă carte, anume *Evanghelie*, și o amu datu la beserecă în sat în Hârnicești, unde-î hramul Naștere Preciste: Pop Simion și Anghelina și fecori lor, Găvaruș, Ion și Călină, nurori lor, Ilean[ă] și Anița, și fecorilor săi, și a nepoți și a moșilor și a fraților, și a tot rodul pînă 7 rodu, să fie pomană. An[ul] 1706, Aprilie 13 zile. Pis diacon Grigorie ot Hârnicești.

405. 7. Pe a treia *Evanghelie* slavonă, fără titlu :

Изъясненіе отца, нощащеніе сына, сжерженіемъ стараго дѣла, рок . . . 1665. Гнеа книга рекомаа *Evanghelie*, cumpere anume Fodorot Criga, depu păcatele sale și a pări[n]ti . . ., anume Todor și Ilicană, frați: Grige, Teana, anome Eonaș, Năchcata, Ivon, Farige, soța-sa Mare, Marie femei Titiana, Toma, Ignat, Gahie, Gafiufa, Ile; cumpăat Todoruț Grigor această carte, lingă carte cumpee și felon dreptu un cal, și potraffir[ul] și Psaltire, pletit jumătate și feșnic, și de ținare tropotului (!) Dumnezeu presfîntul prestol, și avu datu la svînta besereca, înu sat Gârnicestî, hram Naștere Sf[î]nte Preciste, de acolo să n'aivă nime a clăti; cine aru cuteza a clăti, să fie clat și procleat, anatema, și de iaste lume și de cee lume . . . Atuncea (*rupt*) Crai Epafai Mahal, în Custul Ridaî Frenți, span era tot Mahal, cîrsnic era Sacaliș Șiman, popă era din Țara Leașască, din Cosma, Ioan Acripe, soro-rele: Tama, Fășina, Tile, Solomea. Atonce custa Macsin, Sas, Luca, Felimon, Diurdea, Groze, Ștefan; s'a cumpărat sarindo Iacobu, Andreescu, Diordea nemēs, Anghilina, în custul acelor ominu; cine va fe preut, tot să pomenească numele: Grige i Custul Toder, Gaje, Saul, Lazaru, Ștefan, Netetea: Dumnezeu i primască. Scris-a popa din sat, din Cosma, cu mina sa, la casă și mase (*rupt*), și a dat. . .

406. 8. Pe un *Minciū* slavon, manuscris, fără titlu :

Acest Minciū este al nostru, a Hârniceștenilor, la hramul svîntei Naștere Precisti, să ne fie slujba svîntei be-

serici (*rupt*), am ostenit eă, popa Simion cel din sus . . . , cîrnic, de am ostenitu, de am îmblatu pre la sătenî, de am plătitu meşterulu; vleat 7236, anul D[o]mnuluî 1728, Ian[uarie] 14.

9. Pe altă pagină :

407.

ИЗКОЛЕНІЕ ОЦА СЖ ПОСПЕЧ[ЕН]ІЕ СНА И СЪВРАЩЕНІЕ СТОГО ДХА, АМЕН.

Aăasta carte, anume Mineiă, o am cumpărat, dat pomană în sfânta besereca, anume popa Nicoară, să hie dreptu păcatele sale şi a preutese, şi a părinţilor şi a fecărilor lor, şi a rodul tot, şi o aă dat la moartea sa pomană, anume în sat în Noghifalău, cea este hramul mai marilor Voivozi Mihail şi Gavril, să hie în sfânta besereca de treabă. Decî eă, popa Nicoară, o daă cu totă inima, şi o daă cu ştirea fecărilor la moartea mē, şi şti satul tot. Decă să nu aibă nime a o lua din sfânta beserecă, nič fečor, nice sor[ă], nice frate, nič popă, nice diac; ea o am dat pentru să mă pomenească la sfintul jertovnic. Iară cine o va lua din s[făn]ta besereca, să fie treclet şi procleat şi blăstămat de 318 de sfinţi părinţi, de 12 apostoli, şi se fie osindit ca Arie, ca Iuda, şi anaftema, anatema, anatima; amin.

10. Pe o *Psaltire* din Lemberg, 1634 :

408.

Aăasta carte Pslutir aă cumpărat Ghiorughie (*rupt*) şi eă, Nănaşcu Griga, Iloena, în besereca în Hârniceşti, la hramul Precistei Mari; cine va fura, hie treclet şi procleat de 318 de sfinţi părinţi.

11. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1761 :

409.

În numele Tatălui şi-a Fiului şi-a Sfintului Duh, amin; aăasta carte o am cumpărat eă, Oanţa Pătruţa, pentru alu mieă neam, dela Adam pină acum, mai alesu pentru cari-î ştiă : moşu-mieă, D[u]mitru, şi moaşa mea, Marica, şi tatălu mieă, Necoară, şi muma mea, Odochie, şi eă, Pătruţ fiind, am cumpărat aăasta carte în viaţa mea, să fie în besereca aice, în satul Hârniceşti, în eraşul Cosoului, şi o amu cumpăratu în întie dreptu 23 vonaşu, a doauă oară o am legat eă. Ioniţa Voiţa, fiind dreptate, şi popa Mihi şi Nechifor, nemeastniculu protopopuluî

Rednic Andrașu din Giulești, drept 11 mărieși, care să facu 26 de florinți și 2 mărieși, și cine o va desrădăcina, sau o va vinde dintru această sf[ăn]tă besereca, să fie blăstămat de 318 de sfinți părinți. Dat-am în luna August 24, a[nul] 1768.

410. 12. În altar, pe părete :

. . . șters . . . Ionu, să le fie pomană.

411. 13. În fundul altarului :

Acasta s. țiboria o au făcut Rădnic Grigorie, să fie pomană în vecu, ami[n]. 1809.

XXI.

HOTENI.

412. 1. Pe un *Antologhion* din Iași, 1755 :

Acasta sfintă carte, anume Mineiă, o au cumpărat Hotea Ioan, cu fiu-său Ursu, și fica sa Mărie, ca se le fie pomană în veci, și au dat pi[n]tru 6 șase galbină, și au dat sfintei beserici în Hoteni, la hramul sfinților ingeri Mihail și Gavriil; (*rupt*) cumva ca să o strămute, pîna cînd D[u]mnezău singur va vrî, ca să ne cază supt șterjere de sf[i]nte(?), și supt blăstămulu sfinților părinți amin.

413. 2. *Catavasieriū* din Blaj, 1762 :

Iată că acestu Catavasieriū l-am cumpărat eu, Gavrince popa Atanasiea din Cetetele, drept 11 mărieși, să rămîie pruncilor mei; ani D[o]mnului 1762.

414. 3. *Chiriacodromion* din Bălgrad, 1699.

4. Pe un *Mineiū* slavon, manuscript, fără titlu :

(*rupt*) Gota Iacub, cu boreasa sa Părasca, și fecor-seu Tomaș, și Iliea și Lupul și Griga și Văsi, și Ionaș, Mariuca, Vecla, Anisia, Erină (*rupt*), și carte iasta luat drept 6 frori[n]t, și за отпущение, drepu păcatele sale și drepu păcatele rodului ei . . . ; anul 1660, m[esi]ja Dechemvr[ie].

415. 5. Pe alt *Mineiū* rusesc, manuscript :

Acasta svintă carte am cumpărat Hoteani peste satu, și o dăm svintei besereci în sat în Hoteani, în erașu

Cosoului, unde este hramul lui arhanghel Mihail și a lui Gavril. Dat-am întie Erimiei Cotoiș, a sa soață, Marica, 3 florinți, Ionu Griguș 6 florinți, tată-său Grita Todoru 10, de 6 ani, Lazoru 60 de bani, și fata Năstafa 60 de bani, Cotoiș Iacob 30 de bani, a juraței fecor Grigor 40 de potoři, cu a manca sa Axene, Mateiș și Marica 60 de bani, Ionă și Axene 60 de bani, a lui Dănuț 3 florinți și cu Titea, Ursu și Axeine 3 florinți, Pîntece Eremciș și Cretina 10 de bani, și Lupul și Mariuța 10 de bani, Ion și Marica a lui Eremciș 60 de bani, a Pîntei Miron și Palaghie 30 de bani, pîntru a lui Toderașu suflet, pîntr'o serocuste 3 florinți, aș dat Prodan și Marica și Acsene, maica sa, și Vasa[lie] și Părasca 3 florinți, a lui Eremei, Maricuțe 30 de bani, Pîntece Griga 30 de bani, Vasalie 60 de bani, și Nastasie, Frăsină cu ai săi fecori Grigaci și Pătruț și Marica, 2 și 40 de bani, a Pîntei Lucaci și Erină 60 de bani, Nechita și Nasta 60 de bani, Chiirilă și Vasilea 10 de bani și Nastea 60 de bani, Nicoara Pîntei și soața 60 de bani, Anpite Nicoară și Odochie 10 de bani, Antafie Puțul și Marica 80 de bani și 1 floren,—ațița aș dat, cine mult și puținelu; să le fie pomană și loru și părinților loru, și a tot rodul, și o dau onude scris întie, adecă svîntei besereci; iară cine s'a ispiti să o fure, aș să o desparte de sv[i]nta besereca, streinat și acela de Înpărăția lui H[risto]s, amin; 1760, Mai 22 de zile; popa Lupul din Brebu, mai mic șerbu.

6. Pe un *Triod* rusesc, manuscript, fără titlu :

416.

Cu îndemnarea Tatălui și cu vrerea Fiului și cu svrușirea Duhului Svînt, am cumpărat noi, Brebeni, această carte sfîntă, anume *Triod* . . . , pe direpți paniinți noștri, în 8 florinți; eu, Pătraș popa, am da[t] 4 florinți și cu jupîneasa mea Marie, Bota Toader aș dat 10 bani și un florintu, Bota Vasilie a dat 8 de bani, Rus Lupul aș dat 8 de bani, Rus Ilica aș dat 8 de bani, Cristea Icnat aș dat 8 de bani, Sima Grigorie aș dat 8 de bani, popa Ion . . . de bani, Bleadea Ionaș aș dat 24 de bani, Malanca Dumitru aș dat 37 de bani, Galbinu Grigor aș

dat 24 de bani, Groseş Dumitru aŭ dat 24 de bani, Rus Dumidru şi mă-sa aŭ dat 24 de bani, Sima Cozmoae aŭ dat 24 de bani, — atîta aŭ dat, cine multe, cine puţine, toţi aŭ dat pentru păcatele sale, şi a părinţi dumilorsale, şi a totu rodul pînă a şaptea sămînţă, iară noi o dăm sfintei beserece în Breb, unde este hramu lui arhanghe Mihaî şi lui Gavril; iară cine o va despărţi dela sfinta besereca, saŭ o ar fura, acela să fie treclet şi procleat de 318 de sfinţi părinţi, şi să fie anatema, şi însuşi dracul să fie judeţu aceluea om, amin. Scris-am în luna lui Faurar în 29 de zile, ani dela Întruparea lui H[risto]s 1680.

XXII.

I A P A.

417. 1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1737 :

Aăsta sfi]ntă carte, anume Trifoloiŭ, l-amu plătitu eŭ, popa Vasilie, şi cu soţul meu, Mariuţa, cu tată-meŭ ceta popa Ion, dreptu 4 sārindare, şi eŭ, popa Vasilie amu plătitu aceste toate, cu ce s'au căzut; şi cine va vrē a şti, să ştie; ani D[io]mnului 1755.

418. 2. La capăt :

Aăsta să să ştie, cum că, în anu 1817, Apri[li]s 11, eŭ, mai jos iscălitul, mărturisescu cum că, în anu 1817, Apri[li]e 8, pînă la acee vreme într'o săptămînă aŭ fost jer, şi aŭ tot ninsu; Blagoveşteniile aŭ fost în 25 Martie, în zoua de Paşti; scris Oniş.

419. 3. Mai jos :

Că la anul 1767 aŭ fosi Singorsu Lună, a — zi de Paşti, şi aŭ început a ninge în ziua de Singorzu, şi aŭ nins zoua şi noapte şi a doa zi, şi aŭ picatu omătu pina (*rapt*).

4. *Apostol* de Blaj, 1801.

5. *Evanghelie* de Blaj, 1817.

420. 6. Pe *Faptele Apostolilor*, ~~manuscript (?)~~ *foară klfu, eata*

În numele Tatălui şi alu Fiiului şi alu Sfintului D[eu]hu, aminu. Acestu sfi]ntu Apostolu iaste a beserici din satul Iapa, unde iaste hramul Sfinti Paraschivei; cine o

va înstreina dinu sf[în]ta besereca, să fie afurisitu de 318 de părinți sfinți; anu D[o]mnului 1782, Fembruarie 1, în varmeghe Maramorișului, în erașu Sighetului, în sat în Iapa.

7. Pe altă foaie:

421.

În anul 1772, Ghenuarie, acesta Apostolu s'aŭ legat, și scara s'aŭ scris de mine, Ionița Voița Sucevanul.

8. Octoih, fără titlu.

9. Pe un *Penticostariu* de Rîmnic, 1767:

422.

În numele Tatălui și-a Fiului și-a S[fin]tului Duhu, cu ajutoriulu lui D[u]mnezău aŭ cumpăratu acestu Penticostariu Vadiču Dumitru, nep[o]lu li Hain, și cu soața mē Flore, sora Titiana, o fică a lui Dumitru Șari, și o dat în beserică, în sat în Iapa, să le fie pomană loru și a părinților loru, tatălui D[u]mitru și mamă-sa Marie, tata li Flore, Șimonu, maică-sa . . . Flore, Vasiliu, Mihaiu, Alecsa, Ionă și tot rodul loru pină a șapte selitenie (*rupt*), și un Oftaiu celu romînescu . . . Ioanu, Petre, Șimonu morți, frați lui Dumitru. Și cine a ispiti înble a o fura, saŭ din satu din Iapa, si fie afurisi[tu], trecle'u, anati mă, și întru județu cu Arie necredinciosul. Scris-amu eŭ, mult păcătoșul popa Iacobu Bledē, parohușu satului, dela H[risto]s 1768, Fevruarie 28 de zile.

10. Pe un *Triodion* fără titlu:

423.

Iată această sf[ă]ntă carte, anume Triodu, o aŭ cumpăratu Morișan Andrei cu jupînesa sa, anume Pelaghie. dreptu 17 florinți vonași, și aŭ slujit popa Iacobu 2 sărindaru, ce aŭ tribuit, și učara, ca să-i fie pomană și lui și părinților săi, pină a șeptelea rod și pină mie sămînțe; ani D[o]mnului 1748, mes[i]lța Martie.

11. Pe altă pagină:

424.

Iată noi, fecori lui popi Iacobu din Iapa, damu această carte, anume Triodu, lui popa Iacobu din Iapa din Maramoriși, drept 25 de florinți vonași, ai D[o]mnului 1771, luna lui Ghinoare în 22 de zile.

12. Antimis rusesc, din 1700.

13. Pe o cruce de metal, rugăciune slavonă.

XXIII.

I E U D.

A. Biserica din deal.

1. *Antologhion* din Rimnic, 1736.

2. *Apostol* de Iași, 1736.

425. 3. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuți, 1745 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Svîntului D[eu]lui, amin, adecă pecete alaltora cuvinte. Aăasta sfîntă carte aă cumpărat satulu, ca să le fie zapisu sufletelor . . . sale pînă a șeptele niam, și ic dată în sama biserici cē bătrine, și-î luată drept șasă florinți, în anu 1745.

4. *Cutavasiariu* din Blaj, 1824.

5. *Liturghii* din Iași, 1759.

6. *Octoih* din Blaj, 1760.

7. *Penticostarion* din Iași.

426. 8. Pe un *Strastnic*, fără titlu :

S'aă cumpărat aăasta svîntă carte, anume Strastnic, 1743; o am cumpărat eă, popa Samoila Turcuș . . ., cu soața'm Palaga, și încă un Triodu Postna, și unu Penticostariu, un Apostol, și-o levanghelle scrisă cu mîna, și l-aă pus în besereca Dragumirăștilor, unde să prăznuște hramu Adormirei Maicăi Preciste, si le-ă datu intru pomenire loru și pintru iertare lor, și depu înbe părțile, a părinților lor, moșilor și strămoșilor loru. și a toată rudenie loru pînă a șapte sămînte sale, fie de pomană și intru iertare păcatelor, aminu; și l-aă pus aceste sfînte cărți cu legatură, ca acee car[te] nici preutu, nici diiacu, nici miren, nici frate, nici străin să nu indrizniască a le vinde, saă a le fura, saă or în ce chipu a le înstreina dela acē sfîntă besereca din Dragumirăști, să nu fie iertatu de D[eu]mnezău la judecata a tota lume și de sfinți părinți, și de noi amin, unul ca acela, amin.

427. 9. Pe altă pagină :

În numele Tatălui și a Fiului și a D[eu]hului Sfînt, să să știe că aăasta sfîntă carte, anume Strastnicu, s'aă cumpărat în zilele înălțatei Crăese Mariei-Terezei, și s'aă cumpăratu de acești boeri și creștini din sat din Eudu,

anume Chindriș Dumitru, și Chindriș Ivanașcu, pîntru ertare păcatelor sale, și a părinților săi, și o au luat din mina lui popa Samoil de Dragomirești, și au dăruit în sfînta besereca cè bătrînă din Eudu; iară cine s'aru afla, on blăstămat, se o mute de acolo, sau să o vînză, sau să o fure, sau să o poarte rău [cum] nu să cuvine, să fie blăsta[mat] de sf[ăn]ta besereca și de sfintele sabare, și să aibă parte cu Iuda, cel ce au vîndut pe H[risto]s; și într'acè vreme au fost slujitor besereci Bale popa Alecsa, la cè noa, Flore popa Toader de Eudu, deregători varmeghi: fușpanu Barcoți, iară ordișpan Budai Freñți, vițu-ișpanu Bale Mihaiu de Eudu, solgabiroy Se-pințan Vasilie de Cuhe, iara doile jurat Magheri Laslo; ani dela Zid[ir]e[a] Lumi 7271, dela Naștere lui H[risto]s 1763, m[es]jița Fevruarie 17 zile.

10. Pe altă foaie :

428.

Ačasta sf[î]ntă carte, anume Strasnicu, s'au cumpăratu de jupinu Chindriși Dumitru, cu fratele dumisale Chindriși Ionașco, dreptu optu florinți, pîntru ertare păcatelor sale, și a tot niamul dumilorsale, pînă la al șaptele neam, se le fie pomană; și s'au cumpărat anu Domnului 1763, și s'au dăruit besereci cei bătrîne în sat în Eudu, unde să cinstește hramul Nașterei Născătoarei de D[um]nezău, fiind pă aceia vreme slujitoru acei sfînte besereci Bale popa Alecsa din Ieudu; după aceia, slăbindu-să carte din legătură, și stricîndu-să, o au datu să o lege jupinul Chindriș Dumitru, cu pele roșie, pîntru care legătură au dat singuru dumialui zece măriș, pîntru păcatele dumisale și a niamului dumisale, ca să-i pomeniască carei preoți sau învățători se voru învrednici a ceti pre dînsa, și s'au legatu anul D[omnului] 1700, Dechemvrie 17 zile, fiind slujitori besereci pă acea vreme Mihailu Mihaiu din Apșe-de-mijlocu, paroh de Ieud.

11. Pe un *Triod* din Blaj, 1771 :

429.

Ezen könyvet az felségos Ur Istennek nagzobb di-csőségére és Szentésnek naggobb tiszteletére örök em-

lekezetül uragas istenes kölcségén vette tekinte[te]s n[em]zetes és v[até]zlo Ioodi Bálya Mihály ur tekin-tetes nemes Máramaros vár[me]géttek emeritus ordina-rius viceispanja, hitves társával tekintetes nzetes Pap Anna aszszonyal, az Ioodi templom számára 1781 ilz esztendőben[=.

430. 12. Pe altă pagină :

Cinstiți clerici [a] bas[e]rici, rugîndu-mă voa ca să cinstiți pre dascalu vostru, adecă pă Neofetu Ioan; de carile lucru Eclisiastulu așe scrie : nemica să nu vă zmîn-tască a vă ruga, și singuru Mintuitorul nostru I[su]s H[risto]s de multe oru aduce aminte uceniciloru și sin-guru cu sine le arată chipu să sa roage purure, mai vritos pîntru care patima cè de bună voie aŭ suferitu pentru spășșaniie noastră, cum și svintul Apostolu Da-vidu zice: nepărăsitu vă rugați; decî vă rugați unulu pentru [altul] aminu. Scris-am iuŭ, Neofitu Ioan, în luna lui Octevrie 8 zile, Neofitu Ioanu dascalu și Tudor Va-sile eclesiarh, porte'n bine cu ajutoru lui I[su]s H[risto]s, amin.

431. 13. Pe o icoană :

Aăasta sf[ă]ntă icoană aŭ plătit Șimonu Ștefan, și cu fičoru lui, ca să fie pomană loru în veci de veci, aminŭ; 1782, luna lui Ianuarie 12 zile.

432. 14. Pe alta :

Aăasta sf[ă]ntă icoană aŭ plătit . . . Ștefan și Danu. ca să le fie pomană.

15. Pe un diptic aurit :

433. Lad. Szaploneczay, Cecilia Sz[aploneczay] curarunt; a[nn]o 1791.

434. 16. Pe un pomelnic de lemn :

Întru aăasta pomelnicu Dunca Ioanu și Marie, Toder, Marie, Gavriil iproč, Domitro, Gavrilu, Grigorie, Nas-tasie, Pantilimon, Ioanu, Gavriil, Anna, Toder, Parasca, Grigorie, Domitro, Nastasie, Gafie, Iacov, Anna, Gheorghie, Todoră, Nastasie, Ivonă, Ioanu, Anna, Șimon, Mihaî, Gafie, Marie, Nastasie, Sava, Ioan, Virvara, Todoră, Marica, Marie, Anna, Călină, Parasca.

17. La strana de-a dreapta, pe părete :

435.

. . . care era întru începutu, care amu auzitu, care văzutu cu ochii noștri la ceea ce și miinile noastre au pipăitu . . . arătat ș'am văzutu și mărturisit cu sămnulu a tuturor sf[i]nților.

18. De-a stînga :

436.

. . . împotriva svînteî . . . s'au zugrăvi[t] pravoslavica besereca aceștie, să nu fie cumu cinstiților și întru H[risto]s sf[i]nți preoți și dascăli și mirenî ačasta dumnazăescă . . . , să nu cumvă hulim împotriva ei, și mai bene să îndreptaze pre noi, mult este Jitie a sf[i]nților părinți.

19. În pod, pe o grindă, e săpat :

437.

Maitări C[i]oca Alecsa, cu Iușco Ionu, cîr[s]nic, în anul D[o]mnului 1827.

B. Biserica din șes.

1. Pe un *Antologhion* den Rîmnic, 1752 :

438.

În numele Tatălui Cîntal Fiului și al Duhului Sfînt, a sfînteî de Dumnezău Născătoare și purure . . . le slujba sf[i]nței besereci cei noa din șăsu, la care beserecă fiindu proslujnicu părintele Flore popa Toaderu de Eudu, în care cheltuiala amu ajutatu și eă, Gorzău Demianu Gaboru de Eudu, cu trăizeci și patru de băni, pîntru pomenire sufletelor părinților mei, deregătorindu varmighii Maramurășulu domnul Marie Sa baronu Barcoți Imvre de Sala, fiușpan întie jupinul Darvai Peteru de Darva, al doile jupinulu Bale Mihaî de Eudu, vițișpan și jurat erașulu de susu jupinul Sepințaî Vasilie de Săpința, pîntru pomenire sufletelor tuturor carci ajutatu și au chieluitu a cumpăra ačasta carte, și a părinților lor, drept acee cu . . . Gorzău Gaboru, cu totu cliroslu acî sf[i]nțe besereci scriem, nime dela acî sf[i]nță besereca să nu aibă a o înstreina pre airile, nice suptu un feliu de lucru pre airile, ca să rămie neclătîtă, întreagă, nezmîntîtă, în trebuința slujbei sf[i]nței besereci și mai dinu susu scrisă aci, noa, a Eudulu dinu

şasu, suptu glopba blăstămului, anatimei de cele sf[în]te şapte săboară, în sf[ân]ta Pravilă scrisă.

439. 2. Pe altă pagină :

În numele Tatălui şi a Fiului şi a Sf[ân]tului D[um]nezeu Născătoarei şi purure Fec[er]ei, şi tuturo[r] sf[în]ţilor, amin, întie e[st]e, Chindriş Aneşor, am aflu de cheltuiala şi lipsa ace[s]t[or] sf[în]te[st]e cărţi, anume Trifoloi; am cheltuit şasă mărieşi, pentru pomenere şi sănătate noastră, a fiului meu, Martei şi Palaga, şi întru pomenire tuturor neamului meu, şi amin; anul 1788, mesiţa Mai 28, fiindu aici, Eudu, slujitori[ul] parohuş Vinţu, arhidiaconi Vasilie şi Dumitre din Rozavle şi Dragumereşti.

440. 3. Pe un *Apostol* rusec din Lemberg, 1686 :

Nemzetes és vitézlő Báilya György uramnak, nehaj bizodalas, Eedves jó sogór uramnak ő kegyelmede becsüllettel adassek Iod[=].

4. *Apostol* din Iaşi, 1736.

5. *Ceasoslov* din Tirgovişte, 1715.

441. 6. Pe un *Catavasieriu*, fără titlu :

Anul 1796, Mai 22, au fost insurec[ie] întie, şi au fost nemnişigul din Maramorîş şi din toată Ţara Unguriască în cătane. Iară al 2-le rind au fost însurenţi anul Domnului o mie opt sute, şi reghementi-pater la nemişig au fost Vlad popa Mihaî din Apşe-de-mijlocu.

442. 7. Pe altă pagină :

Ano D[omi]ni 1759, Octomvrie 24 zile, m'am născut eu, Mihail Mihaî, în Apşe-de-mijloc.

443. 8. Pe o ~~Strasnicu~~ *Strasnicu*, din Bucureşti, 1742 :

Să să ştie că această sf[în]tă carte, anume Strasnicu, sau cumpăratu cu toată cheltuiala au Hotco Virvară şi o sofului Nechi(chi)la din Eodu, şi au datu în sf[în]ta besereca ce noa în şesu, pintru păcatele lor şi a părinţilor lor, a totu neamulu lor; iară cine s'aru afla om ca acela blăstămatu, să o ce de acolo, sau să o vinza, sau să o furo, să fie suptu blăstămulu sf[în]te[st]e besereci, şi

¹ Insurec[ie].

ca Iuda cel vindutu pe H[risto]s, amin, şi să le fie în veci pomenire lor,—fiindu într'acee vreme slujitoriū sfintei besereci Flore popa Toaderu de Eudu, anul 1776.

9. Pe o *Evanghelie* slavonă, manuscrisă :

444.

Поманити Мадѣл Ивнна, Янноу, Никора, Параска, Микоула, помани ги мошѣ по именни Андрей, Соломни, Иоана, Стефана, Маланію . . . , Параскоу, Гапкао, Григоріа, Микоулоу, Гара-сима, Лоукъ, Феодора, Федю . . .

Cum se vede, e un simplu pomelnic.

10. Pe altă foaie :

445.

Începera înțelepciuni este frica D[o]mnului, şi înțelegere bună este tuturora celora ce o fi cătră dinsa.

11. Pe altă pagină :

446.

Бже писаніе писал . . . ка Марамѣреш, къ днь краде нашего Миханла Пнафи, теченіа зсѣ, лета създаніа мира. [=Această scrisoare a scris-o . . . în Maramurăs, în zilele Craiului nostru Mihail Apaffy, la anul de la Facerea Lumii 7304 [1695-6].]

12. Apoi :

447.

Бже писаніе писал дияк Иана, рек бжии зсѣ. [=această scrisoare a scris-o diacul Ian, la anul lui Dumnezeu¹ 7204 [1695-6].]

13. Pe o *Evanghelie* slavonă, fără titlu :

448.

Aăsta sf[ăn]tă Tretivanghelie aū fost la popa Grigorie, în Lăpuşul Romînescu, şi am învăţat dintru dinsa cum am putut, şi o am ținut foarte bine, în anul Domnului 1718, m[esi]ja Faurar în 12 zile; scris-am eū, Pop Alecsa din (*rupt*).

14. Pe un *Echologhion* din Iaşi, 1749 :

449.

Să să ştie că aăsta carte s'aū cumpăratu în zilele Creesei Mariei-Tereziei, şi aū cumpăratu satul, anume Iodu, drept 11 florinţi, şi a pusu-o la besereca cē noa în şesu, să fie pomone, cine aū cumpăratu; ar cine s'aru afla să o fure, să fie afurisitu de 3 şi 18 părinţi ce aū fost în Nechea; şi într'acee vreme aū fost preutu Bale popa Ştefan, şi anul D[o]m[nu]lui 1745.

¹ Un alt rînd slavon, neînţeles, dă data de : 1695 dela Hristos.

450. 15. Pe un *Liturghieriu* slavon, manuscript :

ПОМЕНИТИ ДШ. СВОИ РАБ [=pomeneşte Doamne, sufletele robilor tăi] ДСМИТРОУ, КРИСТИНА, ІВАН, МАРКА, МИХАН, a cumpăratu această Liturghi, să fie slujitoare la hram РОЖТВО КЧИ [Naşterii Maicei Domnului].

16. Alt *Liturghieriu* slavon, fără titlu.

17. *Octoih* slavon, fără titlu.

18. Alt *Octoih*, din Blaj, 1760.

19. *Penticostarion* din Bucureşti, 1743.

20. *Psaltire* din Sibiiu, 1847.

451. 21. Pe un *Strasnic* din Blaj, 1753 :

Să să ştie că această sfintă carte, anume Strasnicu, s'a cumpărat cu toată cheltuiala au Hotco Virvara şi a soţului, Nechi(chi)ta din Eodu, şi au datu în sf[î]nta beserecă cè noa în şesu, pintru păcatele loru şi a părinţilor, a tootu neamulu loru; iară cine s'aru afla om ca acela blăstămatu să o ee de acolo, sau să o vinză, sau să o fure, să fie suptu blăstămulu sf[î]ntei besereci, şi ca Iuda celu vindutu pe H[risto]s, aminu, şi se le fie în veci pomenire loru, fiindu într'acee vreme slujitoriū sf[î]ntei besereci Flore popa Toaderu de Eudu; anu 1776.

452. 22. Pe alt *Strasnic*, fără titlu :

Anno D[o]mnului 1742, Martie 19, această sf[î]ntă carte Strasnic o au cumpărat Chindrişi Dumitru, Titianu, drept şase flor[in]ţ[ile], pentru păcatele sale, şi a soţului dumisale, şi a totu niamului dumisale, şi o au dăruit sf[î]ntei besereci cèi noao în sat în Eud, şi de acolò am acee (*sic*) besereca nime, nici frate, nici altul din rodenie mè să nu îndiznească a o muta: unul ca acela ticălosu să-lu facă Dumnezău părtaş la unu locu cu Arie şi Iuda, care au vindutu pre H[risto]s, în veci vecilor, Apoi, străcîndu-să carte iară, jupînu Chindrişi Dumitru o au datu să o lege, şi au plătitu 9 mărieşi, adecă noao mărieşi, fiindu pe accia vreme slujitor acei sf[î]nte besereci Flore popa Toaderu, în satu în Ieud.

23. *Triodion* din Bucureşti, 1747.

453. 24. Pe o icoană :

Ciasta icoană au cumpărat Şofran Piintea, cu soaţa sa Parasca, fecõrul Lupu; să-î fie pomană.

25. Pe „Troiță“ :

454.

Aăasta sfintă Troiță aŭ plătit Dunca Erina, și aŭ zugrăvit în anul 1818, în luna lui Iunie 28.

26. Pe ușa din lăuntru :

455.

În anul D[o]mnului 1841 s'aŭ zugrăvit.

XXIV.

LEORDINA.

1. *Antologhion* din București, 1766.

2. *Apostol* din Blaj, 1767.

3. Pe o *Cazanie* din Iași, 1643, pe pagina 1 :

456.

Aăasta carte este a besereci Răsăritului de lege grecesc[ă] din Leordina, și cine s'aru afla să o fure, să fie afurisit de cei patrusprezece Patriiarși și de cei doisprezece Apostoli, și de precinstita și viața făcătoare Troița.

4. Pe altă pagină :

457.

Изъясненіе отца и поспѣшеніе сна і совершеніем стаго дѣла кр-
пленіем сѣю книгъ галголемое итаіе ст: свѣтланое діалектѣ
молдавскаго сценно іеріи многъ грѣшнѣи Ігнатіи бывшии
на тои часъ кѣ сѣлѣ Лесординѣ і с подержіемъ своимъ на
има Фенною і з сеномъ своимъ сценно іеремъ Григоріемъ і д-
щерією своею Івннцією, а дрѣгшю частъ сннжъ книги чаккѣ зацннѣи
(sic?) на има Василъ Цанѣ, і с подержіемъ своимъ на има
Івннцією, і з снами своимъ на има Азаръ і Шимонъ и з
дѣрерами своимъ Івннцією і Іхенію і Настасією, за свою пра-
идіксю(?) сназъ засѣмъ зомти нѣ сгоресконъ личебнѣ(?), і придаліемъ
ен до храмѣ ст. соборѣ архистратига Хка Мнхана і Гаврила,
за отишненіе грѣхѣвъ своихъ і преставленіхъ родителей своихъ
отца і братинъ своихъ . . . , мѣксѣ поки всѣдетъ ежѣмъ . . . , рока
ежѣмъ дхнѣ, 1685, мѣца декембра ко г дѣнь, к Мараморнни
к таршнѣ вѣнннемъ, к сѣлѣ Лесординѣ [blestem]. [Adecă: Cu
vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea
Sfîntului Duh, a cumpărat această carte, anume Evan-
ghelie sfîntă cu învățătură, în dialectul moldovenesc
Sfîntia Sa preutul cel mult greșit Ignatie, care a fost în
acel ceas în sat în Leurdeni, și cu soția sa, anume Iona,
și cu fiii săi, Sf. Sa preutul Grigore și cu fiica sa Anuța;

iar a doua parte din această carte oamenii, anume: Vasile Țap și cu soția sa, anume Anuța, și cu fiii săi, anume Lazăr și Șimon, și cu fetele sale Anuța și Axinia și Nastasie, pentru . . . , și au dat-o la hramul Sfintul Sobor, arhistratigii lui Hristos, Mihail și Gavril, pentru iertarea greșelilor sale și ale răposaiilor părinților săi, tați și frați ai lor, în luna cind a fost anul lui Dumnezeu 1685, luna lui Dechemvrie 3 zile, în Maramurăș, în ierașul-de-sus, satul Leurdeni.]

5. *Ceasoslov* din Iași, 1777.

6. *Catavasieriū* din Blaj, 1824.

7. *Evangelie* de Blaj, 1776.

9. *Liturgieriū* de Sibiu, 1798.

10. *Molitvenic* din Rîmnic, 1747.

11. *Octoih*, fără titlu.

458. 12. Pe un *Pentecostarion* din Rîmnic, 1742:

Cade-se a ști de cîndu au înblatu cursulu anilor dela Naștere lui H[risto]s 1772, ačasta să să știe, în anul acesta cumu au fostu iarna și primavara: la soborul Îngerilor, au căzut zăpadă, și au statutu zapada 2 săptămîni, apoi s'a dus zapada, și au minat oile la pădure, și au zăbovit pînă în săptămîna Nașteri lui H[risto]s, apoi pe la Naștere lui H[risto]s au lovit frigu mare, și au ținutu pînă dupa Botezul Domnului totu frigu mare, apoi au lovită căldură mare și s'au dusu zapada toată și pe apa Izei au eșit plugurile în săptămîna hîrților, pe apa Vișeului au eșit în săptămîna cîrnelegi, și au fost totu căldura, și în Dumineca a c. postului mare, cînd au eșit preutul din besereca, s'au cunoscut roa pe iarba în țințirim, apoi la oi n'au dat finu [pînă [în] săptămîna înainte Bunelor Vestiri, și cucul au cîntatu înainte de Bunelor Vestiri, și frunza codrului au eșit pe la Dumineca stilpariloru, și dinu Dumineca stilpariloru au lovit mare ploe și frigu, și în Joea Mare au fost ploe și vîntu, și Vinere cè mare au căzutu zapadă și vîntu mare, și în Simbăta cè mare totu așe au fostu, și codrulu au fostu întietu pela zuoa Învieri.

13. *Psaltire* din 1857.

14. Pe un *Triodion* de Rîmnic, 1761 :

459.

În numele Tatălui şi a Fiului şi a Sîntului D[u]hu, amin; [în]tru această carte sf[î]ntă, amu datu şi eă, Dermanu Vasilie, ajutoriă 5 florinţi vonaşu pomană pîntru ertare păcatelor şi pîntru sănătate viilor şi sufletulu morţilor; pomenište, D[o]înnē, pre robi lui D[u]mn[e]zeu, careleşu pre numele lor: părinţi, fraţi; Dermanu Netiţa, sofu, Cătălina.

15. *Antimis* slavon din 1723.

16. Pe spatele altarului :

460.

Auxilio divino, auspiciis A. R. D. V. archidiacon. Ioannis Mihályi, A. R. D. Ioan. Sándor loc. parochi utraque communitas Leordinae pingi curavit per Philippum Schaitzner, 1830, curatore Nob. Basilio Leorgyan, Nob. Ioan Leorgyan a lui Iacob, curat., Nob. Ioan Leorgyan a lui Grigor curat. Ioan Doltsán, curatore.

17. Pe un făclieriu de lemn :

461.

1782. Aăsta făclie, după răpăosarea jupînului Leordean Ioan o a făcut soata sa Măriuţa şi eă, fiul dumielor, Leordean Ştefan, ca sa le fie pomană în veci, amin.

XXV.

MĂNĂSTIREA GIULEŞTILOR.

1. Pe un *Antologhion* de Rîmnic, 1737 :

462.

Mineiul acesta apertînătoriu basericii gr[ec]eşti filiale dela Mănăstirea Giuleştilor, numita baserica l'au căpătat în scaimbu pentru unu Mineiu rutenescu dela parochia Napkor în comitatul Szabolcs, care oreându de Români era înlocuita, cari însă s'a rutenisat, anul 1860, fiindu preotulu locului Petru Salca, asessoru consistorialu şi protopopu.

2. Pe un *Catavasieriu* din Blaj, 1769 :

463.

Aăsta carte, anume Catavasier, este a mînăstirei. Iată pop Toderu amu scrisu č-am apucat; în anunul dela I[su]s H[risto]s 1803, în luna lui Iunie în 20 de zile s'au cutremurat pămîntul.

3. *Molitvelnic* de Sibiiu, 1853.

4. *Psaltire*, fără titlu.

464. 5. Pe un *Testament nou* din Bălgărad, 1648 :

Acesta sfintă carte, anume Testamentu, aŭ plătitu Popu Ionu a lui Demitru, ca să-î fie pomană a totu namu lui; anu 1823.

465. 6. Pe o icoană :

D[oa]mne I[su]s H[risto]s, erte pre cei ce iubesc chipulu tău celu sf[î]ntu, și erte pre titorii cari aŭ zidit sf[î]nta minăstire, și primaște, D[oa]mne, jertva și dila cei ce aducu la sf[î]nta minăstiru, și erte, D[oa]mne, și zugrau, Alexa celu păcătosu, și Elena, ca să le fie și lor de folos; 1777, luna lui Iulie 29 zile.

466. 7. Pe a Maicii Domnului :

Maî sf[î]ntă decitu heruvimii și serafimii te-î aratat, prè-curată, născindu pre Ziditoriul Făpturii, pre care-l roagă-l pururea să miluească pre robie tăi care te mărescu pre tine : muerile ceale ce iubit pre H[risto]s, pre tine cea ce negrăit pre dinsul, prea-curată stăpina, cu cujet de bucurie incunjurindu-te, dănțuesc. Aŭ plătit icoana Ardileanu Vasilie, ca si le fie pomană în veci; 1779, Iuni 27 de zile.

467. 8. Pe un pomelnic :

Помани ги душа стѣла обителѣ сѣа, ерѣи Макаѣ, и под. Настасѣа, монахъ Антоѣи, монахъ Тофан, монахъ Тодосѣа и члѣд ихъ Іованѣи и подрѣж. [=Pomenește, Doamne, sfint lăcașul acesta, pe preotul Macovei și soția, Nastasia, și monahul Antonie, monahul Tofan, monahia Todosia și copiii săi Ionaș și soția]. Acest pomelnic a lui boeru Vasilie din Săcel, pentru sufletul său . . . Помѣникъ монаха Васѣан: помани ги раба своего монаха Васѣанѣ, Петраша, Анисѣа. [=Pomelnicul monahului Vasian; pomenește, Doamne, pe robul tău, monahul Vasian, Petraș, Anisia].

468. 9. Afară, pe părete, e săpat :

Зде погребенѣи іеромон. Іеротеѣа, монахъ Іосифъ [=Aici e îngropat ieromonahul Ierotei, monahul Iosif].

XXVI.

MĂNĂSTIREA MOISEIULUI.

1. Pe un *Acaftist* slavon, manuscris :
Vleat 1696, Simon Ienigăliea(?).

469.

2. *Antologhion* dela Iași, 1726.

3. Pe alt *Antologhion*, cu titlul rupt :

470.

... svint Trifoliu l-am cumpărat eu, Ion Erhan capitan, drept 12 taler[î], să fie lui pomană și soțului dumisale Anastasie, și fecorilor lor și părinților și moșilor și strămoșilor lor, ca să le [fie] drept pomană, și o au dat la s[fin]ta besereca unde este hramul Sv[in]tu[lu]i Ghiorghie; iară cine s'aru scula să-l ă, sau să mute pă're, fără de slo[bo]zenie, să fie afurisu și treclet și proclet de 318 de ote[î]; și s'au cumpărată această carte în zilele Mari Sale luminatul și Domn Ioan Mihaï Racovi[ță] Voevod, și în zilele presvințitulu chir Gheorghie, Mitropolit ot Sučava, leat 1727, Sept[emvrie] 14.

4. Pe un *Apostol* din București, 1683 :

471.

Acesta Apostolu cunoașteți, fraților; prinu această carte multe d[um]nezecești sf[î]nte cuvinte s'au tipăritu într'însa cu ajutoriul lui D[um]nezeu și cu blagoslovenie celora mai mari, și anume în Mitropolica în București, și așe iaste porunca dela întemeecara minăstir[î] la cetitori; și să știți, fraților, că tot cela ce o va fura, sau o va bajocori pe această sfintă carte, acela iaste afurisu de ... călugări și de Maica Sf[î]ntă, și se fie afurisu, să nu mai fie lui ajuto[r] de nicăire parte dela sf[î]nți, și să i să verse mațele ca lui Arile, și se fie ca Datanu și ca Avironu, cei răi pre care i au înghițitu [pământul].

5. Pe pagina din urmă :

472.

Scri-am eu, dascălul Ioniță l'aga.

6. Pe un *Veasoslor*, fără titlu :

473.

Eclesia haec aedificata est sub Episcopo Transylvaniae Sabba, circa annum Domini 1672, quod testantur litterae fundationales.

7. Pe un *Catavasieriū* din Blaj, 1776 :

474.

Acesta Catavasiariū l-am cu[m]păratu eu, Pente Pro-

copie, cantorile din Săcelu, ca se'm fie de lauda cătră D[u]mnezeău, și pentru toți sf[in]ți, și l-am cumpărat dela popa Gherasim din Maerul, drep 9 mărieși; 1783.

8. *Catizme* slavone, fără titlu.

9. *Cazanie* slavonă, fără titlu.

10. Altă *Cazanie*, manuscrisă, rusească.

11. *Evangelhie* din București, 1682.

12. *Euhologhion* fără titlu.

13. Alt *Euhologhion*, din Tirgoviște, 1713.

475. 14. Pe un *Liturghieru* din Blaj, 1775:

Pome[l]nicu : Mărie, Ionu, Il[e]ană, Maric, Nastacă, Ionu, Titiana, Palada, Ionu, Toderu; pomeneste, Domne, și pe preutu Gheorghie, și pe tăți buni credincioși . . . pășătorii noștri . . .

15. Alt *Liturghieru*, din Sibiiu, 1798.

476. 16. Pe al treilea *Liturghieru*, rusec, fără titlu:

Și într'acea vreme ce s'a dat această sf[ă]ntă Liturghie sf[i]nte[i] [mănăstiri] Moiseului a fost arhiepiscop și mitropolit Belgradului chir Ioasaf, samanta aleasa, și în sf[ă]nta m[ă]năstire a fost egumen popa Timoflei Brașovanul de poiprit (?) dela Berczunțu, să [să] știe ani dela H[risto]s 1682; s'a scris în luna lui Noemvrie în 15 zile.

477. 17. Pe un *Minei* rusec, din Lemberg, 1642:

Eă, diiacu Iunta din Eudu, am scris cindu am șezut la menestire, an[ul] dela Facere Lumiei 7205, și dela H[ristos] Naștere: 1697.

478. 18. Pe altă pagină:

Primit de părintele Vl[a]d[i]ca chirio chir Varlamu ot Rădăuți.

Eramonah Gheorghia, sf[ă]nta minăstirea Neamțulu, din Moldova, vle[t] 7245, iară dela H[risto]s 1737, April 7; scris-am eu, Ioanu diiacu, am scris, cind amu șezut aice la minăstire.

479. 19. Pe un *Minologhion* din Blaj, 1781, pe scoartă:

Fraților, luați pilda de patima ră și de răbdare nelungata pre proroci, care a grăit cu numele D[om]nului....

20. Manuscript moral, din 1787.

480. 21. Pe un *Octoih*, fără titlu:

. . . a mea la minăstire Moiseului, la sf[an]t[ul] pris-

tolu, iera șase florinți, au datu pomana la minăstire; iară cine aru fura dela s[fin]ta minăstire, se fie proclatu, anatema, sau preot, sau diacon, sau diacu; se fie proclatu împreună ca Arie . . .

22. Pe un *Penticostarion* din Blaj, 1768 :

481.

Ăcasta s[fin]tă carte, anume Penticostarion, o au cumpăratu Tomoiagă Pelaghiă, Tomoiaga Vasile, Tomoiagă Garpiian, Tomoiaga Văsiș, să le fie pomană lor și moșilor și strămoșilor întru veci, netrecuți și nesfârșiți. amin, amin, amin, și din neam și pină în neam, pentru ertare păcatelor, și au dat în sfinta minăstire Moisiului. unde-î hramul Bunei Vestiri și Intrare în beserecă și Adormire S[fin]tei Născătoare de D[um]nează; dar cine s'ar găsi să o fure sau să o înstreineze dintr'ăcasta minăstire, se fie afurisitu și anatema, și se fie ștersa din carta vieții, și, la a doile vinire de D[um]nează H[ristos], se fie lepedat, amin, amin, amin; și prețul cărții au fost dreptu în 12 zloti; și s'au scris de mîna smeritu[lu]i Procopu, ani D[omnului] 1787, O[c]tomvrie 17.

23. Pe altă pagină :

482.

Carte minăstiri Moiseului, anume a minăstiri Moiseiului dela Maramorîșu

24. Pe scoarță :

483.

Mineiă, Ivanghelia, Triodu, Apostolu, Lăturghie, Oftaiă, Molitâvnicu, Ciaslovu, Catavasie, Prolog, Sfenida, Psaltire, — aceste sfinte cărți cine să va afla să le fure, să să afuriscă.

25. Pe o *Psaltire* din Iași, 1743 :

484.

Carte Psaltire s'au primit în s[fin]ta mî[nă]stire Putna, la schitu aceste minăstire la Maramoroș, ce să numește schitul Moisei. ani dela H[ristos] 1751, Oc[tomvrie] 5.

26. Pe alte pagini :

485.

Ăcasta . . . o cumpăratuo popa Gheorghe . . .

Ăcasta carte o face Lupuțu dela minăstire Moisiului. Pomelnic: Găvrilă, Toderu, Paladie, Icnatu, Nastasie, Agafta, Marie, Mărie, Marica, Dumitru, Marie, Todosie.

27. *Psaltire* slavonă, fără titlu.

28. *Strastnic* de Blaj, 1817.

486. 29. Pe un *Triodion* din Blaj, 1771 :

Dinsuga Ion, Ion Simeon, Sava, Marie și pintru toți... din niamu loru, s'aũ întinat la sf[ânta] mănăstire aĩ Moisaũlui, în anul 1809, supt Vlădicie Ecselenți Sale Andrei Bacenschi, episcopu Scaunului Muncaciului.

487. 30. Pe un *Triodion* slavon, fără titlu :

СНЕ ПИСАМ [aceasta scriu] diiacu Seliștei; СНЕ КНИГА [= această carte] o aũ dat Vlonga Lupul ot Moisei la svinta menestire Moiseului, să-ĩ hie pomană și lui și cuĩ l-a făcut pre dinsu; decĩ cine o va fura saũ o va vinde dela svinta minăstire, acela se hie neertat de D[u]mnezeu, și să hie afurisit de 3 sute și 18 de oteți svinți dela Nechea. Scris-am eu, diiacu Grigore dela Ardelu.

488. 31. Pe altă pagină :

Eũ, monah Tanase . . . să [să] știe când am șezut aici [la] minăstire, la Moisiĩ, jumătate de an, în zilele prẽ-luminatului Domn Ion Ion Necol[ac] Voivod [Mavrocordat] și . . . lui H[risto]s chir Nechifor, Mitropolit țara Moldovi; apucindu-mă iarna aice, în țaria Maramurăș, am șezut aice în țaria Maramurăș, a[m] șezut aice la minăstire, la Moiseiũ; dila Zidire Lumie 7253, del[a] H[risto]s 1745, m[e]s[i]ta Martie 25 de zil[e].

489. 32. Pe scoartă, la capătul cărții :

Ге аз смериъ [=adecă eu smeritul] Andrei, arhimandrit ot Молдовкице приходима до манастир Моисеа, идеже са ктита(?) иерин Ионаш сын попа Мухан [=din Moldovița am venit la mănăstirea Moiseiũ, unde e ctitor preotul Ionaș fiul lui popa Mihaĩ], тижре Ектимар вирохти (?), амин. Кал. зени [1779-80], m[es]i]ta—15.

Acasta corte a cuinparatu Ioffa Ciinpoașu dela Fudu, să-ĩ fie pomană în veci de veci.

490. 33. De-asupra uși de intrare :

Anu Domnului 1802.

491. 34. Pe un *Pomenie* în altar :

Pomen[es]te, D[oa]mne, titorii minăsti[r]i acestia: cinstitu părintele Bale popa Iona, cu soața sa, Ileană; cinstitu părintele ierei popa Ghiorghie, cu soața sa, Titiana;

cinstitu părintele popa Toader, cu soața sa, Gafina; Tomoiaga Toma, cu soața sa, Sava.

Simion luî Baltan, cu soața sa, Peter Lupă, dau în ovîrșie văi Plaiului un laz de finuî, fin tri fărtae, zălog, cinczeci de vonaș; obîrșie văi Pomnișorilor: 7 fărtae, cinczeci de vonaș; în Poiana Făgetuluî, zece fărtae, zălog, în cincizăci de vonaș, în poiană, în veci de veci să fie; somsig din sus: Brnari Larior; gloabă cinczeci de zloți se dee la oa[r]mede cine a vrè a zminti lucrul acesta. Și au fost la togmala ačasta: Tomoiaga Toma Nemiș-Birău, Peter Istrate, popa Ghiorghie; anu Dom[nu-luî] 1775.

Pomenește, D[oa]mne, titori s[finteî] min[ă]stiri acestia: Cozma Bota dinu Vișăul-de-susu, Gradu Ioanu, gazda Cozmi Bota Dumitru, fečorul Cozmi. Iată eu, C[ă]linu Damaschin, am datu doi galbinî, pentru păcatele mele și a părinților mei, și acei doi galbinî i-am datu cind s'o cumpăratu fălonul în minăstire.

Iată eu, Pleș Filip, amu datu pe 8 icoane pe sama minăstiri Moiseiului pomana; Ilieșu, Maricuța; în anul 1754.

Pomenește, D[oa]mne, titori s[finteî] minăstiri acestia: 1680, episcop[ul] Sava Brancovici . . ., Ștefan, Parasca, Nastasie, Ghiorghie, Nastasie. Gafie, Ghiorghe, Titiana, Ionașco, Stanca, Ionașco, Marica..., Grigorie, Marie, Grigorie, Anna, Sofie, Petrea, Ilafie, Vasilie, Mariea, Lupu, Anuță, Petrea, Hafie, Dumitru, Vasilie, Nastasie, Virvară, Simionu, Anna, Vasilie, Gaboru, Ionaș, Nastasie, Ionașco, Dochie, Andreî, Văsiu, Anna, Ionașco, Vasilie, Luca, Cîrstină, Simionu, Marta, Marie, Ștefan, Mateî, Sava, Lazaru, Sava, Ionașco, Anuța, Petrea, Dumitru, Ionașco, Atanasie, Mariuța, Ionă, Virvară, Părasca, Ionașco, Pinte, Ștefan, Alexa, Solomie, Todoră, Ștefanu, Ionă, Ionașco, Marie, Alexa, Toma, Mateî, Nastasie, Mihaî, Marie, Ionașco, Porhiră, Nicoară, Istrate, Porfiră, Ioan, Filip, Vasilie, Marie, Alccsa, Ioan, Erină, Petrea, Nicolae, Iacobu, Nechita, Nastasie, Ghiorghie, Frăsină, Eremie, Ghiorghie, Marica, Ilieșu, Haffe, Ilie, Pavel, Sava,

Mihai, Titiana, Nicolae, Titiana, Grigorie, Ionu, Ionașco, Lupă, Nechita, Maria, Toader, Matei, Gavrilu.

Pomenește, D[oa]mne, pe titori sfinteî minăstirî acestia : Tomoiaga Petrea a bačuluî, cu gazda, Părasca; Ioana, Mihai, Virvară, Ionu, Porfira, Anna, Grigorie, Ghiorghie, Petrea, Mironu, Mangratic, Toma, Ionașco, Porfira, Toma, Niucoară, Ionă, Ilie, Ionașco, Savva, Mariuța, Grigorie, Marica, Vasilie, Marie, Dumitru, Ghiorghie, Anuța, Todoră, Măriuța, Ilana, Ioană, Grigorie, Nastasie, Ioană, Marie, Mihai, Găvrilă, Părasca, Marie, Vasilie, Ștefan, Ionă, Docă, Grigorie, Axene, Toaderu, Iosipu, Vasilie, Damiianu, Ustinu, Romanu, Alexa, Todorie, Iosip, Cupa, Lavrentie, Grigorie, Anna, Gafie, Marie, Lupă, Ionă, Timohie, Marica, Ghiorghie, Vasilie, Dumitru, Vasilie, Marie, Ioană, Ionașco, Ghiorghie, Ionu, Văsiu, Titiana, Petrea, Marie, Toader, Simion, Marie, Erina, Vasilie, Ștefan, Ionu, Luca, Marie, Gafie, Nicoară, Marie, Anuța, Marie, Ionă, Ionu, Marie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXVII.

BISERICA DIN MOISEIŪ.

1. *Antologhion* din Iași, 1726.
2. *Apostol* din Iași, 1756.
3. *Biblia* lui Bob.
4. *Evanghelie* slavonă, fără titlu.

492. 5. Pe altă *Evanghelie*, fără titlu :

Iată eu, Nicolae preutul din Vișeu-de-mijlocu, amu luat u dela Lupșe Găvrilă din Sučava unu serindar să-î slujesc, și asupra mè să rămie acestu; eu să dau sama înainte lui D[u]mnezău pentru Lupșe, Găvrilă, Naste, Marie, Toader, Mitre, Simon, Ionu, Pătru ot Brașov, de țara ung[u]ri[es]ca; 1662.

6. A treia *Evanghelie* din Blaj, 1765.

493. 7. Pe a patra *Evanghelie*, din București, 1750 :

Ačasta s[fin]tă Evaghelie au cumpăratu-o Comanu Papu Simion din Moiseiŭ, a cinstiti . . . varmeai Maramoroșuluî assesoru, cu jură[m]untu, cu soața sa,

Mihalu Palaghie, in lauda lui D[um]nezeu şi cinste Pro-podobniî Maici Parascheviî, a cui preznuire să săvir-şeşte in biserica aăasta [a] Moiseului, pintru ertare pă-catelor sale, aşeşdere moşiloru, părinţiloru şi fraţiloru loru, in anul dela Naştere Mesii H[ris]tosu 1768, De-chemvria 4.

8. *Liturghierii* din Lemberg, 1691.

9. Pe un *Mineiu* fără titlu, pe scoartă :

494.

Scriem într'aăasta carte sfintă cine can(?) datu pintru dînsa ci[n]d o aŭ cumpăratu: Tomoiag Grigorie 1 vitu, Tomoiag Vasilie 1 vitu, Tomoiag Gheorghie 1 vitu, To-moiag Vasilie 1 mărieş, Pop Toader Coman 1 vit, Co-man Şimon 1 vit, Coman Istvan 1 vit, Popu Vasilie Coman 2 mărieş, Ivaşca Gheorghie 1 vitu, Coman Ti-mohie dîiac 1 vit, Grad Ştefan 1 vitu, Coman Grigorie 1 vitu, Vlad Găvrilă 1 vitu, Vlad Nace 1 vitu, Hojda Nechita, 1 vitu, Coman Matei 1 vitu, Coman Ioană 1 vitu, Coman Ştefan 1 vitu, Hojda Petre 1 vitu, Coman Găvrilă 1 vitu, Coman Vasilie a Potri 1 vitu, Vladu Ion a Naci 1 vitu, Costantin Ion 1 vit.

10. Pe un *Minotoghion* din Blaj, 1781 :

495.

Aăasta carte Mineiŭ o aŭ cumpărat Coman Hojda, popa Timotei, cu soaŭa sa, Coman Pop Ileană, fata lui Coman Pop Istrate a lui Ghiorghiŭă, ca să le fie pomană la bescreca Moiseiului-din-jos, la anul 1782.

11. *Antimis* slavon, din 1718.

12. Altul din 1700, rusesc.

13. În dosul altarului, pe părete :

496.

S'aŭ aedificatu şi zugrăvit cu bani compossesoratului şi sub presidiulu prea onoratorii Domni Basiliu Mihalea protopp emer. şi cavaleru al ordulu F. J. I., Alesiu Anderco homorodeanu protopp. surogatu alu tractului Vi-şeiiului, sub preoŭia şi înşecŭiunea m. Onor. Domnu An-dreiu Comanu. Sub curatoria a lui Tomojaga Pricopu, şi Tomoja[g]a Cozina.

14. Pe o icoană :

497.

Aăasta svîntă icoană aŭ cu[m]păratu Vasilie a Ţucului, ca să le fie pomană in veci, amin; 1775, Iulie 1 zile.

498. 15. Pe icoana Maicii Domnului:
Acesta icoană aŭ cumpărat Vlonga Ştefan şi cu soaţa sa Lupă, ca si le fie pomană în veci amin, şi Vlonga Lupulu şi Ivoană, luna lui Iulie 9 zile.
499. 16. Pe podul bisericii:
Anno MDCCCLXXI pinxerunt F. W. Koutnik kukle-
nensis cum suo filio Ottocario hoc templum.
500. 17. Pe un pomelnic:
Pomeneşte, Doamne, pe s. Coman Mihaî arhimandrit,
preot[ca]sa lui, Mar[i]uţa . . . şi alt.
18. Un altul din 1641, Octombrie 13.
501. 19. Pe al treilea:
1778, luna lui Mai 22 de zile, s'aŭ scris, prin cheltuiala
lui Coman Vlonga Ştefan, de Voiţa Filip comectorul şi
dascalu în MoiseiŢ.

XXVIII.

NĂNEŞTI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

502. 1. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1745:
Cade-se a şti cui să cuvine, că asta sfîntă carte, anume Mincî, o aŭ cumpărat anume robilor Dumnezeu diacul din Bae-Mare celu rumunesc, anume Leurdian Grigorie, Cuţa Tănasanie, Petricu Marie, ca unde ne vom răpăusa noi să ne rămie pomană în veci, şi cari preuţi s'ar văji se slujască de pre ea, să ne pominească şi pre noi nevrednici la sfînta liturghie. Andraş jupîncasa dieciŢă Anastasie s'aŭ răpăusat şi s'aŭ îngropat, lăsînd aceasta s[fi]ntă carte pe sama s[fi]nteŢi besereceŢi de Bae-Mare, prin cînstitul preot Pop AndreiŢ Boitor, anul 1760, şi cine ar cuteza să o deperte de aci numita sfînta] carte, să fie blăstămat de 318 părinţi sfînji.
503. 2. Pe un *Apostol* dela Blaj, 1766:
În numele Tatălui şi a Fiului şi a Svîntului Duh, amin. Iată aceasta svîntă carte, anume Apostolu, o aŭ cumpăratu Goje Mihaî şi cu soaţa dumisale, Urda Odote, pentru păcatele dumilorsale şi a tot rodul lor, şi o a dat în svînta beserecă în Năneşti, iar, de s'ar afla cineva să o

fure, saŭ să o vinze, acela să fie afurisit a 318 de părinți sfinți din Nichèa, și să i să verse mațele ca a' lui Arie hulitoriul.

3. Pe alt *Apostol*, manuscript, foarte frumos :

504.

Și am scris eu, robul lui Dumnezeu și mult-păcătosul întru toate popa Vasile Moldovanul, dascalul obișnoel[nic]. Dela Zidire 7200, dela H[risto]s 1700.

4. Pe o *Evanghelie* din București, 1742 :

505.

Aăsta carte este a dumisale Oanșa Vasalie, cu a sotului dumisale, Irina, și feătorul, Timocu, și cu fica lor, Hafie, se le fie de pomană în viața dumilor sale și pomană celor [morți] din aceste vi[a]l[ă], moși și strămoși și pariți și fiți a domisale, și se fie pomană tuturor; eata a da[t] în sfinta beserica a domilorsale, în Nănești, la hramul nostru, a Nașter[e]a Maici Preacuratei, și cine a depărta aăsta sfintă Evanghelie dela beserica cu neștire lor, să fie anatema de 318 de părinți, amin.

5. Pe *Liturghii* din București, 1759 :

506.

Anul Domnului . . . 18 . . . anu îngropatu pre Leordanu Ilesie, pentru 6 florinți vonașu, eu, preotulu Pașco Vasile, parohușul Leurdini; era tot parastasul 3 mărieși, deslegare cu leturughie, 3; Evanghelie lui Lazaru 5, Cazanie 3, o Sfeștenie cu patru stație 3 mărieși.

6. Pe scoartă :

507.

Buli 24 greițari, Hotnojulu 4 potori, Nastafa 1 desader(?) Todoroi 1 desader, Titieana 4 potori, Moșea încă 2 potori, Șogoriți 4 potori, Nastafuca 4 greițari, Habaglu 4 potori, Bliran Ion 4 greițari.

7. Pe un *Ortoih* din București, 1709; pe scoartă :

508.

. . . care după orinduiala și așezămintu cu care pre aceste vremi grăescu teologhi . . . și s'aŭ așezat . . . în-părâteasea episcopi Muncačalu în Ungvar, la anu Domnului 1784.

După orinduiala și așezămintu dumnezăeștilor învățături în trii o împărțesc, adecă în Teolodiea, care pă limba rusească o zice Șpilava, adecă deslegare cel[or] adince, precum eu un Dumnezeu în trei fețe; de întru-

pare lui I[sus] H[ristos], Evanghelie, Moraliu, Dumnezăeasca Scriptură . . .

Fiindcă, după orindueale și încă și după decretom econelor, care asta vreme sînt la această dirăgătorie . . . cîtă cunoaștere prezisăloru . . . preutul . . . spre totu . . . sa deregătorie și pîntru ce dară și folosul păstoriloru luota însă acestu dorinduelei (!) și așide[rea] acuma și totu-[deauna] și de lipsă învățatura cărticele, o voi împărți în trei, care ce din 1 este de toate cîte sînt Teologhiei Moralu[lui], saū despre deregătorie păstorului, toată S[finta] Scriptură și cap 7

509. 8. Pe *Puractitchi* din Iași, 1748:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Aăasta sfîntă carte, anume, aū cumpărat dumaui Glighira Ioan și cu fecorul său Ștefan, și cu soțe sa Anișora, și Hafia și toa[tă] seminție lui, pîntru a suflète celor morți, pîntru tată-mneū Ștefan, maica Părasca, și pîntru sāmînția, și o daū la svinta besereca la Nănești, la hrumul nostru a Năsterei, și cine o ar depărta dela s[fi]nta besereca Ninăștilor, să fie anatema de 318 de părinți, amin.

510. 9. Pe *Pentecostarion* din București, 1743, pe pagina 1:

Prè-cinstite părinte, profesorul Papu Dumitru din Mintiu Sarmaziului poftesc tot fericitul de bine Sfînții Tale. Iată de ce te'î rugat Sfînția Ta de sfernita, iacă o trimiți și o daū, numai să nu i să facă p[agubă] cu è, nici fazariū(?), ci numai o trimițu pînă voi vini și eū de oī putè. Sfînție [Ta] în palma streina se nu o daī, ci în mina Sfînții Tale; 1768.

511. 10. Pe altă pagină:

Eū, Coman Ștefan, cu gazdoia mè, Oance Parasca, am cumpărat aăasta carte la beserica a Năneștilor, pentru vecinica pomenire a părinților noștri, în anul 1803, în luna lui 15 Mai, cu 15 zloī. Dator să fie fieștecine a o socoti.

Aăasta sfîntă carte . . . al uī popa Iacobi, și o'ū lăsatu soțu-său cînd aū murit, și anume Marie . . . Pășculu pîntru sfemința . . . , să fie pomană loru pînă la al șeptea

și a mie sămința, luna lui Octomvre 24 de zile. Scris-am eu, Pascul diecul, fecorul lui popa Iacobu, în anu Domnului 1766. Nime să nu o fure, cu blăstăm și afurisenie a 318 de părinți sfinți, a celor 7 saboară din Nichè; se fie anatemă.

11. Pe un *Strastnic*, fără titlu :

512.

Aăsta cinstită carte, anume Strastnic, l-am cumpărat eu, popa Grigorie din Bărsana, cind am șezut în Poeni, drept 14 mărieși, pentru păcatele mele și a părinților mei și a fiilor mei și a tot niamul meu pină la al șep-telea rodu. Anul dela Zidirea Lumei 7256, dela Nașterea lui H[ristos] 1748.

12. Pe un *Triodion* din Blaj, 1800 :

513.

În numele Tatălui și a Fiului și al Duhului Sfint, în anul 1810 aăsta carte, anume Triodion, o dat-o beserici din Nănești anume Rus Ion, cu fecorul său, părin-tele lor Nicoară și maica sa Nestafă, ca să le fie po-mană în veci, fiind preot a satului Popu Ion. Scris-am eu, Rednic Todor, protopop a erașului Cosău, în anu 1810.

13. La strana din a dreaptă, pe iconostas :

514.

Și am zugrăvit aăsta sfintă beserica cu Hodor Toader, zugrav din Vișcu-de-mijloc, pentru o sută de florinți, fără de altariu.

14. De-a stînga :

515.

În anul Domnului 1809 s'aă zugrăvit aăsta sfintă beserica cu chetuiala satului și cu purtarea de grije a prè-cinstitului domn Rednicu Thodor, protopop al ierașului-de-jos a Coscului; 1809.

XXIX.

O A N C E Ș T I .

1. Pe un *Antologhion* fără titlu :

516.

Iată eu, Mibne Ghiorghie, amu cumpăratu aăsta carte, anume Mineiă, și amu datu în biserică în Văleni, unde-î hramul sfinților ingeri Mihaî și Gavrilu, să îi fie pomană lui și părinților lui și a mueri lui, și, fiindu în Văleni și

asta carte de acesta feliu, o amu datu în Oncicești, la hramul sfinților înegeri Mihaî și Gavrilu, pină a fi lipsă în Văleni; dacă a fi lipsă în Văleni, să fie datorî Oancisteni să o dee înapoi. Iată fiindu de față și părintele potrupopu Simion și ierodeacon Ioan Goje, Bunsura Costan cliricu, Grigoru Ionaș și Grigor Chira și Goje Ștefan cîrșnicul fiind de față. Anîi Domnului 1775.

517. 2. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766:

Aăasta carte pe nume Apostol avu cumpăratu robu lui Dumnezeu Goje Dorde cu soțu sevu Nastafă; avu datu dovsprezece florintu pea[n]tru păcate . . . se fea 'farisitu mar[a]naalema; anul 1792.

518. 3. Pe un *Catavasieru* din Blaj, 1762:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Să se știe aăasta sfîntă carte, anume Catavasier, aū cumpăratu Drăgușu Mihoc, cu soța lui. Acsenie, dreptî bani 9 măricșî, să le fie deptu sufletulu părinților . . . dumilorsale, [la] hramulu sfintele beserecî la arhanghelul (?) Mihailu, în Oncicești, și cine o va să o zmintescă de acolo, anatema și proclēt să fie, afurisit de 12 de apostoli și de 4 evandelist, anatemă să fie; și Unguru Vasalie aū îndemnat de a cumpărat int'a aăasta sfîntă carte; 1765.

519. 4. Pe altă pagină:

În anul 1813, în luna lui Dechemvrie în 18 zile aū născut Ioanu, fiind mare scumpele, citu fiind într'aceo vreme mālaiul celu bunu cu 5 zlofi și ovăsul cu 2 zlofi și grîul cu 7 zlofi.

Iată de aăasta instiiăm că cine s'aū timplat, un Rus, Vasalie, în sat în Oncicești; și aū făgăduit în sat în Oncicești la beserica, hramul lui s[fin]tu arhistratig Mahail și Gavril, ca cine s'aru afla să o zmintescă de unde s'aū numit, să fie afurisit, saū preot, saū diac, saū mirean; de unde s'aū numit, s'aū cumpărat în anul 1752.

520. 5. Pe un *Molitvenic* dela Rimnic, 1747:

Aăasta carte aū cumpărat satul la sfînta beserica . . . Mihail și Gavril în Oncicești, se fie la sfînta beserică, și cine o lua, se fie afurisitu, saū preut, saū diacu, saū mireanu, de 318 părinți și de 12 apostoli.

6. Pe un *Noù Testament* fără titlu :

521.

În anul 1811, în luna lui Octomvrie în 28 de zile, a fost mălaiu cel bunu cu 7 zloți și 2 husoși, iară griu cu 8 zloți, era ovăsu cu 9 mărieși.

În anul 1806, în luna lui Prie în 17 zile aș căzut omăt mare, și aș fost jer mare.

Acesta legatul am plătit Mihaï Șofinor cu 2 mărieși și Leturghie cu 14 mărieși, să fie pintru păcatele cui aștaptă, din mănile lui să le fie.

Acastă carte, anume Testament, aș inblat de aș legat Ungur Vasalie din Onucicești.

7. Pe un *Pentecostarion* din București, 1743 :

522.

Acasta sfintă carte am cumpăratu eș, preutul Ghiorghie, cu soața mē, Ileană, cu 12 florinți vonași, pentru păcatele mele și a părinților noștri din erașu Cosoului, anume din Bărsana; anu dela H[risto]s 1755.

8. Pe un *Strastnic* din Blaj, 1773 :

523.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Acasta carte anume Strasnica l-aș cumpărat boeri satului din Onucicești, drepel bani loru 5 florinți, în satu la sfintul arhistrateg Mihailu și Gavrilu, și cine o va zminti dela hramul acestor sfinți din Oancicești, se fie afurisit de 4 sfinți evanugheliști și de 318 sfinți părinți din soborul dela Nichie, și se fie anatema și treceat; și aș dorit și aș inblatu și aș indemnat de aș cumpărat Ungur Vasalie, cu aluți boeri din satu, în luna lui Martie în 2 zile, anu Domnului 1774.

9. Pe scoartă :

524.

În anul 1824, în luna lui Dechemvrie, aș fostu puhoi mare, cit aș umplut tota casele.

10. Pe spatele altarului :

525.

Сию чинборню совершилъ рабъ бжін [=acest ciboriu l-a dăruit robul lui Dumnezeu] Goje Dorde cu soțu seș, Nastafă, pentru ertare păcatele loru, și pentru [ră]poușat[i] loru, Domnu să le erte păcatele loru, neam și neamu; an[ul] 1802, luna lui Fevruarie, ziua 4. Niculaï Falinceviču.

11. Pe icoana Maicii Domnului :

526.

Acasta aș cu[m]părat robul lui Dumnezău Negrea Mihaiu, pentru ertarea păcatelo[r]; 1800.

XXX.

OCNA-ȘUGĂTAG.

527. 1. Pe un *Apostol* din Blaj, 1802 :

Întru 1836, în luna lui August în 15 zile, s'aû sfințit biserica la Ocna-Șugătagului, suptu biruința marelui Împărat Ferdinandu, poftindu-î mulți ani să stăpânească : până întua această vreme ca Crai în Țara Unguriască 6 ani de cînd stăpînește, iară ca Împărat în locul tătâne-său într'o 1835, în luna lui Feurar 19 am scris.

Societatea din Pesta, după rugarea și cererea Șhönher, romano-catolic preotului, e-aû trimăs trei ronduri de veșminte besericești, și doi prapori, gata, cu rude cu tot, picturați cu icoana Vendel și Ecaterina și alți ; întru aceiaș concredere, ca să slujască o 100, adeca o sută de liturghii, și, invoidu-să preotul Anoca, creco-catolic, aû luat din liturghii și el 50, adecă cincizăci, să slujască, și aû început a sluji August 31 călindari noû, și le-aû săvârșit în Novembrie 21, călindari noû, — invoidu-să preoți laolaltă ca să fie prapori de spre imbe părțile cînd va fi lipsă la servire : așa dară suna cei doi prapori verzi de spre ambe părțile, cari e-aû trimis societatea altariului din Pesta, și, servindu-le acele 50 de liturghii domnu preot Anoca Demetriu, cu cantorul Gheorghiu Fedac.

Accest *Apostol* l-aû cumpărat la Ocnă cînstitul tărșeșag [=obște] cu 15 florinți, ca să fie pe sama sfinti besereci tuturor.

528. 2. *Catavasierii* de Sibiu.

3. Pe o *Ecanghelie* de Blaj, 1765 :

Acesta sfîntă *Ivanghelie* o aû cumpăratu Oance Mihaeș cu Bornicu Simion, cu 11 florinți, ca să fie pe sama sfinti besereci, lăsînd pentru ertare păcatelor lor și a strămoșilor, și cine o va lua dela Ocnă, să fie afurisit.

529. 4. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792 :

Ezen könyvet a Purkeretzi egyház hasznára ajánlékozta N. Tisztelendő Purkeretzi Lazár Florian volt parohus ur örök emlékezetre. [=Cartea aceasta spre folo-

sirea bisericii din Purcăreți a dăruit-o preotul Lazăr Florian, spre veșnica amintire a preotului ce a fost].

5. Pe un *Penticostarion* din Blaj, 1808:

531.

În anul 1832, în luna lui Aprilie înu tri, a început a sluiji preotul Alecsander Lazar la Ocna-Șugătagului și în Sirbi, și diiacu a fost Neneșteanu Onuți și fatu, Neneșteanu Ioanu.

6. *Psaltire* din Sibiu, 1847.

7. Pe un *Strasnicu* din Blaj, 1817:

532.

Acăst sfânt *Strasnicu* s'a cumpărat deodată cu sfînta Evanghelic, s'a slujit Alecsander Lazar preotul, prefe[ct]uș a fost Trucs; samtartou [=socotitor] Abraham, întie curator al sfînti biserici Ioan Bobbrovici și mașatîșter(?) crăesc; aceștia dînit întru acee vreme oa Evangelia înferecată cu arjînt în ani de H[risto]s 1835, în luna lui Faurar în 2 zile; împăratul Franțisc s'a răporsat în 18 Fevruarie; prățul cărților 45 de zloți în arjînt; și cantor a fost Neneștan Onuț, is egyház fii [=și enoriașul bisericii] Nyemjestyán Ianoș.

8. Pe un *Triodion* din Blaj, 1800:

533.

Acest *Triod* l-a cumpărat la Ocna țărșeșagul [=obștea] cu 15 zloți, pe sarna sfînti besereci, ca să fie po-mană tuturor.

9. Pe un *Minologhion* din Blaj, 1781:

534.

În anul 1848, în luna lui Fevruarie în 22 de zile, a tunat; [celelalte, ca pe *Triod*].

XXXI.

PĂTROVA.

1. Pe un *Antologhion* din Rimnic, 1766:

535.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh. Acăsta sfîntă carte, anume Mineiă, îndemnîndu D[u]m-n[e]ză și avînd lipsa biserica acăsta. bătrînă, s'a îndemnat boeri satului o a cumpăra; căruî cărți i-a fost preț[ul] douăzeci și optu de florinți, fiind bani a boerilor satului noasprezece și unu mărieș. Iară a boerilor,

anume Goje Ionașco, au fost opt florinți și doi mărișei, ca să-i fie zapisu neșters sufletelor părinților și a moșilor dumisale, fiind cumpăratu supt preuție lui Bale popa Alexa, în anul 1770.

536. 2. Pe un *Apostol* din Sibiiu, 1851 :

După ce besereca din Petrova, prin înfortuniu deardind, 1857, fără cărți au remasu, acestu Epistolariu din revna onoarei lui D[u]mnezeu a cumpăratu într'acelu anu onorata de nobil genu domna Ana Dunka, veduva a lui Iona Papp, proprietariu pămintescu din Petrova. S'au înscris inventariul beserecii din Petrova în a 24 Decembre 1859 prin Vasiliu Mihalka protopopu sur. Vișovanu [cu litere latine].

3. *Catavasiariu* de Blaj, 1762.

537. 4. Pe o *Evanghelie* din Rîmnic, 1746 :

Cu vrerea Părintelui și a Fiului și a Duhului Sfîntu, aminu. A cumpăratu această sfîntă Iva[n]ghelie, anume Tomoeaga Vasilie, cu gazda dumisale, anume Parasca, și o au datu în sfînta besereca în Vișeu-de-susu, unde este hramulu precuvioasei Ma[i]ci noastre Parachivi, și să le fie pomană dumilorsale. Iară cine o va fura sau o va vinde dinu sfînta beserecă, ori preotu, ori diiacu, ori mireanu, să fie afurisitu de 318 de oteți, trecletu, procleatu, maranata.

538. 5. Pe un *Octoih* din Blaj, 1792 :

Cu puterea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu luminarea S[fintului] Duh, carta această, anume Ohtoihu, s'au cumpăratu cu bani besereci cei din șes, în sat, în Ieud, unde să prăznuește hramul Nașteri Născătoare de Domnezău, anume 14, id est patrușprezece zloți, cari bani s'au strins din mucurile luminilor acei s[finte] besereci, prin îndernul și sirguiala mē, cucernicul între preoți Mihail Mihali din Apșe-de-mijlocu, fiindu pa acele vreme parohuși satului mai sus numit, și s'au așezat întru această s[fintă] beserecă, spre cinstea și lauda lui D[u]mnezău, a preasfinti Născătoare de D[u]mnezău, și a tuturor sfinților, ca nime să nu îndrznicască a o înstreina dela acē s[fintă] beserecă supt blăstămuli rugăciuniloru care

să cuprind în cartea aceasta. Iară care să vor îndvrednici a ceti saŭ a cînta p[er]ă această carte, cerem pre Dum[n]ezău să le asculte rugăciunea lor. Cumpăratu-s'au în anul D[omn]ului 1805, Iunie 12 zile. Scris-am ieŭ, Mihail Mihali, parohușul satuluŭ Ieuduluŭ.

6. Pe un *Pentecostarion* din București, 1743 :

539.

Cu vrerea Părinteluŭ și a Fiiuluŭ și a D[u]huluŭ Sfînt s'au 'ndemnatu Petrica . . . , și au cumpăratu această carte pentru zece florinți, și o datu pomană la besereca Vișăuluŭ-de-susu. Iar cine s'aru afla să o fure saŭ să o și vi[n]dă, să fie afurisitu și anaftimă. Leat 7256, ai Domnuluŭ 1748. S'au scris în Făurarie 18 zile.

7. Pe un *Strasnic* din Blaj, 1773 :

540.

Ăc[est]a sfi[n]tă carte au cumpăratu Vladu Pîntea, soata sa, Ana, și maica sa, Anuță, și au închinat-o sfînteŭ beserec[ă] în Moiseiŭ, la că din susu, ca se le hie pomană lor și a totu neamu lor, amin. Afurisenie n'amu scris, că afurisit va hi de sfi[n]ta be[se]rică cine o va fura ; 1778, Ianoarie 8 zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXXII.

POIENÎ.

1. Pe un *Antologhion* din Rimnic, 1745 :

541.

Cu vrerea Tatăluŭ și cu ajutoriu Fiułuŭ și săvîrșirea D[u]huluŭ Sfî[n]tu, amin. Am cumpăratu această carte ce să cheamă Mineiŭ, cu florinți 27, eŭ, Pătrăuș Ion, muer[ea] m[eu], Todochie, fiu-meŭ, Grigorie, Acsenie, nepotumeŭ, Mihaŭ, ș'o am închinat aici, la sfi[n]ta beserec[ă] în Poenile luŭ Ilieș, la hramul preapodoabnei Paraschevei, ca se fie în veci aci. Iar care ar vrea a o strămuta de aici, sau din preuși, saŭ din clirici, saŭ din mirenŭ, saŭ și din rude saŭ seminiți, să [fie] proklet și afurisit de 318 otețu dela Nich[ea], și-ŭ verse mațele ca luŭ Arie, și de noi pro[c]let, și o amu luat . . . , ca să fie pentru ertarea păcatelor mele și soțuluŭ mieŭ și moșilor și părinților mieŭ, Florea, Măriea, parinți, mueri, ș'a tot neamu mieŭ,

Pătrăuș Nechita, soțul meu Măriuț[a], moș'mieș Pătrăuș, Dan, Acseșie, Alecsia, Ion, Acseșie, Anuța, ca s[e] fie... pomană 7 săminție, în veci, pomană lor; și s'au cumpărat în zilele pop[a] Vasile, s'a luat moș[u]-mieș Pătrăuș Ionuț: Triod, Sfenadret(?); 18 floren[ț] i-a dat pomană la besereca, ș'a cumpărat tatu-mieș, Pătrăuș Nechita, Trebnicu rominescu drept 12 floren[ț]; s'a dat poman[ă] la beserecă aice, s'au făcut 4 icoane a D[o]mnului H[ris]to[s], 2 [a] Maițăi Precești, a Tăiări lui S[făn]tu Ioan Botezăt[oriu] și 3 cruci și 2 făclii mari, ca [să] fie pent[ru] ertarea păcatelor a tot neamul.

542. 2. Pe un *Apostol* fără titlu:

În numele Tatălui și a Fiului și D[u]hului Sf[î]nt, amin. Iată această carte, anume Apraceșu, l-am cumpărat Muntean Miron, drept 12 florinți și un felderu de ovăsu, pentru erutare păcatelor sale și a părinților dumisale, anume Nechita și Hahic, fecoru lui, Nechita și Îndreiu, și soațele dumisale, Anisie și Marica, și pentru totu neamul lui pină la al 7 neamu, și o au datu la sf[î]nta besereca în Șeu-Poeana, unde este hramul pr[e]podobnii Paraschevi. Iară cinci s'aru afla fără frica lui D[u]mnezeu și o a fura, sau o aru vinde, sau o aru muta într'altu locu, să fie blăstămat de 7 săboare carile s'au făcut în toată lume, și să nu-l primască pământul. Fieru să ruginească, elu să nu putrezască. Velato 1764, m[e]s[i]ța April 8 zile. Scris-am eu, mult păcătosul diacu Constantin din Poeni, cu cuvintul lui Muntean Miron, fiindu preutu Iu[r]ju Vasile, Muntean Olecsa clisiarhu, Ilieși Simionu.

543. 3. Pe un *Ceaslov* fără titlu:

Acest Ciaslovu să stăpînește de c[uviosul] părintele Teodor Roșca, parohușu din Șaio-Poiana. Anu 1812.

544. 4. Pe un *Catavasieri* din Blaj, 1762:

Acesta carte, anume Catavasier, l-au dat Ilieș Dumitru sf[î]ntei biserici din Șaeu-Poeana, unde-î hramul sf[î]ntei prepodoa[m]nei Parascheva, ca să fie pomană lui și a tot neamul, și cine s'ar afla să o mute, sau să-l fure, să fie anatema. Scris-am eu, nemiș Muntean Vasile, no-

tariș a satului Șaeu-Poeana, în annu D[o]mnului 1828, în luna Iunie 17 zile.

5. Pe un *Chiriacadromion* din Bălgrad, 1699:

545.

Cind aũ fost anul D[o]mn[u]lui 1747, m[e]s[i]ia Martie 15, aceas[ta] cinstit[ă] carte, anume Ucitelna, o aũ legat, mai pe urmă vreme aũ plătit Nechita Dănese drept 16 pot[or][i], pentru păcatele sale.

D[o]mnul Domnilor grăește,
Toată lume să clătește,
Și pre toți D[u]mnezău strigă,
Cind va aduna pământul,
De supt soare să să strîngă:
Să auză toți cuvîntul.
Din Sion te vei ivi-te,
Cuvios D[u]mnezău sfinte,
Cind vei veni cu pohoae,
Pentru că i vedē vo[a]e,
Pe dinainte feți se va încinge,
Și greșiți toți vor plînge,
Și vei judeca pământul,
Precum Ța'î răspuns cuvîntului.

Atunci ceriurile toate vor res-
punde;
Peste gloate (*șters*).
De județi le vei face în dreptate,
Și toți sfinți, cum se . . . vine,
Aduc [c]uvîntul tău cel dulce,
Pe toți sfinți vor aduce:
Așe ne grăește D[o]mnulu,
Ca să-l auzim tot omul,
Să-l ascultăm fără price,
Către Izrail cind zice:
Nu ți-i altul fără mine,
D[u]mnezău, și să știți bine
Că nemica nu-ți dau vină,
Pîntru jer[t]iță de fărină.

6. Pe o *Evangelie* din București:

546.

În numele Tatălui și a Fiului și Svîntului Duh, amin.
Iată ačasta svîntă și d[u]mne[ze]ască carte, anume Ev[an]ghelie romînească, o aũ cumpăratu poenariu din Poenile lui Ilieși din voea m[i]l[o]stivului D[u]m[ne]zău și din 'demnul smeritului și mai mic sluga a svîntului sabor creștinesc, popa Grigorie din Bărsana, în anul D[o]mnului 1743, în luna lui Noemvrie în 21 de zile. Deč am dat într'ačasta carte Pătrăuș Nechita 1 mărieș, Ilieși Luca 1 mărieș, Ilieși Lupșor 1 mărieș, preut[e]asa 1 mărieș, fecorul popei Vasilie 1 mărieș, Muntean Miron 3 mărieși, Sas Marica 1 mărieș, Botău Simion și cu Marica 12 mărieși, Gavril și cu Macovei, cu frate-său, 2 mărieși, Pătrăuși Mihoc 17 pot[or][i], Pătrăuși Andrei 1 mărieș, Tenchiș Ion lui Andrei 3 mărieși, Buga Văsiu 2 mărieși, Pătrăuși Hahie 1 mărieș, popa Grigorie 2 mărieși, Pătrăuși Ion 1 patac, Muntean Gheorghie 1 mărieș, Pătrăuși Filimon 1 mărieș. Acește toți aũ dat, să le fie

pomană, pentru păcatele sale și a părinților săi și a toate neamurile pînă al șeptele rod. Dec' cine să va afla să o mute aăastă carte din Pocnile lui Ilieș, unde-î hramul pr[e]p[o]d[a]vnei Paraschevei, sau să o fure cineva, acela să hie anatema, proklet, ca Arie și ca Iuda. Cine să va afla să ceteasca pre aăasta svi[n]tă Ev[an]gh[e]lie, să nu ne uite și pre noi pentru . . . lui H[risto]s, aminu. Anul dela Zidire[a] Lumi 7251, 1743.

547. 7. Pe un *Euhologhion* manuscris :

În zilele lui Iosipu Împărat, în anul 1786, aū fost foame, și atunce s'aū început și pămîntul a-lu măsură : și au ținut foame în 4 ani. Mărs-a după foamețe foarte bine, s'aū intrămat țara, și măsurîșu[l] pămîntului aū stricat țara. Teoderușu Roșca, plebanuș.

548. 8. Pe altă pagină :

Ispiti cerneala și văzuî negreala. Aăasta să cîntă la sfîntîre căsi : Pre pcatra credinți aî întăritu casa aăasta, bunele. Și într'însa îndreptează rugăciunile noastre. Primește pre norodul ce aî, ce strigă către tine cu credință : mintuește-ne pre noi, D[eu]lmnezăule, și ne miluește pre noi.

549. 9. Pe altă foaie :

Iată aăasta carte, anume Molitevnic, o cumpărat Muntean Miron și muere lui, Marica, pîntru păcatele fecorului său Nechita și părinți săi, Nechita și Ahie, și soțul său, Anisie, și o aū dat în beserecă, în Poenile lui Ilieși. Iară cine a vrè să o fure saū să o vînză, si hie anatema, trecletu ca Arie; și aū dat 5 florinți. Гни матреникѣ пис аз много грѣшнии [=Acest Molitvenic l-am scris eu, mult. greșitul] ierodiacon Nicolae ot Cuhnie.

550. 10. Pe alt *Euhologhion*, din Blaj, 1784 :

În anul 1786 aū cumpăratu aăasta Trebnic drept 11 florinți; i aū datu 5 florinți Ilieșu Hație, Torje Ștefan 3 mărieshi, Muntean Acsenie 3 mărieshi, 2 mărieshi Roșca Odotie, 2 mărieshi Măehriș Lupu, 2 mărieshi Pătrăuși Docă, 6 mărieshi aū datu besereca, la hramul prepoamni Paraschevei în Poeni. Iară cine îndîrznî a o

fura, să hie blăstămat de D[umne]zeu și d[e] s[fin]te]le so-boară; 1794.

11. *Liturghi* de Iași, 1759.

12. Pe alt *Liturghieru*, din București, 1787:

551.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duhu. Iată eu, Herea Anișoară, fata, i Herea Călină din Săliște am cumpărat această sfită Liturghie din dreapta agonisală a mea, și o am dat pomană în bescreca în Săcel, drept sufletul meu și a tătine-meu și a maici mele Călina și moș[c] mele Năstuță, și a tot neamul meu..., și pentru păcatele mele, Anișoara, și unchi[ul] micu....

13. Pe un *Minotoghion* din Blaj, 1781:

552.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Iată această carte, anume Trifoliu, o am cumpărat Muntean Luca și cu soța sa, Marie, drept 29 de florinți, și o au dat în besereca în Poenile lui Ilieșu, unde-î hramul precuvio[a]seî Paraschevei, pentru ertare păcatelor dumisale și a soțului dumisale, și a părinților dumisale, Miron și Anisie, maiche-sa, și pîntru totu neamul, pînă a 7 săminție, și fecori Muntean Ionu, Muntean Gheorghie, Muntean Simion, ca să aibă toți pomenire în veci. Iară cîc s'ar afla ca să o fure, sau să o mute dela hramu acesta a precuvioaseî Paraschevei din Poeni, să hie blăstămat de 7 soboare ce s'au făcut a toată lumea, și să i să verse mațele ca a lui Arie, blăstămat. Iară cine a hi slujitoriū sfînteî beserecî, să-î pomenască pre celea sus numiți, și să o stă[p]linească cum se cade, fiind slujitoriū bisereici preut Vasilie, diacu Iuji Ion, clisiarhu Ilieșu Simionu; Iunie 24, anul 1785. Scris-am eu, multu. păcătosulu Ioanu di[n] Poenile lui Ilieșu.

14. Pe un *Molitvenic* din Rîmnic, 1730, pe pagina 1:

553.

Rugăcune la sfîntire hainelor besericești: Do[a]mne, D[oa]mne atotțietoriule, ascultă rugăciunea noastră, a celora ce aducem sfîntului tău jertevnic și beserici tale podoabele aceste, și, binecuvîntîndu-le, le sfîntește, că întru tine singur este curetenia, și de tine să sfîntesc tote. Așa dar noi, zmeriți și nevrednici robii tăi, mulțime îndurărilor tale chemăm, ca să depărtez dela în-

brăcămintele aceste, care ți le aduc robi tăă, tot duhul neputinței, și cu binecuvîntarea sa spre trebuința și slujba sfîntului tăă jertevnic sîntește epitrahirul, Feloniul, mîncările, aereonul și briulu. În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, amin.

554. 15. Pe altă pagină :

În numele Tatălui și a Fiului și a Svîntului Duhu, adevăru. Iată aă cumpărat aăasta carte, 'nume Trevnicu, Pătrăuș Nechita și cu jupin[e]asa dumisale, Măriuța, și fecoru lui, Ion, și Alecsă, și Ionă, și frate-său Ion, și fetele lui, Marie, Anuță, Acsenie, și cu părinți lor, Pătrăuș Dan, și cu soața sa, Acsenie, și cu socru-său, Ionaș, și cu soața sa, Acsenie. Deă aăasta carte o aă cumpărat pentru păcatele sale și a părinților și a tuturoră pînă la 7 semînție, drept 12 florinți, din Lapușu[l] Rôminesc, dela popa Dumitru, și o aă dat ia beserecă în Poeni, unde este hramul pr[e]p[o]domnei Paraschevei. ca cine să va afla să o vinză aă să o fure, acela să hie afurisit și blăstămat anatema de 12 apostoli și de 312 de părinți svînți c'aă fost la savorul dintie și cu alte saboară svînte c'aă fost din toată lume. Scris-am eă, multu amăritul preut Grigorie din Bărsana, în anul D[o]mnului 1743, în luna lui Feuraru 27 de zile.

555. 16. Pe un *Octoih* din Rîmnic, 1750 :

Înștiințăm cetitori cînd aă fostu intratu Nemți în Maramorișu, fost-aă înainte postului Nașteri în anul D[om]-nului 1687. Iară cînd aă fost anul D[o]mnului 1711, adusu cruci, aă fost cîma cè mare, și aă fost un an . . .

Iară cîndu aă fost 1715, după ce aă trecutu Tataři prin Maramoriș, și aă fost bătutu la Borșa.

Iară cînd aă fost 1742, aă fost a doua cîmă, și aă murit popa Toaderu și popa Gă[v]rilă; dela Facere Lumi aă fost 7251. Teodoru Roșca, parohușu; 1794.

556. 17. Pe pagina 2 :

Pintru toți te rogi cee ce ești bună, cari scapă cu credință întru acoperemîntul tăă celă puternicu, că noi, păcătoși, nu avemu cătră D[u]mnezeu întru nevoi și întru

scirbe; asta isbăvește purure. Fiindu însărcinați cu multe păcate, Maica D[u]mnezăului celui de sus, pentru aceea cadem inaintea sa, să ne izbăvești pre noi, robi tăi, pururea de toate nevoile . . . Pomeni-voi numele tău. Tuturor scirbiților bucurie și asupriților fololisitoare și flăminzilor dătătoare de hrană. Străinilor mîngăere, celor însăluiti adapostire, bolnavilor cercetare, celor neputincioși acoperemîntu și sprij[i]neală, to[i]agu[l] bătrînețelor. Tu ești prea-curata Maica D[u]mnezăului celui de susu. Ție ne rugă[m], mai grăbește de mîntuește pre robi tăi. Stih: Ascultă, Fecioară, și vezi. . .

18. *Psaltire* din Blaj, 1780.

19. *Triod*, din Blaj, 1780

20. Pe alt *Triodion*, din Rîmnice, 1761:

557.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, cînd aū fost ani Domnul[ui] 1765, murîndu anume Iurja Vârte, aū lăsatu 40 de florinți pe sama sf[i]nteî besereci în Șeeu-Poana. Iară Nastahie, soața sa, și nepoții, și fetele, avîndu doru, aū inblatu și aū cumpărat 3 cărți: Tiodu, Sfednițe, Catavasie, și l'aū dat în stînta beserecă în Șeeu-Poana, la hramul sfînteî Precuvioasei Paraschiva. Iară cine să va afla fără frica lui D[u]mnezău și le va fura, sau le va muta aire, să fie blăstămat de 7 sobo[a]ră ce s'aū făcut a toată lume; nevoitoriū aū fost întii Nastahie, soața Vartiū, ca să să facă încep[ut] lucru bun, pe[n]tru sufletul lor, a moș strămoși lor, și Jurju Antonie, nepot de frate Muntean Ion, ginere fiînd, aū inblat de le-aū cumpăratu, și aū da[t] patuzeci de florinți, Pomelnic: Simion, Titicana, Ștefan, Odochie, Virte, Nastafie, Otot, Damian; cine va fi slujitor sf[i]nteî besereci, să aivă a pomeni aceste nume mai sus numite. Într'arele zile fiînd preut Jurju Vasilie, în mîna dum[isale] s'aū dat să slujască și să le poarte de grije, m[e]s[i]ta Septevrie 23. Scris-am cū, Constanti[n] dascal, cu porunca acestora mai sus numiți.

21. Pe o icoană:

558.

Acesta sf[i]ntă icoană aū cumpărat Pătrăuș Ion cu

soața dumisale, Marie, și pruncu său, Vasilie, și soața sa, Năstafa.

559. 22. Pe alta :
1764, luna Mai 4 zile.
560. 23. Pe a treia :
Acast[a] sf[ă]ntă icoana aū cumpăratu Ilieșu Simion. ., Marie și soața lui, Todosie, se fie pomană în veci de veci, amin; 17
561. 24. Pe a patra :
Acasta pomană facut-aū Iticaș Ivonaș, Ștefan, Văsiș, Iacob, Petru, Ileana, Mareuța, Anuța, Ivonă, Alecsa, Mareauța, Năstăță.
562. 25. Pe cor :
A Estelenție Sa episcopu Anudroi Baceschi și vicariș Alexander Șagari, viți-arhidiacon popa Vasilie din Rozavle, și s'aū zugrăvit de îndemnul, și cee cheltueala o aū plătit cu satu, iprocî
563. 26. Pe un *pomelnic* de-asupra ușii de intrare :
1789; Ionă, Iacob, Ștefan, Ionu. Ilana, Marie, Pohiră, Ion, Mihai, Ană, Marie, Ion, Pelaghie, Vasilie, Marica, Ștefan, Găvri[lă], Toader, Odolie, Sofie.
564. 27. Pe ușile mesei de proscomedie :
Pentru ertarea păcatelorū vōstre mi amu vărsatu sfintulu mieū singe resticn[in]du-mă. Eū sīntu pinea vieții, ușa pocăiinții.
565. 28. Pe ușorul ușii împărătești :
I: 1874 19/9 sz. R. s. B. L.

XXXIII.

RONA-DE-JOS.

1. *Antologhion* dela Blaj, 1766.
566. 2. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766 :
Acastla sf[ă]n[tă] carte este cumpărată de robu lui D[u]m-nezău Tivodaru Gheorghe, diaculu satuluī; findu 47 de anī, pintru isupesenia sufletuluī și de iertarea păcatelor este numit de cetanie pe sama beserecei, neavīndu nici o putere alta . . . spre carta acasta . . . de alji. Sig.

Alsorhona, die 1-a Augusti 1788, qua filius Ladislaus Ti-vadari.

3. *Apostol* dela Chiev, 1639, slavon.

4. *Evangelhie* dela Blaj, 1776.

5. Pe altă *Evangelhie*, din Rîmnic, 1746 :

567.

Acastă *Evangelhie* este a lui popa Vaselie din Chiveşd.

6. Mai jos :

568.

Acasta *Evangelhie* iaste a lui popa David din Bonţiza, o aŭ cumpărat în anu 1817.

7. Altă *Evangelhie* slavonă, fără titlu.

8. Pe un *Evhologhion* fără titlu :

569.

ИЗЪОЛНЕНЕ ОЦА И СА ПОСПИШЕНІЕ СНИ И СА . . . СТИГО АХА.
[=cu voia Tatălui, etc.]

Iată într'acasta carte a lui popa Ion, a ginerelui lui popa Lupeŭ, am dat 5 . . . , ca se-mu fie pomană mie şi soŭului meu, Palaghe.

9. Pe altă pagină :

570.

Cu vrerea Tatălui şi cu sporiu Fiului şi cu ajutoriu D[ui]hului Sfîntu s'aŭ îndemnat Rusu Marcu cu soŭul dumisale Actimie din Rohna-de-josu, şi aŭ cumpărat acesutea Trebunic pîntru erutare păcatelor dumisale, şi, pînă la a şeptele neam a dumisale, să le fie pomană în veci, şi o aŭ pusu în sfîln̄ta besereca în Rohna-de-josu. Iară cine o va vinde, orî preut, orî diiacu, şi cine o va fura, unu ca acela să fie treclet şi proclet, mar[a]nata, şi se nu fie ertat dela D[ui]mnezăŭ.

10. Pe altă foaie, o rugăciune :

571.

Ispovedescu-mă, D[oa]mne Dumnezăule a toate ŭitoriule, şi prè-cinstitei Născatorei de Dumnezău, şi tuturoru puteriloru cereşti, şi tuturoru sfîln̄ŭloru şi ŭie, părinte cinstite, de toate greşelele mele cu carele dela botczul mieŭ, pînă în zua şi časul de astăzu, am greşitu, cu lucrul, cu cuvîntul, saŭ şi cu gîndul, cu pohta, de voe, saŭ de nevoc, cu înŭelegere, saŭ cu neprecepere mē, cu previre, saŭ cu morosire, saŭ cu gustare, cu tîndere, saŭ cu cuprindere, şi cu tote simŭterile mele din afare şi din lontru, sufleteşti şi trupeşti, în zi saŭ în nopute, ca carile pre tine, Dumnezăulu mieŭ, te-am minietu ;

pentru aceste pintru tote și alutele carile sîntu fără de numărū păcatele mele, carile după mulțime și voința gîndului mieu voescu respunde, și me cunoscū pre mine că sîntu în păcate . . . și vinovatu mă aflu pre mine D[o]mnului D[u]mnezăului mieu, și'm voescu se'm erutare, și mă rogu precinstitei Feçoarei Născăto[a]re de Dumnezău ș'a tuturoru puteriloru ca să să roje pintru mine multu-păcătosu D[o]mnului D[u]mnezăului mieu, așe și fie, părinte cinustite, și mă rogu . . . date dela H[ri]sto[s] D[u]mnezău, și ai putere a-mu eruta păcatele și a mă dezulega, și se'm eruți tote păcatele mele, că ma celuescu și amu voc să mă porăescu cu ajutoriu lui D[u]mnezău.

11. *Liturgierii* slavon din 1629.

572. 12 Pe un *Molîtcenie* slavon, fără titlu :

Întru numele Tatălui și Fiului și Duhului Svintu, amin. Cumpăratu-s'au această carte, anume Terevnicu, anume Creștina Acsenie . . . , drept 6 florinți . . . , la svînta beșerocalu/satului Rona-de-jos, unde este hramul рождѣнаго пріестен брѣдичи, adică Nașterea Maice lui D[u]mnezău, pintru s[u]fletul unui fechor anume Toder . . . mortu fără cuminecătură, de să fie de pomână acelui sufletu și a părinți[lor] și a frați[lor] și a suror[ilor] tuturor pînă aci. Ca să nu indrîznească nime a o depărta . . . , supt afurisenie a 318 de părinți sfinți de Necheia. Ce tot cine o va ceti (*rupt*), și pre alaltu rodū pre tot, de să erte D[u]mnezău pre rugător și cetitor în vecie vecilor, amin; 1755.

573. 13. Pe *Noul Testament* din Bălgrad, 1648 :

Acest Testament s'au înpănat și s'au legat de Ionița Voia Suceavanul, fiind în Cavnicu(?) Bae dascalu și dieacu Aninie

Acesta sîlăntă carte-î a mē, a popi Toader din Corne[ști], vinită . . . dinpreună cu Ohtaiu celu rumînescu, la casa popi Pintilie, popi Vasilie . . . ; 1758.

14. *Orologhion* slavon, dela Chiev, 1716.

574. 15. Pe o *Psaltire* slavonă, 1692 :

Ruszkovai ember Orosz Demeternek vagyon ez az

könyv [=a unui om din Ruscova, Oros Dimitrie, este această carte] proscripto a Stefano Ronai scripta . . . et anno 1695.

16. *Penticostarion* din Blaj, 1768.

17. *Triodion* din Blaj, 1771.

18. Pe o icoană în iconostas :

575.

Anu 1817, în Aprilie 27, cu voea Tatălui și a Fiului și Sfintului Duh, amin. S'aŭ îndemnat cu drag(ve) Popovici Ioan și cu soași sa, Odoteie, de aŭ plătit acest sfint fruntariu, de s'aŭ zugrăvit în sfinta beserica, ca se le fie de ertare de păcate și a tot neamul lor în veci, amin. Și am zugrăvit eu, Ioan zugr[a]vu din Dragumiresți.

19. Pe părete, lângă drumul la clopote, e săpat :

576.

Ego Nobilis Ligset Samuel; ano 1720, die 22 Mai.

Tot acolo : 1655.

XXXIV.

ROZAVLEA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. Pe un *Antologhion* de Rimnic, 1745 :

577.

În numele Tatălui și a Fiului și al Sf[în]tului Duh, amin. Aăsta sf[ă]ntă carte, anume Minei, o aŭ cumpărat Marie, a lui Pătrovan Gaboru fată, și Ivana, preteasa a lui popa Simeon, și împreună cu ginerele său, cu Pătrovan Nechita, și aŭ dat preteasa Ioană și cu ginerele său, Petrovan Nechita, 15 florinți vonași, și aŭ datu Marie, a lui Pătrovan Gaboru fată, 15 florinți vonaș, și o aŭ dat besereci în sat anume în Hrozavlea, unde este hramul sf[în]șilor ingeri Mihail și Gavril, și să nu îndrizească nece preot, nice diacu, nece cirznicu a o depărta din sf[ă]nta beserecă, și cine s'ar afla să o fure aŭ să o tăgăduiască aŭ să o instreinceze din sf[în]ta beserecă, să-i fure diavolul sufletul lui și să i să prăpădiască casa și masa lui ca Sodomul și ca Gomorulu, și să fie afurisitu de 318 de părinți sfinți; помени гди preutul Gavriil, Lupa, ierei Vasilie, Ion, Gheorghie, M[a]rie, Elena, ierei Simeon, и жена их [=și soția sa], Ionu, Grigorie diiacon, ierei Vasilie,

Vasilie, Gheorghie, M[a]rie, M[a]rie, Toader, Ion, Ion, Gheorghie, Nechita, Nastafie, Ion, Simeon, Nechita, Pătru, Ion, M[a]rie, Gahie, M[a]rie, Acsenie, Marie, Grigorie și tot neamul lor; Marie, Anna ai Marie; pomelnic: Gavril, M[a]rie, Nastahie, Gheorghie, Lupu, Grigorie, M[a]rie, Vasilie, Pantelimon, Simen, Toader, Lupă, Grigorie, Simeon, Ionu, Lupu, Pătru, Gavriel, Simeon, Calină, Dochie, Ion, Vasilie și tot neamul lor. Scris-am eu, mult-păcătosul diiacu Dumitrie, ca să-mu erte D[u]mnezeu și ale mele greșale.

2. *Apostol* din Iași, 1756.

3. *Catavasierii*, fără titlu.

578 4. *Pe Chiriacodromion* din Bălgrad, 1699 :

Cartea aăsta, anume învățătură creștinească și pravila . . . , s'au cumpărat aice de cătră Costa Gaborș, cu 42 Rf., care dela moșul său Gherman au rămas, care acum lăcuște în Orman, c[omi]t[a]tu Szolnok Inferiori; 1806.

5. *Evanghelie* din București, 1742.

6. *Echologhion* dela Iași, 1741.

7. *Liturghii* din Blaj, 1756.

8. *Molitvenic* din Blaj, 1815.

9. *Octoih* din Blaj, 1760.

579. 10. *Pe un Pentecostarion* din București, 1743 :

În numele Tatălui și a Fiului și al Sfântului Duh, amin. Să să știe că aăsta carte sf[ă]ntă, Sfetniță, au cumpărat Tofan Lupu, cu soața dumisale, Ioană, și o au dat în sf[ă]n]ta besereca, în sat în Hrozavle, unde este hramul sf[i]n]ilor ingeri, soborul a lui arhistratig Mihail și Gavril, o au dat să fie de pomenire lor și părinților pînă la al 7 sămîntă; și nime din frați sau din nepoți sau din semînta sa sau a soței dumisale, nime să nu fie slobodu să o ce, nice să o deperteze din sf[ă]n]ta besereca; numai dacă să va învechi și să va dezlega, să o ce din nepoți miei sa[ă] din a soței mele nepoți, să o ee și să o tocmască, și să dee iară în sf[ă]n]ta besereca, să slujască pre ea cari preoți s'ar prileji să fie atunce; și cine s'aru scula să o fure sau să o deperteze din sf[ă]n]ta beserecă din sat din Hrozavlie, să fie afurisit de 318 de

părinți s[fi]nți, cari au făcut saborul la Nichèa, și de Vled[i]ca H[risto]s, pentru pomenirea noastră: Precup, Ioană, Andrei, Alecsa, Parasca, Gahie, Ionă, Ștefanu, Ion, Gheorghie, Pătru, Maria, Matei, Ion, Todosie, Ilie, Titiana, Ion, Ion, Alecsa, M[a]rie, Titiana, Toader, M[a]rie, Vasilie, Grigorie, Ion, Părasca, M[a]rie, M[a]rie, Ileana, Todosie, Ana, Gheorghie, M[a]rie și tot neamul lor; Dumitru, Cîrstină. V[e]l[eat] 7262, 1754. m[e]s[e]t[a] Iunie 3. Scris-am eu, mult-păcătosul diiac Dumitru; pre masa lui Tofan Toader s'au scris, și popa Timotei fiind de față.

Pe altă pagină:

580.

Întru înoirea și tocmirea cărții acestia, anume Penticostarion, din mărădicu lui Hrușca Lupu care au dat cartia, aceasta în sama s[fi]ntei besereci, au dat Hrușca Gheorghie un florin în valută, ca să-i fie pomana; anul 1857, Martie 27.

11. *Psaltire* din Rîmnic, 1746.

12. Pe un *Strastnic* din Blaj, 1753:

581.

Acesta carte s'au dat de pomana besericii din Rozavlea, unde este hramul s[fi]nțiilor Mihail și Gavriil, slujind într'acee vreme cinstitul părinte, părintele popa Vasilie . . . , vița-arhidiacon. Scris-am noi înainte, popa Vasilie. Ani Domnului 1754, Fevruarie 24.

13. Pe un *Triodion* din Blaj, 1771:

582.

Acesta svîntă carta, anume Triodu, s'au cumpăratu în anu 1775, fiindu preut popa Vasilie, în satu, în Rozavlea, întru acee vreme, și s'au cumpărat cu 18 florinți. în care bani au dat . . . cecialți i-au dat din bani satului, ca să fie spre slujbă d[um]neazăasca în svînta besereca a satului mai sus numit, unde este hramul mai marilor Voivozi Mihail și Gavriil; iară cine aru îndîrzni a o deperta sau o înstreina dela acee s[fi]n[tă] beserecă, se fie afurisit de 318 de svînți părinți care au făcut saborul în cetatea Nichiei.

14. În altar, de-asupra ușilor:

583.

Acest s[fi]nt oltariu și pristol s'au zugrăvit supt stăpînirea și din sirguirea cinstitului domn Grigorie Roșca, parohușul Rozavlii și v[ite]a-arhidiaconului a ierașului

Izii, în zilele înălțatului Împărat Franțisc și a Mării Sale episcopului diețesanesc Alexie Paci, în anul 1823, prin Șanțner Filip, zugrav.

584. 15. Pe iconostas și împrejur, pe părete :

Întru acest fruntariu a dat Pătrovai Simion cu tot neamul său 90 de zloți (*șters*); cu ajutoriul lui D[u]mnezău s'a u zugrăvit această s[fin]tă beserecă în zilele înălțatului Împărat Franțisc I și a Mării Sale episcopului diețezanesc Alexie Poci, fiind vicarăș Maramurășului pre-cinstitul domn acoperit cu corul . . . zugrav din Dragumirăști cu soața sa, Odochi[e], și cu ginere-său, Ștefan, pe sama s[fin]teii beserece 30 de zloți; Ungurean Toader și cu soața sa Părasca, 41 de zloți; Pătrovai Simion și cu soața sa, Todosie, 24.

585. 16. Pe masa proscomidiei :

Acest jertăvnic s'a u lucrat cu toata cheltuiala lui Pisălița Netita, și cu soața, Odotia, și a frate-său, Pisălița Vasalie, și cu soța i Măricuța: 1825.

Precum Iona a u eșit, așe Isus a u înviat din mormint.

586. 17. Pe parcau, de-asupra ușii de intrare:

. . . a lui Pătrovai Ursu și a Floarei, Pătrovai Simion, Pătrovai Iacob, Pătrovai Ștefan, Pătrovai Ioan, a lui Pătruț . . . , pentru zugrăvitu[l] șatri 8 zloți în valute (*șters*).

XXXV.

SĂCEL.

1. *Antologhion*, fără titlu.

587. 2. Pe un *Crasoslov* din Rădăuți, 1745:

Aastă carte amu cumpăratu e u, popa Ionașco, nepotu boerului din Săcel, și cu gazda sa, Ilana, și amu datu pe dînsa 10 florinți, ca se ne fie pomană, noa și părinților noștri, și la doo cocone, Maricuța și (*rupt*).

588. 3. Pe o *Cazanie*, fără titlu; pe scoartă:

Aastă Pooucene cetindu-o și so[co]tindu-o întru chipul . . . , a u fostu cite ceva greșit și zmintit, o am îndareplat, pîntr'accia ca se [po]ta vinde cu u va putè, și să o cumpere

cine v'a datu slobozie, și, pîntru mai mare dreptate, ne punem iscălitura și pecete noastră cè obișnuită. Scri-s-am în Sibii, m[ese]șta April 4 zile, 1733.

5. *Evanghelie* din Blaj, 1817.

6. Pe altă *Evanghelie*, fără titlu:

588.

Pomeneste, Doamne, pre roobi tăi. Acasta svintă carte, Faur Simion, cu soțu său, Năstafa, fata anume a lui Țulupe, aș cumpăratu la sfînta besereca în sat [Să]cel, la hramul svîntului arh[an]gh[e]lu Michail, să ne fie nesăvirșitu pomenire, și rodului nostru, se știe vltu; apoi, văzînd nepotă-sa, fat[a]. . . Stefanesi, cu soțul său, Buzău Grigorie, și cu jupine[a]sa sa, V[i]rvară, văzînd perită. din voea lui D[u]mn[e]zău și din munca noastră amu plătitu meșterului de o înbrăcatu, să aiba D[u]mnezău știre; eu încă o închin la sf[î]nta besereca, să ne fie pomenire, și, pre urmă, cine să va afla de sămînța Buzăvu Grigoric, să o va otălmăzui. V[c]l[ea]tu 7234, 1726, m[c]seșta Mai.

7. *Liturghii* din Sibii, 1798.

8. Pe un *Minologion* din Blaj, 1781:

589.

Preutul Samson aș dat 3 mărișî întru acasta. Cu îndemnarea Tatălui, cu lucrarea Fiului și săvirșirea Sf[i]ntului D[u]hu s'aș îndemnatu acestu temătorii de D[um]ne]zău creștin, anume Toma Horoba, carea iaste de ne[a]mu din Ardelu, din sat din Betiți, iară acum, fiind lăcuiitorii în varmeghe Maramureșului, în crașul-de-susu, în satu, în Săcel, fiindu slugă cu dreptate boiariloru, s'aș făcut sluga credincoasă lui D[um]ne]zeu, și, văzînd lipsită sfîntu lui D[um]ne]zeu bisereca, din dreapta agonisita a lui, precum mai sus am zis, aș cumpăratu Trifoliu, 39 de florinți rumînești, încă și o sfîntă *Evanghelie* dreptu 17 florinți rumînești și 2 mărișî, și le-aș închinatu aice în satu, în Săcel, precum aș zis mai sus, la sfînta bisereca din jos, unde să cinstește hramul sfîntilor Voivozi Mihail și Gavril, ca să fie de laudă cătră D[u]mn[e]zău și să fie pomenire večnica lui și a totu neamul lui, amin, și, fiind de față totu satulu, s'aș scris acestu zapis, ca să nu poată a o zminti din sf[î]nta besereca orî vicarăș

orî protopop, sau preot, sau oricine ar fi. Iară cine aru îndîrzni a o muta dintr'ăcasta sf[i]ntă beserică, sau a o dezlipi tîlhărește, unul ca acela să fie blăstămat de D[um]nezău și de Mai[ca] Preciste și de cele 7 sf[i]nte sobară, și sfinți mai mari Voivozi Mihail și Gavriil să-î fie pîriși la strajnicul județi a lui H[risto]s D[u]mnezău, și de mine păcătosul încă să fie neertat intru nesfîrșite veci, amin; 1782, Iunie 5.

590. 9. Pe un *Ortoih*, fără titlu:

...(*rupt*) Și un Strastnic, și toate sint pe rumenie, care sint cuvîntătoare de flori d[u]mn[c]zăești, și le-am cumpărat în luna lui Martie în zece zile, și le-am cumpărat dintr'a noastră dreaptă cheltuială, și amu datu într'a noastră sf[ă]ntă besereca, în satu, în Săcel, în varmeghe Maramurășului, în sat, în Săcel, unde este hramul saborului Sf[i]nților Voevozi îngerești, arhistratighi Mihail și Gavrilu, ca să fie de rugă în sf[ă]nta besereca, ca să ne fie de pomană sufletelor și pentru păcatele noastre, ca se ne . . . (*rupt*) la sf[i]ntul jertevnic . . . Vladicu orî arhimandrit . . ., protopop orî preoți, mireani . . ., diiaconî sau diieci, orice fel de rugători va hi d[u]mnezăești la sf[ă]nta besereca noastră, ne rugăm ca să vă îndure n[a]ltvul D[u]mnezău . . . 130 . . ., să vă rugați pentru ertarea păcatelor noastre și a părinților noștri. Iară care rugători va pune pizmă și nu va vrea se ne pomenească pentru vre un bustușag, sau s'ar prici între inși, pe unu ca aceea să le fie pîriș sf[ă]nta beserecă și aceste d[u]mnezești cărți la strajnicul și dreptul județu a D[u]mnezăiului nostru I[isu]s H[risto]s, pentru ce au fost rugători la sf[ă]nta besereca și n'au vrut să pomenească suflete creștinești. Iară cari să vor osteni a să ruga pentru păcatele noastre, să se ușureze . . .; și, oricare rugători vor fi la ăcasta sf[ă]ntă biserecă, să nu fie volnici a scoate din biserecă aceste sf[i]nte cărți afară, să le fie la casa sa, au să le ducă alți oameni neinvățați, sau într'alte sate, sau într'alte biserici rele, fără rînd, sau oriunde l-ar instreina, afară din sf[ă]nta

bisereca noastră, ca să le fure, aŭ să le strice aceste legături, pentru pomenirea noastră și ertare păcatelor noastre, ca să se facă rugă după aceste sfîinte cărți, orî la sfînta biserecă, orî în sat, în Săcel s'ar fi, și într'alt sat numai cînd va merge. Iară rugători dela sfînta bisereca noastră . . . pomenire, aici o va strica dela sfînta bisereca ei, orî cu ce feliu de lucru . . . , unul ca acela să fie proklet, anatima, blăstămat de Dumnezeu și de Maica Precista și afurisit de 318 sfînți părinți, care aŭ fost la saborul în sfînta Nichiea, și de mai mari Voevozi Mihail și Gavriil, să fie piriș la strajnecul și dreptul județu al D[o]mnului I[su]s H[risto]s, și de un păcătos ca mine încă să fie neertat și la un loc cu Iuda vinzătorul și cu Arie necredinciosul, și să-l lovască bubele lui Iob și cutremurul lui Cain și truda celuea ce aŭ dat palma D[o]mnului I[risto]s înainte arhireiloru jidovești. Și le-amu cumpăratu supt aceea vreme cînd aŭ fost fiișpan în varmeghe Maramurășului Bechlen Ioje, Vlădicu aŭ fost Clain, vitișpan Seghedii Frenți, notarișu aŭ fost Stoica Laslău cel tinăru și cu Rațu Ianoși, și aŭ fost arhimandrit la minăstirea Moisiului Iorestu. Anî dela Zidirea Lumi, 1732; și am scris eŭ, Nicolaï Muntean, cu învățatura dumisale jupîn Boerii Vasilie, biv solgabirău.

10. Pe un alt *Octoih*, fără titlu:

591.

. . . . sfînta carte, ce se chiamă Ohtaï . . . (*rupt*), și o am închinatu în sfînta bisereca din Josu, unde să prăznueste hramul Sfîinților Voevozi Mihail și Gavril, și amu făcutu acesta zapizu cu toți preoți și săteni care s'aŭ aflatu pre asta vreme, ca se rămie în sfînta bisereca, să nu o poată zminti oricine s'aru rădica în urma noastră, supt blăstămul sfîinței bisereci. Iară cine o aru fura saŭ o aru vinde, să-î fie piriș Sfînții Voievozi Mihail și Gavril la strajnicul județ a lui H[risto]s D[um]nezău, amin, amin, amin; 1781, Martie 25.

11. Al treilea *Octoih*, fără titlu.

592.

12. Pe un *Pentecosturion* din Rîmnic, 1743, pe pagina din urmă:

Întu totu cinstitul părintele nostru Ioanoș Dimitrie, arhidiacon Muncačului; eŭ, smeritul dieac Procop.

13. *Psaltire* dela Iași, 1743.

14. *Triodion* din Iași, 1747.

593. 15. Pe alt *Triodion*, fără titlu; pe pag. 1:

Cinstitul și de bun neam părintele Dumitru din Săcel să-și facă milă ca pe toți care au cetit sau o vor ceti în cartea aceasta să-și pominească la sfîntul jertelnicu.

594. 16. În launtrul altarului, de-asupra ușii împărătești:

Acest sfînt altariu s'au zugrăvit în zilele prî-înălțatului Împărat Franțisc, arhieriei fiind Alexie Pocî, fiind paroh satului Vaselie Trifoiu; și Șușca Toader a Hondi, cu soața sa, Erina, au dat 45 de zloți spre pomen[i]re večnica: Șușca Ianoș, Marie, Toader, Coman, Nistor, Măric, — și au datu Bizeu Irină 45 de zloți, Ștefan, Toader, Marie, Titiana, Vasalie, Bizo Ion, Vaselie, Ștefan, Aftina, Ion, Lupu, Pelaghie, Onișor și Măriuța Costan; 1819.

595. 17. În naos, de-asupra ușii:

Din mila lui D[u]mn[e]zeu și din daru D[u]hului Sf[ă]ntu n'au învrednicit D[u]mn[e]zeu da amu zugrăvit aceasta sf[ă]ntă biserică spre lauda lui D[u]mnezeu și spre izbăvire sufletelor creștinilor și ai satului tut[ur]oru, în cheltuiala lui Radu Gregorie, și soața sa Mariuța, și Ștefan și Zaharie și Așanu Mihai și soața lui, Marica, — ca să le fie pomană în veci de veci, amin. Ani dela Facerea Lumi 1765, luna lui Octomvrie 29.

596. 18. Pe un pomelnic:

Anii D[o]mnului 1762, șes[c] Mai. Pomelnicu a lui Bizău Ștefan, cu a gazdi dumisale. Pentru vii. Acest pomelnicu este a lui Peter Ioan și cu a pruncului său, Peter Gheorghie, și cu a soața-sa, Ana. Eă, Peter Ion și frate-meu, Gheorghie, și soru-mă, Lupa, am cumpărat trii icoane la zveri, la beserica-din-sus, 36; Triodu, 44; la beserica-din-jos iară un Tirot, 44 de zloți în arginți. Iară pîntru zugrăvitu altariului au dat Petar Gheorghie și cu soața sa, Vlad Titiana, 25 de arginți. Fară la beserica-din-sus purtarea sfîntei cuminecturi: Peter Lupa au dat 22 de arginți; Patar Ion pîntra troița 30 zloți de arginți; cruța cē mare, 10 zloți, sfeșnicu 7 zloți și 10 grăitări. Podu

altariului s'aŭ lucrat din lemn cu ... zloți și 10 grăitări argint. Fața mesi pe masa moșiloru 2 zloți și 10 dutce argint. Anu 1826. Plohotu Ioan, zugravu din Dragu-mirăști.

Pomenire pentru morți: Malanca, Ioan, Anișoară, Maricuța, Lupă, Gheorghie, Grigore, Năstacă, Ignat, Nastacă, Vladu, Andrei, Marie, Sava, Erina, Iuga, Ioană, Șusca, Acsenie, Vasile, Petar, Netita, Tomoiaga Marie, Petriu, Peter Ostaș și cu soața sa, Lamu Părasca.

19. Pe alt pomelnic din «1728, m[esi]ța Fevruaria 6 zile»: 597.

Pomeneste, Do[a]mne, pe Boer Vasilie ... Acest pomelnicu a jupinului Boeri Vasilie făcutu ca s[ă] să omenească aceste fete creștinești care-se scrisă mai susu, de Dumnezeu ertate și de preuți pomenite într'ai nevirșiți. [După mai multe nume de botez:] Aceste odoară le aŭ cumpăratu Boeru Vasile, cu nume: potiru, discosu, zavedu de argint suflat cu aur, antimisu. Pocrovețe de mătasă, falonu, stiharu, naraclițe, pocasu, patrahiru, tete de mătasă. Cărți aŭ cumpărat: Mărgăritu, Trepunicu, Ohutaiu, Strastnicu, Triodu, Ucitelna, o Psaltire. Boer Nasatuțe aŭ cumpărat Ivanghelie ... Scris-am eŭ, popa Iona Pleșu Bale din Săcel; 1759, Martie 9 zile.

20. Pe un potir: 598.

Acest potir îl închină și-l prinoasește Măria Sa luminatul Domn al Țără[i]-Rum[ă]nești de Io Ștefan Cant[a]-cuz[i]no Voevod sfinte mănăstire dela Maramureș, u[n]d[e] să prăznuiască hramul Înălțarea Domnului H[risto]s, spre pomenirea numelui și spăseniia sufletului Mării Sale. Vel[ea]t 1716.

XXXVI.

SĂLIȘTE.

A. Biserica-din-jos sau din Bileni.

1. *Apostol* din Blaj, 1766.
2. *Biblia* lui Bob, Blaj, 1795.
3. *Calacasierii* din Blaj, 1824.

599. 4. Pe o *Evangelhie* din București, 1743 :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfîntu, cu mila lui D[u]mnezeu și cu darul Duhului Sfîntu, iată eu, Banco Mateiu, cu soțiu-său, Nastahie, au cumpăratu sfînta *Evangelhie* drept 19 florinți, pentru păcatele lor și a fecoriloru, și a moșilor, strămoșiloru; și au dat în besereca cè veche, și să hie în [biserica] ponă [a] hi cartea ačasta dată acolo. Iară, de s'aru afla preut sau și diacon sau altul cineva să o fure, să hie afurisit, anatemă, trecleat și procleat, amin; în a Domnului H[risto]s 1752 de aî.

5. *Euhologhion* de Sibiiu, 1849.

6. *Liturghi* din Blaj, 1775.

600. 7. Pe un *Minologhion* din Blaj, 1781 :

În numele Tatălui și al Fiului și a Sfîntului Duh, amin. Ačasta carte o au luat satu Săliște la sfînta besereca în dos, să să afle: cine să o fure, preut au diacon, să fie a[na]timă, t[r]ecl[ea]t, afurisit în veci, amin.

8. *Octoih* din Blaj, 1770.

9. *Pentecostarion* din București, 1743.

10. Alt *Pentecostarion*, din Blaj, 1768.

11. *Strastnic*, fără titlu.

12. Alt *Strastnic*, din Blaj, 1773.

13. *Triodion* din București, 1747.

601. 14. Pe o icoană :

1776. Vlad, Toder, Otimie.

602. 15. Pe alta :

Ač[as]ta icoană au cumpăratu Trufanu Lupuț, și Nastasie, și Chiforu, Maricuța, Marie, Gîrpina, Gheorghie, Hilipu, ca să le fie pomană în veci de veci, amin; 1766, luna Dechemvrie 4 de zile.

603. 16. Pe icoana Maicei Domnului :

Ačasta svîntă au cumpărat Trufanu Ioanu, Iusco i Nastafie, Marie, se fie pomană în veci de veci, amin. Anu dela H[risto]s 1763, lunie 20.

604. 17. Pe un pomelnic :

Valetu din Tătărime 1717, dila începutu beserici 1736, 1724. Pomelnicu ctitorilor bătrînî, ani dila zugrăvitu beserici 1775 : Vasilie, Marie, Ștefanu, Grigorie, Vasile, Pelaghie, Tecla, Ghervasie, Ana, Timohie, Ti[t]iana. Morți: Romanu,

Nastesie, Udici Virvară, Gheorghie, Ștefanu, Ionașco Nicoră, Marie, Acsenie, Tecla, Marie, Eremie, Parasca, Istratie, Dumitru, Ana, Ilie, Vasilie, Anisie, Nacu, Gavril, Parasca, Nichita, Titiana, Ionașco, Ilieș, Dumitru, Vasilie, Palaghie, Mihoc, Ilie, Ionașco, Tecla, Ștefan, Petre, Dumitru, Paul . . ., Nicoară, Marie, preotu Vasilie, Marie, Doca, Mironu, Nicoară, Vasilie, Părasca, Nichita, Motei, Nicolae, Grigor, Vasila, Ile[a]na, Lupu, Grigorie, Ștefan. Acestora, Ștefan Radu zugravu.

B. Biserica-din-sus saŭ a Nistoreștilor.

1. Pe *Apostolul* din Buzău, 1743 :

605.

Să să știe ca această carte, anume Ap[o]stolu, l-aŭ cumpărat Ilieș cu soțul dumisale, Porhira, și fecorul dumisale, Pricopu, și aŭ dat pentru dinsa 8 florinți, ca să le hie pomană. Vlet 1748, și tot s'aŭ dat la besereca Nistoreștiloru.

2. *Catavasierii* din Buda, 1818.

3. *Echologhion* din Iași, 1754.

4. Pe un *Minologhion*, din Blaj, 1781 :

606.

1782. Aăsta sf[ă]ntă carte o aŭ cumpărat robi lui D[u]mnezeău aceș[ă]ia, Iuga Ion și Iuga Gavril, fecori lui Iuga Precupu, femeile lor, Marie, Parasca, Văsila, și o aŭ dat în besereca cê noa în Seliște, unde este hramul Sfîntului Nicolai, ca să le hie pomană lor și a totu rodul lor. Iară cine s'ar ispiti să o fure saŭ să o striineze di[n]tru aăsta sf[ă]ntă beserecă, să fie afurisitu și anătima de 318 de sf[ă]nți părinți din Nichiea; și s'aŭ cumpăratu cu bani gata, 34 de florinți vonaș.

5. *Octoih* din Blaj, 1825.

6. *Octoih* mic din Sibiiu, 1859.

7. Pe un *Pentecostarion* din Rimnic, 1743 :

607.

ИЗКОВАННЕ ОУДА И ВЕРХИЧНО СТАГО АХА. Cumpărat-aŭ aăsta, anume Pentecostariu, Nistoru Ilieșu și cu soțu-său, cu Porhira, și fecorul, și aŭ dat pentru dinsa 17 zloti, și o aŭ datu pomană la besereca cê noo în Seliște, să le fie pomană părinților saŭ și a tot rodulu dumilor sale. Valet 1753.

608. 8. Pe scoarță :
La Toder a Cozmi 7 lumini, la Mihaî a Netiti 1 păhar.
609. 9. Pe un *Strastnic* fără titlu :
Aăasta carte aă cumpărat Coșetu Mihaî și cu feăoru-săă Ionașu și cu jupinesa sa Marie și cu prunciî lor . . . , pentru pașnica și lunga viața și fericita bucurie, întru mulți și iubiți; întru bucurie-î aude cuvîntul lui D[u]mn[e]zăă întru carele l-aă îndemnat la lucru bun.
610. 10. Pe un *Triodion* din București, 1747 :
. . . cumpărat-aă aăasta carte, să să știe, Nistoriă Ilieș și cu soău-săă, cu Porhira, feăorul dumisale Pricopu, și aă datu pentru dinusa 20 de zloți, și aă dat la besereca cē noa în Seliște, ca să le hie pomană a tot rodul dumilor sale; 1753.
611. 11. Pe o icoană :
Aăasta sf[ă]ntă icoană aă cunpăratu Chiș Ionaș și Elena, ca să le fie pomană în veci de veci, amin; 1772, luna Ianuarie 17 de zile.
612. 12. Pe ~~Ballă~~ Cluj / Central University Library Cluj
Aăasta sf[ă]ntă icoană aă cumpăratu Bondoru Vasocu și Nastasie, Gheorghie, Ionaș, Annuța, Toder, Marica, să fie pomana de veci, amin; 1765, luna lui April 15.
613. 13. Pe a treia :
Aăasta sf[ă]ntă icoană aă cunpăratu Grad Lupu.
614. 14. Pe un potir :
Grad Lupu; 1804.
615. 15. Pe o troiță :
Aăasta sfîntă troiță aă plătit Petîr Ion și feăoru-săă Gheorghie și noru-sa, Bizăă Marie; 1822.
616. 16. Pe alta :
1779. Aăasta cruce aă cunpărat Pop Petru.
617. 17. Pe a treia :
Aăasta sf[ă]ntă icoană aă cumpăratu Vladu Toderu și soața lui, Atimie, ca să le fie pomană în veci, amin; 1772, Avgust 8 zilē.

XXXVII.

SĂPÎNȚA.

1. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1717 :

618.

L-am cumpărat eă, popa Ion ot Drăgoești, aăsta sf[ăn]tă carte ce s[ă] chiamă Minei dela logofătul Ionița Olănescul în banî gata, zloți 27, nelegată, tratază; cind era lcatu 1745.

2. Pe altă pagină :

619.

În numele Tatălui și a Fiului și a D[u]hului Sf[i]nt, amin. Aăsta sf[ă]ntă carte, anume Antologhion, o aă cumpărat anume jupîniasa Catuna Marie, și aă ajutat Nastea Lupului. Iară io 4 florinți pintru sînatate și ertare de păcate a dumilor sale și a tot rodul, și pintru [iertarea] de păcate a părinților dumisale, a jupîneasei Marie și a sofului dumisale, anume Toader, și a fecori și fete și a totu rodul, și o aă dat la sf[ă]nta besereca în Săpînța, unde este hramul Nașterea Preas[fin]teii. Iară, de să va întîmpla să facă mănăstire, să fie a minăstiroi pomană în veci. Iară, de să va afla cineva să o înstreineze, să fie blăstămatu de Dumnezeu și de cele 3 și 18 de oteți sf[i]nți, amin.

3. Pe altă foaie :

620.

Iară, rumpîndu-să legătura acești sf[i]nte cărți, cu îndemnul D[u]hului Sf[i]nt s'aă milostivit nemniși Stan Toader Bojeneți, din Săpînța, și aă plătitu 7, adeca șapte zloți, pentru învoire saă pentru legătura ei, ca să-î fie pomană din niam în niam. Grigorie Mihali, parohușul Săpînți, în luna lui Maiu 23 de zile, 1814.

4. Pe un *Apostol* din Buzău, 1743 :

621.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sf[i]nt. Iată din ajutoriul lui D[u]mnezeă și a sf[in]teii . . . Stan Matei aă cumpăratu aăsta sf[ă]ntă carte, anume Apostol, și o aă dat la hramul Nașterei Preciste, pintru pacatellei lor, în sat Săpînța. Iară, de s'o timplă să facă minăstire la Săpînța, să fie acolea pomană pintru păcatele sale și a părinților săi, și a fecor[ilor], anume . . . și Grigorie și soața sa, Iliana, și a tot rodul dumisale. Cine

s'aru afla să-iu înstreineze această sf[ă]ntă carte de unde o dau, să fie blăstămat, anatema, și să n'aibă parte cu H[risto]s, acum și' pururea și în veci vecilor, amin.

5. *Biblia lui Bob.*

622. 6. Pe un *Ceasoslov* din Rădăuți, 1745:

Aăsta carte sf[ă]ntă o am cumpăratu eă, Catuna Marie, pîntru păcatele mele, și a soțului meu, Toader, și a Ileana, și ai Hafia, și ai Mărie, și Anuțe, și Acsenie, și Andraș, și Ionaș, Vasile, și Mateiu, și o amu dat lui popa Ileaș, și mă smiresc Sfinții Sale să nu mă uite la ruga care să va face din această sf[ă]ntă carte, ce să fie de pomană Iară, după moțea lui popa Ileaș, de nu să va afla cineva învățător, din Sf[i]nția Sa, care să fie harnic cătră această sf[ă]ntă carte, să pue în besereca, și să fie pomana. dumisale și a toată rudenia dumisale, amin.

623. 7. *Cazanie* a lui Varlam; pe scoarță:

Biseriăasca preînsemnarea hainelor, cărților, felio[an]cilor (?), ștergătorilor și altor folositoare.

A. Am aflat 3 rînduri, nu deplin întruy tote, ce fără stihariuri, haine besericești slabe, și numai 1 stihar; ce, prin sirguiala mē, am luat, în curgerea celor 3 ani, alte doo rînduri de haine, cite optzăci' de vonaș unul, de sărbători, iară un rind pe sama morților, pocrovețe și rocavițe de iznoū, stihariuri 2 noao am făcut. Tîntirumul l-am adaos. Temeteu [= cimitirul] în părți l-am scos. Clejiile li i-am adaos și înoit; zică Unguri Boer(?).

B. Cărți să află un rind rusești, și încă 2 Psaltiri rusești, 2 Liturghii, iară rominești toate, Ciaslov bogat. Încă Liturghie c'am dat eă, Ioan Coman, paroh.

G. Vasale cele sf[i]nțite li-am înoit, precum: potirul tot a miei bani în ..., iară lingurița cē cu cruce și noao îi de amu 1805, cumpărată de parohuș Ion Coman.

D. Făloc de tirg, 5, de sat, 6 și 1-a lină.

E. Ștergători de tirg 5, și doao, 2, de mătasă. Ștergători de sat, 17; s'au mai adaos 2.

S. Sfečnice is trii mai noao, și 3 vechi.

Și cine li a fura, supt anatema să-î fie încă și semînție. Însămnatu-le-am accese spre pomenire și folosință în anul

1807, 17 Dechemv[rie] eű, Ioan Coman, parohușu din Săpînța.

8. Apoi:

624.

Însemnarea țințirimurilor la sf[ă]n]ta besereca în Săpînța, începînd spre amiazei, după cursa sorelui, dela porțiță, în rinduri. Suma: 54 de părți. [Numirile lor]. Iară la temeteu 160 de țințirei, pă totă casă creștinească cîte unu țințirim, afară de văduve, ce n'au așezat și oamini afară de lege. Scris-am eű, parohuș Ioan Coman g. r., Szaploneensis, cu boerii satului Sepinți; 1805, 1 April 1806; 12-a Aprilis.

9. Pe altă foaie:

625.

Însămnarea țințirimurilor la sf[ă]n]ta bes[e]r[ic]a în Săpînța, începînd spre amiazăi, după cursa sorelui, dela porțiță, în rind.

Țintir[imul], 1805, 1 Aprilie.

1. Stan Gheorghie lui Ion, cu fecor Ionaș, și Stan Gheorghie lui Văsie.

2. Stan Pătraș, cu frate-său, Stan Dumitru lui Găvrilă.

3. Stan Toder și Pătraș lui Grigorie lui Iacov.

4. Stan Ion, nemiș-birău, și Stan Ion lui Grigorie Căline.

5. Stan Simion, cu fecoruș, Ion, și Stan Mihaï lui Găvrilă.

6. Stan Petre, Văsiu, Toder, Simion lui Grigorie.

7. Stan Toder și Stan Ion, a lui Stan Stefan Ionci feciori.

8. Stan Ion și Stan Eremic, lui Grigorie fecori, și Nistor.

9. Stan Filipu, cu Stan Toder și Flore lui Grigorie.

10. Pop Ion Toder, Pătraș, Gheorghie a lui Pop Văsiu.

11. Stan Mihaï a lui Ion Unglenci, cu Codre Dumitru.

12. Branco Ion, Mihaï, Văsiu și Grigor, Gheorghie.

13. Pop Ion lui Văsiu Porfire, cu Ionașu Porfire și Grigor, Toderu.

14. Bococi Toder și Verneda Ștetan, cu Gheorghie, frate.

15. Boje Toder, Mindros Grigoric, Gheorghie și Apșan Văsie.

16. Turda Ion lui Simion, cu Turda Gheorghie lui Ion.

17. Turda Mihaï lui Văsiu, cu Turda Simion lui Toder.

18. Turda Toder lui Mihaï cu Turda Grigorie lui Sliva.
19. Onișe Toder, Petra și Onișe Griga.
20. Pop Ion, Ștefan, Grigorie lui Gheorghie fecor.
21. Tite Ion cu Moldovan Vasalie a morariu[lui].
22. Berțe Mihaï cu Tite Ion a Jurjoii și Echemeț.
23. D. Rednic Ișvan cu a lui Șapontaï Ianoș.
24. Stan Ionaș lui Gheorghie și Conca Gheorghie.
25. Pop Toder a popi, cu fecorii, Pop Ion, Dum[it]r[u].
26. Pop Ion a Pătrășcoc, cu Pop Ion Toder.
27. Pop Dumitru, cu frate-s[ău], părinți Pop Grigor.
28. Pop Ionaș, cu Pop Ion a lui Grigorie a popi.
29. Pop Toder și Pop Dumitru lui Ioan.
30. Pop Nicoară lui Gheorghie, cu Pop Toder, Ion, fi.
31. Stan Gheorghie, și Stan Toder lui Ionaș.
32. Stan Ion lui Dumitru, cu Stan Ion lui Mihaï.
33. Stan Toder a Brez[ulu], cu Stan Nicoră lui Ionaș.
34. Stan Văsiu a rotariului, cu frații săi.
35. Stan Gheorghie, Stan Văsiu lui Dumitru.
36. Pop Alexa, Ion lui Gheorghie lui Iacov, Boje Văsiu.
37. Hondiș Pătraș, Ion, Berce Ion a Ziganului.
38. Boje Grigorie, Branco Alexa, Branco Petre.
39. Pop Grigorie, Ion lui Chirilă și Pop Pătraș.
40. Șteța Pătraș, Ion, Grigorie lui Dumitru.
41. Stan Văsiu, Ion, Toder lui Pătraș Greli și Batin Ion.
42. Roman Grigorie, Roman Dumitru.
43. Finta Ștefan, cu Pop Grigorie lui Ion.
44. Turda Văsiu, Ion, Alexa, fi a lui Toder.
45. Stan Toder a lui Văsiu, cu Gheorghie, fecoru-său.
46. Stan Griga, Stan Iacov și Ion a lui Madiarco.
47. Șteța Toder și Grigorie Griguții, unu, 1.
48. Stan Ion, Toder, Grigorie Huchii Turdii.
49. Jurca Ion, Dumitru cu Apșan Mihaï, Andruș, Toder.
50. Șteța Dumitru a Tătucu, cu trei frați.
51. Șteța Toder, și iară Toder a Șecheri cu Tașcău.
52. Pătraș și cu Văsiu Oani, unu.
53. Bococi Grigorie, cu Ștefan, și Bococi Nicoră.
54. Mănuilă Văsiu, Ion și Moșca Ion.

Suma: 54 de părți.

Însemnare. Iară, temeteu fiind 160 de țintiri[murî], pe tătă casa creștiniască cite un țintirim, afară de văduve, ce n'aŭ așezăm[nt], și oamini afară de lege. Scris-am eu, parohuș Ioan Coman, gr. c., Szaplencensis, cu boerîi satului Sepinți; 1805, 1 April; 1806, 12-a Aprilîș.

10. *Calavasieriū*, fără titlu.

11. Alt *Calavasieriū*, fără titlu.

12. *Evanghelie* din Blaj, 1817.

13. Cartea *Eranghetilor*, Sibiiū, 1859, cu litere cirilice.

14. Pe o *Evanghelie* din București, 1693:

626.

Aăsta sf[ăn]tă și domnezeiască Eva[n]ghelie o am vindute eu, popa Ianc, Sf[in]ții Sa[le] popii Savvi ot Sf[fe]ti Pavel, ot Eud, [Mara]moreș, banî gata . . . patru . . .; 7225, 1720, mesot[a] Fevruarie 24.

15. Pe un *Liturghieriū* din București, 1746:

627.

Aăsta sfintă și domnezeiasca carte ce să chiamă Liturghier, o aŭ cumpărat jupincasa Marie Catuna pentru sufletul d[u]mnei și a tot neamul lor, ca să le fie vecinică pomnire în veci, amin. Veleat 1746, Noem[vrie] 24.

16. *Liturghii* din Iași. 1715.

17. *Noul Testament* din Bălgrad, 1648.

18. *Octoih* din Blaj, 1792.

19. Alt *Octoih*, fără titlu.

628.

20. A treilea *Octoih*, slavon, manuscript.

21. Pe un *Penticostarion* din București, 1743:

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sf[ă]nt. Iată din ajutoriul lui D[u]mnezău și a Sf[i]nteî Preciste și a tuturor sf[in]ților, Stan Mihaî și cu jupiniasă Catuna Marie aŭ cumpărat aăsta carte, anume Treod . . ., și o aŭ dat la hramul Nașterei din Săpînța. Iară, de s[ă] va timpla se facă mănăstirea, să fie acoloa pomnă pîntru păcatele dumilorsale și a părinților dumilorsale și a tot roda. Iară cine să va afla să o înstreineze aăsta sfintă carte de unde o dat dumilorsale, să fie blăstămat de D[u]mnezău, anatoma, și să n'aibă parte, acum și pururea și în vecii vecilor, amin.

22. Pe altă pagină:

629.

În anul 1782, luna lui Ianuarie 20 de zile, foarte mare

lipsă avind cărțile s[fi]n[te]i besereci pintru lipsa legăturii, s'a[u] legatu cu ajutoriul lui D[umne]z[ău], și s'a[u] plătitu legătura acestor 3 s[fi]n[te]le căr[ți], adecă Trifoliul cel rominescu, Triodul, Triod . . . , prin milostenie acestor cinsti[ți], din[tr] nemiș și boeri, a căroro nume și poreclă pe rind să va ceti, și numele lor purure intru ctitori sfintei beserici în toate s[fi]n[te]le liturgii să vor pomeni, și pomana lor în [veci] va fi, și a[nume]: d[o]mnul Soplon[ai] Iosipu a[u] dat 20 de grei[șari], Pop Grigorie 16, Turd Sămion 16 cr[ucer]i, Boza Matei 10 cr[ucer]i, Stan Găvrilă 16 cr[ucer]i, Pop Toder 16 cr[ucer]i, Pop Braico Vasiiu 16 cr[ucer]i, Ardelean Grigorie 3 mărie[ș], Mateșos 16 cr[ucer]i, Finta Ștefan 6 cr[ucer]i, Moldovan Petre morariu 6 cr[ucer]i, Antoniasa 10 cr[ucer]i, Ioan Boucoveschi 16 cr[ucer]i, Moisa[ai] Gheorghie 11 cr[ucer]i, Mihaiu Porfirii 6 cr[ucer]i, Pop Ion a lui Ivan 6 cr[ucer]i, Ste[ța] Anu[ța] 6 cr[ucer]i, Pușcaș Iacob 3 cr[ucer]i, Bu[ft]e Ivon 3 cr[ucer]i, Moldovan Ivon 3 cr[ucer]i, Zigan Grigorie 6 cr[ucer]i, Toader misaru, și adeca Stan Toader, 3 cr[ucer]i, Grigor Mihaiu 3 cr[ucer]i, Stan Mihaiu, Stan Gheorghie 3 cr[ucer]i, Pop Pătraș 3 cr[ucer]i, Pop Nicoara 6 cr[ucer]i, Pop Toader 5 bani, Ste[ța] Pătraș 4 cr[ucer]i, Stan Ghiorghie 3 cr[ucer]i, Pop Vasiiu 24 de cr[ucer]i, Stan Mihaiu 6 cr[ucer]i, Stan Pătraș a Gri[go]rii 7 cr[ucer]i, Ion a[ai] Nicară Ste[ța] 7 cr[ucer]i, Ste[ța] Ivan 20 cr[ucer]i, Puica[cu] Olexa 7 cr[ucer]i, Bozgo[ui] Pinte 3 cr[ucer]i, Bozgo Dimitrie 3 cr[ucer]i; și aceste s'a[u] plătit prin mine, . . . preot Ieremie Tătaru de Bixad, fiind paroh[us]u în Săpînța.

23. *Psaltire* slavonă, fără titlu.

630. 24. Pe altă *Psaltire* slavonă, tipărită, fără titlu :

. . . din Hoteni, fiindu poruca lui Dumnezău, s'a[u] prăstavit în luna lui Feurariu 14 zile; înțelegindu dela părintele Petric popa Todoru din Brebu, de preună cu Galbin popa Todor, rinduit fiindu de slujba beserecei în Hoteni, în stăpînire lui Emanoilu, episcopului nostru dela Mo[n]caci, și dela vicarășul nostru, i Danil Havrilovici,

că-i sușigă de-a carte ca această Psaltire, încă o dau eu, Mărica, lui Cirude Dumitru fată, rămasă de soțulu meu cu doi fii ai mei, Vasilie și i Mihaiu, și o dau în beserica Hotenilor, pintru pacatele mele și a soțului meu . . . anatema să fie și afurisit de D[u]mnezău . . . , 9 măriș; iară cine o va socoti și ceti, și el spăsit în vac, și cè cerască, amin.

25. Pe un *Strastnic*, fără titlu:

631.

În numele Tatălui și a Fiului și alu Duhului Sfint. Aăsta sf[ă]ntă carte, anume Strast[n]ic a lu Domnu, o au cumpăratu anume jupinasa Catuna Marie, și o au dat la hramulu Pro[c]iștei de Dumnezău Născătore în Săpinsa; eara, de să va înti[m]pla să să facă minăstire, să fie a minăstirei pomână inu veci, de sinătate și cruțare de păcate a dumisale și a părinuților dumisale și a soțului dumisale, și anume Todoru, și a fiilor dumisale, fecori și fete, și a totu rodulu dumisale, și nime să nu o streineze, că va da samă înainte înfricoșatului județu, amin.

26. *Trionion* din București, 1747.

27. Antimis rusesc, din 1700.

28. În dulapul altarului vechi, în cor:

632.

Acesta amu cumpăratu eu, preot Coman Ioan din Moisiu, parohuș nou în Săpința; anu Domnului 1805, 1 Ianuarie, întru vecinica pomenire să fie această slujire sfintă, amin.

29. Pe clopote, data de 1904.

30. Pe clopotele cele vechi:

633.

Preacuratei Mariei Maici, anul 1845, s'au turnat, Săpânța, întru cinște.

31. Pe altul:

634.

Întru slava Sfintei Troice, în anul 1829, în Săpânța, cu chieltuiala sfintei besereci s'a turnat.

XXXVIII.

S A R A S Ă Ū.

1. *Catavasieru*, fără titlu.

2. *Evangelhie* din Blaj, 1765.

3. *Echologhiu*, fără titlu.

4. *Liturghii*, fără titlu.
5. *Minologhion* din Blaj, 1781.
6. *Octoih* din Blaj, 1760.
7. *Penticostarion* de Blaj, 1808.
8. *Strastnic* din Blaj, 1773.

635. 9. Pe un *Triodion* din Blaj, 1771 :

Aăsta carte, anume Triodu, s'aŭ cumpăratu pe baniî s[fi]nteî bisericiî în sat în Sarasău, în anul Domnuluî, 1784, Martie 10 zile, pentru 13 florinți și 2 mărieși, și cari preuți și învă[ță]tori să voru întimpla la aăsta beserecă în Sarasău, să să roage pină sfîrșitu ei. Iară, de să va întimpla cineva să o fure saŭ să o vîndă dela aăsta sfîntă besereca, să fie procleițit de toate sf[în]tele sohoară. Scris-am eu, preutu Ananiaea, parohușu din Sarasău.

XXXIX.

SAT-ȘUGĂTAG.

1. *Antologhion* din Băcurești, 1777

636. 2. Pe un *Apostol* din Iași, 1756 :

Aăsta sfîntă carte, anume Apostol, Blede Dumitru, cu soața sa, Ionă, și cu fecori luî: Ioonu, Pătro, Grigor, Ivană, Gheorghie, Vasalie, și fete: Călină, Porfira, Mariaea, Solomea, nepoți: Vasalia, Todor, și gineri: Grigor, Găvrilă, Nastafia, soru-sa; morțiî: Timofiî, Todoră, Marchișu, Nastafia, Pașco, Mariuța, și a tuturor morțiilor, să le fie pomană ponă la a șeptele neam: cartea aăsta aŭ cumpărat dip[e]dzece florinți și aŭ dat pomană în sf[în]ta besereca în Sugătagu, la hramul prè-cuvioseî Maica noastră Paraschevia, amin.

637. 3. Pe un *Octoih* din Rîmnice, 1750 :

Cu vrerea Tatăluî și cu indemnarea Fiuluî și ajutoriul Sf[în]tuluî Duh, s'aŭ cumpărat a aăsta sfîntă carte, anume Oflaiu ruminesc, de dumăsa Tincu Timoteî dinu Șugătag, și o aŭ dat la sf[în]ta besereca a preapodomni Parascavia în Sugătag, să-î fie pomană și dumisale și soțuluî dumisale, anume Ionă, și a fiilor dumisale, a pă-

rinților dumisale, Tince Hilipu, și a maica, Năstafa, și a fratelui dumisale Tince Simionu și moșu-său Tince Ignatu, și unchilor dumisale, Tince Griga și Tince Luca, și a totu rodulu dumisale pină la șapte sementenie, ca să le fie pomană tuturoru a ciți așaptă dania și milostenie din mîna dumisale, intru numele Tatălui și a Fiului și Duhului Sfint, amin. Iară care preutu să va întîmpla a sluji intru această sfîntă carte, să-î pomenească pintru ertare păcatelor sale. Iară cine a fi mărădicu din neamul acesta, să aibă a o întări cu legătură și cu ce a tribui, și cine a fi slujitori, să o socotescă foarte bine, să nu o pice din lumină, să nu o arză cumva, și de alte primejde se o ferească. Iară nime să nu aibă a o lua din sîfînta besereca din satu din Șugătag, nici tritori, nici slujitori, nici preutu, nici nime să nu o despartă din beserecă. Iară care s'aru ti[m]pla omu îndemnat de diavolulu, să vrea a o despărți de sîfînta beserecă, acela omu să fie afurisu și proclețetu de 318 părinți sfinți, și să fie treclot, procleat, anatema ca Arie și ca Iuda vînzătorul. Seris-am eu, unu păcătosu Iosipu Iacobi, diaculu din Sirbi. Anul Domnului 1761, prețulu 20 vonași.

4. *Penticostarion* din București, 1743.

5. Pe un *Strasnic* din Blaj, 1773:

638.

Ăcasta oamu, de cine s'au cumpăratu carte, au îngăduit din plată, cit au fost tocmaala, să fie lui pomană: Dobrodu Găvrilă și pintru soția lui, Anuță.

6. Pe un *Trebnic*, fără titlu:

639.

Daū această carte, anume Trepnic, il daū pomană, și cine ar [in]derzni cumva să-l mute, se fie afurisit de cei 12 apostoli; cu voința a trusei fecori, anume Birsan Cozma, și Birsana Vasalie, și Birsana Ionă; și nici intru chipu să nu îndiznască a-lu muta între (?), la preutul Pașcu Vasilie popa, să fie afurisit de 318 de sfinți părinți.

7. Pe părete, în biserica femeilor, de-a dreapta e săpat:

640.

De popa Ivanu; 1753, miset[a] Aprili 25.

8. Pe ușorul ușii din a dreapta:

Eū, Falunevič Vasilie zugravu, în anul 1812, Iulie 29.

641. 9. Pe clopotul cel mic :
Speravi în te, Domine.
642. 10. Pe cel mai mare :
БѢ ЛАТО УТ РОЖДЕСТВА ХРА 1695. УТ ПІСРКАН.

XL.

Ş E I E Ţ.

643. 1. Pe un *Antologhion* din Iaşi, 1760 :

Cu ajutoriul lui D[u]mnezău această sf[ân]tă carte, ce să zice: Floare Cuvintelor, s'a dat [în] varmeghe Maramurăşului, în eraşul-de-sus, în sat ŞeeŢ, unde este hramul Naşterii Precuratei Născătoarei de D[u]mnezău şi purure Fecoarei Marii, şi nime din besereca să nu îndirznască a o muta, nice a o purta pe la casă, fără numai în besereca să să isprăvască dinu dinsa.

644. 2. Pe un *Ceasoslov* din Blaj, 1778 :

Din începerea [Tatălui], dinu îndemnarea Fiului şi din săvirşire D[u]hului Svintu, că, Nanu Gheorghe, fecorul lui Nan Olexa, iată că, Nanu Gheorghe, amu cumpăratu această sf[ân]tă carte, anume Ciaslovu, şi o amu dat în besereca Şicului, unde iaste hramulu pre-sf[i]nteii Naşterii Născătoarei de D[u]mnezău, şi cine s'ar indrizni să o vinză sau să o fure dinu besereca, să fie afurisitu şi procleşitu de 318 de sfinţi părinţi, care au fost la soborul dintic, la Nichie, pîntru sănătate dumisale şi pîntru ertare păcateloru dumisale, pentru răpăusatului robulu lui D[u]mnezău Alexa şi raba lui D[u]mnezău Marie, pentru sufletul părinţilor miei şi a fraţilor miei, Nistoru şi Năstacă, şi moşi mei pînă la 7 săminţă. Iată că, Nanu Gheorghe, am cumpăratu această carte [în luna] lui Avgust în 7 zile, şi am dat deptu dinsa 10 mărieşi, şi amu datu într'u[n] prapor 5, iară 4 florinţi, şi amu dat . . . , şi fiind în sat în ŞieŢ precu Manu Ion, fecorul lui popa Ghiorghe. Ani D[o]mnului 1782, şi, de s'a strica, să fie dator din mărădicul lui să o lege.

3. *Catavasierii* din Blaj, 1793.

645. 4. Pe alt *Catavasierii*, fără titlu :

Din voea Tatălui şi din începere Fiului şi din săvir-

şire D[u]hului Sfint, această carte anume Catavasiariu, aŭ cumpăratu jupinul Man Vasalie şi cu soaŭa sa, Hahie, şi am dat în besereca Şeeului, unde este hramul Naşterii Născătoarei de D[u]mnezău, ca să-î fie pomană şi părinţilor, până a 7 sămînŭie, în anu D[o]mnului 1763, m[e]şi[ŭ]ta Saptemvrie 16 zile.

5. *Liturghă* din Sibiu, 1798.

6. *Molitcenic* din Iaşi, 1749.

7. Pe un *Octoih* din Blaj, 1760:

646.

Din voe Tatălui şi din începere şi din soverşire S[făn]-tului D[u]hu, fiindu cineva mai înainte scris, aŭ cumpărat această sf[ăn]tă carte, anume Ohtoî, Dunca popa Nichita şi Hode Alecsa, şi o aŭ dat în besereca Şeeului, unde este hramul prè-sfintei Născătoarei de D[u]mnezău şi de purure Feçoara Marie, care s'aŭ dat împreună şi alta carte . . . , pentru spasania sufletului lor, până a 7 sămînă; şi s'aŭ cumpărat împreună (*rupt*); 1761 Iară cine s'aru a o fura, să fie . . . de 318 de părinŭi sfinŭi cari aŭ fost în saborul dela Nichea, ca anama să fie procleŭi şi de noi păcătoşi.

8. Pe un *Penticostariu* din Bucureşti, 1743:

647.

Din voe Tatălui şi din începere Fiului savarşire(?) S[făn]tului Duhu, aŭ cumpărat această carte, anume Penticostariu, Dunca Lupul cu jupiniasa sa, Titiana, şi o aŭ dat la besereca Şeeului, unde este hramul Naşterii prè-s[f]inte Născătoarei de D[u]mn[e]zău, să fie pomană pîntru Dunca Lupul, Tuoder şi Titiana, Ion, Marie, Sofie, Toader, Marie, Hahica, Vasilie, Nastahie, Ion, a jupinese, Ştefan, Haritica, Hahie, Vasile, Iacob, Ilie, Ion, Ion, Dumitru, să fie pomană pînă a 7 sāmî[n]tă, şi nime din sāmî[n]ta noastră să nu fie volnic dintr'ăcasta beserica, că cine are indrizni să o è, acela să fie afurisit, anatina; s'aŭ dat 10 florinŭi, şi, cind a trebui tocmită, să fie datoriu cine hi æ mai aproa[pe] mărădic să o tocmască. Anul 1746, mis[e]ta Săp[temvrie] 14.

9. Pe o *Psaltire* fără titlu:

648.

(*rupt*) şi cu soaŭa dumisale, Melentie, şi cu feçorulu dumisale, Vasilie, iată am cumpăratu această sfîntă carte,

anume Psaltire, și am dat dept dînsa 10 mărieși, și o am dat în besereca Șeeu, unde este hramulu prea-sfîi[n]-teî Nașterî Născătoare de D[eu]mnezău, și cine s'ar îndirzni să o vinză aŭ să o fure din besereca, să fie afurisit și procleș ca Aric, de 318 de părinți sfinți carei aŭ fost la saborul dîntie, la Nichie; pentru sănătate dumi-lorsale și pentru sufletulu părinților și a moșilor dumi-lorsale, pînă a șapte sămințe; și o am cumpăratu în luna lui Ghenuarie în doa, 28 de zile, și aŭ fost în Șeeu diacon Man Ion, fecorul lui popa Gheorghie. Scris-am eu, Dunca Ghiorghie; anu Domnului 1776: de s'aru [in]ti[m]pla să să deslege, să fie dator cine ar fi dinu mărădiculu lui.

10. *Strastnic* din Blaj, 1817.

11. *Triodion* de Iași, 1746.

XII.

SIGHETUL MARAMURĂȘULUI.

1. *Acatist* din Buda, 1845.

2. *Apostol* de Blaj, 1814.

3. *Evangelhie* din Blaj, 1817.

4. *Liturghii* de Blaj, 1807.

5. *Liturghieru* din Sibiu, 1814.

649. 6. Pe un *Mineiu* din Blaj, 1838 (litere cirilice):

S'a donatu bisericii romane d. Sziget de către Escel-lenția Sa aeppul Vancia.

7. *Octoih* din Blaj, 1825.

8. *Polunoștință* fără titlu, a catedralci.

9. *Strastnic* din Blaj, 1817.

10. *Triodion* de Blaj, 1813.

11. Pe clopot, data de 1891.

XLII.

S Î R B I.

A. Biserica din Josani.

1. *Antologhion* din Rihonic, 1737, cu inscripție ungurească.

650. 2. Pe un *Apostol*, fără titlu:

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt. Aceasta

carte o au cumpărat în anul 1757 anume Dunca Șimon și cu soție sa, Rădnicu Mărie, pintru ertarea păcatelor lor și a celoru răpousați, tata lui Dunca Șimon, Văsiu, și a moșu-său, Ionuțu, și a strămoșu, Ionce, și a nene lui, Ionci Simion, și sămînții dumisale Anuțe, și pintru toți ciți sîntu a dumilorsale morți, să le fie pomană în veci, aminu; și o au datu această sfântă carte, anume Apostolu, în besereca prepodomnii Parascavie în Sirbî, în Josani; de odată s'au datu acestu sfîntu Apostol cu Eva[nghel]ie intru sfînta besereca. Iară cine va despărți vr'una din beserică, să fie afurisit de 318 de părinți sfînți din Nechie și de sfînta beserică.

3. Pe *Liturghii* dela București, 1746:

651.

Aceasta sfînta carte ce să chiamă sfînta și dumneză-easca *Liturghie*, o au cumpărat dumneaei jupineasa Marta dela mănăstirea Bărsana, și o au dăruit sfîntei bisearici dela Sirbî, însă la bisearica cea din jos; să știe și aceasta că, pină va fi părintele Pohomie dela basariacă, să stea locului, iar după a Sfin[ilei] Sale voe, cînd va socoti, atuncea să o dea la acel loc unde s'au închinat mai susu, ca să fie la acel loc večnic[ă] pomenire a tot neamul acelu mai susu zise jupinese: Domnul să carte cu tot neamul dumneaei; și s'au scris cînd iera dela Zidirea Lumi 7:54, iear dela H[risto]s 1745.

4. Pe o icoană:

652.

1774, luna Mai zile 1.

5. Pe alta:

653.

Pop Erina, Pop Miron.

6. Pe a treia:

654.

Aceasta sfînte icoane le au cumpărat Popu Erină și Popu Miron, să fie pomană în veci de veci, amin; luna Octovrie 4.

B. Biserica din Susani.

1. Pe un *Antologhion*, fără titlu:

655.

Cu vrerea Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt, iată această sfântă carte, Mineiū, s'au cumpărat cu 29 de florinți; dintru acesta banî au ajutat nește oameni buni

din Budești cu 8 florinți, ca să le fie pomană dumilor-sale și a totu neamul lor.

656. 2. Pe o *Evangelhie*, fără titlu :

Aăasta sfântă Ev[anghe]lie iaste a besericeî din Sirbî, dela besereca din sus, și o am legat eû, Ionița Voita Mol[doveanu], Sucevanul, ș'aû plătit dumnalui Damian Ignat, cu soața sa, Axenie, ca să le fie pomană în veci; îndemnatu-s'aû cu voea lui D[u]mnenezău și cu îndemnarea Duhului Sfint în anul Domnului 1767, Mai 26.

657. 3. Pe alta *Evangelhie* slavonă, manuscrisă :

Cu vrerea Tatălui și cu îndemnarea Fiului și cu săvrășirea Duhului S[făn]tu, eû, Forlea Ionuțu din Sirbî, și cu jupineasa-mê. Axenie, și fecoorul meû, Timofie, și cu fica mea, Palaghie. Decî am cumpărat carta Sv[ă]nta Ev[an]gh[e]lie pre direpți baniî miei, în 4 florinți, și o dăm în sv[ă]nta beserică în Sirbî, unde este hramul Svin-tei Paraschevei, să ne fie pomană în totu rodul pâna di șaptea semintie. Iară cine o va fura, saû o va despărți dela s[fi]ntul preastol, acel om să fie procleat, ~~ce~~ o va fura, și tracleat de 318 părinți s[fi]nți, amin.

658. 4. Pe un *Liturghicon* din Sibiiu, 1835 :

Cartea aăasta ce grecește Liturghie se numește, o aû cumpărat cu florinți cu doi-prezece'n argiți curator[ul], Demian Ștefan, cu Borodi Mirtian și cu Borodi Andrei, biserici Sfintei Paraschevi sfințite, bunî făcători fiind ei; care în Sirbî, în Susani, stă de tri sute de ani, în anul care aû fost opt sute dela H[risto]s preste miea, patru zeci și doi neinturnați; Laurentie poporînd, Mihali, preot de rând; faca jertva vrednicie Domnul, în ceea vecie ș'intr'aăasta . . ., după dreapta lor servire, și cine ar cugeta s[fi]nta cartea aăasta oricum a o 'nstreina, limpede cum ar fura pre sancta bisereca.

659. 5. Pe *Liturghii* de București, 1741 :

Eû, popa Iacobu, am dat într'aăasta sfintă carte, anume Leturghie, 8 mărieși și 1 pătac, ai mie bani, și Iosipu Iacobu 3 marieși și Borodeiû și Mofie 3 mărieși și Forle Ignat 1 mărieș și Onacu Ștefan 1 mărieș și Borodeiû Mihai 1 mărieș, Gheorghie Juleștenul 3 mărieși și eû,

popa Iacobu, slujit săracuste lui Gorghie pi[n]tru acci 3 mărieși, și Băliniu Anuță 1 mărieș. Anul Domnului 1742, luna lui Gerar. Eă, popa, am scris aceste.

6. Pe un *Octoih*, fără titlu :

660.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfint. Aces[t] sfi[n]t Oftaiū l-au cumpărat șerbul lui Dumnezeu Demian Ignat din Sîrbî, in crașul Cosoului, și au închinat sfintei besereci cei din sus, unde este hramul Sfintei Paraschivii, pintru ertare păcatelor sale și a soțului său și tuturor sămințiilor lor, și mărturiei înainte a cinți preuți, fiind adunați la un sf[ăn]tu maslu in sat, in Călinești, in casa a lui Oprișu popa Filip, și să ruga să pue blăstănu pre cine o va zminti din sf[ăn]ta beserica, nici din sămința lor să n'aibă voe a o lua să zică che-î a lor, se n'aibă trabă, fără preuți cari or sluji in sf[ăn]ta beserică. Iară cine va zice che volnic el a o lua, să fie blăstămat și afurisit de trei sute și 18 de sf[ăn]ți părinți, ce s'au adunat la Nichei pintru Arie; acela blăstămu ă-au pus pre Arie, acela să fie și pre aceia ce o va despărți de sf[ăn]ta beserica, che sf[ăn]teî besereci elu închinat. Scris-am eă. Opriș popa Filipu, fiind și alți preuți, popa Petric din Brebul, doi preuți din Văleni, popa Ananie, popa Simion, popa Alecsa din Călinești; miseți Fevruarie den 2.

7. Pe un *Pentecostarion* din Rîmnic, 1743 :

661.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Iată ačas[ta] sf[ăn]tă] carte, anume Penticostarion, sau Triod, l-am cumpărat eă, popa Grigorie, dela mănăstire Bă[r]sane, și o am iară vindut in Sîrbî, in crașul Cosoului, dreptu banî—, uni femeî creștine, anume Forle Mărica. și au datu-o la beserica cea din sus drept ertare păcatelor sale și a tot niamu său. Iară cine o va despărți de sf[ăn]ta beserică, nici semînța cî, nici alți cineva, să fie și el de[s]părțit de Împărăție Ceriului ca și Arie, și acela blăstăm ce au pus sfinți părinți la soborul la Nichei 318, să fie și pre aceia ce o va despărți din sfinta beserica. Scris-am eă, popa Filip Oprișu, conste drept

iară . . . , precum toți poporenii acei sfinte beserici au bizentuit, și într'[a]cele zile au fost Maria Sa episcop în Mocač Otlanschi¹ Manuil și vicariș în Maramureș Daniil Habrilovici.

662. 8. Pe o *Psaltire* rusească din 1741 :

Cînd mergî la domni să te judeci cu cineva, zi psalmul 20, 75. Cînd va cade vre-o frică pre tine, zi psalmul 7, 66, 76.

663. 9. Pe altă pagină :

Cu vrerea Tatălui și cu îndemnarea Fiului și cu săvrăș[en]ia Sfîntul[ui] Duh, amin. Iată face știre tuturoră cum se cade a ști, iar mai v[î]rtos preoților cari vor sluji la sfînta beserică în Sirbî, anume în Susan, cum că această sfîntă carte anume Seltire o au cumpărat Damian Egnat, au datu 1 măriș, Bălinu Gafie 2 potori, Damian Grigorie 1 pătac, Borodeia Gaboru 2 pătacî, Tamaș 1 pătac, Todor 1 pătac, Damian Toader 1 măriș, Balin Gheorghie 1 măriș, Tulbure Ionaș 6 potori, Băsa Marica patru potori, Tulbure Alecsa 2 potori, Todorea Cosina 1 pătac, Patresa șase potori, Bălin Axenie 4 potori, ca să le fie pomană lor, și ca rodul, prețul, au fostu noua mărișî dumilorsale. Anul Domnului a 1754, mesăța Ianuarius 13, din sfîntul mucenic Ermil și Stratonie cu 'ndemnare.

664. 10. Pe un *Strasnic* din Blaj, 1773 :

Acest sfînt Strasnic este a sfîntei besereci din satul Sirbî, din Susanî, unde este hramul preacuvioasei Parascheviî, în anul Domnului 1818. Seris-am eu. smeritul dintre preuți Halčușan Vasalie, paroh în Văleanî.

665. 11. Pe scoarță :

Acăsta să să știe de cînd s'au sfînțit Birsan Nechita din Barsana preut pe 2 preștoale a besericilor din Sirbî, și au început a sluji din luna Octovrie din 11 zile, dela sfîntul apostol Filip 1-ul din 7 diaconi și cel împreună cu dinsul părintele nostru Teofan Mitropolitul Nichei, fiind cantor a besericei din sus Iosif Iacobu, iară eclisiarc sau cîrznic Damian Ignat, carele au dat telecul său, cu pă-

¹ Olhavschi.

mint cu totu pe sama beserici, adecă eclejie. Iară la besereca din jos diac fiind Frătilă Dimitrie adeca Lupul, iară cirsnic Faur Todear, anul adecă 1776.

Afară de aceste mai din sus scrise, se știți și ačasta că la anul 1777, Iulie, s'aũ facut Ognă la Săratu, în hotarul Gîuleștilor, și aũ început a tăe sare. Scris-am eu, mult păcătosul Birțan Nechita, parohușul din Sîrbi.

12. Pe un *Triodion* din Rimnic, 1731 :

666.

Ačasta cartea *Triodion* a luĩ popa Vasalie dela Tamac.

13. Pe alt *Triodion*, rusesc, din Lemberg, 1688 :

667.

Cu vrerea Tatăluĩ și cu ȋnde[m]narea Fiuluĩ și cu sãvrșirea D[u]huluĩ S[ă]n[t], bine a vrut șerbul luĩ D[u]m[ne]zãu Gherman Ionaș din Sîrbi și cu jupincasa dumisale Ciceu Mariuța de aũ cumpărat ačasta sfintă carte, anume *Triodion* Tveatna, și oo a pus în sfinta besereca că bătrină în Susani, să fie pomană dumisale și jupinei dumisale și părinților loor, și moșilor și strămoșilor loor pină la al șaptele seminție. Iară care preoți să vor afla slujitori la sfinta beserica, să facă bine să nu uite pre . . . sale la sfintele rugăciuni ce să vor face, ce să-ȋ pomenească. Iară care s'ar aflat, vr'un oom ȋnvățat de diavolul să depărteză ačas[ta] sfintă carte dela aces[t] hra[m] a sf[ă]nteĩ pr[c]plo[d]oa[bne Parasche[ve] și să o desparțe dela ač[asta] sf[ă]ntă beserică, să fie trecut, anatema, ca Arie, ca Iuda, în veacul ce va să fie; și s'aũ dat în sf[ă]nta beserica în anul dela Mintuirea Lumii 1702, lun[a] Iunie 3 zile.

14. Pe scoartă :

668.

Ačasta carte aũ cumpărat [în] anul Dom[nuluĩ] 1730, în Dumineca Fariseuluĩ. Scris-[am] diaconu Iacobu în 17 zile a luĩ Iulie, anul dela Zidirea Lumiei—dela H[risto]s 1731; cind s'aũ născut fiul meu Vasilie, atunci aũ fost anul Domnuluĩ 1734, luna luĩ Mart[ie] dni 3; aũ fost Duminecă, pe vremea vecernie.

15. În altar, în jur, pe pãrete :

669.

Ačasta altariu plateatu doĩ boeru : unu Baleanu Vasalea, cu soju sovu Năstacuțova, care Demicanu Timocu cu soju seĩ Frăsina, pea[n]tru ertare pacatele lor.

670. 16. În altar, de-asupra ușilor :

Aăstu oltariu di mina zugraitu Nicolai Falinceviču, anu lui Domnezevu 18 sute, luna lui Maiu 1 zeale.

671. 17. Pe o icoană :

Ač[as]ta sfintă icoană aū cumpărat Iosipu Ionaș și cu soța sa, Pașca Porfira, și Iosip Iacobu, și cu soțul dumi-sale, Bălinu Maricuța; 1760, luna Fevruarie 21.

672. 18. Pe alta :

Icoana aū cumpăratu Iacobu dascalu; 1792, luna lui Octovrie 25.

673. 19. Pe a treia :

Aăsta s[făn]tă icoană aū pleateat Iosipu Ioanaș cu soața sa, Pașca Porf[i]ra, cu Iosipu Iacobu și cu soța sa, Bălin Maricuța; 1759, luna Dechevrie 25.

674. 20. Pe a lui Hristos :

Aăsta icoană aū cumpărat Damian Egnat, Axenica; să fie pomană în veci; 1759, Dechenvrie 16.

675. 21. Pe a cincea :

Aăsta sfintă icoană aū cumpărat Tamaș Vasoc, Todoră, Vasalie; 1774, Mai.

676. 22. Pe a șesea :

Aăsta icoană aū cunpărat Iosip Miovu; 1772, Dechemvrie.

677. 23. Pe iconostas, de-a dreapta, în colț :

Cu vrerea Tatălu și cu îndemnarea Fiulu și cu săvîrșire Duhulu Sfînt, bine aū vrut șerbul Domnulu Borodi Chira și cu soțul dumisale, Achimie, de aū plătitu de aū zugrăvit acest fru[n]tariu ca să le fie pomană dumilorsale și a tot neamul lor. Anu D[omnulu] 1760, luna Iunie 1 zile amin, 15 florinți.

678. 24. De-a stînga :

Dinu mila lui Dumnezău și dinu darul Duhulu Sfîntu și eū am ajutorit, Iosipu Iacobu, cu zugravulu Alexander Ponehachile, de lucru biserici, să hie pomana întru veci de veci, amen.

679. 25. Pe ușa de intrare e săpat din afară :

. . . . veal[cat] 1665.

XLIII.

SLĂTIOARA.

1. Pe un *Antologhion* dela Iași, 1755 :

680.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfî[n]tu, amin. Eū popa Nechita Dunca am dat ačasta carte anume Antologhion, ce se zice Flore Cuvintelor, în erașul-de-sus, în sat, în Slatina, la besereca, unde este hramul precuvioascî maice noast[r]e Parascheva, pintru păcatele mele și a soțu-meū Nastafie și a părinților mei Ioan, Marie, și nime să nu ee din besereca, și cine aru îndrizni a o lua din besereca ačasta, se fie treclet, procllet, anatema, și fie judecat de Domnul nostru I[su]s H[risto]s ca u[n] prădător de beserecă. Ani del[a] Adam 7269, iară del[a] H[risto]s 1769, mesița Mart[ie] 12.

2. Pe un *Apostol* dela Iași, 1756 :

681.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfîntu, amin. Iată eū, popa Nechita Duncă din Șeeū, am datu ačasta Apostolu în sat în Slatina, unde este hramul sfînteî precuvioase maice nostre Paraschive, și amu datu pomană și și părinților mei, Ion, Maria și pre Nastah[i]e, Dunca Măricuța . . . , ca se le fie pomană pină a șe[p]te seminție ; iara cine oru fura sa' aru vi[n]de saū o a lua dela besereca ačasta, unul ca acela să fie afurisitū ș[i] blăstă[ma]t de 318 de părinți svinți cari aū legat pravila în Nicheea, și să se știe și ačasta cc deregător aū fost în v[a]rmeghe : flușpan aū fo[st] Barcolți, șpan de armeghe Darvai Peter, al doile Bale Mihaiū, jurat Spențai Vaseli cel bătrîn, al doile jurat Bodu Șacan dinu Moiseiū, ș'aū inblat dela Adam încoce 7269, iară dela H[risto]s 1761.

3. Pe o *Evangelhie* din București, 1761 :

682.

În numele Tatălui și a Fiului și Sfîntului Duh, amin. A[č]asta sfî[n]ta și dumnezeiască Ev[an]gh[e]lie s'aū luat în ormeghe Maramurașului, în erașu-de-sus, la besereca în sat în Slatina, unde este hramul precuvioscî maice noastre Paraschevei, și nimic să nu îndîr[z]nască a lua din besereca ačasta, nici să o vinză, nici să o fure, nice

se deaie dela besereca ačasta la alta, și cine ar înd[i]rzni, un[ul] [ca] ast se fie judecatu de D[o]m[nul] nostru I[sus], H[risto]s și de 318 de părinți svinți č'au fost întie savor în Nichea, cum au fostu blăstămatu Arie; ani dela Adam 7296, iara dela H[ristos] 1769.

683. 4. Pe un *Euhologhion* din Blaj, 1784:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin: Iată eu, Glodeanu Todoru, cu soța sa, Mari, eu și Glodeanu Parasca, am cumpăratu ačasta carte, anume Trepnicu, dreptu 9 florinți, și o au datu pomană în besereca în Slatina, unde e hramul sfintei preacuvioasei maici Paraschevei, să le fie pomană părinților lor, și cine să va afla să fure sau să o zmintască dela besereca din Slatina, se fie afurisit de 318 părinți sfinți, dreptu numele părinților lor, a lui Todoră și Ilieși. tătînlor... Marie, Ilie și Palad[i]e....

684. 5. Pe alt *Euhologhion*, din Iași, 1744:

Ačasta carte este a lui Romanu Iacobu din Slatina.

685. 6. Pe un *Liturghieriu* dela Blaj, 1756:

În numele Tatălui și a Sfintului Duh, îndemnat pi dum-nalui Faur Mihaî, dinprie[n]a cu soța sa Pătrușa și cu fičorul său Gligori și cu soța sa Sohie, di a cumpăratu ačasta sfintă carte, anume Leturghie, ca s[ă] le fie pomană moșilor și părinților și dumnilorusali, tuturor viilor și morșilor, și au dat-o puman[ă] în sfînta biserică în Slatina, undi esti hramul sfînta prepodomna Parascheva. Eră cini s'ar ispiti ca s[e] o ei sau se-l lețască, sau să furi și sau vinundu, unul ca acela se fie afurisit de 318 de părinți dila Nechea și svînta precurata Fečora pirîș la înfricoșatul județu a lui H[ristos], amin; și au dat pi dinsa zeci măriescu; an[ul] Dom[nului] 1755, mes[i]ța Iunie 14 de zile.

686. 7. Pe scoartă:

Marcoș Samoilă, cantorul din Strimtura, anul D[o]m-nului, 1817, în 10 zile, ne-am adunat în grația părintelui Marian Cosma parohușul (*rupt*).

687. 8. Pe un *Octoih* fără titlu:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin.

Aăasta carte, anume Ohtoih, eă, popa Nechita Dunca, o am dat dat in ormeghea Maramurăşului, inerişulu-de-sus, in Slatina, la besereca unde este hramul precuviasei maica noastră Parascheva, şi nime să nu o ee din besereca. . . , treclət, proclət şi afurisit, anatema, anul dela H[ristos] 1761, mes[i]a April, 6 de zile.

9. Pe nişte foi adaose la carte :

688.

O Romîni nefericiţi
Cari sintem neuniţi,
De Sirbî sintem înjugăţi,
De-al nostru binc însetăţi.
Însetăţi de mingăere,
Nu ştim dela cine-o ceare.
Plîngînd oftăm cu amar
Şi suspinăm în zădar.
De-a noastră grea înjugare,
Durere şi jele mare,
Suspină şi ai noştri fraţi,
Romîni cei luminaţi,
De-a noastră mare orbie
Şi rea îndărăpnicie.
Cum zacem noi în noroiu,
La tata cel măştihoi,
Putînd noi lesne ajunge
La al nostru cel bun sînge
Sau la cinstea boerească
A noastră cei rominească,
Mingăere neîncelate
La a' nostru dulce tată,
Şi odihna ce-î deplin
A găsi la el în sin.
Dar, pe lingă aceste toate,
Şi mai mari facem păcate,
Adecă limba domnească
A noastră, ce-î rominească,
Schimbîndu-o pe sirbie,
Ne creştem pruncî în orbie
Şi încărunţim în rău,
Necunoscînd dreptul său.
Sirbî dară sint cu minte,
Amăjindu-ne în cuvinte,
Ca să nu zărem lumina,
Ce să le dăm tot cu mina,

Să înveţe prunci lor
Cu banî Romînilor,
Să fie domnî şi stăpîni,
Preste noi, orbiţi Romîni,
Preste noi nefericiţi,
Cari ne numim neuniţi.
Lingă aceste greutăţi
Cunoscute nedreplăţi,
Aşea-î la Sirbî de noi milă
Ca ȝiganului de pilă.
Că ştatunci el ne bate
Cînd ne caută dreptate,
Că în loc să ne fericască
Cu rivna lor ceai sirbască,
Pe rînd ne tot ocărăsc,
Sirbeste ne suduesc :
O tu zevla vlahu,
Minîndu-ne şi la dracu.

O noi, orbi şi înţeleniţi,
De Sirbî mai mult amăgiţi,
Cum din somn nu ne sculăm
Şi înapoi să căutăm.
La neamul cel strălucit,
Care aū fost socotit
Între neamuri de mirare
Şi la arme foarte tare :
Pînă aū fost într'o unire,
Nu s'aū temut de perire,
Iar jelnica neunire,
Ce să chiamă despărţire,
Ca un trăsnet aū venit
Şi pre noi ne-aū despărţit :
Făcîndu-ne o lege noaă,
De ei ne-am tăiat în doaă,
Adecă de cei uniţi

Decît noi mai fericiți,
Decît noi mai luminați,
Decît noi mai învățați.

O vai de noi, rătăciți,
De toți sintem amăriți,
Mai de Sirbi mai mult căscați,
Și de toate desbrăcați.
Iară zorile luminate,
Ce ne fac și noă parte,
Încet, încet să zăresc,
Unora le strălucesc.
Pe încet, ei luminează,
Rătăcirea să și-o vază,
Și înainte ei privăsc,
De mai mult rău să feresc.
Căci văd, să minunează,
Și de tot să spăimintează,
Cum Sirbii să fericesc,
De noi nimic socotesc,
Fiindcă așa vreă și ei,
Că noi să fim mișei.
O vai de noi rătăciți,
Groși la minte . . . ,
Pentru ce nu ne uităm,
Că ce să fac, să vedem,
Cum la Arad, Temnișoară,
La învechitele popoară,
Mai încolo la Verșeți,
Pină la cei cu pară creți,
Ce să numesc lugulienii,
Fiindcă-s și pădurenii,
Cestea tri episcopii,
Sau, sirbește, vlădicii,
Toate Sirbii le domnesc.
La toate ei poruncesc:
Neamul, ceata preoțască.
Familie boarască,
Mînăstirile zidite,
Fundații îndeplinite,
Și altele cite sint.
Care nu-m pot veni în gînd,
Și ce tot s'au făcut,
Toate prin noi s'au făcut,
Slabi fiind, s'au făcut fier,

Culegînd banii din cler.
Iară noi, slabi de învățătură,
Fer fiind, ne-am făcut zgură,
Și nimic nu cugetăm
Că noi amăgiți sintem.
Sintem toți înțeleniți,
La niciunu bine sporii.
Acesta-i bătae, zăă,
De sus dela D[u]mnezău,
Care urește neunirea,
De să înfrica toată firea.
O iubiți frați rătăciți.
Căutați, vedeți și priviți
Nedreptatea ca o boală,
Ce să face între popoară,
Între popii cei sirbești,
Și intru cei slabi rominești,
Că, unde-i vr'o parohie,
Și de bună cît se fie,
O are Sirbu Ilie,
Zicînd: că se cade mie;
Țuci înapoi, măi Rumine,
Că acesta nu-i de tine.
Acesta este minune,
Care nici să poate spune,
Cum noi așa tare înpuinși,
Pină la inimă pătrunși,
Mai și la suflet răniți,
De Sirbi tot nedespărțiți,
Și nu alergăm odată
La al nostru dulce tată,
Tată de Român.
Sirbi cu noi mai lin,
În limba cei rominească
Nu-i lipsă să tilcuească;
Nu vom plăti pe o popie,
De tri ori cîte o mie;
Atunci nu vom vinde junci,
Că ni-or popi în dar prunci.
Și darul d[u]mnezăesc,
Cel sfînt și duhovnicesc,
Precum în dar l-au luat,
Așa în dar l-au și dat.
Nu l-au prăduit pe bani,
Cu noi orbiți Romîni,

Că vai acelora toți
 Cari vă sinteți preoți
 Dela vlădicii sirbești:
 Groază ca să și grăești,
 Precum au vrut Sim . . .
 Ce era răpit
 De dracu' înșelătorii,
 De suflet perzătorii,
 Gîndind întru sine rău
 De darul lui D[um]nezeu,
 Slat rău, viclean judecînd,
 La inimă rău fiind.
 Socotind într'a sa minte
 Că darul să poate vinde.
 Petru, auzind de unde.
 Cătră el așa răspunde:
 Argintul tău, vicleane,
 Ține-l ție, dușmane!
 Ține-l spre osîndire,
 Ține-l spre a ta perire.

.

.

Drept aceia, iubiți frați,
 Cu greșele întunecați,
 De aceste să ne ferim,
 Ca se nu ne osîndim.
 Pentru mare bunătate,
 Vom avea și noi dreptate,

Și vom fi primiți de țară
 Și'n besereca și afară,
 Și vom fi văzuți în lume
 Cu prea-sfînt unitul nume.
 Vom fi prunci în sin la taică,
 Nu ne vom hrăni cu daică!
 Se mergem și noi cuprinși,
 De a dragosti foc cuprinși,
 La cei draptă stăpînire,
 Adecă sfîntă Unire,
 La care și D[um]nezeu,
 Cu unul născut al său,
 Și prin vecinicul cuvînt
 Ne chiamă cu Duhul Sfînt.
 Amin, amin ție, sfînte,
 Și de noi adă-ți aminte;
 Cu 'nalta ta dreapta mină,
 Pre noi, pre toți ne adună.
 La toți ne suflă o voire,
 Că cu toți diu preună
 Să ne facem voeă bună,
 Pre D[um]nezeu să-l mărim,
 Lui unuia să-i slujim!
 Ajută, sfînte Părinte!
 Și la toți ne suflă minte,
 De Sirbi să ne despărțim,
 Noi Rumini una să fim.

10. Pe un *Pentecostarion* din Blaj, 1768:

689.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, amin.
 Iată Goja Onușu și cu soața dumisale, Marie Botezata,
 au dat într'acasta carte 2 zloți, și au cumpărat fătoe
 pă prestolu, detu 2 zloți și sfeșni[ce] pă prestolu deptu
 17 zloți, și un clopoțelu micuțu și făclie au făcut în sfînta
 beserecă în Slatina, la hramu sfînti Paraschevi, să
 le fie pomană viilor și morților; anu D[om]nului 1785,
 N[ov]e[m]brie în 8 zile.

11. Pe scoarță:

690.

Ghețelă Flori, Tira, Năstacă, Ruse Ștefan, popa Ionu
 un mărieș, Racu Matei un ban . . ., Moș Simion 20 de
 grițari.

691. 12. Pe un *Sîrastianic* dela Blaj, 1753 :

Aăasta carte este a lui popa Nechita, o aŭ dat in Slatina, întru numele lui D[u]mneazău, unde-î hramu prepoamnei Parascovea; cine o a fura, să fie anatemă; 1770.

692. 13. Pe un *Triodion* din Blaj, 1800 :

Eŭ, Opre Andrei dela Chiuza, diacul, am vindut acestu Triodu . . .

693. 14. Pe o icoană :

Aăasta svînta icoană aŭ cumpărat Leatam Semion, cu soața sa Nastasie, pintru crtarea păcatelor; 1751.

694. 15. Pe ușa împărătească, din lăuntru :

Falcovei Mihăila, zugrav [și chipul lui].

XLIV.

SLATINA.

1. *Apostol* din București, 1743.

695. 2. Pe *Biblia* lui Bob, Blaj, 1795 :

Aăasta carte *Biblie* s'aŭ cumpărat pe sama s[fin]tei beserici a Slatinei, carie aŭ fostu ostenitoriŭ Opre Andrei diiacul din Tiuză. Șoma ei, 38 de florinți vonași.

Scriș-am eŭ, Bondici Găvrilă, in anul 1848, fiindu cîn-tăreș ai beserecei din Batiz, fiindu, din vardeme Satmariulu.

696. 3. Pe alta foaie :

Următoriŭ in parohie Slatinei, Vasilie Volosan, protopop, aŭ insemnat in anul 1776; s'aŭ zidit casa parohii Slatini, cu cheltuiala norodulu, ca in batjocura pusă și slabă proastă făcută. In anul 1790 s'aŭ zidit beserica Slatinei, ce mai înainte aŭ ars, 1784. In anul 1762 s'aŭ inceput [lucrul] sării. In anul 1817, mulți oamini de foame aŭ murit; mirșă de mălaiu era cu 20 de zloț, de supl Musc adusă. In anul 1828 s'aŭ zidit casa parohii nooa, ostenitori fiind nemiș Țiple Ștefan, Pricop Nicolae și Chindiș Vasilie, curator, cu mare greutate pentru îndărădnicie norodulu, și zidu de piatră despre drum; in 17 zi a Octonv[re], am intrat [in] iea. In an[ul] 1830 s'aŭ zidit grajdu.

4. *Catacusierii* fără titlu.

5. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1776 :

697.

Din cărțile s[ăntei] besericii Slatini, prin V. Volosan, paroh; în anu 1810, în care an au luat din besereci vasele cele de aur și argint afară de lipsă, însă spre întoarcerea prețul lor oarecit.

Aăsta s[ăntă] Evanghelie s'au legat de nou în anul 1820, cu 30 de sloți v.. dela cormanîși și secherîși, strînși supt păstorie lui Vasilie Volosan, fiindu curator nemiș Bibău Grigorie și Pricop Vasilie; de acum înainte supt greu răspuns să oprește a punta Evanghelie la slujire maslului, pentru ca, purtindu-să prin dieci și cirznici nebăgători de samă, se strică.

6. *Echologhion* fără titlu.

7. Pe un *Minologhion* din Blaj, 1781 :

698.

Aăsta carte Trifoloi o amu cumpăratu eă, popa Petre, cu preuteasa mē, Marie, cu 33 de florinți vonași, să fie pruncilor noștri, a loru în veci să fie; Aprilie 2, 1781; iară acum s'au vîndutu besericii Slatinei, în anul 1789. V[asilie] V[olosan], paroh].

8. Pe pagina 1 :

699.

Aăsta s[ăntă] carte, anume Trifoloiu, au fostu a lui popa Petre dinu Fernezei, și au vîndutu în Slatina-de-josu pentru 26 de florinți vonașu, și au fostu luată cu 35, și au ertatu 9, ca să fie pomenire lui popa Petre Talposu și preutesa sa, Marie; anul D[omnului] 1788, luna Mai în 24 zile, fiindu și eă ustenitoriū Opre Danila.

În anul 1817 mulți oameni au murit de foamc în Maramoriș, în care an un felderiu de mălaiu era cu 20 de zloți, uvăsul cu 6 zloți, nici odinăoară nu s'au pomenit; și nime din Țara Ungureasca nu vinē, ce dela Musc prin Țara Leșască, în Maramoriș; fost-au în Slatina a beserecii și a norodului în H[risto]s slujitoriū Vasilie Volosan protopop și Huban Ionaș cantor; măsuratu-s'au după acēa în anul următor prin cēi crăcști hotariul și dvorele Slatinei, și mulți oameni nebăgători de samă și leneși în lucru au vîndut bunul strămoșiloru săi; care lenea o au pricinuit înmulțirea Jidoviloru în Slatina.

În anul 1828, s'aă zidit casa parohii; ostenitoriă aă fost Țiple Ștefan, nemiș-birăă și curator, cu Pricop Nicolae; ăei crăești încă aă ajutorit cu materie. În anul următoră grajdu s'aă făcut, supt mai sus numit parohuș a satuluă.

9. *Octoih* de Blaj, 1825

10. Alt *Octoih* din Blaj, 1783.

700. 11. Pe un *Pentecostarion* de Blaj, 1769 :

Noă de obște, boeri cu toăi din Slatina, amu cumpăratu acestu sfintu *Pentecostarion* . . . dela voitoriul de bine . . . Opre Andreă, diiacul din Tiuza, cu 17 florină.

701. 12. Pe un *Strastnic* din Blaj, 1773 :

Dintre cărăile s[finteă] beserecă a Slatineă, în număr luate în anul 1810 prin Vasilie Volosan, este și acăsta carte, în care an din porunca înălătatuluă Înpărat s'aă cules vasele cele de aur și de argint dela beserecă, care era afară de lipsă, pentru greutăăle prin Bonaperte pricinuite.

702. 13. Pe alt *Triodion*, tot din Blaj, 1771 :

Acăsta Triodu a Slatini l-aă vindut Andreă diiacul din Tiuza.

703. 14. Înaintea altaruluă, de-asupra mormintuluă, pe marmură :

Aici aștepta invierea mortilor Michail Pavel de Peteritye Episcop diecesan greco-catolic de Oradea Mare, Conte Roman, Asistente la Tronul papal, Prelat domestic al Santiei Sale Pontificelui Roman, Consiliar Intim de Stat al Majestatii Sale Ces. și Reg. Apostolice, Proprietar al Stralucituluă Ord al Corónei de fer clasa I., Cavaler al Stralucituluă Ord Francisc Iosif I. Regeneratoriul și al doilea Fondator al tuturor institutiunilor culturali din ace'a Diecesa, cel mai mare Binefacator al Diecesei Sale, adormit în Domnul la baile saline Pavel din Slatina, la 1 Iuniu 1902, în anul 75 al etatii, 51 al preotiei, 30 al Episcopiei și 23-lea al activitatii sale apostolice în fruntea Diecesei Oradiei-Mari. Dupa exemplul Mantuitoruluă Lumei a trecut binefacand la toti. Domnedieu se-lu aiba între alesii Sei! Gerenday A. és fia.

15. Pe o icoană : 704.

Gosztincsar F. Mako, 1895. [Pictorul bisericii¹].

16. Pe un potir : 705.

M. B. DS. CERKUE. NF. 1788.

17. De-asupra uşii de intrare, pe marmură neagră e săpat : 706.

Acésta santa Beserica cu concursul credintiosilor pre carii pastorindu-i aici se-a radicatu la Scaunul al Gherlei o a zidit in spesele sale Michail Pavel de Peteritye ca episcop greco-catolic al Oradii-Marii. La anul 1895.

18. Pe un clopot : 707.

Acestu clopotu s'aũ facutu pe sama sfi[n]teĩ besere[cĩ] in Slatina, fii[n]du de jumătate ajutoru Negre Olecsa; an[ul] 1788.

XLV.

STRÎM T U R A.

1. Pe un *Apostol* din Blaj, 1766 :

708.

În numele Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, amin. Iată eu, Bozga Ionu din Larga, fecorul lui Bozga Tămaşu, şi cu soaţa me, Marie, şi fecorul lor, Simionu, şi Alecsa şi Acsenie şi Ionu, această s[ă]ntă carte o am cumpăratu din darul Sfinţii Sale, anume Apostolu, şi o am datu în Strîmtura, în besereca la hramul sfinţilor ingeri Mihail şi Gavrilu, şi cine o a fura din besereca saũ o a vinde, să fie afurisit ca Arie şi amaranata, şi să n'aibă parte cu H[risto]s, amin. Şi aũ fostu pe vreme Înparăţie lui Iosipu şi a Marie-Terezie, şi Vlădicului Bacinschi Anudrei şi vicariş Taraovici Anndrei, în Sighetu, şi a eraşului-de-susu, în anul D[omnului] 1778, în luna Aprilie 22 de zile.

2. Pe o *Cazanie* din Iaşi, 1648 : pe pag. 1 :

709.

Acăsta carte este a sfintei besereci din Strîmtura; de se va restitui oare undeva, să-i dee de ştire. Scris-am eu, mult păcătosul Ioan Voitor dascal . . . în Strîmtura,

¹ Am pus pe Gerenday şi pe Gosztincsar ca o caracterizare a actualelor împrejurări locale.

fiind din oamede Sătmariului, din orașul Carăiului-Mare.
Ano 1793, în 15 a lui Octomvrie.

710. 3. Pe pagina ultimă :

O pre-milostivă maică	Șintru toată a me viață
Și spre ruga me te pleacă :	Tu să-m fii mie povață,
Ori în ce zi mă voi ruga ție,	Șintru a me călătorie
Primită ruga să-m fie,	Tu să-m fii mie soție,
Dară, o pre-sfintă maica,	Și tu mă chivernisește
Ce dar țaș da ca să-ți placă ?	De toate ce-m trebuește.
N'am lucrur de curăție	Ferește-mă de nevoi,
Care sint plăcute ție.	De pismaș, de oameni răi,
Ce primește de mine	De boale rele cumplite,
Dragoste ce am spre tine,	De primejdii negîndile.

Scris-am eū, Ioanu Voitor dascalul, în Strimtura.

711. 4. Pe altă pagină :

Pace și sănătate dela H[risto]s dumitale, cinstite părinte
popa Grigorie dinu Strimtura, să trăești în D[o]mnulu
H[risto]s, și se te înmulțești . . . , și se fii po[f]titu cu cele
5 fete înțelepte la gătire cinstitei nunte, acum și purure
și în veci de veci, amin. Scris-am eū, Filipu.

5. *Ceasoslov* din Blaj, 1778.

6. *Catacismarii* din București, 1724.

712. 7. Pe o *Evanghelie* din Blaj, 1776 :

Aăsta sfintă carte *Evanghelie* aū cumpăratu Ioanu
a lui Botirla A[n]tonie și fecorul lor, Ioan, și Vasilie și
fica lor, Gafie, ca să le fie pomană în veci la tot nemul
lor, lui Botirla Antonie și a ei, Cocota Iona, și a prunca
lor, Mărie.

713. 8. Pe un *Echologhion*, din Tirgoviște, 1743 :

Aceastu Molitavnicu l-amu vi[n]dutu eū, popa Iona dela
Sieo, și am cu[m]păratu părintele Pahomie ca să po-
ma[nească] cu sf[in]ții săi la sf[ăn]ta minăstire dela Bir-
sana și serbi lui D[u]mnezău popa și totu nemului meū
în veci, amin.

714. 9. Pe *Liturghii*, din Iași, 1759 :

Cu numele Tatălui și a Fiului și a Duhului S[făn]tu,
amin. Iată eū, Manțe Gasie, și cu Manțe Griga am
cumpă[rat] . . . și nepotul meū Grigorie și părinții noștri
Nodișu Simion și Nastahie și Axenie . . . , în besereca
în Str[im]tura, și nime să nu o mute, nice să o schim[b]e

de aici, și cine o a schimba saŭ o a fura, să fie anatemă și să fie afurisitu de 318 părinți, și să stē de față la județ cu noi. Scris-am în luna lui Marte în 7 zile, anu D[o]m[n]ului 1766; scris-amu diacon Grigor.

10. Pe altă foaie :

715.

În anul Domnului 1733, în luna lui Martie 1 zi, pentru legarea acești Sf[i]nte Liturghii în care stătuî, amu acești următori, de Duhul Sf[ă]nt îndemnați făcători de bine a sfintei beserecei și int'alele mai multe locuri, precum : Ardelean Pinte 2 zloți argint, Botizan Teodosia 2. Păsere Teodor curator 1, Ardelean Anastasie 1; suma 7 zloți argint. Pentru a viilor sănătate, a morților ertare de păcate, de năcazuri izbăvire, a bolelor tămăduire.

11. Pe un *Minologhion* din Blaj, 1781 :

716.

Să să știe cîndu aŭ fost cutrămur de pămîntu în anul D[omnului], 1791, în luna Dechemvrie.

12. Pe un *Octoih* din Blaj, 1783 :

717.

Acesta Octoih l-aŭ cumpărat preutul Grigorie, fiind parohuș în Strîmtura, și l-aŭ cumpărat pe sama sfintei beserecei, ca să nu o poată lua nime și ca să-i fie pomană pînă la a șeptea sămîntă, annul 1793, în luna lui Iulie 4.

13. Pe al doilea *Octoih*, din București, 1720 :

718.

Acesta Octoih l-am cumpărat eu. Pop Danil, dreptu 15 florinți și 7 potori; a[nul], 1720, 7228.

14. Pe altă pagină :

719.

Acest Octoih este a sfintei beserecei din Strîmtura, unde este hramul sf[î]nșilor arhanghelî Mihail și Gavril, 1830, Ianuarie 23. Vasilie Haidučan, paroh în Strîmtura.

15. Pe un *Pentecostarion* din Blaj, 1768 :

720.

Acesta Pentecostariu aŭ datu Marcoș Ion cu soța sa, pentru ertare păcatelor sale și a tot nemului pînă la șeptea sămînte, să le fie pomană, și aŭ dat 2 zeci și șese de zloți; ani dela H[risto]s 1815.

16. Pe un *Strastnic* din Blaj, 1773 :

721.

Cu vrerea Tatălui și a Fiului și a Duhului, iată eu. Ardelian Ionu, cu soța me. Acsenic, ni-aŭ luminatu milostivul D[umne]zău, n'aŭ invrednicit din mila S[fin]ții Sale

de amu plătitu acăstu s[făntă] carte, anume Strasniciu, drept 6 florinți bani gata, și-î în beserecă în Strîmtura, dată la hramul lui arhandelu Mihailu și Gavrilu, pentru sănătate noastră și pintru ertare păcatelor a moși. a strămoși, și se fie în besereca în veci; și cine o a fura aŭ o va vinde, se fie anatima și amaranata, și se steie de față la județu cu totu namulu alu nostru; și s'aŭ plătitu în a[nul] 1783; și aŭ fost pă vreme Înpăi-ăție lui Iosipu și Ecselenți Sale Bacenschi Anudrei, în Unguvaru, și vicarișu Gheosigu Gheorghie, parohușu Grigorie . . . , luna lui Iunie 24 de zile. Sscris-am eu, parohușu Grigorie.

17. *Triodion* din Rîmnic, 1731.

722. 18. Pe icoana de pe altar :

Aăsta sf[ă]ntă icoană aŭ cumpărat Marchiș Simion, ca să le fie pomană în veci de veci, amin; 1775, luna lui Ianuarie.

723. 19. Pe icoana Sf. Nicolae :

Aăsta sf[ă]ntă icoană aŭ plătitu Gavrianu Hilimonu și cu soața sa Maria și Ștefan, Vasilie și Ivonu, Netita, Anna, Vasilie, ca să le fie pomană în veci de veci, amin; 1773, luna lui Martie 15 de zile.

724. 20. Pe a Maicei Domnului :

Aăsta sf[ă]ntă icoană aŭ plătit Manța Găvrila și cu soața sa Cherstina, și Găvrilă, Todosie și Gahie, pintru sănătate și ertare de păcate în veci, amin; anul dela H[risto]s 1773, luna lui Martie 15 zile.

725. 21. Pe a lui Hristos :

Din mila lui D[u]mn[e]zău și din daru Duhului Sf[ă]nt de ne-aŭ invrednicit H[risto]s d'amu, aăsta sf[ă]ntă icoană amu cumpăratu Marcoș Gheorghie și cu soața sa Marica și fecor Iacou și Elena, ca să ne fie pomană lor în veci de veci, amin. Dila Nașterea lui H[ristos] 1773, luna Ianuarie 4 zile.

726. 22. Pe a cincea, pe iconostas :

Icona aŭ cumpărat Bacas Todica.

727. 23. Pe a șesea, în biserica femeilor :

Aŭ cumpărat Baeas Zaharie și soața sa, Vasilie.

24. Pe a șaptea : 728.
 Aăasta icoană aū cumpărat Caitan Ghiorghe și cu
 soața sa Gafie, Maria; 1779, zugravul Filipu.
25. Pe a opta : 729.
 Mața Grigorie și Todosie.
26. Pe a noua ; 730.
 Aū cumpărat Roșca Vasilie și Odochie.
27. Pe lada cu luminile : 731.
 . . . Ioan Vîrticu, Marie, Odochie, Ionu . . . , Năstacă Ma-
 rie, Părasca, Vasilie, Irina; pre toți pomenește, D[oa]mne,
 intru Împărăția Ceriului; anul Dom[nului] 1781.
28. Pe podul bisericii de-a dreapta : 732.
 Să să știe că aăasta sf[ăn]tă besereca s'aū început a
 zugrăvi . . . în luna lui . . . anu 1800, și aū zugrăvit
 Mihailu.
29. De-a stînga : 733.
 Acesta ceriū și fruntariū aū plătitu robu lui D[u]mne-
 zăū Simi[o]nu Mărchișu cu soțu sei Părasca aū dat șapte-
 zeci de florinți pi[n]t[r]u ertare păcatelor.
30. Pe una din ușile împărătești : 734.
 Iată aceste sf[i]nte uși aū cumpărat anume Lihata
 Grigorie și cu soața sa, Marie, Iacobu, Grigorie, Ioana,
 Vasilie, Marie, Gavrilă; pomenește-î, D[oa]mne, pre robul
 tău Mateiū, de înpreuna cu Boroica, Ionu și cu soața sa,
 Gahie.
31. Pe cealaltă : 735.
 Și cu fecorul meu Simionu și cu soața sa Marie, Ga-
 vril, Vasilie, Gafie, Todoară, și preutu Grigorie, Ana, Va-
 silie, Marie, Axenie; pomenește, Domne, intru Împărăția
 Ceriului; anul Dom[nului] 1776, m[esi]ța Iulie 26 de zile.
32. Pe ușa străni : 736.
 . . . Ștefan, Semeonu, Văsiū, Iacobu, Todose, Nestasica.

XLVI.

V A D.

1. *Antologhion* din Blaj, 1838.

2. *Apostol* din Sibiiū, 1851.

3. Pe un *Catavasiariū* din Blaj, 1776 :

Aăasta carte anume Catavasiariū l-aū cumpărat boiari

737.

din Vad de pu bani lor, dep[te] 8 mărieși și un pătăcu, și cine o va zminti dela sf[ânt]a besereca, să n'aibă parte cu H[risto]s, fără cu Iuda și cu focul nestins a Iadului. Scris-am eu, popa Ungur Costan din Oancești, parohuș în Vad, ani dela H[risto]s 1782.

4. *Octoih* din Blaj, 1752.

5. *Penticostariu* fără titlu.

6. *Polustac* din Buda, 1807.

7. *Psaltire* din Sibiu, 1791.

8. Antimis rusesc, din 1700.

XLVII.

VALEA PORCULUI.

1. *Apostol* de Blaj, 1767.

738. 2. Pe un *Ceasoslov* de Blaj, 1678 :

În numele Tatălui și a Fiului și S[fin]tu[lui] Duhu amin. Aăsta sfântă carte, anume Polostavu, o cumpăratu-o Roșca Ghiorghie, cu soța dumisale, pă sama sfinteî biserici, anume în satu Vale-Porcului, ca să fie pomană lor, și . . . cine o va depărta dela sfinta biserică] în luna Mai 4 de zile, amin, 1794.

739. 3. Pe o *Evangelhie* din București, 1750 :

În numele Tatălui și sirguire Fiului și ubrire Duhu[lui] Sfint, cu mila și cu darul ce s'au milos[ti]vit spre mine. Șerbul lui D[um]nezeu Boșca Ion din Vale-Porcului, dau, și cu soța dumisalei, lauda și mulțemir[e] că mi au dat dar și putere din mila Sfințiri Sale. din darul di sus și munca a me [am] cumpărat aăsta Ivangelhie, drept 9 florin[i], să le fie pomană pintru păcatele cui așaptă din mina dumilorsale, să le fie po[mană] în veci cui așaptă din mina lor. și să inchină cu acesta dărișor sf[in]teî beserici la hramul prepodobnice maice Parascovei în Vale-Porcului, în luna lui Ienuarie în 7 zile, anu Domnului 1792.

740. 4. Pe *Liturghie* din București, 1747 :

În numele Tatălui și a Fiului și a S[fin]tului Duh. amin. Ată eu, șerbu lui [Dumnezeu] Ion Roșca și șărba lui Dum-

nezău, Todosic. soaşa mè, amu datu ačastu sf[ăn]tu Liturghie, 10 mărieşi şi 4 potor[i], şi o dăm la sf[ănta] besereca. la hramul prepodomni maici noastrea Paraschevi, ca să fie noo de sănătate şi celor morţi de ertare de păcate, şi să nu zmintască dela hramul prepodoamni maici noastre Paraschevi din Vale-Porcului, şi cine o va zminti di-acolo să i să veruse maşele, ca lui Arie necredinčosul; şi o am cum[pă]ratu dela fečorul lui poapa Mihaï din Oanciceşti, dela Vasalie; ani Domnului 1778, în luna lui Mai în 20 şi o de zile.

5. Pe altă foaie :

741.

Ačastu Leturughiel-au cu[m]păratu popa Mihaï cu so[a]şa sa, Virvară, de Crăceşti. Le[at] 1748, în 14 zile.

6. *Minologhion* din Blaj, 1781.

7. *Octoih* din Bucureşti, 1746.

8. *Penticostarion* din Sibiu, 1805.

9. *Strastiv* din Blaj, 1773.

10. *Triodion* din Blaj, 1771.

11. Pe părete, în biserica femeilor :

742.

Ač[est]u sf[ăn]tu fru[n]tar l-au zugrăv[i]tu preutasa şi cu popa, adeca Pica Paladie şi cu Botiş Grigorie, să fie pomană în veci, amin; anul Domnului 1809, Iunie 20.

XLVIII.

VĂLENI.

1. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1745 :

743.

Acest sfint şi d[um]n[e]zăiesc ce să chiamă Trifoloiu o au cumpărat Sfîn[te]ia Sa părintele popa Lupul de aicea din sat, din Vălcan, pentru sufletul Sfîn[te]ia Sale şi a tot familiei Molitvea Sale. ca să le fie vecinica pomenire . . . ; şi s'au scris ci[n]d era valeat 1746, me[si]şa Noem[vrie] 20.

2. Pe un *Catavasieriu* din Bucureşti, 1742 :

744.

Tu eşti Dumnezeu! nostru, carele cu înţelepčune toate le-ai făcut şi le-ai plinit. Prorocii ai tremis, H[risto]ase, ca să proročasca venire ta şi apostoli ca să propovăduiască măririle tale; ce aciea au prorocit venire ta, iară aceste cu botezulu au luminat pre păgini, iară m[ă]cinici pă-

timindu aŭ dobîndit cele ce aŭ pohtit; și să roagă ție ce se iê în ora(?) împreună cu cea ce te-aŭ născut pre tine, să odignești, D[u]mnezeule, sufletele carele aŭ luat, și pre noi se ne învrednicește Împărăției tale, cea ce ai răbdat cruce pentru mine osînditul. Mintuitorul și D[u]mnezeulu mieŭ.

3. *Cutavasieriu* din Blaj, 1793.

745. 4. Pe un *Echologhion* din București, 1722:

Domnului să ne rugăm. Părinte Sv[î]nte, vrațul sufletelor și a trupurilor noastre, ce cea ce aŭ trimis pre unul născut Fiiul tău și Domnul I[isus] H[risto]s să tămăduiească toate neputințele și din moarte să-î izbăvască, tămăduiește și pre pomărzvanicul șerbul tău acesta... de neputința sufletească și trupască ce-l ține, și-l înviază cu bun darul H[risto]sului tău, pentru rugăciunile prēbl[al]goslovitei stăpinei noastre Născătoarei de Dumnezeu și purure Feçoarei Mariei și a tuturor sv[î]nților tăi, că tu ești izvorul tămăduirilor, H[risto]s Dumnezeul nostru, și ție mărire-ț înălțăm, Tatălui, și cu unul născut Fiiul tău, și cu cel de o ființă al tău Duhu, acum și purure și în veci vecilor, amin. Stoica Ionu, în Făurar 18 din

746. 5. Pe alta pagină:

Să să știe că acasta sf[î]ntă carte ce se cheamă Molitvnicu, l-am vindut eŭ, Dumitru din Sibielu, fecorul Gurmi Tăbanu, anume din Ținutul Sibiiului, și l-am vindutu în varmeghiia Maramureșului, în erașul Cosoului, în sat, în Vălean[î], anume lui popa Lupul; și, cînd am scris, era curjerea anilor valcat 7231, dar dela H[ristos] 1724, mesiața Feurarie 28.

Însemnare despre baniș care i-aŭ lăsat Ardeleanu Ion — cu soața sa, Nemiș Anna a Rațului: șasezeci de fulorinți aŭ eșit dela Mihne Ion, un mărieș din șapte fulorinți și 2 husoși, la Căcan Ignat 4 zloți și 2 husoși; Mihne Ion aŭ mai dat 2 zloți; și așe fost 9 flor[in]ți....

747. 6. Pe *Liturghi* din Blaj, 1756:

Acasta s[î]n[tă] Liturghie aŭ cumpăratu Radu Ionascu

pi[n]tru 4 florinți, și au datea la besereca în Cornești, vele[t] 1756, April 23.

7. Pe un *Molitvenic* de Bălgrad, 1684:

748.

Întru numele al Tatălui și Fiului și a Sf[ă]ntului Duh, amin. Aăsta carte, Trevnicul, au cumpărat Eoana Griga (*rupt*), și au dat la hram svinților Mihail și Gavrilu, în sat în Văleni; cine ar depărta, să fie treclet și proklet. . . .

8. Pe un *Octoih* din București, 1720:

749.

Aăsta sfi[n]tă dumnezească carte ce să cheam[ă] Octoihu să știe că east[e] a lui Dumitru ot Sibiel, fecorul Gurca Tăban, și l-am cumpărat pe ban bun și drept ai mi, drep (*rupt*), și l-am cumpărat cindu învățam la dascalul Staicu și la părintele popa Calin, și l-am cumpărat dela legătoriul de cărți din Colța, din sfi[n]ta mănăstire a Spătariului Mihail, și, ci[n]d l-am cumpărat, era curjerea anilor leat 7230; eu, Dumitru ot Sibielu; iar acum iar să știe că l-am vindut în varmeghiea Maramurășului, în eraș[ul] Cosoului, în satu inu Văleani, anume lui popă Lupul, și, cind am scris, era ani Domnului 1724, mesița Feurare 28.

9. Pe un *Penticostarion* din Rîmnice, 1743:

750.

Nemiș Vasalie, diiacu bisericii din Văleni; 1745.

10. Pe o *Psaltire* din Rîmnice, 1764:

751.

Prè-luminatul Craiū alu Unga[r]iei Francisc Iosif în-tiū s'au încoronatu de rege al Ungariei în anul 1867, Iunie a 8-a, cu corona Sf[ă]ntului Ștefan.

11. Pe altă pagină:

752.

Învețetura cum se cetește Psaltirea preste săptămînă. Simbătă seara catisma 1, 11; Dumineca dimineața a 2, 13; Dumineca sara catismă nu este; Lună dimineața 1, 4, 5; sara 7; Marți 1, 7, 8; seara 9; Miercuri 1, 11; sara 12; Joi dimineața 13; de sară 15; Vineri sara 18; Vineri demineața 19, 20; Simbăta demineața 12, 19.

12. Pe un *Triodion* din București, 1747:

753.

Aăst s[ă]n[tă] carte ce se chiamă Triod, am cumpărat-o eu, Gojea Timoc din Văleani, drept 20 de f[lo]rinți, și o am închinat aici la sf[ă]nta besereca în Văleani . . . hramul mai marilor Voivoz Mihail i Gavriil, ca [să] fie

în veacî aici, iar care om s'ar ispiti a o înstrăina, saū di[n] preoți, saū di[n] clirisi, saū di[n] mireani, să fie analitima și afurisit de 318 sf[in]i dela Nicheia și d[e] alți sf[i]ni de toți, ș'aū fost în 1751, și ca să fie pe[n]tru ertarea păcatelor meale.

754. 13. Pe scoarță :

Daū înștii[n]tare că Marica se mar[i]t[at] în Bărusana, după fečorul Tulun Bedelucam Poma, și se mărit[at] Duminec[ă], la lasare de carne. Scris-am eū, diiac Ionu din Văleni.

755. 14. În jur, pe păretele altarului :

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfint, amin. Fiind îndemnați, anume preotu . . . și aū slujit preutul Ananie Stanca întru acest sfintu oltariū cincizeci de ani . . . , al său slujitorio cirznicu Nemiși Vasalie a Rațului, și aū zugrăvit acestu sfint oltariū cu chełtuiala sfinti besereci, căroră să fie pomenire în veci de veci, amin.

756. 15. În biserica bărbatilor, pe părete, de-a dreapta :

Și am zugrăvit eū, Hodor Toader, din Vișeu-de-mijloc; 1807.

757. 16. De-a stînga :

O aū zugrăvit această beserica în anu D[o]mnului 1807.

758. 17. Pe cor :

O am zugrăvit ac[ă]sta sfântă besereca pe vreme Înălțatului Împărat Frantiscus al doile și a Ecelenție sale episcopului de Moncați Andrei Bacenschi, vicareși al Maramurășului Pop Vasilie canonic, și stăpinitori al erașului Cosoului protopop Teodor Rădnic de Giulești, parohuși locuitor de sat Stanca Ioan, Nemiș Vasalie cir[z]nic și cu alți slujitori de bine, căroră să fie pomenire în veci vecilor; și am făcut acest potlași, eū, anume Nemiș Vasalie, cir[z]nic.

759. 18. Pe părete, la strana stingă :

Din mila lui D[u]mnezău s'aū rădicat această besereca pre temelie noo în anul 1796; s'aū întărit turnul în anul 1796, cu sirguiala boerilor de sat, Stanca Anonie

parohuș, Pop Ion diac, Nemeș Vasalie cirznic, Goje Toader a lui Dăncuș nemiș-birău, Goje Pătru, Nemiș Iacobu . . . , și cu alți bocri, ca să le fie pomană în veci.

19. Pe o icoană :

760.

Acă[s]ta sf[ă]ntă icoană a plătit Goje Toderu și cu soța sa Palaghia, ca să le fie pomană în veci de veci, amin; 1779, luna lui Dechemvrie 10 zile.

XLIX.

VIȘĂUL-DE-JOS.

1. *Antologhion* din Rîmnic, 1745.

2. *Apostol* din Buzău, 1743.

3. Pe *Biblia* lui Bob, Blaj, 1795 :

761.

Aăsta sfintă carte Biblie a cumpăratu-o nemiși și porțieși sătenii Vișeuului-de-josu, a cumpăratu, și cu banii dinu curțile cele rusăști a lui Popu Stefenuși, cari s'a vîndutu, s'a datu optusprezece zloși și patruzeci de greișari.

4. Pe un *Ceasoslov* din Radauți, 1745 :

762.

Aăsta carte svință o a cumpăratu popa Ionasco, cu preutasa sa, Marica, și a datu pe dinsa 8 florinți.

5. Pe altă pagină :

763.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Aăsta carte anume Ciaslovu l-a cumpăratu Pasco Ion cu Pașco Ursul, frați amindoî, dela văduva lui popa Toader, adecă Cozma Ilcană, deptu patru florinți, ca să le fie pomană și lor și mărădicului lor. Decî, cine o va înstreina fără știrea și voe acestor doi frați mai sus numiți și deregătorilor beserici Vișeuului-de-jos, fiinducă pă sama acesti svinte besereci este cumpărată și pentru acee pricin[ă] . . . fura s'a într'alt modu . . . , să fie afurisit; anul Domnului 1 . . . , în luna lui Iunie în 1 zi.

6. Pe un *Catavasieră* din 1768 :

764.

Aăsta carte o am cumperat drept 3 lei . . . , în tirgulu Horioulu, eu, Timotei Bora dine Vișeu-de-jos.

7. Pe *Chiriacadromion* din Bălgrad, 1699 :

765.

Întru liubovul neobișa (*sic*) a presvinței de Dumnezău

Născătoare Marii, a cheruî este hramul Bl[a]goveștenie, același ȕ[i]ns[t]ite carte de învățăture, anume Ev[an]ghelie Ucitelna, l'u cumpărat jupînul Bora Vasilie și cu jupineasa sa Iustina, și aû datu într'insa de zece florinți; și satulu ajutor și cu Pop Ștefănuț, iară zece florinți; care să nu fie depărtate dintr'icela loc sup[t] acela blăstăm; anul Domnului 1700.

766. 8. Pe o *Evanghelie* din București, 1742:

Să să știe ca časta sf[ă]ntă Evanghelie o aû cumpăratu Vasile Donca din Vișeu-de-Josu, dreptu 15 florinți, și o aû dat la besereca u[n]de este hramul Bl[a]goveștenie, să-î fie de pomană lui și părinților lui, să se pomenescu; și car[e] va fi preutu, să'ihă a pomeni ačaste nume: erei Grigorie, ereița Nastahie, Toadere, Ionă, Gheorghie, Titiana, Anișora, Ionașcu, Mar[i]cuța; și cine o va instreina dela besereca, să fie afurisitu de 318 de părinți sf[i]nți dela Nichiea, și de mine, de unul păcătoșu; m[ise]ița Noevrie din 24 di zile, v[c]at 7251; și am scrisu eû, Anghelu diiacu; dela H[risto]s 1743.

767. 9. Pe un *Euhologhion* de Iași, 1744:

Ačasta sfintă carte Molitevnicu s'aû legat cu teluiala lui popa Danilu, ca să-î fie pomană lui și mărădicului.

768. 10. La capăt:

Și s'aû scris acestu molitva de mine, întru toți mai micu și plecatul Ion, legatoriul de cărți, fiind popa Gheorghie; meseța Inuarie 20 de zile, veleat 1769.

11. *Liturghieria* din Blaj, 1817.

12. *Liturghia* din Iași, 1759.

769. 13. Pe un *Octoih*, fără titlu:

. . . . Scris-am eû protopop Fogoroș Alexandru dela Șintereag. V latu 1757, luna lui Dechemvrie 8 zile.

770. 14. Pe altă foaie:

În numele Tatălui și a Fiului și a Sf[ă]ntului D[u]hu, aminu. Iată ačasta sf[ă]ntă carte, anume Octoihu, o'û cumpărat în sat în Ferești, dreptu 8 florinți, aû dat Țiple Ionaș și soța sa, Palaghie, și fii, Petre, 2 mărieși, ca să le fie pomană pină la 7 sămințe, Țiple Gheorghie 1 mărieși, Țiple Andraș și cu soața sa. Anuțe, 1 mărieși; Rădnicu

Mihaiu și cu soața sa Marica au dat 1 mărieș, Onța Ion și cu soața sa, Marica, și cu fiul lor, Simeon, au dat mărieșu, Vlașinu Mihaiu și cu soța sa, Odochie, au dat 1 pătăcu și 2 potoři; Onța Nechita și cu soața sa Pelaghie au dat 1 marieș, Onța Grigorie și cu soața sa Mariuța au dat 2 pătăci, Tiple Gheorghie și cu soața sa Erina și cu fiul Ionu au dat 1 mărieș, Goje Andraș 1 mărieș, Goje Marica au dat 1 pătăc, Ardelean Ionu și cu soața sa Ioană, și cu fiu său, au dat 1 mărieșu, Rădnicu Ionu și cu soața sa au dat într'ăcâșta sf[ă]ntă carte, au dat 4 florinți, pentru sufletul său și a toată sâmința sa, pînă la a 7 rod, ca să le fie pomană; Tiple Nechita și cu soață-sa, Pelaghia, au dat 1 mărieș și 2 potoři; și au dat la sf[ă]nța beserecă, la hramul Sfintu Nicolac, vleit 1768, Iunie 17 zile. Iară cine să va ispiți se o a fure, sau preut, sau diiacon, sau ipodiacon, sau ceteji, acela să fie afurisitu de 318 de părinți sf[ă]nți, anatema, cu toată casa lui.

15. *Pentecostarion* din Rîmnic, 1743.

16. Pe un *Triodion* de Iași, 1747.

771.

Ăcâșta carte, anume Triodu posna, o au cunpăratu popa Ionașco și cu popa Vasile, și au dat 2 vaci, una dela Farama, una dela Istratie; li-au fostu luoată in sâ-rindare.

L.

VIȘĂUL-DE-MIJLOC.

1. Pe un *Antologhion* din Rîmnic, 1745:

772.

În numele Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfînt; 1748 ai Domnului, lunic în șase zile. Iată eu, popa Iuscu Lupu, den mila lui D[um]n[e]zău, și părinți mei, Dumitru, Palaghie, Ivadochie, amu datu întru acâșt[a] sf[ă]ntă carte 14 florinți, și o'mu datu pomană pînă al șeptele ncamu. Den mila lui D[um]n[e]zău eu, B[o]rșan Precupu, cu soțul meu, Ileana, amu datu pre ăcâșta sfîntă carte, amu datu 14 florinți, pentru păcatele nostre și a părinților noștri și

pin[ă] șeptele neamu; totu se pomeineasca dela mine; vindutu-s'ai(?) saburul în Vișeu-de-mijloc, leat 1748, Iunie 6 zile.

2. *Apostol* din Blaj, 1766.

773. 3. Pe *Biblia* lui Bob:

Acasta s[ă]ntă carte, anume Biblia, o'ă cumpăratu-o jupinu Sima Ion ai Safta a Gafti și cu soța dumisale, Ileana, și au dat pă dinsa 77 de zloți, și o'ă datu-o pomană în besereca Vișeu-lui-de-mijloc, unde este hramul propodomni Parascheve, ca să le fie pomană și lor și părinților lor, adecă Ionu și Safta, și a altora, pină la al șeptele niam, în zilele craiului Franțiscus al doile, și a episcopu[lu]i dela Ungvar Andrei Bacen[s]chi, și protopop erașului-de-sus Pop Vasilie din Rozavle, iară tisturile crașului-de-sus din Eud, Soplontai Pali jurat-mare, și al doile Dunca Ioan din Șieș, și nemiș-birău-mare Ivașco Lupuca a Huzi, și parohuș a satului. Simon Ștefan, scriind singur cu mîna sa, în 12 zile a lui Noemvrie, anu Domnului 1801 fiind eu mai sus numitul prestrănepot a lui Șanta Gheorghie și a fecorului s[ă]u a lui Andreas, și a fete lui Andreas, Nuțul, și fecoru Nuțului, Ignat, și a fecoru lui Ignat, Vasilie, și a fecorului lui Vasile, Matei, și a fecoru lui Matei, Lupu, și a Lupului fecor, Șimon popa Ștefan; amin.

4. *Ceaslov*, fără titlu.

5. *Catavasieriu* din Blaj, 1768.

774. 6. Pe o *Evanghelie* din București, 1760:

Acasta svîntă Ivanghelie o'mu cumpăratu eă, Grad popa Ion, și cu soața mē, Palaghie, și amu datu ai mē zece florinți, și Zetu Ion cu soțu-său, Odocă, 5 florinți, și Zetu Găvrilă cu soțu-său, Lupa, 2 florinți, și Zatu Mihaiu, cu soțu-său Ică, 3 florinți; 1766, mesița în Noemvrie în 8 zile.

775. 7. Pe o altă *Evanghelie*, 1645:

Acasta carte sfîntă ce iaste tilcul Sventei Ievanghelie, cumpăratu-o-ă Tomoiaga Roman cu fecorul s[ă]u, Simion, și Tomoiaga Onașco, drept 16 florinți, și o au dat în svănta besereca în Vișeu-de-mijloc, unde iaste hramul sventei prepodobnee Paraschiva, să le hie pomană, și

lor. și părinților, și a tot rodul. Iar cine o va lua sau o va fura din besereca, ao poarte cum nu se cade, să hie blăstamat de 318 de părinți svenți ce au făcut săborul în Nicheia. În zilele lui Racoți Ghiorghii, craiul Ardia-liului, și Becleani Iștoan, în cetate Hustului, și Vladica Vasilie Tarasovič, și protupop popa Ionașco din Vișeul-de-mijloc.

8. Pe altă loaie :

776.

Anul 1782, Ianuarie 26, au plătit legătura cărții aceștia a do oară robii lui D[u]m[ne]zău Tomoiaga Vasilie și cu fecorul lui, Luca Tomoiaga, Tomoiaga Pătrași și cu soața sa Ioană, noru-sa. Maricuța, și noru-sa, Palaghie, și Andrei, soața lui Palaghie.

9. Mai jos :

777.

Scris-am eu, Grad Ion, să să știe cidu amu vinit din Borșe; 1718.

10. Pe alta pagină :

778.

Въ акте захна, 1651, смирненнаи Мѣхѣанъ Молодецъ архіепископъ мѣрамораскѣи индоч и назъ скою рѣкою поднѣсю, и скою печат прикладсю ан(?) кѣниа сѣю кинѣ рѣкомѣю Бѣгаіе считаное, ракъ бжін Роман Томоіагъ за ское отпущеніе грѣхон и подрѣжа скоіго и чад скоих, и придалъ сѣ до храмѣ предвѣнои Параскѣиіи с село с середнѣю Каишпакъ; данъ емѣ бже доброе здорова и отпущеніе грѣхон и . . . аминь. Мѣхѣанъ Молодецъ архіепископъ. [În anul 1651, smeritul Mihail Molodeț, arhiepiscop de Maramureș și altele, și cu mina sa au scris și cu pecetea sa a întărit, și a cumpărat această carte, anume Evanghelie Învățătoare, robul lui Dumnezeu Roman Tomoiagă, pentru iertarea păcatelor sale și ale soției sale și ale fiilor săi, și s'a dat la hramul preapodamnei Paraschivei în satul Vișăul-de-mijloc; dă-î. Doamne, bună sănătate și iertare de păcate . . . , amin. Mihail Molodeț, arhiepiscop].

11. Mai jos :

779.

Să să știe cind au fostu potopul cel mare акта бжін [anul Domnului] 1742, și să pomeniască, și să fugă cine a mai aju[n]ge prihtate (!) țări. Scris-am eu, popa Lupu, смирненъ Vișeul-de-mijloc.

780. 12. Pe un *Euhologhion* din Blaj, 1782:

Acăsta carte, nume Molitfenic, l-au cumpărat Șimon popa Ștefan, și l-au d[ă]lt pre sama beserecă Vișeului-de-mijloc, de unde este hramu propodomni Parascava, ca să-î fie pomană, și lui, și părinților lui, pină la a șeptelea neam, fiindu Șimon Ștefan, al șeptelea strănepot a lui Șanta Gheorghie; adecă Gheorghie au avut pre Andrei, Andrei au avut pre Nuțu, Nuțu au avut pre Ignat și pre alți frați, Ignat pre Vasile și pe alți frați, Vasile au avut pre Matei și pre alți frați, Matei au avut pre Lupu și pre alți frați, Lupu au avut pre Șimon Ștefan popa, descriindu eū singur cu mână mea, în anu Domnului 812, August în 30 de zile.

781. 13. Pe *Noul Testament* din Bălgrad, 1648:

Изречение отца и сержиеніе секретаря Аха, амин. Еѹ. Florița, și cu domnul micu, și cu Vasilie, și cu frate-său, cu Ionuțu, în nede[j]de Dumnezău să indurat, decī am cumpăratu acăsta sf[ă]ntă carte dereptu 8 florinți, și am dat-oo pomană acăsta carte, anume Tistamentu Nooū, ce se chema lege noao creștinească, și am dat-oo în beserecă pamană (!), unde este hramul prepodobnei Paraschiva, în Vișeul-de-mijloc, ca să le fie pomană în veci, și lor, și părinților, și strămoșilor, și a totu rodul lor, fecorilor, anume Ionașco, Andrei; iară cine va o lua dinu sf[ă]nta beserecă fără b[l]a[go]s[lo]venie, saū va purta-o cum nu se cade, saū va fura-o, să hie triclet și proklet de 318 de oteți ce au făcut saborul în Nechea, și să aibă judecata inainte feței lui H[risto]s; vleato 7165, în zilele lui Racoofi Gheorghie; 1655, în luna lui Ghenuar în 5 дна, мис [=am scris] Ioan diac оу с[е]р[е]д[е]н[е]и Б[у]д[а]с, амин.

14. *Octoih* din Buda, 1811.

782. 15. Pe alt *Octoih*, din Rimnic, 1742:

Anume Octaiū l-au cumpăratu Cūbaī popa Grigorie, cu soața sa, Lupa, dreptu la hramul sf[ă]nti propodovni Parascivei în Vișeul-de-mijlocu, și cine o va muta fără blagoslovenia la alta satu, să fie afurisit de 318 de părinți sfinți ce'n săborul în Nechea, și de unu păcătosul ca mine, potrupopu locu ot Săcel, vicareșul Măra-

mureșului Ioan Blaajoschi, și șupanu Serenciu Frenți, Sighetu jurat Saplonțai Vasilie, în Cuhe; eă, popa Lupul *wt ciao cpeaheo* Vișeul *uenicesi wt xeta* [=am scris de la Hristos] amin. În zilele lui Fiușeru panu, nepotul lui Carolii Frenții, și episcopul Emanoil, a Mocačului și a Maramoreșului.

16. Pe altă pagină :

783.

Scris-amu eă, Lupu Ivașco a Iliesi Iusco. *wt ciao* Vișeul *epnoio* . . . ; 1714.

17. *Pentecostarion* din Blaj, 1768.

18. *Strastuic* din Blaj, 1773.

19. Alt *Strastuic* din Blaj, 1753.

20. *Triodion* din Blaj, 1771.

21. Pe un *Triodion* dela 1771 :

784.

În numele Tatălui și a Fiului și a Sfintului Duh, amin. Cuvine-să-se acasta a ști cum că, cercind și ispitind scrisorile celor mai bătrini preuți, precum a lui Iusco popa Lup și a altora mai bătrini, și am aflat cum că în anul 1710 au fost căma cē mare, iară în anul 1717 au îmblat Tătari de cău robii omenii și au clars multe biserici prin Maramoreș; iară în anul 1742 au fost căma cē mică. După acee, în anul 1785, în luna lui August, au căzut omăt de de cătă sară, și pe dimeneață au îndetă cumu-î contu, și au degerat toate bucatele, adegă mālaiu și cealealte toate, prin varmeghe Maramurășului. și au căzut fomete mare peste toată varmeghe și prin alte locuri, cit au fost merța de mālaiu cu . . . zlofi, de ovăsu 1 zlot, și au murit mulți omeni de fome. Iară în anul 1786 din luna lui Maiu au început a muri omeni, și au fost mare homori de omeni; iară în anul 1797, în luna lui Iunie, s'au sculat nemnișugu într'ajutoriu lui Frantișcus al doile, că au avut mare nevoe dinainte Frincului, că au fost să-l țipe din Beci dela Scaunu, și au căzut bani pă nemiș; adegă pă care n'au avut nemică, și încă au dat cite zece, doisprezece zlofi. Scris-am eă, mult păcătosul Simon popa Ștefan, parohuș al Vișeonilor-de-miijloc, în zilele episcopului lui Andrei Bacsenschi dela Ungvar, și vicarăș Gheorghie Cheseghi, și

potropop Vasilie din Rozavle; anul 1798, în 6 zile luna Octuvrie; iară în anul 1799, în Ianuarie, și în toată iarna aceea, au îndețat apele într'atita, cit Înpărăție noastră și alte Înpărății au scos de prin temniță robi care au fost de perit, și au cercat mările, și nicăire nu s'au aflatu slobodă, fără toate au fost îndețate, și așe robilor li-au dat grație, și așe, cercind în scrisorile cele bătrîne, am aflatu, cum că de trei sute de ani n'au fost așe îndețate apele și mările ca într'ăcasta iarnă.

22. Antimis rusesc din 1700.

785. 23. Pe o icoană a Domnului Hristos:

Ac[as]ta icoană sfintă amu făcut pi[n]tru că buorilor (*sic*) din sa[t] carile le pottescu cei dar sf[ă]nta icoană, ca să le fie pomană loru în veci, amin. Da apoi cele ce hulescu podoaba a beserici, icoanele sf[i]nte, și acele să fie blăstămați dela D[eu]mnezău și dila 318 de părinți sfinți.

786. 24. Pe o cruce:

Ăcasta cruce au cumpăratu Sima Ioanu și cu soața sa, Ioană, Ana; 1765, Noemyrie.

787. 25. Înălîntrul altarului, pe spatele iconostasului:

S'a zugrăvit cu banii composesoratului și subu preșidiulu prea onoraților Domni: Ștefan Șimon protopopu onor., Basiliu Mihalca protopp. emer. și caveleru alu ord. F. J. I., Alesiu Anderco homordeanu protopp. surugatu alu tractului Vișșcului, sub preoția și inspectiunea mult onoraților domni Basiliu Csobuly, Andree Kováts. Subu curatoria a lui Iuonu Iusco, Mihailu Șimonu, Demetriu Gradu, Vasiliu Csubanu, Nicolau Șimonu, Petrea Șimonu (cu litere latine).

788. 26. Pe podul bisericii:

S'au pictat de Ottocariu Cutnicu, cu banii conposesoratului Vișșcului de Mediulocu; 1874.

789. 27. Pe strana dieccască:

Ăcasta strană Cîuban Vasile a Latului.

790. 28. De-asupra ușii de intrare, săpat în piatră:

S'au binecuvintat bise[rica] în 1827. Șimon Ștefanu, parohu.

LI.

VIȘĂUL-DE-SUS.

1. Pe un *Antologhion* din Rîmnice, 1745 :

791.

Cu vrerea Părintelui și Fiului și Duhului Sfintu, s'aũ îndemnat Petrica Toderu [de aũ] cu[m]păratu această carte pîntru 30 florinți, și o datu pomana la besereca Vișăului-de-Susu; iară, de s'ar afla să o fure, saũ să o fure, saũ să o și vî[n]ză, s[ă] fie afurisit și anafteama. Leat 7256, aĩ Domnului Sfint 1748, Feurar 18 zile.

2. Pe un *Apostol* dela Blaj, 1757 :

792.

Cu vrerea Părintelui și a Fiului și a Sfintului Duh, s'aũ îndemnat Hapca și cu gazda dumisale, Parasca, această svîntă carte, anume *Apostol*, pentru 14 florinți, și o aũ dat în besereca Vișeului-de-sus, unde este hramul marelui muč[e]nic Dimitrie, ca să le fie pomană în veci de veci; iar cine s'ar afla să o mute din sfînta, saũ să o fure, saũ să o vînză, să fie afurisit și proclețit și piriș cu sf[ă]ntul m[u]č[e]nic Dimitrie la zua de județ; ani Domnului 1771, luna lui Iulie 24.

3. *Ceasoslov* din Neamț, 1874.

4. Pe alt *Ceasoslov*, din Rădăuți, 1745 :

793.

Cu vrerea Părintelui și a Fiului și a Duhului Sf[ă]nt, cumpărat-aũ această carte, anume *Polostavu*, Țibag Vasele, cu gazda dumisale, anume Parasca, și o aũ dat în sf[ă]nta besereca, în Veșeul-de-susu, unude este hramul prè-cuviosi maici nostre Paraschivi, ca să le fie pomană dumilorsale și părinților dumilorsale și a tot rodul dumilorsale. Iară cine o va fura saũ o va vinde din svînta besereca această, ori preut, ori diiacu, ori mireanu, să fie afurisit de 318 de oteți, treclet, procleț, maranata.

5. Pe un *Euhologhion*, fără titlu :

794.

... Molitevnice s'aũ îndemnat și l-aũ cumpărat Soric Ioan cu gazda dumisale, drept 10 florinți, și o aũ datu în sfînta besereca unde este hramul prea-cuvioasei maicii Paraschivii, și să le fie pomană pentru sufletele dumilorsale, iar cine s'aru afla să o fure saũ să o vinde din svînta besereca, ori preutu, ori diiacu, ori mirean, să fie

afurisit și blăstămat de 318 sfinți părinți, treclet, proclatu, anatină, maranata; să-î fie pirîș prepodobna Paraschiva la zuoa de județ, amin.

6. *Liturghierii* din Sibiiu, 1862.

795. 7. Pe alt *Liturghierii*, din 1776:

Cu vrerea Părintelui și cu pozvolenie Fiiului și cu îndemnarea Sf[ă]ntului D[u]hu s'au îndemnat această jupineasa, anume Teodosie, gazda lui Tomoiaga Jiga Eremie, cu șomă de 20 florinți, și o au datu în svinta besereca a Veșeului-de-susu, unde iaste hramul sf[ă]ntului m[u]c[er]nicu Dimitrie, ca se le fie pomană loru și a totu neamul lor; iară cine ar îndrizni și aru obrăznici să o fure, preot sau mirean, sau să mute din beserica, alegîndu de s'aru strămuta slujba din beserica, cu vre-o mijlocire, încă tot să fie în cealalta biserică de slujbă și de pomană, iară într'alta formă cine o va depărta, să fie judecat de Dumnezeu ca un fur de ceale sfinte; în anul 1779, Iunie 29.

8. *Octoih* fără titlu.

796. 9. Pe un *Pentecostarion* din Blaj, 1768:

Aciești sfînt Penticostari l'au legat Poppu János cartor [litere latine]. . . . vrerea Părintelui și cu puternicie Fiului și cu îndemnarea Sf[ă]ntului D[u]hu, s'au îndemnat anume Iacovu Radu și cu soața sa, Maria, și au cumpărat această sfîntă carte . . . , și o au dat pentru sufletul lor și a toată rudenia loru, la besereca noaoi, unde este hramul sf[ă]ntului mare mucenic Dimitrie; iară cine ar îndrizni, din frați, sau din mărădic, sau din strein, să o mute sau să o fure sau să u vinze, să fie afurisit și proclătit ca Arie, și să fie pirîș Sf[ă]ntul Dimitrie la zuoa de județ; în anul 1777.

10. *Triodion* din București, 1747.

797. 11. În altar:

S'au pictat sub conducerea zelosului R. V. D. proto-popu V. Mihalca; 1869.

798. 12. Pe iconostas:

Anno domini MDCCCLXIX pinxerunt F. W. Koutnik, kuklenensis, cum suo filio Ottokario, hoc templum.

TABLA LOCALITĂȚILOR.

A.

Alsó-Apsa (numele maghiar al Apsei-de-jos). V. Apsa-de-jos.
Alsórona (numele maghiar al Ronei-de-jos). V. Rona-de-jos.
 Anderco (familie) 6, 96, 137, 211.
 Antim (Ivireanul, Mitropolit), 34.
 Apaffy (Mihai, principe), 36, 114, 125.
Apsa-de-jos, 1-3, 6.

Apsa-de-mijloc, 3-8, 121, 124, 146.
 Arad, 190.
 Ardeal, 5, 7, 46, 69, 105, 108, 131, 134, 161. (Mitropolitul Sava Brancovici), 36, 131. (Ioasa), 132. (Inochentie Klein), 163.
 Austriaci (intrare în Maramures), 1687, 152.

B.

Băcicoiel, 9-10, 12-3, 83.
Băcicoielu-Mic, 9, 11-3.
 Baia-Mare, 138.
 Baia-Sprîi, 10.
 Băița (T. Baia-Mare), 64.
 Băiuț (T. Lăpușului), 106.
Băndreni (partea satului Călinești către Ocna-Sugătag), 69, 71-2.
Bășcoel. V. Băcicoiel.
 Batiz (= Batiz-Vaşvareu, T. Sătmariului), 192.
 Beclean, 55.
 Belgrad, 132.
Berbești și Rărbăști, 14-8, 21.
 Berzunți, 132.
 Betiți (în Ardeal; Băiuț?), 161.
 Bicsad (Bixad), 174.
Birsana, 20, 22-6, 57, 87, 92, 141,

143, 149, 152, 181, 183-4, 196, 204. (călugării din), 26.
Biserica-Albă, 27-8, 102.
 Blaj, 5, 7. (Mitropolitul Vancea de), 15. V. și Ardeal.
 Bontida, 155.
 «Borlanoveți» (în Moldova), 36.
Borșa, 28-9, 31-2, 37-40, 40-2, 44-45, 152, 209. (lupta de la), 152.
Borșa-de-jos, 33.
Botiza, 45-8, 101.
 Brașov, 106, 136.
Breb, 24, 46, 48-9, 51-3, 117-8, 174, 183.
 București, 25, 31, 131. (Spitalul Colței), 203. (Mitropolia din), 131. (dascălul bogasierilor din), 31.
Budești, 47, 54-61, 63, 65, 182.

NOTA. Numele satelor maramurășene sînt tipărite cu cursive.

C.

Căieni (partea satului Călinești de către Văleni), 66-9.
Călinești, 15-6, 20, 66-8, 69-72, 112-3, 183.
Cantacuzino (Ștefan-Vodă), 165.
 (Mihai Spătarul), 203.
Capnic. V. Căvnic.
Carăiul-Mare (ung. Nagykaroly), 196.
Carol al VI-lea (Împărat), 10.
Căvnic-Baie (= Capnic, Ț. Mănăstur), 56.
Cetățele (Cetățele. Ț. Baia-Spie), 116.
Chiev (și mănăstirea Pecersca), 73.
Chioara (Ținutul), 50.
Chiueșd (com. Sălăgiului), 155.
Chiuză (com. Solnoc-Dobica), 1-2, 108, 192, 194.
Chiuzbaia (= com. Sătmăru), 57.

Cirnești (= Cornești în Ț. Mănăstur), 63.
Comănești (Bacău), 84.
Comorzana (odinioară partea din sus a satului Sirbi, către Budești; azi, în Țara Oașului), 47.
Cornești, 10, 70, 73-4, 76, 102, 104-5, 156, 203.
Cosău (râu), 15-7.
Cosău (eraș), 16, 22, 53, 56-7.
Cosma (? Polonia) 114.
Costiui (sat cu mine de sare; locuitorii, odinioară Români, azi sint rusificați. În biserica parohială rusească și azi se află cărți rituale românești), 99.
Crăcești, 80-1, 201.
Cuha (= Cuhea), 41, 44, 59, 65, 82-5, 121, 150, 211. (ierodiaconul Nicolae), 95.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
D.

Daneș (= Danești, Ț. Baia-Spie), 64.
Darva (sat rusec în Maramurăș, lângă Uglea), 123.
Deal («peste deal»; în cercurile Mara și Cosău; și muntele Gutin, hotăr spre Sătmăru), 85.
Dej (Ținutul), 1.

Desesti, 62, 85-90.
Dintr'un Lemn (mănăstire), 31.
Drăgoiești (rus. Drahova. ung. Kövesliget), 169.
Dragomirești, 12, 91-3, 95-100, 120, 124, 157, 160, 165. (proto-popul Dumitru de), 124.

E.

Erașul-de-sus, 9, 38. (-de-jos), 41, 43.

Eudiu. V. Ieud.

F.

Fejéregyháza. V. Biserica-Albă.
Ferdinand (Împărat), 144.
Ferești, 21, 101-5, 206.
Fernezei (Ț. Baia-Spie), 193.
Ferșu-Banc (= Felsőbánya). V. Baia-Spie.

Francesi, 14, 211.
Francisc (Împărat), 13-4, 145, 160, 164, 204, 208, 211.
Francisc-Iosif-I-II, 6, 53, 99, 203.

G.

Gherla, 6, 195. (episcopi de : Ioan Alexi), 6. (canonicul M. Șerban), 6.
Giulești, 57, 59, 98, 105-7, 116, 129, 185, 204. (Teofan monahul), 130. (Vasian monahul), 130.

Glod, 197-41.
Glod-Slatinca (= Slătioara), 109.
Gyulafalva (azi Măragyulafalu), V. Giulești.

H.

Hărniciești, 112-5.
Hirlău, 205.
Homorodul-de-jos (com. Sătmăr), 61.
Hoteni, 116, 174-5.
Hotin, 36.
Hozavle. V. Rozavle.

Hrozavle. V. Rozavle.
Hueresi. V. Hurez.
Humor (mănăstire), 30.
Hurez (ung. Nántű, Ț. Supurului), 62.
Hust, 59, 209. (erașul), 59, 65.

I.

Iapa, 118-9.
Iași, 67, 101.
Ieud, 13, 41, 44, 57, 64, 81, 93, 95, 98, 120-6, 132, 134, 146, 173, 208.
Ioricești. V. Oancești.

Iod, V. Ieud.
Ioud. V. Ieud.
Iosif I-ii (Împărat), 119.
Iza (rii), 47, 57, 59, 64, 75, 128.

J.

Jereușia (ung. Oláh-Gyuros, Ț. Supurului), 62.
Jeroașa. V. Jereușia.

Jungi (Juji: ung. Gyöngy; *ibid.*), 62.

K.

Külinfalva. V. Călinești.
Károlyi (Ferencz), 211.

Körtvélyes. V. Peri.

L.

Lăpușul-Romănesc, 125, 152.
Larga (Ț. Lăpușului), 195.
«Lembiisca» (țara), 34.

Leopold I-ii (Împărat), 81, 109. (al II-lea), 13.
Leordina, 96, 127, 129, 139.

M.

Mădăras (com. Sătmariu), 2.
Maierul (com. Bistrița-Năsăud),
132.

Mako (oraș), 195.

Maramurăs, 2, 12-5, 19, 22, 27,
39-40, 43-4, 50, 53, 57, 59, 64,
69, 72, 74-5, 107, 119, 124, 128,
133, 152, 165, 173, 184, 193,
211 (Ruși din), 6. (Episcopi
români: Mihail Molodet), 42-3,
101, 209 (?). (Stanca), 43. (Do-
softeilu), 2, 68. (Iosif Stoica),
possim. (Serafim), 2, 100. (—
ruși: Andrei Bacinschi), 9, 13,
15, 24, 41, 44, 56, 59, 64, 72, 90,
93, 95-8, 134, 154, 195, 198, 204,
208, 211. (Gheorghe Ghenadie
Bizantie), 10. (Gavril Blajovs-
chi), 93. (Ioan Bradaci), 5, 7,
19. (Emanoil Olșavski), 6, 15,
41, 44, 57, 93, 95, 98, 174, 184,
211. (Alexie Poci), 96, 100, 164.
(Vasile Tarasovici), 209. (Vi-
cari: Petru Anderco), 6, 96.
(Daniil Havrilovici), 57, 174,
184. (Gheorghe Köszegzy), 24,
40, 90, 198, 211. (Vasile Pop
din Tarna), 13, 204. (Ale-
xandru Ragoczzy), 56, 54.
(Andrei Tarasovici), 195. (An-
drei Zsetkey), 19, 42, 91, 108.
(Protopop și vice-arhidia-
coni: Alexie Anderco Homo-
rodeanul, la Vișău), 137, 211.
(Ionașcu Bale, Săcel), 91. (Io-
nașcu Pleșu Bale, Săcel), 42,
57, 210. (Lupu Bale, leud), 41,
44, 93, 95. (Ion Grad, Vișăul-
de-mijloc), 40, 208. (Ionașcu —
același (?), Vișăul-de-mijloc),
209. (Lupu, leud), 64. (Vasile
Mihalca, Vișău), 137, 146,
212, 214. (Ioan Mihali), 96,
129. (Nichita, Borsă), 37. (Ște-
fan Petrovai), 109. (Vasile
Pop. Rozavle), 208. (Andraș
Rednic, Giulești), 57, 64, 88,
106, 116. (Todor Rednic, Co-
său), 6, 24, 56, 90, 106, 141,
204. (Vasile Rednic, Giulești),
90. (Grigore Roșca, Rozavle),

159. (Petru Șelca, asesor), 129.
(Simon Ștefan), 212. (Timo-
teiu din Moiseiu), 10, 45. (Va-
sile, Rozavle), 40, 154, 212.
(Vasile, Vișăul-de-jos), 36.
(Vasile Voiosan, Sighet), 6)
192-4.

(Fișpani: comitele Gheorghe
Apponyi), 42, 91. (Barkóczy
Imbre), 57, 65, 98, 121, 123,
187. (Iosif Bethlen), 81, 163.
(comitele Ladislau Haller),
44, 59. (Francisc Rhedey),
43, 114.

(Viceșpani: Mihai Bale de
leud), 42, 91, 121-3. (Francisc
Budai), 40, 57, 121. (Petrudar-
vay), 123, 187. (Dengeleghy ?),
40. (Francisc Márothy), 41,
65. (Alexandru —), 93, 95,
98. (Ștefan Pogán), 10. Mein-
hard —), 36. (Paul Szaplon-
czay), 40. (Francisc Szegedy),
48, 59, 211.

(Jurați-solgabirai: Mihai Bale,
leud), 57, 65, 93, 95, 98, 187.
(Bodu), 187. (Vasile Boer din
Săcel), 163, 165. (I. Dunca, Șieu),
208. (Simion Dunca, Șieu),
57. (Gavril Gorzău, leud),
93. (Vasile Man, Sighet), 6.
(Petrud Megyery), 91. (Ladis-
lau Magheri, Șieu), 40, 42,
121. (Ilieș Petrovan, Erașul-
de-sus), 36. (Popovici, Sighet),
59. (Nicoară Rednic, Cosău),
15, 53, 65. (Réthy, Hust), 59.
(Laslău Simon, Sighet), 65.
(Vasile Sopirtanul), 13, 41, 44,
59, 65, 81, 121, 123, 187, 211.
(Pavel Szaplonczay), 208.

Maria-Teresa, 13, 15, 57-8, 64.
Mavrocordat (Nicolae-Vodă),
134.

Mintiu (com. Sătmariu), 140.
(profesorul D. Pap din), 140.
Monseiu, 10, 15, 31, 45, 131-3,
147, 163, 175, 187. (egumeni),
132. (arhimandritul Iorest),
163.

Moldova, 28-30, 36, 67-8, 101,

132. (Gheorghe Mitropolitul),
131. (Antonie Mitropolitul),
34. (Nichifor Mitropolitul), 134.
Moldovița (mănăstire), 134. (și
arhimandritul Andrei), 134
Moscovia, 192.

Movilă (Bogdan-Vodă), 39.
Muncaciū, 5, 10, 15, 41, 43, 47,
57, 59, 64, 134, 139, 163, 174,
184, 211. (episcopie), 6, 22,
(arhidiaconul D. Ioanș), 163.

N.

Nancova (sat rusesc în Mara-
murăș, ung. Husztköz; cercul
Hust), 43.
Nănești, 23, 50, 138-141.
Napkor (com. Szaboies), 129.
Napoleon I-ii, 194.
Neamț (mănăstire), 132.
Nemigea - Rumânească (com.
Solnoc-Doboca), 55.

Nicea (Teofan, Mitropolit de),
184.
Nicula (sat lângă Gherla), 48.
Noghițalău. V. Nușfalău (com.
Bistrița-Năsăud, ori com. Să-
lagiū), 115.

O.

Oancești, 13, 73, 75, 84, 102-3,
141-3.
Oancești. V. Oancești.
Oaia (vale, ce curge prin Vin-
tești Budeștiului), 58, 206.
Ociști. V. Oancești.
Ocna-Șugătag, 144-5. (preotul ca-
tolic, prefectus), 145.

Olănescu (logofătul Ioniță), 169
Onciști. V. Oancești.
Oradea-Mare, 194-5. (episcop :
Mihail Pavel), 194-5.
Orman (sat, com. Solnoc-Do-
boca), 158.

P.

Pătroc (Petrova), 93, 101, 145-6.
Peri (rus. Hrusova; ung. Kört-
vélyes), 68.
Pesta, 144.
Peteritea (com. Solnoc-Doboca),
194.
Pintea Viteazul (haiduc), 60.
Pinten (munte aproape de Dra-
gomirești), 99.

Poiana-Făgetului («loc de fin»
la Mănăstirea Moiseiului), 135
Poiana-lui-Ilieș (sat; Poieni),
108, 141, 147, 158.
Polonia, 114, 193.
Purcăreți (com. Sălagiū), 145.
Putna (mănăstirea), 133.

R.

Racovița (Mihail-Vodă), 131.
Racșe (în Țara Oașului), 104.
Rădăuți (Bucovina), 132. (epis-
copul Varlaam de), 132.

Rákóczy (Gheorghe I-ii), 28,
209-10.
Roma, 57, 113, 194 (Papa Be-
nedict), 13, 57.

Rohna-de-jos. V. Rona-de-jos.
Rona-de-jos, 154-6.
Rozavlea, 40, 124, 154, 157-9,
 208, 211-2.
Rusca (munte aproape de Dra-
 gomirești), 99.

Ruscova (sat rusesc), 157.
Rusia, 73.
Rusu (lingă Beclean), 55.
Rusu (de peste deal, Ț. Baia-
 Sprie), 71.

S.

Săcel, 10, 42, 57, 82, 91, 96, 108,
 130, 132, 151, 160-5, 210.
Șaio-Poiana. V. Șieș-Poiana.
«Șăleniacta», 34.
Săliste, 13, 93-4, 134, 151, 165-8.
 («biserica nistorească»), 94,
 167.
Sandru Popa Lupu (războinic),
 38, 40, 44.
Săpînța, 123, 169, 171, 173-5.
Sarasău, 175-6.
Sărat (locul, unde-s ocnele de
 sare la Ocna-Șugătag), 185.
Sasa (com. Solnoc-Dobica), 59.
Sat-Șugătag. V. Șugătag.
Sătmariu (comitatul), 192, 196.
Sibiul (lingă Sibiu), 52, 202-3.
Sibiu, 161. (Ținutul), 202.
Sighet. V. Sighet.
Șieș și Șeș, 40, 78, 179-80, 187,
 196, 208.
Șieș-Poiana (= Poieni), 148-9,
 153.
Sighet (oraș și Ținut), 5, 6, 15,
 17, 56, 59, 64-5, 99, 119, 180,

195, 211. (diac și dascăl: Ui-
 bardi), 17.
Șintereag (com. Bistrița-Nă-
 săud), 206.
Sirbi, 52, 57, 108, 145, 177, 180-5,
 189.
Șișești (Șușești) (com. Sătma-
 riu), 57.
Slatina, 187-9, 191-5.
Slatina (Băile), 194.
Slatina (și Slatina), 187.
Solnoc (comitatul), 56, 84, 158.
Somfalva (= Somosfalva). V.
 Cornești.
Sopron (oraș), 107.
Strîmtura, 188, 195-8.
Suceava, 29, 81, 131, 136.
Sucevanul (Ioan Voita), 70, 72,
 81, 86, 115, 119, 156, 182.
Șufalub. V. Cornești.
Șugătag (= Sat-Șugătag), 105,
 176-7.
Szabolcs (comitatul), 129.
Szaplonca. V. Săpînța.

T.

Tămaș (ung. Tomány, com.
 Sătmariu), 185.
Tara-Românească, 95, 165. (Ni-
 colae dascălul din), 95.
Tara-Ungurească, 43, 56, 81,
 98, 109, 124, 136, 144, 193, 203.
Tarna (Țara Oașului), 13.
Târnița (munte aproape de Dra-
 gomirești), 99.
Tășnad (com. Sălagiu), 2.

Tatari, 152, 166, 211.
Tăuții-dintre-băi (= Tăuții-de-
 jos, Ț. Baia-Mare), 92.
Terebești (com. Sătmariu), 62.
Țigani, 189.
Timișoara, 190.
Țisa (riul), 75.
Tiuza. V. Chiuza.
Trip (în Țara Oașului), 82.
Turda, 7.

U.

Uinimăt (com. Sălagiu), 2.
Ungureni (Ț. Lăpușului), 63.
Ungvar, 2, 22, 106, 139, 198, 208,

211. (episcopia din), 56, 75-6.
 (profesorul Haina), 22. (semi-
 nariul din), 22.

V.

Vad, 199-200.

Valea-Porcului, 200-1.

Valea-Plaiului (loc de țin, la Mănăstirea Moiseiului), 135.

Valea Pomnișorilor (aceiași observație ca mai sus), 135.

Văleni, 27, 68, 141-2, 183-4, 201-4.

Varole (= Seini), 82.

Vereșmort (com.Sătmariu), 112.

Viena, 6.

Vințești (partea din sus a satului Budești), 54-6, 60-1, 63, 65.

Virșeș, 190.

Vișău (rișu), 128.

Vișăul-de-jos, 11, 205-6.

Vișăul-de-mijloc, 40, 56-7, 80, 136, 141, 204, 207-12.

Vișăul-de-sus, 135, 146, 213-4.

ONOMASTIC.

A.

- Achimie, 185.
 Acripe, 114.
 Actimie, 155.
 Adam, 5, 7.
 Afira, 36.
 Aftina, 164.
 Agalta, 133.
 Ahic, 150.
 Albu, 29, 44-5.
 Andilina, 114.
 Andraș, 49, 53.
 Andrieș, 114.
 Andruș, 172.
 Anica, 4.
 Anișor, 10, 124.
 Anița, 96, 114.
 Anoca, 144.
 Antafic, 117.
 Anuța, 3, 7, 14, 25, 49, 51.
 Apșan, 171-2.
 Ardeleanu, 36, 50, 71, 104, 130, 174, 197, 202, 207.
 Arimie (Ieremia), 57.
 Aviron, 131.
 Avram, 96, 145.
 Avrămescu, 20.
 Axene, 20.
 Axenie, 4, 5, 8, 35, 41, 48, 100, 105, 109, 125, 128, 156.

B.

- Bale, Bala, 51, 121-2, 124-5, 134, 146.
 Baleanu, 185.
 Balic, 47.
 Bălin, 52, 108, 183-4, 186.
 Baltan, 26, 135.
 Bandre, 11, 70.
 Basa, 184.
 Bata, 66.
 Batin, 18, 24, 28, 172.
 Bedeleian, 50, 204.
 Berce, 18, 71, 172.
 Berinde, 53.
 Berindeii, 53.
 Bibăni, 193.
 Birnariu, 135.
 Birsan, *passim*.
 Birtoc, 51, 65.
 Bizău, 164, 168.
 Bleadea, Bledea, 49, 52, 117, 119, 176.
 Bliran, 139.
 Boban, 45.
 Bocociu, 171-2.
 Boer, 165.
 Bogdan, 15, 51, 96, 98-9.
 Boitor, 138.
 Boje, 171-2.
 Bojenetă, 169.
 Bondici, 172.
 Bondor, 168.
 Bora, 205-6.
 Borca, 1, 24, 50-3.
 Bornea, 104.
 Bornici, 144.
 Borodeiu, 182, 184.
 Boroica, 199.
 Borșan, 207.

Boşca, 200.
 Bosga şi Bozga, 51, 174, 195.
 Bota, 30, 38-9, 45, 50-2, 117, 135.
 Botău, 149.
 Botezată, 191.
 Botezatu, 76.
 Botîrlă, 196.
 Botiş, Botiş, 9, 13, 201.
 Botizan, 197.
 Boza, 174.
 Bozgoi, 174.
 Braico, 174.
 Branco, 166, 171-2.
 Braşovanul, 132.

Brezul, 172.
 Brîndău, Brîndoi, 113.
 Brumar, 48.
 Buculaiu, 45.
 Bud, 51, 55-6, 59-60, 63, 66.
 Bude, 63.
 Buftă, 101, 174.
 Buga, 149.
 Bule, 139.
 Bulu, 56.
 Bunzura, 142.
 Bute, 100.
 Buzău, 161.
 Buzură, 32, 41.

C.

Căcan, 202.
 Caitan, 199.
 Calea, 31.
 Calian, 45.
 Călin, 135, 203.
 Călina, 4, 14, 16, 20, 24, 53.
 Călinuţa, 49.
 Căţahenie, 36.
 Cătălina, 100, 129.
 Cătărăma, 37.
 Cătărămaşcul, 36-7.
 Cătrin, Cătrina, 50-1.
 Catuna, 169-70, 173, 175.
 Cepschin, 72.
 Ceteraşul, 50.
 Chifor, 17, 33, 41, 45, 91, 105, 166.
 Chindici, 192.
 Chindriş, 20, 121, 124, 126.
 Chira, 23, 110, 142, 186.
 Chiran, 51-3.
 Chirilă, 2, 47.
 Cice, 58.
 Ciceu, 56, 60, 185.
 Cieş, 61.
 Cimpotiaşul, 134.
 Cioban, 212.
 Cioca, 123.
 Cionca, 172.
 Cîrjă, 51, 53.
 Cîrştina, 117, 198.
 Ciţcan, 60.
 Cocotă, 196.
 Codrea, 14, 16, 21, 71, 171.

Codrean, 19, 21, 88.
 Cointe, 57.
 Coman, 15-6, 51, 81, 136-8, 140, 170-1.
 Corbaci, 51.
 Corda, 1.
 Coset, 168.
 Cosmic, 52.
 Cosoan, 23.
 Costa, 142, 158.
 Costan, 9, 12-3, 59, 92, 142, 164, 200.
 Costin, 45, 47, 62.
 Costinaş, 53.
 Cotac, 81.
 Cotet, 50, 53.
 Cotetan, 45.
 Cotoiu, 117.
 Cozac, 69.
 Cozma, 13, 41, 50-5, 60, 104, 107, 205.
 Cozmoaie, 118.
 Cozmuţan, 20.
 Crăciun, 44-5, 50-3, 108.
 Craiu, 51.
 Creştina, 156.
 Creţune, 51.
 Crişanu, 18.
 Cristea, 117.
 Ciubai, 210.
 Cuca, 36.
 Cuhă, 69.
 Culincovici, 112.
 Cupa, 136.

Cupce, 56, 66.
Cupcenco, 87.

Cuța, 138.
Cuza, 2.

D.

Dale, 50.
Damaschin, 135.
Damian, 31, 135.
Dan, 9, 31, 41, 45, 85, 88-9, 91,
96, 110-1, 148.
Danciu, 38, 43-4, 50.
Dăncuș, 205.
Dănese, 149.
Dănilă, 109.
Dănuț, 117.
Datan, 131.
David, 155.
Derman (Gherman), 129.
Diacul, 85.
Dinsuga, 134.
Diorde, Diurdea, Dorde, 1, 14,
114, 142.
Dirasin (Gherasim), 62.
Doboș, 51.
Dobrodu, 177.
Docă, 14, 18, 34-5, 51, 136, 167.

Docati, 14.
Dochia, 4, 38, 135.
Dochița, 5.
Dolodan, 45.
Dolțșan, 129.
Donca, 206.
Dolu, 84.
Dominte, 10.
Dorde, 1, V și Diorde.
Dote, Dotie, 1, 3, 30, 41, 44.
Dragotă, 10.
Draguș, 59, 61-3, 65, 75, 85, 87,
90, 142.
Dumitraș, 35.
Dumitrașco, 34, 38.
Dumitreț, 50.
Dumitru, Dumitre, Dumitro, De-
mitro, Dimitrie, *passim*.
Dunca, 55, 60, 90, 122, 127, 146,
179-81, 187, 189, 192.

E.

Ecatarina, 144.
Echemeț, 172.
Echim, 69.
Eodoca, 2.
Eremeiū (Ieremie), 20, 36, 45,
117, 166.

Erhan, 131.
Erina (Ierina), 5-6, 16, 20, 38.
Eudochia, 36, 68.
Eustratie, 39.

F.

Faga, 131.
Farama, 207.
Farcaș, 105.
Farige, 114.
Faur, 161, 185, 188.
Fedac, 144.
Feir, 54, 56, 60.
Filimon, 114.
Filip, 10, 14-5, 67, 69-72.
Finta, 172, 174.

Fițagan, 100.
Fitoac, 50.
Florea și Floare, *passim*.
Florian, 53, 145.
Florița, 210.
Fodorot (Fodoruț), 114.
Fogoroș, 206.
Forlea, 182-3.
Frenți, 41, 59.
Frosina, 11, 23, 81, 89, 114.

G.

- Gabor, 14, 51, 55, 96.
 Gafie, 35, 63, 106, 135.
 Gafina, 135.
 Gafița, 114.
 Gafta, 92, 208.
 Gaje, 114.
 Gahie (Gasie), 10-2, 40, 63, 91.
 Ganciu, 50.
 Garpian, 133.
 Găvrilă, *passim*.
 Gavrinca, 116.
 Găvrus, 53, 91, 113-4.
 Gheștuc, 20.
 Ghețelu, 191.
 Girbo, Girbov, 32, 95, 97.
 Gîrpina, 91, 166.
 Giurca, 202-3.
 Giurcea, 33.
 Gliga, 62.
 Gligorie, *passim*.
 Glighira, 140.
 Glodeanu, 188.
 Goja, Goje, 21, 52-3, 73, 102-4, 138, 142-3, 146, 203, 205, 207.
 Gogotă, 10, 13, 91.
 Gogotanî, 13.
 Gorzău, 123.
 Gostinciariu, 195.
 Gota, 116.
 Goța, 191.
 Grabul, 45.
 Grad, Gradul, 34-5, 40, 135, 137, 168, 208-9, 212.
 Grâl, 101.
 Grec, 45.
 Grefi, 172.
 Griga, 8, 50, 53, 65, 81, 104, 115, 203.
 Grigaciu, 117.
 Grigaș, 86.
 Grigor, Grigoriaș, Grigorie, *passim*.
 Grigoriță, 87.
 Griguși, 117.
 Gripena, 85.
 Grița, 117.
 Groșeș, 118.
 Groze, 114.
 Gruan, 49, 53.

H.

- Habaglu (?), 139.
 Habota, 13.
 Hafie, 16, 54, 85-7, V. și Hahie.
 Hahica, 179.
 Hahie, 25.
 Hai, 32.
 Haicucian, 184.
 Haiducian, 197.
 Haina, 50, 119.
 Hainca, 18.
 Hăma, 50, 53.
 Hanta, 40.
 Hantac, 40.
 Hanțic, 40, 45.
 Hapca, 213.
 Herea, 151.
 Herștu, 41.
 Hilimon, 91, 198.
 Hilip, 11, V. Filip.
 Hirină, 49, V. Erina.
 Hitli, 51.
 Hode, 179.
 Hodor, 25-6, 80, 141, 204.
 Hojda, 137.
 Holocea, 45.
 Hondi, Hondiș, 164, 172.
 Horoba, 161.
 Hotco, 124, 126.
 Hote și Hotea, 51, 85, 116.
 Hotean, 53.
 Hotencea, 52.
 Hotnojul, 139.
 Hrușca, 159.
 Huban, 193.
 Huzău, 3, 4, 5, 8.
 Huzea, 208.

I.

- Iacob, 47.
 Iacob, Iacov, *passim*.
 Ialeana (Ileana, Ielena), 3-5, 55.
 Ialexa, 619.

Ianoș, 59-60, 91, 196.
 Iausco (Iusco), 29.
 Idofila, 47.
 Ierina, 16. V. Erina.
 Ievon (Ion), 84.
 Ifimie, 46.
 Ienigăia, 131.
 Ilca, 3, 35, 91, 108.
 Ile (Ilei, Ilie), 2, 53.
 Ignat (Icnat, Ilnat), 36, 86, 117, 127, 133.
 Ilesuț, 53.
 Ilieș (Ileas), 15-6, 26, 36, 148-51, 154, 170.
 Ilitofie, 91.
 Imvre (= Imbre), 57, 65.
 Indrei, 48, 50.
 Indriaș, 51-2.
 Ioanoș (Ionaș), 163. *passim*.
 Ioan, Ion, *passim*.
 Ioana, 20, 32, 37-8, 66, 157.
 Iofla, 134.
 Ionacu, 67.
 Ionaș, 114.
 Ionașco, *passim*.
 Ionășel, 59, 65.
 Ionciuc, 73.
 Ioncea 55, 181.
 Ionea, 81.

Ionel, 54.
 Ioniță, 169.
 Ionuț, 36, 38, 181.
 Iosif Împăratul (= Iosif I), 109.
 Iosip, 41, 45, 50, 177, 184, 186.
 Iov, 163.
 Iparae (?), 32.
 Irimia, *passim*.
 Irina, *passim*.
 Irinca, 66.
 Istratie, *passim*.
 Ișvan (Ișlan), 10, 137.
 Iuga, 13, 48, 93, 98-9, 165, 167
 Iunta, 132.
 Iura, 58, 66.
 Iurca, 70, 172.
 Iusco, 166, 207, 211-2.
 Iuscolon, 123.
 Ivu Ion, 18.
 Ivanciuc și Ivonciuc, 8, 104-5.
 Ivașca, 137, 211.
 Iustina, 216.
 Ivonaș, 18.
 Ivdochia, 207.
 Ivan, 4, 12, 17-8, etc.
 Ivântuc, 20, 106.
 Ivana. V. Ioana.
 Ivon, 18.

J.

Jiga, 213.
 Jofia, 52.
 Juji, 62, 151.

Juleșteanul, 182.
 Jurja, 153.
 Jurjii, 148, 153, 172.

L.

Lamu, 165.
 Larion, Larior, 90, 135.
 Laslân, 40, 44, 59, 163.
 Lazor, 45, 50, 114, 135.
 Leafam, 192.
 Leontie, 91.
 Leordean, 129, 138-9.
 Lihata, 199.
 Loghin, 9, 51.
 Lomei, 80-1, 101.
 Lovin, 96.
 Lucan, 85.
 Lupeiu, 41, 45, 155.

Lupșca, 105.
 Lupuca, 208.
 Lupșe, 136.
 Luca, *passim*.
 Lucaci, 117.
 Luchiana, 91.
 Lupa, 37, 67, 72, 81, 111.
 Lupan, 37.
 Lupu, 13, 23, 30, 33, 38, 45, 49, 51-2, 57, 63, 93, 110, 117, 149, 201-2, 209, 211.
 Lupuca, 208.
 Lupuț, 57, 133, 166.

M.

Macovei, 8, 104, 130, 149.
 Madiarco, 172.
 Maftie, 61.
 Mălanca, 50-3, 117, 165.
 Maler, 39.
 Mălina, 45.
 Man, 178-80.
 Mănăilă (Minăilă), 18-9, 104, 112, 172.
 Mandril, 38.
 Mangratic, 136.
 Manoil, 57, 93, 97, 112.
 Manoilă (Manăilă), 6, 21, 44, 112.
 Manța, 81, 196, 198-9.
 Manul, 54.
 Marăs, Mariș, 66, 83-4.
 Marchiș, 176, 198-9.
 Marcoș, 48, 148, 197-8.
 Marcu, 155.
 Marian, 109, 188.
 Marica, 3, 5, 7, 16, 20, 106.
 Măricuța, 9, 14, 49, 101.
 Marie, *passim*.
 Marina, 1, 5-7.
 Marinca, 55, 58, 60.
 Marinca, 59, 65.
 Marinceș, 60.
 Marincușă, 113.
 Măriuța, *passim*.
 Marta, 181.
 Marțuleanca, 50.
 Matei, *passim*.
 Mațan, 34.
 Mațuța, 60.
 Mateșoș (?), 174.
 Maxim, 44-5, 114.

Meleilă, 110.
 Melentie (Merentie), 112, 179.
 Melu, 40.
 Miclăuș, 18.
 Micle, 19.
 Miha, 115.
 Mihali, 29-30, 37, 39-40, 121, 146-7.
 Mihai, *passim*.
 Mihăieș, 114.
 Mihalca, 1.
 Mihali, 6, 169, 182.
 Mihoc, 50-1, 63, 142, 167.
 Mihne, 141, 202.
 Mindros, 171.
 Minicher (ung. Menyhért, germ. Meinhard), 36.
 Miov, 186.
 Miron, 33, 44, 73, 117.
 Mirtian, 182.
 Mitre, 136.
 Mociran, 51.
 Mofie, 182.
 Moisi, 51.
 Moiş și Moes, 14, 18, 20.
 Moisăi, 174.
 Moldovan și Moldauvan, 20, 38, 50, 84, 92, 139, 172, 174.
 Moltea, 52.
 Mone, 52.
 Morărașul, 1.
 Moraru, 51-2, 64.
 Morişan, 119.
 Muntean, 46, 90-1, 148, 151, 153, 163.

N.

Nace, 137.
 Nacu, 167.
 Nalina, 40.
 Nan, 178.
 Nanașcu, 115.
 Năstafa, 3-4, 16, 24, 36, 66.
 Năstăfuța (Năstăfușă), 49, 51.
 Nastahie (Nastasie), 4, 14, 19, 26, 33.
 Nasta, Naste, Nastea, 11-2, 117.
 Năstaca, 33, 100-1.
 Năstăcuța, 185.
 Năstuța, 101.

Nechita, 9, 27, 33, 35, 41, 44-5, 89.
 Nechituș, 50.
 Negrea, 133, 195.
 Nemis, 20, 24, 60, 65, 71, 106, 202, 204-5.
 Nempșorul, 50.
 Nenestean, 145.
 Nestor, 11.
 Netita (Nichita), 109.
 Netitua, 34.
 Nețu, 34.
 Nichita. V. Netita, Nechita.

Neofil, 122.
 Nicoară, 2, 3, 10, 40, 115.
 Nicolae, *passim*.
 Nicorie, 49.
 Nistor și Nistoriu, 12, 45, 167-8,
 178.

Nodis, 196.
 Nustafă, 52. V. Năstafa.
 Nuțu, 34, 210.

O.

Oană, 70.
 Oance, 139-40, 144.
 Oane, Oanie și Oana, 49, 51-3,
 172.
 Oantă, 101, 103-4, 115.
 Odochie. V. Odotie.
 Odotie, 9, 14, 16, 38.
 Ohim (Ioachim), 11, 166.
 Olexa, 48, 85, 105, 174.
 Onac, 182.
 Onașco, 208.
 Oniș, 118, 172.

Onicea, 111.
 Oniș, 15, 18, 172.
 Onișor, 164.
 Oniță, 54-5, 60.
 Onuț, 50-1, 90, 98-9.
 Ooșanu (Aoșanu), 164.
 Opriș și Oprișa, 27, 54, 59-60,
 63, 66-8, 71-2, 183.
 Orboae, 56.
 Orosu, 1.
 Ostași, 100, 165.
 Otimie, 166.

P.

Pal, 40.
 Palaghie (Paladie), 9, 16, 18.
 Paladie (nume de femeie), 201.
 Palaghie (Paladie), 9, 16, 18.
 Palcu, 4, 18, 60.
 Pănași, 50.
 Panaghie (Pelaghie), 106.
 Pautelimon, 1, 2, 122, 158.
 Pap, 140, 146.
 Părasca, 1, 9-10, 165.
 Paraschiva, 9-11.
 Pârșinariu, 91.
 Pașca, 186.
 Pașco, 139, 176-7, 205.
 Pașcul, 21, 140-1.
 Pasero, 197.
 Pătran și Petran, 50-1, 53.
 Pătraș (Petraș), 1, 18, 67, 70,
 117, 130, 172.
 Pătrășcoala, 172.
 Patresa (Pătreasa), 184.
 Pătrăuș, 147, 150, 152-3.
 Pătrică, 69.
 Pătrovai, 160.
 Pătrovan, 157, 160.
 Pătru, 17.
 Pătrușă, 188.
 Pătruț (Pătruță), 50-2, 115.
 Pavel, *passim*.

Palaghie, 14, 101.
 Pente (Penter), 91, 131.
 Pepelea, 36.
 Petran, 49, 52.
 Petraș, 130.
 Petre, *passim*.
 Petricu, 46, 50-4, 70, 90, 132, 147,
 174, 183, 213.
 Petrovai, 48.
 Pinte, 29, 39, 41-2, 51, 56, 81,
 87, 99, 126, 174.
 Pinteiu, 117.
 Pintelei, 104.
 Pintilie, 156.
 Pleșu, 135, 165.
 Plohod, 96, 99, 165.
 Pogoșan, 57.
 Pomanu, 105.
 Pica, 201.
 Pintece, 117.
 Pop, 4, 6, 18, 20, 51-4, 57,
 60-1, 65, 71-2, 85-6, 89-91, 98,
 104, 114, 125, 129-30, 137, 141,
 168, 171-2, 174, 181, 197, 205, etc.
 Porfiră, Porhira, 1, 9, 47, 52-3.
 Porga, 68.
 Potac, 18, 20.
 Potosca, 53.
 Potoscoaic, 49.

Precup, 207.
 Pricop, 9, 25, 33, 44, 193-4.
 Procop, 163.
 Procopie, 40, 133.
 Prodan, 117.

Pucheu, 53.
 Puicaci, 174.
 Pușcaș, 174.
 Pușul, 117.

R.

Rac, 91.
 Radu, 10, 12-3, 31, 46, 69, 73-4,
 85, 90, 102, 108, 110, 164, 167,
 202, 214.
 Răgul, 50.
 Raț, 163, 202, 204.
 Rednic, Rădnic, Răhnic, Reg-
 nic și Rehnice, 14, 18, 24, 103-4,
 106, 116, 172, 181, 206-7.
 Rișco, 47, 74, 76, 102.
 Robotin, 104.

Rogovanu, 111.
 Roman, 36, 39, 50-1, 85-90, 108,
 136, 166, 172, 188, 208-9.
 Ronai, 157.
 Roșca, 107-111, 148, 150, 152,
 159, 199-200.
 Roșin, 49.
 Rusca, 50.
 Ruscusul, 45.
 Rusu, 31, 50-2, 82, 117-8, 141-2,
 155, 191.

S.

Sabo, 54.
 Sacalăș (Sacanăș), 51-2, 111.
 Sacean, 187.
 Safta, 91, 208.
 Săm, 21.
 Samson, 85, 161.
 Samoil (Samoilă), 53, 87, 92-4,
 97.
 Sandul, 82.
 Sanhiru, 18, 50.
 Santa, 208, 210.
 Șapotai (= Szaploneczay), 122,
 172. V. și Soplonțai.
 Sărbul, 82.
 Sărbanca, 53.
 Sari (?), 119.
 Șas, 114, 149.
 Saul, 114.
 Sava, 34, 122, 134-5, 173.
 Savul, 36.
 Scovazu, 50.
 Șecheri, 172.
 Șerba, 67, 69, 71-2.
 Șesaru, 82.
 Sibian, 88.
 Sidău, 48.
 Sihău, 7.
 Sima, 9, 12-3, 48, 50-1, 53, 117-8,
 208, 212.
 Simau, 8, 17.

Simion, *passim*.
 Simnică, 60.
 Simon, 56, 85-6, 92, 94-5, 119,
 122, 208-12.
 Simziană (Sinzioană), 94.
 Singiorz, 118.
 Sirban, 53.
 Sîvur, 67.
 Sliva, 172.
 Sofie (Șofie), 85, 91, 94. V. și
 Șohia. Sosia, Jofie.
 Sofinov (?), 143.
 Șofrona, 38, 44, 98, 112.
 Șohia, 10, 135.
 Solomia, 41, 61, 114, 135.
 Soplonțai (= Szaploneczay),
 172.
 Sorici, 213.
 Sosia (Șofia), 53.
 Staicu, 203.
 Stanca, 135.
 Stanca (familie), 22, 204-5.
 Statie, 31.
 Ștefan, *passim*.
 Ștefănuț, 205-6.
 Ștefăneasa, 161.
 Șteț, 1, 18.
 Ștețco, Ștesco și Ștesc, 27, 29,
 40, 172, 174.
 Stoica, 25, 150, 163, 202.

Stoico, 106.
Șturze, 41.

Suciū, 48, 51.
Șușca, 96, 164-5.

T.

Tăba și Tăban, 52, 202-3.
Tahie, 47.
Talpoș, 193.
Taiul, 60.
Tămaș, 18, 48, 51, 53, 66, 85, 186.
Tanasie, 27.
Țap, 128.
Țascău, 172.
Tasia, 53, 81.
Tătar, 174.
Tătuc, 172.
Teana (Titiana și Tiana), 114.
Tema, 104.
Tecla, 9, 166.
Tenchiș, 149.
Teodor, *passim*.
Tepeiū, 81.
Teșe, 11.
Tetiana, 21, 36, 87.
Tiana (Titiana), 9.
Tibag, 213.
Tibil (?), 51-2, 60.
Țigan, 53.
Timiș, 31-2, 36-7, 40, 45, 84, 99.
Timoc (Temoc), 10, 51, 53, 104.
Timocai, 53.
Timofie (Timohie), 10, 49, 52, 137.
Timoteiū, 159.
Tincu, 60, 176-7.
Țiple (Țiplea), 6, 68, 101-2, 104, 192, 194, 205-7, 211.
Tira, 48.

Tisăliță, 160.
Tite, 18, 172.
Titian, 47.
Titiana, 17, 31.
Tivodar, 111, 154-5.
Toader (Tader), 24, 31, etc.
Tobic, 50.
Tocaciu, 49-50.
Toderaș, 26, 117.
Todică, 198.
Todișca, 63.
Todor, 6, 50-1.
Todora, 16, 24, 96.
Todoroiū, 139.
Todosie, 9-10, 25-6, 45, 47, 85.
Todorca, 184.
Tofan, 158-9.
Toma, 45, 58, 104.
Tomoiașă, 38, 133, 135-7, 146, 165, 208-9, 213.
Torje, 150.
Triloi, 45, 47-8, 164.
Trufan, 166.
Tucu, 137.
Tujne, Țijne, Tufne și Tușnea, 108, 111.
Tulbure, 184.
Tuhun, 204.
Tulupe, 161.
Tupiță, 80-1.
Turcuș, 93-4, 96, 98.
Turcuș, 98-9, 120-1.
Turda și Turd, 171-2, 174.
Tușnea, 109.

U.

Udici, 167.
Uglencea, 171.
Ungurul, 63, 142-3, 200.
Ungurean, 160.

Urda, 138.
Ursul, 45, 48, 50, 68, 92, 104, 116, 160, 205.
Ustin (Iustin), 136.

V.

Vacariul, 84.
Vadiciū, 119.

Văfumia, 101.
Vagren, 63.

Valian, 73.
 Valnița, 84.
 Vanda, 60.
 Vartolomei, 46-7.
 Vârvara, 36, 38.
 Vasalica, 14.
 Vascu, 63.
 Vaselie, Vasălie (Vasalie), Vasilie, *passim*.
 Vasian, 130.
 Văsie, 36.
 Văsîlca (nume de femeie; obișnuit lângă Siliște), 41, 167.
 Văsiu, 1, 18, 25, 149.
 Vasoc, 8, 18, 25, 104.
 Vecia (Thecla), 166.
 Vendel (?), 144.
 Verdeș, 87-8.
 Verneda, 171.

Verva, 83.
 Viena, 58, 64, 211.
 Virte, 153.
 Virtic, 63, 66, 199.
 Virva, 83.
 Vinț, 63, 124.
 Viscar, 40.
 Viteu, 18.
 Vlad, 1, 4, 8, 124, 137, 147, 164-6, 168.
 Vlașin, 50-2, 104, 207.
 Vlonga, Vlogna și Vlunga, 134, 138.
 Voita, 70, 72, 81, 86, 115, 119, 138, 156, 182.
 Voitor, 195-6.
 Volosân, 1-2.
 Vultur, 3, 4.

Z.

Zab, 45.
 Zah, 13.
 Zaharia, 91, 164, 198.
 Zat și Zet, 37, 44, 208.

Zigan, 172, 174.
 Zimbrul, 63.
 Zubascu, 91-2, 95-6, 98.

TABLA LUCRURILOR.

A.

Acreon (vălul cu care se acopăr sfințele daruri), 152.
 Alfavita, 109.
 Altar, 13, 111, 141.
 Aluat acru, 79.
 Antimis, 108, 165.
 Aramă, 90.
 Argați, 77.

Argint, 13, 145, 191.
 Argint viu, 79.
 Arhidiaconi, 96, 124, 153. V. și protopopi.
 Asesori, 59, 129, 136.
 Aștiut (= ung. esküt, azi pretore, sau jurat al doilea), 1.
 Aur, 13.

B.

Bani, 29 (de 13 potori), 52. V. husoș. (de argint), 14. (de hirtie), 14. (moldovenești), 101.
 Bârbintă, 14. (de brinză), 14. (de miere), 14.
 Blestemul legii, 30. (nedezelegat), 99.
 Biro și birău (jude), 28, 51. (nemeșesc), 20, 28, 135, 171, 194, 205.

Boieri, 5-6, 8, 14, 18-20, 28, 55, 57, 82-4, 86, 104, 107-8, 110, 120, 130, 143, 145, 161, 163, 165, 174, 185, 200.
 Bogasier, 31.
 Boi-de-mijloc, 14.
 Briu, 152.
 Brinză, 14.

C.

Cai, 114.
 Călugări, 26, 36, 131.
 Cană (vas de măsurat; are 7 litre), 14.

Cantori, 6, 27-8, 74, 76, 131-2, 144, 148, 193, 214.
 Căpitani, 131.
 Căfană, 124.

Catismă, 203.
 Cazanie, 139.
 Ceară 78.
 Cerneală, 78, 150.
 Ceteți, 207.
 Cetitor de stele, 113.
 Ciboriu, 143.
 Cioareci, 14.
 Cîrjmar, 77.
 Cîrznîc (= «făt bisericesc»), 11, 30, 59, 63, 108-10, 112, 114-5, 123, 142, 157, 185, 193, 204.
 Cîrnă, 62-4, 70. (cea mare, 1710), 152, 211. (cea mică, 1742), 152, 211.
 Clisiarhi (= cîrznici, «feți» bisericești), 122, 148, 151, 184.
 Clîjîe (clejîe), 93, 170, 185.
 Clop, 14.
 Clopote, 21, 64, 107, 109.
 Clopoțel, 191.

Comăndare, 62.
 Cometă, 49.
 Compactori, 138. V. legători de cărți.
 Condeie, 75-6.
 Corn, 78. (de carbi), 77.
 Cositor, 13, 109.
 Crîznici, 108, 123.
 Crucî, 7, 21, 34, 100, 148, 164.
 Clitori bisericești, 73, 103, 134-6, 166, 174.
 Cuie (de potcoavă), 79.
 Cununi, 61.
 Curatori bisericești, 6, 28, 48, 86, 129, 182, 192-4, 197, 212.
 Curele (de opinci), 14.
 Curte (= casă domnească), 75, 205.
 Cutremure de pămînt (în 1791, 1800, 1803, 1812, 1834), 24, 49, 80, 129, 197.

D.

Dascăli, 17, 37, 40, 44, 46, 75, 84, 95, 105, 122, 133, 203.
 Deregători (bisericești), 96, 205. (de varmeghie), 121, 123.
 Diacon (cîntăreț de biserică), 11, 17, 29, 32, 34, 36-7, 39-40, 47, 56-7, 60, 62, 65, 67, 73, 75, 90, 96, 125, 140-1, 145, 163,

165. (grecesc), 47. (romănesc), 138.
 Diaconi, 8, 11, 31, 37, 38, 40, 67-8, 70, 157, 180, 207.
 Diecița, 138.
 Dutcă (4 cruceri sau 8 fileri), 71, 79, 104, 110, 165.
 Dvere, 21, 66, 164.

E.

Eclesiarhi. V. Clisiarhi.

Epitrahir, 7, 114, 152, 165.

F.

Facie, 13, 100-1, 108, 129, 148, 191.
 Falcea (în Maramurăș se întrebuințează însă *iugărul*: cel unguresc e de 1.200 destinjinî pătăriți; cel catastral, de 1.600 stînjini pătăriți; *iugărul* se măsoară de țerani cu *rudo*), 46.
 Falon (felon), 7, 114, 135, 152, 165, 170.

Fărină, 79, 149.
 Fărmăcător, 113.
 Farnece, 113.
 Fărtaiu (ung. fertály; $\frac{1}{4}$ de *iugăr*, deci 400 st. p., după cel catastral), 135.
 Făt de biserică, 52.
 Față-de-masă, 29, 165.
 Fătoaie de țîrg, de sat și de lînă, 170, 191.
 Felder (ferdel; are 8 cane de

cite 4 litre; une ori de 3; cana legală e de 3 litre), 193. (-de mălaiu și grâu), 49.
 Fier, 77, 81, 148, 190.
Floarea Cuvintelor (Antologhiu), 82, 178.
 Florin (florinte), 2, 5-7.
 Foamete, 113, 150, 193. (mare, 1785-9 și 1817), 99, 193, 211.

Fogodar (făgădar, circiumar), 77.
 Fogodău, 77.
 Frig (mare), 118, 128, 142.
 Fruntariu (iconostas, timplă), 13, 19, 91, 157, 186, 201.
 Fur, 77.
 Fur de cele sfinte, 214.
 Furnică, 56.

G.

Galbăn, 116, 135.
 Gloabă, 124, 135.
 Grajd, 192, 194.

Grițar (greitar, graiter), 1, 17.
 Grâu, 13, 17, 49, 79, 142-3.
 Groșită (3 cruceri), 14-5.

H.

Haine, 7, 13-14, 52. (bisericești), 151, 170.
 Hirtie, 31, 78.
 Horincă (rachiu), 14.

Hotar, 53, 193.
 Hotnogi, 20.
 Husoși (măriași : $\frac{1}{3}$ de florin), 1, 13, 56, 61, 143.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I.

Iarba lui tatiu, 78.
 Icoane, 34-5, 108, 111, 148.
 Ierodiaconi, 142.
 Ieromonahi, 2, 130.
 In, 77.
 Îngheț (1799), 212.

Însurecțiune (1796), 124. (1800), 124.
 Învățători, 5, 8, 121, 170.
 Ipodiaconi, 89.
 Ișie (ung.; 3 iși = 2 litre), 14.

J.

Joc, 184.
 Jude, 48.
 Jurați, 10, 57, 59, 65, 91. (aî doi-

lea), 121. (de oarmeghe), 59. (mare), 6.

L.

Lăduță, 105.
 Lazuri (de fin), 135.
 Legători de cărți, «cumpuctori», 37, 70, 72, 81, 86, 94, 112, 115, 119, 138, 156, 182, 206.
 Legătură (de carte), 63.

Lei, 46, 101.
 Lingurițe, 13. (cu cruce), 170.
 Lină, 170.
Liturghie (românească), 47. (rusească), 26. (sîrbească), 47.
 Logofăt, 169.

M.

Maistări (= zidari), 13, 123.
 Mălaiu, 13, 17, 49, 142-3, 211.
Mărgăritarele (Sf. Ioan), 50.
 Măriași, 14, 17-8, 36, 49, 58, 61,
 70, 85, 102-3, 164.
 Masă (de veselie), 76.
 Măsari, 174.
 Măsatister (ung. mäsza-list;
 funcționar de ocne), 145.
 Măsurătură (de hotar), 50, 193.
 Masa Moșilor (mese lângă bi-
 serică; de obicei de piatră;
 femeile hrănesc pe ele sără-
 cimea; cele de la Joia-Mare
 se zic moși), 165.
 Mătasă, 170.
 Mănăstiri, 26, 58, 98, 129-35,
 165, 169, 173, 175, 190.

Meșteri, 19, 21, 29, 97, 115, 161.
 Minecare (veșmint bisericesc),
 152.
 Mied, 14.
 Miere, 14, 77-9.
 Mierța și Mirța (mertă; cores-
 punde felderului din Mara-
 murăș), 13. V. felder. (de
 mălaiu), 192, 211.
 Moară, 99.
 Molitvă, 206.
Molitvenic, 16.
 Monahi, 70-1, 130, 134. (călugă-
 rițe), 130.
 Mucuri (de luminări), 146.
 Mușt (de corn), 78.

N.

Năraclită (minecare), 7, 165.
 Negreală 150. Cluj / Central Univ
 Nemeși (nemiși, nemniși), 6, 14.
Nemeșig, 124.
 Nemiș-birăie, 20, 28, 208. (no-
 tariș), 149.

Nemișig, 124, 211.
Noul Testament, 21, 71.
 Notarâși, 149, 163.
 Nucă, 79.

O.

Oi, 14, 128.
 Olari, 18, 26.
 Oloiū de nucă, 78.
 Oltariū, 19, 59, 65, 159, 164, 185-6,
 204.

Omăt (mare), 74, 99, 118, 128,
 143, 211.
 Ordișpan (alișpan), 121.
Osmoglasnic, 31, 55, 84.
 Ovăs, 13, 17, 142-3, 148, 193, 211.

P.

Păcurari, 64.
 Pădureni, 190.
 Păhare, 79, 168.
 Parale, 46.
 Parastase, 139.
Păscălie, 27.
Păstori, 64.
 Pătac (ban), 14, 17-8, 49, 61,
 104, 110.

Păuni, 78.
 Peceti, 120, 161, 209.
 Pictori, 9, 59. V. zugravi.
 Pilă, 77, 189.
 Piper, 79.
 Pîrși, 30.
 Piroane, 70.
 Pită (dospită), 77.
 Plebanî, 150.

Pluguri, 99, 128.
 Pocaz (brii preutesc), 165.
 Pocrovet, 7, 165, 170. (de mă-
 tasă), 165.
 Podul (altarului), 165.
Polustar (Ceaslov), 10.
 Porțieși (țeranii liberi, plătind
 porție), 205.
 Poslujnici, 123
 Postav (roșu), 79.
 Postnic (*Triod*), 25, 32.
 Potcoave, 79.
 Potir, 13, 165, 170. (de argint,
 sullat cu aur), 109. (de co-
 sitor), 109.
 Potor ($\frac{1}{2}$ de groșită), 13-4, 17-8,
 61, 104, 107.

Prădător (de biserică), 27.
 Prapore, 108, 144, 178.
 Pravila, 104, 109, 124, 158.
Praxiu, 9, 148.
 Preoți, 11, 19, 25, 29, 32, 34, etc.
 Preotese, 17, 29, 52, 68, 106, 111.
 149, 157.
 Pristol, 7, 12, 29, 55, 59, 63, 87,
 90.
 Profesori, 140. (de teologie), 22.
 Prohod, 27, 76, 101.
Prologuri (Viețile Sfinților), 133.
 Protopopi, 10-3, 40, 106, 124, 142,
 159. (emerii), 137, 146, 212
 (nameasnici), 115, 137, 146.
 Propovedanii (la morți), 47.
 Psaltire, 31, 41.

R.

Regement-pater, 124.
 Rie, 79.
 Robi, 212.

Rotari, 172
 Rucavițe, 170.
 Rudă de prapor, 144.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S.

Săbor, 23, 149.
 Săminte (de in), 77. (de ceapă),
 77.
 Sarăcustă (=sărindar, în unele
 locuri și jumătate de sārind-
 ar, ba și șapte slujbe), 41,
 117, 183.
 Sare, 77, 79.
 Sārindare, 19, 62, 86, 118-9, 136.
 Școli, 17, 47, 75.
 Scumpele, 14, 53, 113.
 Sfeșnice, 7, 21, 63, 114, 164, 170,
 191.
Sfetniță (Sfendaniță, *Penticosta-
 rin*), 17, 24, 140, 148.

Slavonă (limba), 90.
 Slugi, 26, 104, 161.
 Slujitori de biserică, 73.
 Șofran, 78.
 Solgăbirăi, 40, 42, 44, 81, 98,
 121, 163.
 Șpani, 10, 36, 43. (de varmeghe),
 40, etc.
 Stea (vas sacru), 13.
 Ștergare, 170.
 Știhare, 108, 165, 170.
 Strane, 74.
 Stup, 82.
 Suman, 14.
 Șură, 60.

T.

Taleri, 131.
 Tămie, 79.
 Tegla (ung. tégla, cărămidă),
 78.
 Temniță, 212.
 Teologi, 22, 139.

Teologic pastorală, 22.
 Tiboriu, 116. V. și ciboriu.
 Țintirimuri, 45, 128, 170-1, 173.
 Țipic, 89.
 Tipografi, 25, 88. (Stoica Iaco-
 vici), 25.

Tist, 208.
Titori. V. ctitori.
Trebnic, 11, 29.
Trifoiiu (Trifoloiu), 82.

Troiță (icoană cu două fețe, zugrăvite cu ingeri), 19.
Trebatna (Triod), 185.

U.

Ucitelna (Cuznie), 36, 38.

Unirea (religioasă), 191.

V.

Valută, 159.
Var, 31, 44. (nestins), 79.
Vas (de aur și argint), 193-4, (sfinte), 170.
Verș la prohod, 76.
Vidicuri, 112.
Vin, 14, 77, 79. (alb), 78. (vechiu), 74.

Vit (?), 137.
Vitișpan, 40, 44, 57, 59, 65, 81, 93, 95, 98, 121.
Vișiprotopopi, 37, 40.
Vlădică (sîrbesc), 191.
Vonași (florinți), 4, 17, 29-30, 38-9, 103-4.
Vraci, 202.

Z.

Zălog, 57, 135.
Zăpadă. V. omăt.
Zapis, 37, 42, 52.
Zăpodie (platoû), 65.
Zaved (de argint suflat cu aur, zăveazdă, stea pe sfintul potir), 165.
Zlofi, 14-5, 32, 34. (de argint),

14, 57, 61, 111. (nemțesc¹), 24. (reneș), 88. (vonaș), 87.
Zugravi, 9, 12, 20-1, 26, 48, 59-60, 66-7, 72, 80, 90-1, 100-1, 129-30, 138, 141, 143, 157, 160, 167, 177, 186, 192, 195, 199, 204, 212, 214.

¹Vienes, sau «prost» = 40 cruceri; 2 zlofi 1/2 = 1 valută austriacă.

G L O S A R I U.

A.

Agoniseală, 151.
 Agonisită, 71, 96.
 Albăță, 77.
 Albuș, 78.
 Alumnus, 22.
 Ambrici (?), 77-8
 Anghelist (Evanghelist), 60.

Apracsău și Pracusi (= Praxiu.
 Faptele Apostolilor), 9, 148.
 Arăstuiesc (ung. ereszténi =
 a trimete), 88.
 Armeghe (ung. vármegye; și
 oarmede, comitat), 187.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B.

Bai (ung. baj; nevoie, greșală),
 60.
 Biciuluesc (ung. megbecsülni,
 a socoti), 61.
 Binșig (ung. bőség; bielșug), 113.
 Bizentuiesc (ung. bizonyítani:
 a mărturisi, a adevăra), 184.

Boreasă (nevestă), 116.
 Briul muntelui, 99.
 Brustur, 78.
 Bucate (la cimp), 13-4, 113.
 Bustușag (ung. bosszuság; mi-
 nic), 162.

C.

Cârneleată (cârneleagă), 128.
 Catedră (episcopală), 5.
 Cazanie, 53.
 Ceatelnă (ucitelă), 53.
 Cerul bisericii, 199.
 Cin, 2.
 Ciont (ung. csont; os), 211.
 Cir (de mămăligă), 79.
 Cii (creieri), 69.
 Clitic (cleric), 46, 122, 147.
 Clita (vas de purtat cumincă-
 tura la bolnavi), 105.

Coconi, cocoane (pentru copii
 până la 16 ani, după care se
 zic: feciori, fete), 14, 55, 64,
 68, 79, 90, 160.
 Comă (virgulă), 76.
 Contrătuș (contract), 20.
 Copirșău (cociug), 62.
 Cormanîș (ung. kormányos, in-
 dreptător, cel care îndreaptă
 mersul plutei, cu opacina, o
 lopată lată: între Rominii din
 Biserica-Albă. Sat-Slatina și

din amîndouă Apșele, sînt plu-
tașii cei mai vestiți : unîl merg
cu plutele chiar pînă la Or-
sova), 193.
Crilos (cler), 123.
Cupă (veche măsură de capa-
citate și greutate = 2 iți saŭ

oticăul de azi, $\frac{1}{2}$ cană saŭ
1 litră și jumătate), 23.
Curetiŭ (varză), 79.
Curtular (= cărturar), 50.
Cutună (cătănă, ostaș; ung.
katóna), 42.

D.

Daică (doică), 23.
Decretom, 140.
Dept (darept și dretu = pentru),
14, 23.
Dereg (dirig), 29.

Desader (?), 139.
Diață (ghiață), 74.
Duhopnic (duhovnic), 64, 85.
Dvoră (zvoră, grădină), 193.

E.

Eftișig, 13-4.

Eraș (ung. járás; cerc. district),
11-2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fărină, 79, 149.
Falcea (în Maramurăș se în-
trebuințează însă *iugărul*. *Iu-
gărul* unguresc e de 1.200 de
stînjini pătrați. *Iugărul* cata-
stral, de 1.600 de stînjini pă-
trați. *Iugărul* în Maramurăș
se măsoară de către țerani
cu *ruda*. Vezi: ruda), 46.
Fărtaiŭ (ung. fertály; $\frac{1}{4}$ de *iu-*

găr, adică 400 de stînjini pă-
trați, dacă se iea *iugărul*
catastral), 135.
Fazariŭ, 140 (?).
Fecior (flăcău), 11-2, 14, 19, 23-4,
33, 40, 46-7. (-holteu), 64.
Felder, 49.
Fiușpani, *passim*.
Feșnic (șteșnic), 114.
Fomeie (- femeie), 74.

G.

Gazdă și găzdoaică (-- stăpin
și stăpîna casei; soț și soție),
2, 11, 41, 60.

Gitranit (?), 29.

H.

Hibă (ung. hiba, greșeală), 17.

Hîrților (săptămîna), 128.

I.

Ieraş (ung. járás; district, cerc),
9-10.
Îndeti (- ingheţa), 99, 212.
Înferăcătură, 146.
Înpări (a fugi), 156.

Insurenţie (insurecţie), 124.
Întiet (încheg), 128.
Ispăsănie, 29.
Iznou, 170.

J.

Jatcov (ung. zacsó; zajcău,
jascău), 79.
Jer (= ger), 118, 143.
Jertovnic (jertfelnic, altar), 19,
34, 80, 93, 115, 151-2, 160.

Jitie (- rugăciune; pop. po-
veste), 123.
Josani (= partea din jos a sa-
tului; cea din sus - susani),
181.

L.

Leturdie (liturghie), 62.

Liubov (- iubire), 205.

M.

Măestru, 113.
Mărădic (ung. maradék; ur-
maş), 24, 27, 37, 86, 91, 97.
Mărădui(a), 23, 88-9.
Marhă (ung. marha, vită), 13-4,
49.

Măstihoiu, 189.
Moare (de curechiu), 79.
Modular (mădular), 74.
Morariu (- mărar), 79.

N.

Năraz (plantă), 77.
Năvrneală (sîrguinţă), 17, 49.

Nemeastnic, 115.
Nemesbîro, 28.

O.

Oarmede (oarmeghe şi ormije),
1, 22, 27, 50, 81, 135.
Ocîelnă (Căzanie), 13.
Omor (de ciomă), 64.
Opust (= dezlegare, sfîrşitul
liturghiei), 74.

Otălmăzuiesc (ung. oltalmazni
- a apăra, a griji), 161.
Ovar (avar, aver, chiar ocar
akár, ori), 36.

P.

Paninţi, 117.
Păr prăsat, 78.
Părăstaş (= parastas), 139.

Parohuş (paroh), 2, 4, 6.
Pîncete (pînceco), 79.
Pont, 76.

Popoaie (preoteasă), 40.
 Popora (a preoţi), 2, 24, 182.
 Potlaş (ung. padlás; pod), 204.
 Potop (boală de vite), 49.
 Presbiterat, 68.

Prestrănepot, 208.
 Produţii (aducere de titluri de nobilitate), 65.
 Provod (prohod), 58.
 Pruncă, 32.

R.

Rămas şi ramasă (văduv şi văduvă), 25.
 Rantie (bucată de pînă mai slabă), 78.
 Rejidenţie (residenţie), 75.

Rintui (a strica, a descompune), 102.
 Rod (neam, rudenie), 29.
 Rudă¹, 45.

S.

Sarcă (ţarcă), 79.
 Secheriş (de la ung. szekeres = cărauş), 193.
 Şogor (ung. sogor; cumnat), 76.
 Şagonfa, 139.
 Somsig (ung. szomszed; vecin), 135.
 «Şpilava», 139.

Şterjere de sfinte (afurisanie), 116.
 Susanî (= partea din sus a satului), 182, 184-5.
 Suşig (de la ungureşte szükség = lipsă, trebuinţă, nevoie), 60, 94-5, 175.

T.

Taboră (tabără), 90.
 Târşeşag (ung. társaság; obşte, societate), 144-5.
 Teltuială (cheltuială), 13, 20.
 Telec (ung. telek = grădină, «zvoră»), 184.
 Temeteu (ung. temető; cimitir

in afară de sat; cel de lângă biserică se zice: țințirim), 170-1, 173.
 Testelui(a), 13.
 Tîst (ung. tiszt = ofiţer), 268.
 Turbătură, 78.

¹ Ung. = rud = botă, bucată de lemn lungă; veche măsură de suprafaţă a rominilor din Maramurăş.

Ruda constă din 12 şecuri = 2 stînjini sau 4 metri fără 20 cm. Un şec e 32 cm., şi-l măsoară Rominul aşa: prinde ruda cu amîndouă minile astfel, în cît virfurile degetelor mari să ajungă la olaltă; care distanţă, la o inimă normală, face cei 32 cm. La măsuratura de pămînt procedea în felul următor:

1. 1 rudă de pămînt e 40 de stînjini pătraţi; măsurînd însă 8 rude în lung, şi 1 în curmezis, se capătă numai 32 de stînjini pătraţi.

2. 1 fărtaiu de pămînt e 400 de stînjini pătraţi, dar, măsurînd 8 rude în lung, 10 în curmezis, se capătă numai 320 st. p.

3. 1 iugăr, sau, după cum zice Rominul maramureşean, *holt* (de la ung.holt) face 1.600 st. p., luînd totdeauna *iugărul* catastral, dar, măsurînd fărtaiu mai sus amintit de 4 ori, primeşte numai 1.280 de stînjini pătraţi.

Aşa dar, după măsura aceasta, Rominul pierde la o rudă de pămînt 8 stînj. p.; la un fărtaiu: 80 st. p.; şi, la un iugăr, în total pierde 320 stînjini pătraţi.

U.

Uliță. 75.

Ustenială (osteneală). 21.

Ustenitor (ostenitor). 7.

V.

Varmeghe (varmighe și var-
mide). 10, 12-3, 15. V. și oar-
meghe.

Vrășire (putere). 97.

TRADUCERİ DIN UNGUREŞTE.

- Pag. 27. În anul 1838, a ajuns diac nobilul Mihai Cziple, şi prin sirguinţa lui s'a reparat cartea aceasta, fiindcă a fost nemiş-birău şi curator; 1840.
- « 28. S'a reparat prin zelul nobilului Mihai Cziple, nemiş-birău, diac şi curator, la 30 Iulie 1840.
- « 87. Eu, Vasoc Roman, cu femeia mea, Titiana Roman, şi cu feciorul meu, Timoteiū Roman, cu Dumitru, Vasalie şi Todor, am făcut altarul de piatră, pentru 10 zloţi renani şi *fătoaie* pe altar, pentru un zlot vonaş şi 34 griţari. Eu şi Timoteiū Roman, feciorul lui Vasoc Roman, am cumpărat, pe altar, ciboriu, cu — zloţi renani, şi patru sfeşnice de aramă, afară de acestea; un ciboriu pentru săraci, cu 15 zloţi renani, şi pe seama diacului o strană, pe altar o *fătoaie*, cu 2 zloţi renani; 4 April, anul 1795.
- « 106. Fiind gresită traducerea, pune în loc următoare:
S'a turnat acest clopot în 1814, pe seama st. biserici din Giuleşti.
- « 121. Cartea aceasta, pentru mai mare slăvire a atotputernicului Domn Dumnezeu, şi spre mai marea cinste a Sfinţiei Sale, pentru veşnica pomenire, a cumpărat-o pe cheltuiala sa spectacibilul, nobilul şi războinicul domn Mihai Bălŷa de Ieud, vice-spanul ordinar emerit al comitatului, spectacibil nobil de Maramureş, cu soţia sa, credincioasa, spectacibila nobila doamna Ana Pap, pe seama sfintei biserici din Ieud; în anul 1781.
- « 124. Să se deie, cu cinste, pentru amintirea domniei sale nobilul şi războinicul domn Gheorghe Bălŷa, credinciosului iubitului şi bunului mieu domn cumnat de odinioară; Ieud.